

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ
& ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
& ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

4^Η ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΑΘΗΝΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2023

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ
& ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
& ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

4^Η ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΑ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΑΘΗΝΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2023

**4^Η ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΑ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ**

Για τη σύνταξη της 4ης Ετήσιας Έκθεσης για την βία κατά των γυναικών συνεργάστηκαν οι οργανικές μονάδες της ΓΓΙΑΔ: α. Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών, β. Διεύθυνση Σχεδιασμού, Δημιουργίας Προτύπων και Παρακολούθησης Πολιτικών Ισότητας των Φύλων και γ. Αυτοτελές Τμήμα Ευρωπαϊκής και Διεθνούς Συνεργασίας με την εξής ομάδα εργασίας κατά αλφαριθμητική σειρά ανά Διεύθυνση και Φορέα:

Δ2 Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών

- Αγγελική Παπάζογλου, Αν. Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών
- Ελένη Τάτση, Προϊσταμένη του Τμήματος Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών
- Ράνια Καμπλέρη, Σύμβουλος της Γραμμής SOS 15900
- Ελευθερία Καραγιώργη, Ειδική συνεργάτιδα σε θέματα ισότητας των φύλων, (Associate Liaison Expert on Gender Equality) με διάθεση από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες
- Μαρία Μανιαδάκη, στέλεχος του Τμήματος Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών
- Στέλλα Παλαιολόγου, στέλεχος του Τμήματος Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών
- Λίλα-Θεολογία Πίττα, στέλεχος του Τμήματος Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών
- Κατερίνα Πολιτισίδη, Συντονίστρια της Γραμμής SOS 15900
- Βασιλική Σαΐνη, στέλεχος του Τμήματος Κοινωνικής Προστασίας και Αντιμετώπισης Πολλαπλών Διακρίσεων
- Ειρήνη Σιώζου, στέλεχος του Τμήματος Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών

Δ1 Διεύθυνση Σχεδιασμού, Δημιουργίας Προτύπων και Παρακολούθησης Πολιτικών Ισότητας των Φύλων

- Ζωή Μαγουλά, Προϊσταμένη του Τμήματος Παρακολούθησης Πολιτικών Ισότητας των Φύλων

Τον συντονισμό της συγγραφικής ομάδας είχε η Λίνα Σιστάνη.
Την επιμέλεια του κειμένου της Έκθεσης έκανε η Εύα Σπαθάρα.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Δραγατσανίου 8, Αθήνα Τ.Κ. 10559

Τηλ.: 2144055 220 & 221 & 251

E: info@isotita.gr

W: www.isotita.gr, www.womensos.gr

FB: Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Αθήνα 2023

Η παρούσα έκδοση απαγορεύεται να διατεθεί σε ιδιώτες προς πώληση, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 18 του Ν. 3469/2006.

- Νικολία Γκαύρου, Γραφείο Υποστήριξης (Help Desk) Ισότητας
- Φαίη Δερβένη, Γραφείο Υποστήριξης (Help Desk) Ισότητας
- Στέλλα Μάλλιου, Γραφείο Υποστήριξης (Help Desk) Ισότητας
- Σταματίνα - Αμαλία Σαρρή, Στέλεχος του Τμήματος Παρακολούθησης Πολιτικών Ισότητας των Φύλων
- Δημήτρης Σγουρινάκης, στέλεχος του Τμήματος Τεκμηρίωσης, Έρευνας και Ψηφιακής Υποστήριξης (Παρατηρητήριο)
- Ισιήνη Σιούλα-Γεωργουλέα, στέλεχος του Τμήματος Τεκμηρίωσης, Έρευνας και Ψηφιακής Υποστήριξης (Παρατηρητήριο)

Αυτοτελές Τμήμα Ευρωπαϊκής και Διεθνούς Συνεργασίας

- Χριστίνα Αγορίτσα, στέλεχος του Αυτοτελούς Τμήματος
- Ελένη Νταλάκα, στέλεχος του Αυτοτελούς Τμήματος

ΚΕΘΙ

- Κατερίνα Δρούγα, Προϊσταμένη Διεύθυνσης Ερευνών και Υλοποίησης Προγραμμάτων
- Ρούλα Παπαρούνη, Στέλεχος στο Γραφείο Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα	ΑΕΙ
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	ΑΠΘ
Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων	ΓΓΔΟΠΙΦ
Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	ΓΓΙΑΔ
Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης	ΓΓΠΣΔΔ
Γυναίκες, Ειρήνη, Ασφάλεια	ΓΕΑ
Crown Prosecution Service	CPS
Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας	ΔΕΠΙΣ
Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης	ΔΥΠΑ
Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο	ΔΗΠΕΘΕ
Δομή Συμβουλευτικής και Προσβασιμότητας	ΔοΣυΠ
Δομή Υποδοχής για την Εκπαίδευση Προσφύγων	ΔΥΕΠ
Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης	ΕΚΔΔΑ
Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια	ΕΣΔΓΕΑ
Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων	ΕΣΔΙΦ
Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης	ΕΚΚΑ
Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς	ΕΜΑ
Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας	ΕΟΔΥ
Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών	ΕΚΚΕ
Εθνικό Σύστημα Υγείας	ΕΣΥ
Ελληνική Αστυνομία	ΕΛΑΣ
Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης	ΕΕΤΑΑ
Ένωση Νοσηλευτών Ελλάδας	ΕΝΕ
Ευρωπαϊκή Ένωση	ΕΕ -EU
Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία	ΕΥΡΟΣΤΑΤ
Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence	GREVIO
Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος	ΚΕΔΕ
Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας	ΚΕΘΙ
Κέντρο Ένωσης Δήμων Ελλάδας	ΚΕΔΕ
Κέντρο Κοινωνικής Δράσης και Καινοτομίας	ΚΜΟΠ
Κέντρο Μελετών Ασφάλειας	ΚΕΜΕΑ
Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης	ΚΥΤ

European Institute for Gender Equality	EIGE
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	ΕΚ
Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings	GRETA
Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence	GREVIO
Ηνωμένα Έθνη	ΗΕ
Ινστιτούτο Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων-Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας	ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ
Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος	ΚΕΔΕ
Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας	ΚΕΘΙ
Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές Νήσων	ΚΕΔΝ
Κέντρο Συντονισμού για θέματα Μεταναστών και Προσφύγων	ACCMR
Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης	KYT
Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης	ΚΣΣΕ (PACE)
Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	MME
Μεσογειακό Ινστιτούτο Ερευνητικής Δημοσιογραφίας	MIIR
Μη Κυβερνητικό Οργανισμός	ΜΚΟ
Μόνιμη Αντιπροσωπεία	ΜΑ
Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	FRA
Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη	ΟΑΣΕ
Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών	ΟΗΕ
Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης	ΟΟΣΑ
Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης	ΟΤΑ
Ξενώνες Φιλοξενίας	ΞΦ
Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας	ΠΕΠΙΣ
Ποινικός Κώδικας	ΠΚ
Social Institutions & Gender Index	SIGI
Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας	ΣΕΠΕ
Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών	ΣΑΗΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ.....	09
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΦΟΡΕΩΝ	16
1. Παρουσίαση του Νέου Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας	17
2. Παρουσίαση της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.....	18
3. Παρουσίαση του ΝΠΙΔ του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ).....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' : ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΕ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ	20
1. Εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση	21
2. Εξελίξεις στην Ελλάδα.....	25
3. Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης: Διαδικασία αξιολόγησης της χώρας μας από την Επιτροπή Ανεξάρτητων Εμπειρογνωμόνων - GREVIO	28
4. Συνεργασία ΓΓΙΑΔ με Διεθνείς και Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΦΑΚΕΛΟΣ: ΚΥΒΕΡΝΟΒΙΑ ΚΑΤΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ	34
1. Ορισμοί – Τυπολογίες	35
2. Τρόποι εκδήλωσης Έμφυλης κυβερνοπαρενόχλησης (cyberharassment).....	36
3. Τύποι κυβερνοβίας κατά γυναικών και κοριτσιών.....	37
4. Θεσμικές πρωτοβουλίες	40
4.1. Διεθνές επίπεδο.....	40
4.2. Ευρωπαϊκό Επίπεδο	44
4.3. Ελληνικό πλαίσιο.....	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΝΕΟ ΕΣΔΙΦ 2025-2021 ΚΑΙ ΝΕΑ ΥΠΟΕΡΓΑ ΤΗΣ ΓΓΙΑΔ	51
1. Παρουσίαση Δράσεων-Εργαλείων για τις γυναίκες που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις: Γυναίκες με αναπορία.....	52
2. Παρουσίαση Δράσεων-Εργαλείων της ΓΓΙΑΔ για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών σε γυναίκες με αναπορία θύματα έμφυλης βίας.....	54
3. Οριζόντιο εργαλείο εκτίμησης κινδύνου ενδοοικογενειακής βίας- ολοκλήρωση πιλοτικής φάσης.....	64

4. Παρουσίαση του εργαλείου «Οδηγός Τσέπης για τηνΈμφυλη Βία», GBV Pocket Guide	66
5. PANIC BUTTON	68
6. Παροχή υπηρεσιών διερμηνείας της ΓΓΙΑΔ και του ΚΕΘΙ στις δομές του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ	70
7. Συνεργασία ΓΓΙΑΔ – ΔΥΠΑ: Ενεργό Επιδοτούμενο Πρόγραμμα Απασχόλησης σε εξυπηρετούμενες γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας του Δικτύου Δομών της ΓΓΙΑΔ	71

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΓΙΑΔ ΚΑΙ ΚΕΘΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ..... 73

1. Δράσεις ΓΓΙΑΔ και Δικτύου Δομών	74
2. Έργο-Δράσεις ΚΕΘΙ	93
3. Δράσεις Περιφερειακών και Δημοτικών Επιτροπών Ισότητας για τη βία κατά των γυναικών.....	98
3.1. Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας (ΠΕΠΙΣ)	98
3.2. Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας (ΔΕΠΙΣ).....	99
4. Επιμορφωτικές δράσεις σε επαγγελματίες.....	114

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΟΜΩΝ 115

1. Παρατηρητήριο: Δείκτες για τη βία κατά των γυναικών.....	116
2. Στατιστικά στοιχεία του Δικτύου Δομών.....	142

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ 163

Ελληνόγλωσσες πηγές.....	164
Ξενόγλωσσες πηγές.....	165

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Χαιρετισμός Υφυπουργού Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας κ. Μαρίας Κεφάλα

Η4η Ετήσια Έκθεση της Βίας κατά των γυναικών, αποτυπώνει για ακόμα μια φορά, την αέναν και οργανωμένη προσπάθεια της πολιτείας να αναδείξει το φαινόμενο της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας στην Ελλάδα σε όλους τους τομείς.

Η βία κατά των γυναικών, είτε σωματική, είτε σεξουαλική, είτε λεκτική, είτε ψυχολογική, είναι η πιο ακραία έκφραση της ανισότητας των φύλων, συνιστά ένα σύνθετο κοινωνικό φαινόμενο και παράλληλα κοινωνικό πρόβλημα.

Αποτελεί πρωταρχικό στόχο μας στο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, η καταπολέμηση κάθε μορφής βίας κατά των γυναικών. Καθημερινά αγωνιζόμαστε εφαρμόζοντας πολιτικές που προστατεύουν δομικά τη γυναικία και ενισχύουν την αυτονομία της. Στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025, προκρίνεται, μεταξύ άλλων ως άξονας προτεραιότητας, η «Πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας» με πλήθος δράσεων για την καταπολέμηση των ανισοτήτων των φύλων και του φαινομένου της βίας τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Στις μέρες μας, η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και η ταχύτατη μετάδοση της πληροφορίας έχουν οδηγήσει σε νέες μεθόδους άσκησης βίας κατά των γυναικών. Η λήψη και δημοσιοποίηση φωτογραφικού ή μαγνητοσκοπημένου υλικού χωρίς συναίνεση, ο σεξουαλικός εκφοβισμός και η ψηφιακή καταδίωξη είναι μερικά παραδείγματα έκφανσης ψηφιακής βίας. Τον τελευταίο καιρό, μεγάλη μερίδα γυναικών αλλά και ανηλίκων κοριτσιών, έρχεται αντιμέτωπη με περιστατικά άσκησης σε βάρος τους ψηφιακής βίας, με σοβαρές επιπτώσεις στην σωματική και ψυχική τους υγεία αλλά και στην επαγγελματική και κοινωνική ζωή τους. Η άσκηση βίας στον Κυβερνοχώρο αποτελεί ακόμη ένα νεοπαγές φαινόμενο, με πολλές διαστάσεις, γι' αυτό και η 4η Ετήσια Έκθεση εστιάζει ιδιαίτερα στο φαινόμενο αυτό.

Μέσω των δράσεων που αναπτύσσει το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, δημιουργούμε ένα πλέγμα ασφάλειας και προστασίας για όλες τις γυναίκες. Το ολοκληρωμένο Δίκτυο Δομών του Υπουργείου μας, με την τηλεφωνική γραμμή SOS 15900, την εφαρμογή Panic Button, τα Συμβουλευτικά

Κέντρα και τους Ξενώνες Φιλοξενίας είναι 24 ώρες/μέρα 365 μέρες/χρόνο δίπλα σε κάθε γυναίκα, σε κάθε κορίτσι θύμα βίας.

Ο στόχος, μέσω των πολιτικών μας, είναι κάθε γυναίκα στην Ελλάδα να έχει την ευκαιρία να εκπληρώσει τους στόχους και τις προσδοκίες της με όρους ισότητας. Να αναδείξει τις ικανότητες και τα ταλέντα της, να συμμετέχει ισότιμα σε κάθε πτυχή της προσωπικής και της επαγγελματικής ζωής, καθώς και στη δημόσια πολιτική, να της δώσουμε τη δυνατότητα στην ίση πρόσβαση να ακμάσει στη σημερινή πραγματικότητα.

Η προάσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών, αποτελεί καθήκον όλων μας. Η καταπολέμηση του φαινομένου της έμφυλης βίας μπορεί να επιτευχθεί όχι μόνο με πολιτική βούληση αλλά και με την ενεργητική στάση και δράση των ίδιων των πολιτών. Όλοι και όλες μαζί πρέπει να συμβάλλουμε στην προσπάθεια για μια κοινωνία ουσιαστικής ισότητας, απαλλαγμένη από βία, στερεότυπα και διακρίσεις.

María Κεφάλα

Υφυπουργός Κοινωνικής

Συνοχής και Οικογένειας

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Χαιρετισμός Γενικής Γραμματέα Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ. Ζέφης Δημαδάμα

Ηβία κατά των γυναικών παραμένει μια εφιαλτική πραγματικότητα σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο. Τα στατιστικά στοιχεία επιμένουν, 1 στις 3 γυναίκες έχουν υποστεί κάποια μορφή κακοποίησης κατά τη διάρκεια της ζωής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ το 35% των γυναικών έχει υποστεί καταπιεστική συμπεριφορά από τωρινό ή πρώην σύντροφο, ενώ το 74% περίπου των Ευρωπαίων πιστεύει ότι η βία κατά των γυναικών είναι συνηθισμένη στη χώρα τους!

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το ανθρώπινο δυναμικό μας παρακολουθεί τα στατιστικά στοιχεία και δεδομένα και δημοσίευσε για 4η χρονιά την Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών με στόχο την αποτύπωση της κατάστασης στη χώρα μας αλλά και την ανάδειξη των πολιτικών και των δράσεων που υλοποιούνται.

Προτεραιότητα της στρατηγικής της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας είναι η δημιουργία ενός ισχυρότερου πλέγματος προστασίας για τις γυναίκες θύματα και τα παιδιά τους.

Ξεκινώντας με επιμόρφωση και εκπαίδευση και με συγκεκριμένες πολιτικές για την καταπολέμηση των στερεοτύπων, της εξάλειψης της βίας και των κακοποιητικών συμπεριφορών πρωταρχικός μας στόχος είναι η συνειδητοποίηση ότι η βία δεν είναι αναπόφευκτη. Με αυτή την αρχή οργανώνουμε τις κυβερνητικές πολιτικές για την πρόληψη των φαινομένων βίας και για την καταστολή τους προστατεύοντας τα θύματα.

Σε αυτό το πλαίσιο, προωθείται σειρά πολιτικών, όπως π.χ. η πιλοτική λειτουργία της εφαρμογής του Panic Button-κουμπί πανικού που εξασφαλίζει στις γυναίκες την άμεση ανταπόκριση της ΕΛΑΣ σε περίπτωση επίθεσης-κακοποίησης. Η άμεση ανταπόκριση έχει σώσει ζωές γυναικών θυμάτων που βρίσκονταν υπό απειλή.

Συγχρόνως, υπενθυμίζεται το Δίκτυο Δομών μας που περιλαμβάνει 44 Συμβουλευτικά Κέντρα και

20 ξενώνες και συνεχίζει να παρέχει καταφύγιο στις κακοποιημένες γυναίκες. Αξίζει να σημειωθεί ότι ανάμεσα στις δράσεις της Γενικής Γραμματείας είναι η υποστήριξη της 24ωρης τηλεφωνικής Γραμμής SOS 15900, αλλά και η προβολή του GVB Pocket Guide, δηλαδή του οδηγού τσέπης (εφαρμογή σε smartphone) που περιλαμβάνει πληροφορίες για τον τρόπο αντιμετώπισης/καταγγελίας/αντίδρασης σε έμφυλη βία.

Συγχρόνως, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025 θέτει ως προτεραιότητα την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, αλλά και άλλων μορφών βίας όπως η εργασιακή βία και η παρενόχληση, η ψηφιακή βία, με βάση και την Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Ιδιαίτερα σημαντική είναι και η ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην εργασία και σε θέσεις ευθύνης και πηγεσίας γιατί η οικονομική ανεξαρτησία των γυναικών είναι ένας από τους καθοριστικούς παράγοντες για να φύγει μια γυναίκα από μια κακοποιητική κατάσταση η ίδια και τα παιδία της.

Είναι σαφές ότι έχουν κερδιθεί πολλές μάχες, αλλά ο πόλεμος είναι ακόμη σε εξέλιξη. Η έμφυλη ισότητα δεν είναι μόνο ένα όραμα, αλλά τρόπος σκέψης, συμπεριφοράς και κουλτούρας.

Στόχος μας ως Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων η υλοποίηση σύγχρονων μακροπρόθεσμων και αποτελεσματικών πολιτικών σε συνδυασμό με τις ήδη υπάρχουσες, για την πρόληψη και την καταστολή της βίας κατά των γυναικών, ώστε να «σπάσει» η αλυσίδα της βίας, της κακοποίησης και των γυναικοκτονιών.

Ζέφη Δημαδάμα

Γενική Γραμματέας Ισότητας
και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η φετινή 4η Ετήσια έκθεση για τη βία κατά των γυναικών, της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, έρχεται ως φυσική συνέχεια των προηγούμενων εκθέσεων, ως μια προσπάθεια να αποτυπωθεί το εύρος των δράσεων και των πολιτικών της για την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών, με περίοδο αναφοράς κυρίως σε ό,τι αφορά στα στατιστικά δεδομένα τον Νοέμβριο 2022 έως τον Σεπτέμβριο 2023. Καθίσταται, έτσι, ένα σημαντικό εργαλείο παρακολούθησης ετήσιων πολιτικών, κατευθύνσεων, δράσεων σε θεσμικό επίπεδο, αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών. Αποτυπώνει την συνεχή και συνολική προσπάθεια της ΓΓΙΑΔ για την καταγραφή της έμφυλης βίας σε όλες τις εκφάνσεις της και κατ' επέκταση, την διαμόρφωση πολιτικών για την αντιμετώπισή της.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η φετινή 4η έκθεση μεγαλύτερη σε έκταση έναντι των προηγούμενων, διαρθρώνεται σε έξι κεφάλαια, εκκινώντας από τις θεσμικές εξελίξεις, οι οποίες προέκυψαν με την δημιουργία του νεοσύστατου Υπουργείου της Κοινωνικής Συνοχής και την υπαγωγή της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και του ΚΕΘΙ σε αυτό, με την αντίστοιχη μετονομασία της από Γενική Γραμματεία Δημογραφικής, Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (ΓΓΔΟΠΙΦ) σε Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ).

Το δεύτερο κεφάλαιο παρακολουθεί τις πρόσφατες εξελίξεις σε θεσμικό επίπεδο, στο πεδίο της έμφυλης βίας και τις διεθνείς και ευρωπαϊκές συνεργασίες της ΓΓΙΑΔ, με σημεία αιχμής τόσο την Πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την διαμόρφωση Οδηγίας για την καταπολέμηση της βίας κατά των Γυναικών όσο και την υπό σύσταση νέα Στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Ισότητα των Φύλων για την περίοδο 2024-2029. Με τις προτεινόμενες αλλαγές σε άξονες πολιτικής επιδιώκεται η άσκηση πολιτικών ισότητας των φύλων, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, να προσαρμόζεται στα νέα δεδομένα, τις νέες γεωπολιτικές προκλήσεις, τις διεθνείς και ευρωπαϊκές συγκυρίες με αιχμή την ενδυνάμωση των γυναικών και την οριζόντια ένταξη της ισότητας των φύλων αναφορικά προς αυτές τις προκλήσεις. Εξίσου σημαντική, όπως καταγράφεται και η απόφαση του Συμβουλίου της Ε.Ε. δια της οποίας ενέκρινε την 1η Ιουνίου 2023, την προσχώρησή της στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, καθιστώντας έτσι την Ε.Ε. το 380 μέρος της Σύμβασης και αποδεικνύοντας τη δέσμευσή της για ενίσχυση των νομικών και λοιπών ενεργειών προς αντιμετώπιση όλων των μορφών της έμφυλης βίας – μεταξύ των οποίων η διαδικτυακή – και προς στήριξη των θυμάτων της.

Σημαντική εξέλιξη, παράλληλα, σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελεί και η ολοκλήρωση, εντός του 2023, της 2ης πανευρωπαϊκής έρευνας της EUROSTAT, υπό τον τίτλο, «EU Survey on gender-based violence against women and other forms of inter-personal violence (EU-GBV)». Η συγκεκριμένη έρευνα ξεκίνησε το 2020 με τη συλλογή των στοιχείων να πραγματοποιείται το διάστημα 2020-2023 βάσει ενός κοινού ερωτηματολογίου και μιας κοινής μεθοδολογίας. Η χώρα μας συμμετείχε στην έρευνα με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (EKKE) να είναι ο αρμόδιος φορέας για την υλοποίηση της έρευνας, υπό τον τίτλο: «Έμφυλες σχέσεις, ασφάλεια και ευημερία των γυναικών», η οποία ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο

του 2022 και ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2023.

Αντίστοιχα, σε εθνικό επίπεδο στην Έκθεση επισημαίνονται οι νομοθετικές εξελίξεις για τις Επιτροπές Ισότητας των Φύλων και Καταπολέμησης των Διακρίσεων οι οποίες επεκτείνονται πλέον και σε ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς, η κατάρτιση του 1ου Εθνικού Σχέδιου Δράσης για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια 2023-2027, ενώ καταγράφεται η διαδικασία αξιολόγησης της χώρας μας από την Επιτροπή Ανεξάρτητων Εμπειρογνωμόνων GREVIO, τα βήματα που ακολουθήθηκαν, η επίσκεψη ανεξάρτητων εμπειρογνωμόνων, η προετοιμασία της επιτόπιας αξιολόγησης, η αξιολόγηση, οι επόμενες διαδικασίες κλπ. Τέλος, το δεύτερο κεφάλαιο αποτυπώνει την συμβολή και τις συνεργασίες της ΓΓΙΑΔ σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στο κεντρικό θέμα της φετινής Έκθεσης, την κυβερνοβία (Cyber violence) κατά των γυναικών και κοριτσιών, η οποία αυξάνεται διαρκώς τα τελευταία χρόνια. Παρουσιάζονται οι συνιστώμενοι ορισμοί από ευρωπαϊκούς θεσμούς και φορείς, οι τρόποι εκδήλωσης της έμφυλης κυβερνοπαρενόχλησης και αντιστοίχως η τυπολογία της κυβερνοβίας κατά των γυναικών και κοριτσιών. Η πολυμορφία του τρόπου εκδήλωσης της, είτε ως σεξουαλική κακοποίηση βάσει εικόνας, (σεξουαλικός εκβιασμός, εκδικητική πορνογραφία) είτε ως ρητορική μίσους, επίμονη παρακολούθηση κτλ., αφενός καταδεικνύει την έκταση του φαινομένου, αφετέρου υποδηλώνει την αναγκαιότητα για την άμεση λήψη μέτρων και πολιτικών για την αντιμετώπισή του, όταν μάλιστα η καθημερινότητα όλων μας διαμεσολαβείται και όλο και περισσότερο καθορίζεται από την χρήση και παρέμβαση της τεχνολογίας. Η αναφορά, επομένως, στο κεφάλαιο αυτό και των θεσμικών, νομοθετικών πρωτοβουλιών και ρυθμίσεων σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο θεωρήθηκε επιβεβλημένη και αναγκαία. Πρωτοβουλίες όπως αυτές του Συμβούλιου της Ευρώπης, είτε αφορά σε Στρατηγικές, Προτάσεις και Οδηγίες, είτε σε συστάσεις όπως αυτή της Σύστασης της GREVIO για την ψηφιακή διάσταση της βίας κατά των γυναικών αποδεικνύουν την προσπάθεια της ΕΕ να θέσει τέρμα στην βία κατά των γυναικών και κοριτσιών στον κυβερνοχώρο. Σε εθνικό επίπεδο, η προσπάθεια εντοπίζεται πέραν των άλλων, στο Ν. 4947/2022, άρθρο 38, για την Εκδικητική Πορνογραφία αλλά και στις πολιτικές που εγγράφονται στο ΕΣΔΙΦ 2021-2025 για το ζήτημα αυτό εντασσόμενες στο γενικότερο άξονα της αντιμετώπισης της έμφυλης βίας.

Ακολούθως, το τέταρτο κεφάλαιο με τίτλο το νέο ΕΣΔΙΦ 2021-2025 και νέα υποέργα της ΓΓΙΑΔ, αναφέρεται αρχικά εν είδει συνοπτικού αφιερώματος στα εργαλεία τις δράσεις-έργα και τις πολιτικές του ΕΣΔΙΦ, για τις γυναίκες που αντιμετωπίζουν πολλαπλές διακρίσεις, εστιάζοντας στις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπορίες. Η ΓΓΙΑΔ σε συνεργασία με το ΚΕΘΙ και το ΕΚΚΕ, εκπόνησε μια πολύ σημαντική έρευνα με στόχο την χαρτογράφηση της κατάστασης των γυναικών με αναπορία, μέσω της οποίας επιβεβαίωσε τις πολλαπλές διακρίσεις και τα εμπόδια καθώς και τις δυσκολίες αποτύπωσης της βίας που υφίστανται οι συγκεκριμένες γυναίκες και τα κορίτσια.

Παράλληλα, διαμόρφωσε δύο πολύ σημαντικά εργαλεία: τον Οδηγό Ηθικής και Επαγγελματικής Συμπεριφοράς Εργαζομένων σε Δομές Παροχής Κοινωνικής Φροντίδας για γυναίκες και κορίτσια με αναπορία θύματα έμφυλης βίας και το Εγχειρίδιο οδηγιών σχετικά με τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπορία προς όλες τις υπηρεσίες που εμπλέκονται στην υποδοχή αιτουσών άσυλο με στόχο να αποτελέσουν δυναμικά, αξιοποιήσιμα εργαλεία των εμπλεκομένων στο πεδίο, για την ουσιαστική αντιμετώπιση, πρόληψη της έμφυλης βίας και ενδυνάμωση των γυναικών και κοριτσιών με αναπορία. Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο απαντώνται, επίσης, πέραν των παραπάνω εργαλείων που αφορούν στις γυναίκες και

τα κορίτσια με αναπηρία, τα εξής εργαλεία και προγράμματα: α.το Οριζόντιο εργαλείο εκτίμησης κινδύνου και π ολοκλήρωση της πιλοτικής φάσης του, β.ο «Οδηγός Τσέπης για την Έμφυλη Βία»-GBV Pocket Guide, γ.το Panic Button («Κομβίον Πανικού» με αναφορά στην πρώτη εφαρμογή του στις Δομές Δικτύου και της Ελληνικής Αστυνομίας, δ.η Διερμηνεία στις Δομές και τέλος ε. το πρόγραμμα της ΔΥΠΑ που αφορά σε εξυπηρετούμενες γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας του Δικτύου Δομών της ΓΓΙΑΔ.

Στη συνέχεια, στο πέμπτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται οι δράσεις δυο φορέων του Εθνικού μπχανισμού για την ισότητα των φύλων και συγκεκριμένα το έργο του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) και π συμβολή των Περιφερειακών και Δημοτικών Επιτροπών Ισότητας (ΠΕΠΙΣ-ΔΕΠΙΣ) για την πρόληψη, αντιμετώπιση, καταπολέμηση και εξάλειψη της έμφυλης βίας για την περίοδο αναφοράς. Όπως διαπιστώνεται, παρουσιάζεται εκθετικός χαρακτήρας τόσο σε επίπεδο συμμετοχής δήμων, όσο και σε επίπεδο δράσεων, οι οποίες χαρακτηρίζονται από πολυμορφία και ευρύτητα, γεγονός που υποδηλώνει την σημασία των τοπικών θεσμικών φορέων και της τοπικής κοινωνίας τόσο για την ευαισθητοποίηση όσο και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών.

Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται από το Παρατηρητήριο Ισότητας των Φύλων της ΓΓΙΑΔ τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν στις μορφές βίας κατά των γυναικών, όπως καταγράφονται από τους αρμόδιους κρατικούς φορείς, την Ελληνική Αστυνομία (ΕΛΑΣ), τις δικαστικές αρχές το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) κ.α., καθώς και τα στοιχεία του Δικτύου Δομών της ΓΓΙΑΔ και της Τηλεφωνικής Γραμμής SOS 15900. Μια θετική επισήμανση ως προς την συλλογή στατιστικών δεδομένων αποτέλεσε η συνεργασία του Παρατηρητηρίου Ισότητας των Φύλων με το νεοσυσταθέν Τμήμα JustStat του Υπουργείου Δικαιοσύνης, αρμόδιο για τη συλλογή στατιστικών στοιχείων από τη δικαιοσύνη, η οποία οδήγησε σε μια νέα διαδικασία συλλογής των στοιχείων για τα αδικήματα της ενδοοικογενειακής βίας. Σε αυτή τη διαδικασία το Παρατηρητήριο δεν μεσολαβεί πλέον ανάμεσα στις Εισαγγελίες Πρωτοδικών της χώρας και το Υπ. Δικαιοσύνης, αλλά αποτελεί τον τελικό παραλήπτη των στοιχείων. Καθώς η νέα αυτή διαδικασία βρίσκεται ακόμη υπό διαμόρφωση, τα αποτελέσματα αυτής της συνεργασίας με την δημιουργία νέων μεταβλητών για την καλύτερη στατιστική καταγραφή βάσει φύλου, θα αποτυπωθούν στην επόμενη Έκθεση.

Τέλος, στο κείμενο της παρούσας Έκθεσης αξιοποιείται άλλοτε ο όρος του θύματος, άλλοτε του/της επιβιώσαντος/σασας. Για λόγους οικονομίας, όπου αναφέρεται η έννοια θύμα θα εννοείται και π αντίστοιχη χρήση της έννοιας επιβιώσας/σασα ή και το αντίστροφο, εκτός εάν υπάρχει στοχευμένη διαφοροποίηση προς την μία ή την άλλη έννοια.

Εν αναμονή, της 5ης Έκθεσης πλέον, καθίσταται σαφές ότι, όλες οι παραπάνω πολιτικές δεν εξαντλούν τις δυνατότητες της ΓΓΙΑΔ και σίγουρα δεν αποτυπώνουν το συνολικό εύρος της Δράσης της για την επίτευξη της ισότητας και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας. Μένουν ακόμη πολλά να γίνουν. Αποτυπώνουν, ωστόσο, την βούληση και την διαρκή προσπάθεια της ΓΓΙΑΔ και του νεοσύστατου Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας για όλα τα παραπάνω και ανοίγουν τις προοπτικές και τα πεδία των πολιτικών που οφείλουμε, ως ο καθ' ύλη αρμόδιος φορέας, να ασκήσουμε.

Καλή ανάγνωση

Κεφάλαιο Α' ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΦΟΡΕΩΝ

1

Παρουσίαση του Νέου Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Το **Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΥΚΟΙΣΟ)**, (**ΦΕΚ Α' 130/27-06-2023**), συστάθηκε στις 27 Ιουνίου 2023, με μέλημα την προώθηση πολιτικών για την ισότητα των φύλων αλλά και την επίλυση του δημογραφικού προβλήματος και της γήρανσης του πληθυσμού.

Στο νεοσύστατο Υπουργείο εκχωρήθηκαν αρμοδιότητες κυρίως από το [Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφαλισης](#), με την μεταφορά της [Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας](#). Παράλληλα συστάθηκαν σε αυτό, η [Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής](#) και η [Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων](#).

Η κοινωνική πρόνοια και η οικογενειακή πολιτική αποτελούν βασικούς πυλώνες πολιτικής του νέου Υπουργείου. Αρμοδιότητα αποτελούν οι πολιτικές και δράσεις για:

- **την ενίσχυση της οικογένειας και την εναρμόνιση** που πρέπει να υπάρχει μεταξύ της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής,
- **την προστασία των ατόμων με αναπηρία**, με πρωτοβουλίες που πραγματικά θα εξαλείψουν τη διάκριση και θα δώσουν τη δυνατότητα στους/στις συμπολίτες μας με αναπηρία να είναι παρόντες/ ούσες κάθε μέρα σε όλες τις δραστηριότητες
- **την προώθηση πολιτικών ίσος μεταχείρισης**, ίσων ευκαιριών, καταπολέμησης των διακρίσεων των φύλων, την αναβάθμιση και αναθεώρηση της πολιτικής για τα επιδόματα
- **την στήριξη των παιδιών και την ενίσχυση της νεολαίας.**

2

Παρουσίαση της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Με το Π.Δ 77/2023 (ΦΕΚ Α' 130/27-06-2023) η Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων-(ΓΓΔΟΠΙΦ) μετονομάζεται σε Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ) και μεταφέρεται στο νεοσύστατο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.

Σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. 3, του ΠΔ 77/2023 :

Στη **Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων** μεταφέρθηκαν ως σύνολο αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων και θέσεων προσωπικού (α) από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης οι υπηρεσίες της πρώην Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, όπως μεταφέρθηκαν στο πρώην Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων με την παρ. 3 του άρθρου 7 του π.δ. 84/2019 και (β) από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, το Τμήμα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Διεύθυνσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Απονομής Χάριτος της Γενικής Διεύθυνσης Ειδικών Νομικών Ζητημάτων και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της περ. (α) της παρ. 3 του άρθρου 24 του π.δ. 6/2021 (Α' 7). Στη Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μεταφέρεται, επίσης, η εποπτεία του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία «Κέντρο Ερευνών για θέματα Ισότητας» (ΚΕΘΙ).

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ), είναι ο αρμόδιος κυβερνητικός φορέας για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση της εφαρμογής των πολιτικών για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς. **Αποτελεί αυτοτελή Δημόσια Υπηρεσία, με δύο Διευθύνσεις και το Αυτοτελές Τμήμα Ευρωπαϊκής και Διεθνούς Συνεργασίας και είναι αρμόδια για την προώθηση και πραγματοποίηση της νομικής και ουσιαστικής ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής ζωής.**

Η Διεύθυνση Σχεδιασμού, Δημιουργίας Προτύπων και Παρακολούθησης Πολιτικών Ισότητας των Φύλων, της ΓΓΙΑΔ, τεκμηριώνει, σχεδιάζει και εξειδικεύει την εθνική πολιτική για την προώθηση της ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς πολιτικής. Στο πλαίσιο των στρατηγικών στόχων που τίθενται από την πολιτική ηγεσία σχεδιάζει, παρακολουθεί και αξιολογεί το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ).

Η Διεύθυνση έχει ως επιχειρησιακό στόχο την ένταξη της διάστασης της ισότητας των φύλων σε όλες τις πολιτικές, τόσο σε κεντρικό, όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, το σχεδιασμό και την παρακολούθηση των προγραμμάτων, σε συνεργασία με τις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης και Εφαρμογής των Συγχρηματοδοτούμενων Έργων για την προώθηση πολιτικών ισότητας.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών, είναι αρμόδια για την εισήγηση και την επεξεργασία πολιτικών και μέτρων για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών λόγω φύλου. Η Διεύθυνση παρέχει το κοινό πλαίσιο λειτουργίας και δεοντολογίας των Συμβουλευτικών

Κέντρων και των Ξενώνων Φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών και των παιδιών τους που λειτουργούν σε όλη τη χώρα καθώς και της Γραμμής SOS 15900. **Επιπλέον, είναι αρμόδια για την εισήγηση πολιτικών, εξειδικευμένων δράσεων και παρεμβάσεων για τις γυναίκες που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις** (γυναίκες πρόσφυγες, μετανάστριες, γυναίκες ΑμεΑ, τοξικοεξαρτημένες, μακροχρόνια άνεργες, μονογονείς κ.α.) στο πλαίσιο θεσμικών συνεργασιών με φορείς της κεντρικής διοίκησης και Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού καθώς και τις ΜΚΟ.

Το Αυτοτελές Τμήμα Ευρωπαϊκής και Διεθνούς Συνεργασίας, είναι αρμόδιο για τα ακόλουθα θέματα για την προώθηση της συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, και τους Διεθνείς Οργανισμούς στον τομέα της ισότητας των φύλων, την παρακολούθηση των πολιτικών ισότητας των φύλων σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και την εισήγηση των αναγκαίων μέτρων για την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας και πολιτικής με το ευρωπαϊκό δίκαιο και τις διεθνείς συμβάσεις στον τομέα της ισότητας των φύλων.

Περισσότερες πληροφορίες για τη διάρθρωση και τις πολιτικές και δράσεις της ΓΓΙΑΔ μπορείτε να βρείτε στον ιστότοπο της υπηρεσίας: www.isotita.gr

3

Παρουσίαση του ΝΠΙΔ του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)

Το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) ιδρύθηκε το 1994 και είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου του ευρύτερου Δημοσίου Τομέα (Φορέας Γενικής Κυβέρνησης) που υπάγεται στο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (άρθρο 2 του υπ' αριθμ. ΠΔ 77/2023 «Μεταφορά αρμοδιοτήτων στο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας – Σύσταση Γενικών Γραμματειών» - ΦΕΚ 130/A/27-06- 2023).

Το ΚΕΘΙ διοικείται από 5μελές Διοικητικό Συμβούλιο και, σύμφωνα με το καταστατικό του, έχει ως κύριο σκοπό την πραγματοποίηση επιστημονικών ερευνών και μελετών, καθώς και την υλοποίηση εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων δράσης για θέματα ισότητας των φύλων. Περισσότερες πληροφορίες για τη διάρθρωση και τις πολιτικές και δράσεις του ΚΕΘΙ μπορείτε να βρείτε στον ιστότοπο της υπηρεσίας: <https://www.kethi.gr/>

Κεφάλαιο Β' ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΕ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Στο κεφάλαιο αυτό, αποτυπώνονται οι πιο σημαντικές εξελίξεις στο πεδίο της βίας κατά των γυναικών σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο κατά την περίοδο αναφοράς της Έκθεσης. Πιο συγκεκριμένα, οι εξελίξεις αφορούν στο Συμβούλιο της Ευρώπης, την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη χώρα μας.

1. Εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Συμβούλιο της Ευρώπης

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, άξια αναφοράς είναι η προετοιμασία της νέας Στρατηγικής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Ισότητα των Φύλων για την περίοδο 2024-2029. Η τρέχουσα Στρατηγική, 2018-2023, φτάνει στο τέλος της και ήδη γίνεται επεξεργασία του σχεδίου κειμένου της νέας Στρατηγικής με έξι (6) άξονες προτεραιότητας:

1. Πρόληψη και καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων και του σεξισμού
2. Πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας
3. Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης γυναικών στη δικαιοσύνη
4. Εξασφάλιση της ισότητας των φύλων στη δημόσια, πολιτική και κοινωνικοοικονομική ζωή
5. Εξασφάλιση της ενδυνάμωσης των γυναικών και της ισότητας των φύλων σε σχέση με τις παγκόσμιες εποικοδομητικές προκλήσεις
6. Ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου (gender mainstreaming) ένταξη της διατομεακότητας σε όλες τις πολιτικές και ταμεία της Ευρώπης

Ενισχυμένος με την οπτική της διατομεακότητας είναι ο άξονας 6, ενώ από τη νέα, υπό επεξεργασία, Στρατηγική απουσιάζει πλέον ο στρατηγικός άξονας της προστασίας των δικαιωμάτων προσφυγισσών, μεταναστριών και γυναικών αιτουσών άσυλο¹, ο οποίος έχει αντικατασταθεί από τον νέο άξονα (5), την ενδυνάμωση των γυναικών και της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των παγκόσμιων γεωπολιτικών προκλήσεων. Επί της ουσίας, στον συγκεκριμένο άξονα το Συμβούλιο της Ευρώπης καλεί σε δράση στο πλαίσιο τεσσάρων θεματικών:

1. Ήδη από το 2022, η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης ενέκρινε τη Σύσταση CM/Rec(2022)17 για την προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών και κοριτσιών μεταναστριών, προσφυγισσών και αιτουσών άσυλο, στην οποία περιέχονται μέτρα για την καλύτερη ανταπόκριση στις ανάγκες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Στην Υποεπιτροπή που συγκροτήθηκε για τη σύνταξη της Σύστασης συμμετείχε με εκπρόσωπο και η Ελλάδα.

- δράση βασισμένη στην πρότερη εμπειρία της περιόδου της πανδημίας
- ευαίσθητη ως προς το φύλο προσέγγιση στην πρόληψη και αντιμετώπιση κρίσεων που σχετίζονται με ένοπλες συγκρούσεις, δημόσια υγεία, κλιματική αλλαγή ή οικονομία
- εφαρμογή της Σύστασης για την προστασία γυναικών και κοριτσιών μεταναστριών, προσφυγισσών και αιτουσών άσυλο²
- ανάληψη δράσης για την αντιμετώπιση ρητορικών που αντιτίθενται στην έμφυλη ισότητα (anti-gender narratives)

Η οριστικοποίηση του κειμένου της νέας Στρατηγικής αναμένεται να πραγματοποιηθεί στο τέλος του 2023.

Παράλληλα, τον Ιούνιο του 2023, υιοθετήθηκαν από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης Κατευθυντήριες Οδηγίες για τον ρόλο ανδρών³ και αγοριών στις πολιτικές ισότητας και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2023). Οι κατευθυντήριες γραμμές αναπτύχθηκαν βάσει μελέτης της Επιτροπής Ισότητας των Φύλων του Συμβουλίου (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2022), αναγνωρίζοντας ότι «η συμμετοχή των ανδρών και των αγοριών είναι κρίσιμη για την επίτευξη της ισότητας των φύλων». Χωρίς να έχουν νομική δεσμευτική ισχύ, οι κατευθυντήριες γραμμές περιγράφουν λεπτομερώς το φάσμα των μέτρων που πρέπει να λάβουν τα κράτη μέλη: εστίαση στους άνδρες και τα αγόρια ως παράγοντες αλλαγής και στην αντιμετώπιση της αντίστασης στην ισότητα των φύλων, καθώς και για την προώθηση της ισότητας των φύλων στη φροντίδα, μείωση των αρνητικών επιπτώσεων του σεξισμού, των έμφυλων κοινωνικών ρόλων και στερεοτύπων στους άνδρες και τα αγόρια, ενίσχυση του ρόλου των ανδρών και των αγοριών στη δράση για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, προώθηση της επιστημονικής έρευνας και των στατιστικών δεδομένων σχετικά με την ισότητα των φύλων και τα δικαιώματα των γυναικών. Με την παραπάνω θεματολογία πραγματοποιήθηκε στις 27-28 Απριλίου 2023 και το ετήσιο Συνέδριο της Επιτροπής Ισότητας του Συμβουλίου της Ευρώπης, στο πλαίσιο της Ισλανδικής Προεδρίας, εστιάζοντας στον ρόλο των ανδρών και των αγοριών στις πολιτικές ισότητας και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.

Ευρωπαϊκή Ένωση και Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης

Έξι χρόνια μετά την υπογραφή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, το Συμβούλιο της Ε.Ε. ενέκρινε την 1η Ιουνίου 2023 την προσχώρησή της στη Σύμβαση, **αποδεικνύοντας τη δέσμευση της για ενίσχυση των νομικών και λοιπών ενεργειών προς αντιμετώπιση όλων των μορφών της έμφυλης βίας – μεταξύ των οποίων η διαδικτυακή – και προς στήριξη των θυμάτων της.**

Θυμίζουμε ότι η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών («Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης») είναι το πρώτο διεθνές κείμενο που

2. Σύσταση CM/Rec(2022)17 για την προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών και κοριτσιών μεταναστριών, προσφυγισσών και αιτουσών άσυλο (περίπου σελ. 30): <https://rm.coe.int/prems-092222-gbr-2573-recommendation-cm-rec-2022-17-a5-bat-web-1/1680a6ef9a>

3. Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης Κατευθυντήριες Οδηγίες για τον ρόλο ανδρών και αγοριών στις πολιτικές ισότητας και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680ab680e

ορίζει νομικά τη βία κατά των γυναικών και θεσπίζει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο νομικών και πολιτικών μέτρων για την πρόληψη της βίας αυτής, την υποστήριξη των θυμάτων και την τιμωρία των δραστών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη ξεκινήσει άτυπες επαφές με τη Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρώπης για να συζητήσει προκαταρκτικά τις νομικές και πρακτικές επιπτώσεις της προσχώρησης της Ε.Ε., ιδίως τη χρηματοδοτική συνεισφορά και τον μηχανισμό ψηφοφορίας.

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης τέθηκε σε ισχύ την 1η Οκτωβρίου 2023, κάνοντας έτοι την Ε.Ε. το 38ο μέρος της Σύμβασης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Πρόταση οδηγίας για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας

Η συγκεκριμένη πρόταση Οδηγίας παρουσιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 8 Μαρτίου 2022, με σκοπό να παράσχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την αποτελεσματική καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας σε ολόκληρη την Ένωση, το οποίο βασίζεται στην ενίσχυση και τη θέσπιση μέτρων στους ακόλουθους τομείς: τον ορισμό των σχετικών ποινικών αδικημάτων και ποινών, την προστασία των θυμάτων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, την υποστήριξη των θυμάτων, την πρόληψη, τον συντονισμό και τη συνεργασία. Οι νέοι κανόνες θα ποινικοποιήσουν σειρά αδικημάτων, συμπεριλαμβανομένου του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων και της βίας στον κυβερνοχώρο.

Η πρόταση Οδηγίας βρίσκεται αυτό το διάστημα σε διαπραγμάτευση στο πλαίσιο του τριμερούς διαλόγου Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της Ε.Ε.⁴. Παράλληλα, έχουν ξεκινήσει και τεχνικές θεσμικές συναντήσεις. Η διαδικασία προχωρά σχετικά γρήγορα, το μεγαλύτερο μέρος του αρχικού κειμένου της πρότασης εξακολουθεί να ισχύει, ωστόσο τα κράτη-μέλη έχουν εισάγει μέχρι στιγμής μεγαλύτερη ευελιξία, γεγονός που κατά κοινή ομολογία αποδυναμώνει την πρόταση. Οι προσεγγίσεις για παράδειγμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου διαφέρουν σε ορισμένα σημεία, συμπεριλαμβανομένης της συμπερίληψης στην Οδηγία της ποινικοποίησης του αδικήματος του βιασμού. Ως εκ τούτου, συνεχίζεται η διαπραγμάτευση και η προσπάθεια για σύγκλιση των θέσεων των συννομοθετών (Κοινοβούλιο και Συμβούλιο).

Η μελλοντική υιοθέτηση της Οδηγίας καθώς και η επικύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης από την Ε.Ε., τον Ιούνιο του 2023, συγκροτούν αναμφίβολα το πολυαναμενόμενο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο για την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας.

4. Σκοπός του τριμερούς διαλόγου είναι η επίτευξη προσωρινής συμφωνίας σε νομοθετική πρόταση που είναι αποδεκτή τόσο από το Κοινοβούλιο όσο και από το Συμβούλιο, τους συννομοθέτες. Η προσωρινή συμφωνία πρέπει στη συνέχεια να εγκριθεί με τις επίσημες διαδικασίες αυτών των οργάνων.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Σύσταση για την πρόληψη και καταπολέμηση επιβλαβών πρακτικών κατά των γυναικών και των κοριτσιών

Η ποινικοποίηση του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων αποτελεί απαίτηση βάσει της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ισότητα των φύλων 2020-2025, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναλάβει την πρωτοβουλία έκδοσης Σύστασης για την πρόληψη και την καταπολέμηση επιβλαβών πρακτικών κατά των γυναικών και των κοριτσιών.⁵ Η πρωτοβουλία αυτή αποσκοπεί στην καταπολέμηση των επιβλαβών πρακτικών με μέτρα πρόληψης, υποστήριξης, κατάρτισης των επαγγελματιών και προώθησης της θυματοκεντρικής προσέγγισης όσον αφορά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, η Σύσταση έπρεπε να εκδοθεί εντός του 2022, ωστόσο οι εργασίες καθυστέρησαν λόγω του μεγάλου όγκου συνεισφορών που ελήφθησαν κατά τις διαβουλεύσεις και της ανάγκης συντονισμού αυτών των συνεισφορών με τις συζητήσεις για την πρόταση Οδηγίας για τη βία κατά των γυναικών. Συνεπώς είναι μια διαδικασία που βαδίζει παράλληλα με την πρόταση Οδηγίας.

Πανευρωπαϊκή έρευνα EUROSTAT για τη βία κατά των γυναικών και άλλες μορφές διαπροσωπικής βίας⁶

Μετά την 1η πανευρωπαϊκή έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. (FRA) για τη βία κατά των γυναικών που δημοσιεύτηκε το 2014⁷, με στόχο να καλύψει την έλλειψη ολοκληρωμένων, αξιόπιστων και συγκρίσιμων δεδομένων στον τομέα αυτό, ολοκληρώνεται, το 2023, η 2η πανευρωπαϊκή έρευνα της EUROSTAT, υπό τον τίτλο: «EU Survey on gender-based violence against women and other forms of inter-personal violence (EU-GBV)». Η συγκεκριμένη έρευνα ξεκίνησε το 2020 με τη συλλογή των στοιχείων να πραγματοποιείται το διάστημα 2020-2023, βάσει ενός κοινού ερωτηματολογίου και μιας κοινής μεθοδολογίας. Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) και ο FRA συμμετέχουν επίσης στο εγχείρημα συλλέγοντας στοιχεία για τις χώρες εκείνες των οποίων οι εθνικές στατιστικές αρχές δε μετέχουν στην πανευρωπαϊκή έρευνα που συντονίζει η EUROSTAT (πρόκειται για περίπου δέκα κράτη-μέλη της ΕΕ)⁸. Τα πανευρωπαϊκά αποτελέσματα της έρευνας της EUROSTAT αναμένεται να ανακοινωθούν στο τέλος του 2023.

Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (EKKE) είναι ο αρμόδιος φορέας για την υλοποίηση της έρευνας στην Ελλάδα, υπό τον τίτλο «Έμφυλες σχέσεις, ασφάλεια και ευημερία των γυναικών». Στόχος της έρευνας είναι να χαρτογραφήσει την έκταση συγκεκριμένων μορφών βίας που αντιμετωπίζουν οι

5. Recommendation on the Prevention of Harmful Practices, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13110-Prevention-of-harmful-practices-against-women-and-girls_en

6. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-reports/w/ks-ft-22-005>

7. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μεταξύ Μαρτίου και Σεπτεμβρίου 2012 με προσωπικές συνεντεύξεις 42.000 γυναικών τυχαίου δείγματος σε ολόκληρη την Ε.Ε. Παρουσιάζει την πιο ολοκληρωμένη μέχρι σήμερα έρευνα σε παγκόσμιο επίπεδο σχετικά με τις εμπειρίες των γυναικών από τη βία.

8. Οι χώρες που μετέχουν στην έρευνα της EUROSTAT είναι οι: Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Κροατία, Δανία, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Ελλάδα, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ολλανδία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία και Ισλανδία, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/wdn-20211004-1>

γυναίκες 18-74 ετών στην Ελλάδα, εντός συγκεκριμένης χρονικής περιόδου (τελευταίοι 12 μήνες) και/ή κατά τη διάρκεια της ζωής τους, ώστε να προσφέρει μια εμπεριστατωμένη και αξιόπιστη στατιστική καταγραφή, με απότερο στόχο την ανάπτυξη πολιτικών που επιδιώκουν την εξάλειψη της έμφυλης βίας. Η πανελλαδική έρευνα ξεκίνησε το Σεπτέμβριο του 2022 και ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2023. Σύμφωνα με το ΕΚΚΕ, «Παρά τις δυσκολίες του εγχειρήματος, η έρευνα ολοκληρώθηκε εντός του χρονοδιαγράμματος που είχε τεθεί από την EUROSTAT και συγκεντρώθηκαν περισσότερα από 11.500 ερωτηματολόγια, ξεπερνώντας και τον ποσοτικό στόχο που είχε τεθεί αρχικά, τα οποία είναι σύμφωνα με τα ποιοτικά κριτήρια της EUROSTAT και αντιπροσωπευτικά» (ΕΚΚΕ, 2023).

2. Νομοθετικές εξελίξεις σε εθνικό επίπεδο

1ο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια 2023-2027

Σε διεθνές επίπεδο, το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών (ΣΑΗΕ), έχει υιοθετήσει έως σήμερα συνολικά 10 Αποφάσεις με αντικείμενο τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια (ΓΕΑ). Οι Αποφάσεις αυτές στοιχειοθετούν το πλαίσιο υλοποίησης και παρακολούθησης της εφαρμογής της ατζέντας ΓΕΑ.

Ειδικά, η πρώτη Απόφαση 1325, του 2000 (United Nations Security Council, 2000), αποτελεί το πρώτο διεθνές κείμενο που αντιμετώπισε τον δυσανάλογο και μοναδικό αντίκτυπο που έχουν οι ένοπλες συγκρούσεις στις γυναίκες, επισημαίνει τον σημαντικό ρόλο των γυναικών στην πρόληψη και λύση των συγκρούσεων, στις ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις, στη διατήρηση της ειρήνης και την αποκατάσταση των βλαβών μετά από συγκρούσεις, καθώς και στην ανθρωπιστική βοήθεια. Καλεί επίσης, όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να αυξήσουν τη συμμετοχή των γυναικών και να ενσωματώσουν τη διάσταση του φύλου σε όλες τις προσπάθειες των ΗΕ που σχετίζονται με την ειρήνη και την ασφάλεια, όπως επίσης προτρέπει τα μέρη που βρίσκονται σε σύγκρουση να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των γυναικών και των κοριτσιών από την έμφυλη βία και ιδίως από τους βιασμούς και άλλες μορφές σεξουαλικής κακοποίησης, σε περιπτώσεις πολέμου.

Από το 2015 το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών (ΣΑΗΕ) έχει καλέσει τα κράτη-μέλη να ενσωματώσουν την Ατζέντα για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια στον στρατηγικό σχεδιασμό τους καθώς και να υιοθετήσουν και να ανανεώνουν σε τακτά χρονικά διαστήματα πλήρως χρηματοδοτούμενα εθνικά σχέδια δράσης για να προωθήσουν την εφαρμογή της. Σε περιφερειακό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υιοθετήσει και εφαρμόζει τη Στρατηγική Προσέγγιση ΕΕ για τις ΓΕΑ (2018) και το σχετικό Σχέδιο Δράσης 2019-2024 (Council of the EU, 2019), το οποίο προβλέπει την υιοθέτηση και εφαρμογή σχετικών εθνικών σχεδίων δράσης από τα κράτη-μέλη της. Στην ίδια κατεύθυνση, το NATO υλοποιεί την Πολιτική για την Εφαρμογή των Αποφάσεων ΣΑΗΕ για τις ΓΕΑ και το σχετικό Σχέδιο Δράσης του για την εφαρμογή αυτής.

Η Ελλάδα, στο πλαίσιο της τρέχουσας υποψηφιότητάς της για τη θέση μη μόνιμου μέλους του ΣΑΗΕ (2025-2026), αλλά και ενόψει της συμπλήρωσης, το 2025, 25 χρόνων από την περίφημη Απόφαση 1325, αναμένεται να υιοθετήσει και να υλοποιήσει το 1ο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια (ΕΣΔΓΕΑ). Τον συντονισμό της κατάρτισης και υλοποίησης του ΕΣΔΓΕΑ έχει αναλάβει το Υπουργείο Εξωτερικών, το οποίο με τη συμμετοχή δημοσίων φορέων, ανεξάρτητων αρχών και εκπροσώπων της ακαδημαϊκής κοινότητας κατάρτισε το 2021 Σχέδιο Δράσης που τέθηκε και σε δημόσια διαβούλευση. Σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια είχε και έχει η ΓΓΙΑΔ, βάσει του θεσμικού της ρόλου και του ν. 4604/2019 για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων. Το ΕΣΔΓΕΑ συνετάχθη με γνώμονα α) την οριζόντια ενσωμάτωση της έμφυλης διάστασης στο σύνολο των εθνικών πολιτικών (gender mainstreaming) και, ως εκ τούτου, β) την ενίσχυση της συνοχής των εθνικών πολιτικών, εσωτερικών και εξωτερικών.

Στο πλαίσιο της συνεργασίας του Υπουργείου Εξωτερικών με τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού της Προεδρίας της Κυβέρνησης και με τη συμβολή των λοιπών εμπλεκόμενων φορέων, συμπεριλαμβανομένης της ΓΓΙΑΔ, το ΕΣΔΓΕΑ βρίσκεται σε διαδικασία τεχνικής επικαιροποίησης για το διάστημα 2023-2027, η οποία αφορά στη συνεκτική και αποτελεσματικότερη υλοποίησή του, με σκοπό να ενταχθεί στο Πληροφοριακό Σύστημα Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Κυβερνητικού Έργου. Το τελικό κείμενο του ΕΣΔΓΕΑ αναμένεται να είναι προσεχώς έτοιμο προς υλοποίηση από όλους τους συναρμόδιους φορείς.

Επιτροπές Ισότητας των Φύλων και Καταπολέμησης των Διακρίσεων σε ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς

Μετά τον Ν. 4957/2022 για τη λειτουργία των ΑΕΙ με τον οποίο αναβαθμίστηκε ο ρόλος των Επιτροπών Ισότητας μετεξελίσσοντάς τις σε Επιτροπές Ισότητας των Φύλων και Καταπολέμησης των Διακρίσεων με διευρυμένη αποστολή και αρμοδιότητες, ακολούθησε ο Ν. 5019/2023⁹ που προβλέπει στο άρθρο 58 τη Σύσταση Επιτροπής Ισότητας των Φύλων και Καταπολέμησης των Διακρίσεων στους ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς.

Σύμφωνα με τον συγκεκριμένο Νόμο, η Επιτροπή Ισότητας των Φύλων και Καταπολέμησης των Διακρίσεων αποτελεί συμβουλευτικό όργανο του φορέα και των οργάνων διοίκησής του με αποστολή την προώθηση της ισότητας των φύλων και την καταπολέμηση των διακρίσεων με βάση το φύλο, τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, την κατάσταση υγείας/αναπηρίας, την πλικία ή τον γενετήσιο προσανατολισμό σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας και σε όλες τις διαδικασίες και δραστηριότητες των ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων.

Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής Ισότητας των Φύλων και Καταπολέμησης των Διακρίσεων περιλαμβάνονται:

9. ΦΕΚ Α 27/14-2-2023, «Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2020/1828 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2020 «σχετικά με τις αντιπροσωπευτικές αγωγές για την προστασία των συλλογικών συμφερόντων των καταναλωτών και για την κατάργηση της Οδηγίας 2009/22/EK», ενίσχυση της προστασίας των καταναλωτών, ρυθμιστικό πλαίσιο για την παλαιώση οίνων και άλλες επείγουσες διατάξεις».

α) π ο εκπόνηση σχεδίων δράσης για την προώθηση και διασφάλιση της ουσιαστικής ισότητας και της καταπολέμησης των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού στις ερευνητικές, εκπαιδευτικές και διοικητικές διαδικασίες του ερευνητικού και τεχνολογικού φορέα και καταρτίζει ετήσια έκθεση, την οποία υποβάλλει στο Δ.Σ. του φορέα,

β) π ο εισήγηση μέτρων για την προώθηση της ισότητας και την καταπολέμηση των διακρίσεων και αποκλεισμών, την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης και κάθε είδους παρενοχλητικής συμπεριφοράς,

γ) π ο παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των ανωτέρω μέτρων και των αποτελεσμάτων τους και π ο εισήγηση τροποποίησης, αναθεώρησης ή συμπλήρωσής τους,

δ) π ο παροχή ενημέρωσης και επιμόρφωσης στα μέλη της ερευνητικής κοινότητας σε θέματα σχετικά με την ισότητα των φύλων και την καταπολέμηση κάθε είδους διακρίσεων και αποκλεισμών, την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης και κάθε είδους παρενοχλητικής συμπεριφοράς,

ε) π ο συμβολή στην ανάπτυξη μηχανισμών αποδοχής, καταγραφής και διαχείρισης αναφορών και καταγγελιών για περιστατικά διακριτικής μεταχείρισης, αποκλεισμού, ή σεξουαλικής παρενόχλησης ή παρενόχλησης λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, πεποιθήσεων, κατάστασης υγείας/αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, από τον φορέα και π ο παροχή ή αίτηση από το Δ.Σ. του φορέα ειδικής συνδρομής προς θύματα διακρίσεων, αποκλεισμού, σεξουαλικής παρενόχλησης και παρενοχλητικής συμπεριφοράς, όταν καταγγέλλουν διακριτική μεταχείριση ή παρενόχληση.

Οι Επιτροπές αυτές αναμένεται να συμβάλουν στην ανάπτυξη κλίματος ισότητας και εμπιστοσύνης μεταξύ των εργαζομένων στα ερευνητικά κέντρα, στην εκπαίδευση νέων ερευνητών σε ένα περιβάλλον χωρίς διακρίσεις, καθώς και στη δημιουργία των προϋποθέσεων για τη λήψη χρηματοδοτήσεων από ευρωπαϊκά προγράμματα.

3. Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης: Διαδικασία αξιολόγησης της χώρας μας από την Επιτροπή Ανεξάρτητων Εμπειρογνωμόνων - GREVIO

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, γνωστή ως «Σύμβαση της Κων/πολης», κυρώθηκε στην χώρα μας με το Νόμο 4531/2018. Πρόκειται για το πρώτο νομικά δεσμευτικό κείμενο, το οποίο ορίζει τις μορφές που προσλαμβάνει η βία κατά των γυναικών και παρουσιάζει ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο για την πρόληψή της, την προστασία των θυμάτων καθώς και για την παύση της αιμωροσίας.

Αρμόδιος Εθνικός Φορέας για τον συντονισμό και την παρακολούθηση της Σύμβασης ορίστηκε βάσει του κυρωτικού νόμου η Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η ίδια η Σύμβαση προβλέπει και το μηχανισμό παρακολούθησης της εφαρμογής της σε επίπεδο κρατών μελών μέσω δύο οργάνων:

- Την GREVIO, Ομάδα Ανεξάρτητων Εμπειρογνωμόνων του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία αποτελείται από 10-15 μέλη με 4ετή θητεία και
- Την Επιτροπή των Μερών, η οποία συνιστά πολιτικό όργανο με εκπροσώπους των κυβερνήσεων των μερών που έχουν υπογράψει την Σύμβαση. Η Επιτροπή των Μερών εκλέγει τα μέλη της GREVIO και υιοθετεί συστάσεις για τα Μέρη, ακολουθώντας τις εκθέσεις της GREVIO.

Η Επιτροπή ανεξάρτητων εμπειρογνωμόνων GREVIO

Η 1η διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής της Σύμβασης ξεκίνησε τον Μάρτιο 2016 με την υιοθέτηση από τη GREVIO ενός Ερωτηματολογίου βάσης, αναφορικά με τα προβλεπόμενα στην Σύμβαση μέτρα και πολιτικές και την αποστολή του στα πρώτα συμβαλλόμενα μέρη. Έκτοτε, η διαδικασία αξιολόγησης της εφαρμογής της Σύμβασης ξεκινά μετά την παρέλευση δύο ετών από την κύρωσή της από ένα κράτος μέρος με την αποστολή του εκτενούς και αναλυτικού Ερωτηματολογίου και συνεχίζει με την επιτόπια επίσκεψη αξιολόγησης στα κράτη μέρη.

Το Ερωτηματολόγιο απεστάλη στην Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως αρμόδιου συντονιστικού φορέα τον Σεπτέμβριο του 2021 και ακολούθως συντάχθηκε και υποβλήθηκε στην GREVIO η 1η Εθνική Έκθεση στη βάση του Ερωτηματολογίου τον Μάρτιο του 2022.

Η Προετοιμασία επιτόπιας επίσκεψης αξιολόγησης

Προκειμένου να επιτευχθεί το βέλτιστο αποτέλεσμα για την χώρα, προηγήθηκε εκτενής προετοιμασία των εκπροσώπων των υπουργείων υπό τον συντονισμό της ΓΓΙΑΔ, η οποία περιλάμβανε:

- Ορισμό Σημείων Επαφής ΓΓΙΑΔ με Γραμματεία GREVIO μόνο για συναντήσεις με κυβερνητικούς φορείς κατά τη διάρκεια της επίσκεψης αξιολόγησης (Ιούνιος 2022)¹⁰
- Οριστικοποίηση πημερομηνιών πραγματοποίησης επίσκεψης αξιολόγησης για 18-24/2/2023 - Αποστολή σχεδίου προγράμματος και προτεινόμενων φορέων για τις επιτόπιες συναντήσεις με την GREVIO (Νοέμβριος 2022)
- Οργάνωση διυπουργικής ενημερωτικής συνάντησης σε επίπεδο Γενικών Γραμματέων με πρωτοβουλία της Υφυπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Ιανουάριος 2023)
- Ορισμός των εκπροσώπων των φορέων που θα συμμετέχουν στην αξιολόγηση
- Αποστολή από τη Γραμματεία GREVIO ενδεικτικής λίστας ερωτήσεων προς την ελληνική πλευρά (Ιανουάριος και Φεβρουάριος 2023)
- Επαναλαμβανόμενες επιμέρους προπαρασκευαστικές συναντήσεις των στελεχών της ΓΓΙΑΔ με τους εμπλεκόμενους κυβερνητικούς φορείς
- Συνεχής επικοινωνία και σταδιακή συνδιαμόρφωση προγράμματος τελικών συναντήσεων αξιολόγησης με τη Γραμματεία της GREVIO

Η Πραγματοποίηση επίσκεψης αξιολόγησης

Η 1η επιτόπια επίσκεψη αξιολόγησης της χώρας από την GREVIO πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα 18-24 Φεβρουαρίου 2023. Συγκεκριμένα, οι συναντήσεις με τους κυβερνητικούς φορείς έλαβαν χώρα κατά το διάστημα 20-24 Φεβρουαρίου 2023. Η αποστολή αποτελούνταν από δύο (2) μέλη της GREVIO, δύο (2) εξειδικευμένους νομικούς οι οποίοι συνέδραμαν την επιτροπή σε θέματα Δικαιοσύνης καθώς και Μετανάστευσης/Ασύλου και δύο (2) διερμηνείς.

Την τελευταία ημέρα των Συναντήσεων, σε Ολομέλεια των φορέων, διατυπώθηκαν οι πρώτες παρατηρήσεις-συμπεράσματα της Επιτροπής GREVIO από την διαδικασία της επιτόπιας αξιολόγησης. Τα μέλη της GREVIO έκριναν την συνολική παρουσία της χώρας ως θετική, καθώς διαπιστώθηκε η δέσμευση ανάληψης δράσης από τους κρατικούς φορείς, αναγνωρίστηκε η θετική παρουσία της ΕΛΑΣ και επικροτήθηκε η Κύρωση της Σύμβασης 190 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης στον χώρο της εργασίας.

Πέρα των ανωτέρω, αναφέρθηκαν και κάποιες πρώτες επισημάνσεις της Επιτροπής προς βελτίωση των μέτρων και πολιτικών στα θέματα που πραγματεύεται η Σύμβαση και μπορούν να συνοψιστούν στις εξής:

- Κενά στη συνεργασία και τον συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων φορέων και ανάγκη ενοποιημένων πρωτοκόλλων αντιμετώπισης περιστατικών έμφυλης βίας
- Ελλιπής συλλογή δεδομένων στην υγεία.

10. Σημειώνεται ότι η ΓΓΙΑΔ οργάνωσε τις επιτόπιες συναντήσεις του κλιμακίου GREVIO που επισκέφτηκε τη χώρα, μόνο με κυβερνητικούς φορείς. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης το κλιμάκιο είχε παράλληλα επαφές με φορείς της κοινωνίας των πολιτών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και με λοιπούς μη κυβερνητικούς φορείς.».

- Ανάγκη περαιτέρω εκπαίδευσης δικαστών και εισαγγελέων.
- Ζητήματα φιλοξενίας θυμάτων σε επείγουσες καταστάσεις.
- Απουσία εξειδικευμένων κέντρων για θύματα βιασμού και σεξουαλικής βίας.
- Ελλιπής νομική κάλυψη σε περιπτώσεις επικοινωνίας γονέων-τέκνων όταν υπάρχει ενδοοικογενειακή βία.
- Αναποτελεσματικό σύστημα επιβολής και τήρησης μέτρων προσωρινής προστασίας.
- Ασαφής έλεγχος ευαλωτότητας των γυναικών και των κοριτσιών κατά την αξιολόγηση και εξέταση των αιτημάτων διεθνούς προστασίας.

Τα επόμενα βήματα διαδικασίας αξιολόγησης

- Σε συνέχεια της επιτόπιας επίσκεψης, συντάχθηκε από την GREVIO σε κείμενο ο Πρώτη έκθεση αξιολόγησης της Ελλάδας, (1ο σχέδιο), απεστάλη τον Ιούνιο στη ΓΓΙΑΔ και από εκεί στους κυβερνητικούς φορείς για τα πρώτα τυπικά σχόλια σε σχέση με προφανείς παρανοήσεις, φραστικά και αριθμητικά λάθη.
- Περί τα τέλη Οκτώβρη 2023 αναμένεται η υιοθέτηση της τελικής Έκθεσης της GREVIO για την Ελλάδα.
- Η ελληνική πλευρά θα κληθεί να υποβάλει ουσιώδη σχόλια και παρατηρήσεις επί της τελικής έκθεσης. Τόσο η τελική έκθεση όσο και τα κυβερνητικά σχόλια θα δημοσιευθούν στην ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης περίπου στο τέλος Νοεμβρίου 2023.
- Η Επιτροπή των Μερών αναμένεται να υιοθετήσει τις συστάσεις της προς την Ελλάδα τον Δεκέμβριο 2023 (Recommendations) στο πλαίσιο της καλύτερης δυνατής εφαρμογής της Σύμβασης.
- Η τελική έκθεση GREVIO και οι συστάσεις θα υποβληθούν στο Ελληνικό Κοινοβούλιο.

4. Συνεργασία ΓΓΙΑΔ με Διεθνείς και Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς

Η ΓΓΙΑΔ συμμετέχει ενεργά σε διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς και αντίστοιχες Επιτροπές και Ομάδες Εργασίας. Ενδεικτικά αναφέρουμε τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ), το Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣτΕ), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE). Παράλληλα, αποστέλλει ενημερωτικό υλικό, ανταλλάσσει καλές πρακτικές και συμμετέχει στην κατάρτιση εκθέσεων στο πλαίσιο της παραπάνω συνεργασίας.

Ενδεικτικά, σε διεθνές επίπεδο και σε ό,τι άπτεται της βίας κατά των γυναικών, η παρουσία της ΓΓΙΑΔ κατά την περίοδο αναφοράς ήταν η εξής:

Συμμετοχή ΓΓΙΑΔ σε Διεθνείς Ομάδες Εργασίας, Επιτροπές, Συνέδρια, λοιπές εκδηλώσεις

- Συμμετοχή ΓΓΙΑΔ στην 13η συνεδρίαση της Επιτροπής των Μερών της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) (5-6 Δεκεμβρίου 2022).
- Προετοιμασία και συντονισμός εμπλεκόμενων φορέων ενόψει της 1ης επίσκεψης αξιολόγησης κλιμακίου της Επιτροπής GREVIO στη χώρα μας στις 18-24/2/2023: Αποστολή πρόσκλησης στα εμπλεκόμενα υπουργεία και πραγματοποίηση διυπουργικής συνάντησης στις 12/1/2023, διαρκής επικοινωνία με τη γραμματεία GREVIO στο πλαίσιο της οριστικοποίησης του προγράμματος επίσκεψης, διαρκής επικοινωνία με εμπλεκόμενους φορείς με ανταλλαγή ενημερωτικού υλικού, συντονισμός κατά την πραγματοποίηση της επίσκεψης (Δεκέμβριος 2022, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2023).
- Συμμετοχή Γενικής Γραμματέως στην 67η Σύνοδο για το Καθεστώς των Γυναικών στη Νέα Υόρκη το διάστημα 4-10/3/2023 στις ακόλουθες εκδηλώσεις και συναντήσεις: Άτυπη Υπουργική Συνάντηση ΕΕ (6/3/2023, Θέμα «The Digital Dimension of Gender-Based Violence»), Υπουργικό Στρογγυλό Τραπέζι (7/3/23, Θέμα «Good practices in addressing barriers to bridge the gender digital divide and promote education in the digital age for achieving gender equality»), εκδήλωση με UNESCO (6/3/23, Θέμα «The Gender Digital Revolution: Addressing ethics of Artificial Intelligence, access to information and gendered online violence»), εκδήλωση με Κολομβία (6/3/23, Θέμα «Media's role in the implementation of the UNSCR 1325»), εκδήλωση με ILO (7/3/23, Θέμα «Launch of the New ILO Care Policy Investment Simulator: Technological innovation to promote gender-transformative investments in the care economy»), εκδήλωση με Διεθνή Οργανισμό Γαλλοφωνίας (7/3/23, Θέμα «Le numérique pour des filles et des femmes éduquées et autonomes»), συζήτηση Υπουργικού Επιπέδου Ομάδας Φίλων για Ισότητα Φύλων (8/3/23), closed lunch event με την Πρέσβειρα της ΕΕ για το Φύλο και τη Διαφορετικότητα κα Stella Ronner-Grubacic (8/3/23), εκδήλωση Γενικού Προξενείου στη Νέα Υόρκη για τη Διεθνή Ημέρα Γυναίκας (8/3/23), εκδήλωση με Κύπρο και Μάλτα (9/3/23, Θέμα «Breaking the silence on ending gender based violence against women and girls»), συνέντευξη σε δημοσιογράφο της ελληνικής εφημερίδας της Αμερικής «Εθνικός Κήρυκας» (9/3/23), συνάντηση με αντιπροσωπεία της Ένωσης Φοιτητών Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου McGill του Καναδά (10/3/23) (διάστημα 1-10 Μαρτίου 2023).
- Συμμετοχή ΓΓΙΑΔ στην 14η Συνάντηση της Επιτροπής Μερών της Σύμβασης της Κων/πολης και της διαδικασίας ψηφοφορίας για την εκλογή των νέων μελών GREVIO (1 Ιουνίου 2023).
- Παρακολούθηση της 5ης Συνάντησης της Ομάδας Εργασίας του Δείκτη του ΟΟΣΑ Social Institutions & Gender Index (SIGI) στην οποία παρουσιάστηκαν τα κεφάλαια της Έκθεσης «Social Institutions and Gender Index» του Οργανισμού που αφορούν τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και δικαιώματα και την κλιματική αλλαγή (16 Μαΐου 2023).
- Συμμετοχή ΓΓΙΑΔ στην 23η Συνάντηση της Επιτροπής Ισότητας των Φύλων του Συμβουλίου της Ευρώπης (Στρασβούργο, 24-26 Μαΐου 2023).

Συνεισφορές ΓΓΙΑΔ στην κατάρτιση εκθέσεων, αποστολή ενημερωτικού υλικού σε διεθνές επίπεδο

- Αποστολή παρατηρήσεων σε Έκθεση του ΟΟΣΑ με τίτλο «Integrating service delivery for victims/survivors of intimate partner violence» (20 Ιανουαρίου 2023).
- Τελική επεξεργασία ενοποιημένης 8ης-9ης Εθνικής Έκθεσης για την Εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW) και αποστολή της στη Δ/νση Δ3 του ΥΠΕΞ, ώστε να διαβιβαστεί στη Μ.Α Ελλάδος στη Γενεύη και στην αρμόδια υπηρεσία του ΟΗΕ (28 Απριλίου 2023).
- Συνεργασία όλων των οργανικών μονάδων της ΓΓΙΑΔ με το γραφείο της Γενικής Γραμματέως και το Υπουργείο Εξωτερικών ώστε να επικαιροποιηθεί η συνεισφορά της υπηρεσίας στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Γυναίκες την Ειρήνη και την Ασφάλεια και να σταλεί στη Γ.Γ. Συντονισμού (Μάιος 2023).
- Διαβίβαση στο ΥΠΕΞ συνεισφοράς για την προετοιμασία απαντήσεων σε κατάλογο θεμάτων ενόψει της επόμενης εξέτασης της Ελλάδας από την Επιτροπή της «Σύμβασης Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας» (31 Μαΐου 2023).
- Αποστολή συνεισφοράς ΓΓΙΑΔ στη σύνταξη της πρώτης αναλυτικής έκθεσης για την εφαρμογή της 190 Σύμβασης της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας (30 Ιουνίου 2023).
- Συμμετοχή της ΓΓΙΑΔ στις 11/7/2023 στο εργαστήριο του ΟΑΣΕ για την ενίσχυση της πρόληψης της Εμπορίας Ανθρώπων, βάσει των Συστάσεων ΟΑΣΕ κατά της Εμπορίας Ανθρώπων εν μέσω μαζικών προσφυγικών ροών από την Ουκρανία και ακολούθως στις 19/7/2023 αποστολή συμπληρωμένου σχετικού ερωτηματολογίου.
- Σύνταξη και αποστολή των παρατηρήσεων της Ελλάδας αναφορικά με την επισήμανση πρόδηλων σφαλμάτων (factual errors) στο σχέδιο Έκθεσης αξιολόγησης της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων για την Βία κατά των Γυναικών (GREVIO) στη Γραμματεία της Επιτροπής στο πλαίσιο της αξιολόγησης της χώρας μας (11 Αυγούστου 2023).
- Συγκέντρωση και αποστολή παρατηρήσεων ΓΓΙΑΔ στο σχέδιο της 8ης Έκθεσης για τα Βασανιστήρια προς την Δ3 Δ/νση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Συμβουλίου της Ευρώπης του Υπουργείου Εξωτερικών, κατόπιν συνεργασίας με τη Τμήμα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τη Δ/νση AMEA του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (31 Αυγούστου 2023).

Ενδεικτικά, σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε ό,τι άπτεται της βίας κατά των γυναικών, η παρουσία της ΓΓΙΑΔ κατά την περίοδο αναφοράς ήταν η εξής:

Ευρωπαϊκές Συμμετοχές ΓΓΙΑΔ σε Ομάδες Εργασίας, Επιτροπές, Συνέδρια, λοιπές εκδηλώσεις

- Συμμετοχή ΓΓΙΑΔ στο πρόγραμμα ανταλλαγής καλών πρακτικών της Ε.Ε. με θέμα: «Sexual and reproductive health and rights» (Παρίσι, 29-30 Νοεμβρίου 2022).
- Ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής υποψηφιοτήτων για τη θέση στην Ομάδα Εμπειρογνωμόνων για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (GREVIO) του Συμβουλίου της Ευρώπης και Υποβολή Ελληνικής υποψηφιότητας στην ΜΑ ΣτΕ (30/11/2022).
- Συμμετοχή ΓΓΙΑΔ στη συνάντηση του High Level Group on Gender Mainstreaming που διεξήχθη στις 1-3 Φεβρουαρίου στη Στοκχόλμη και στη High Level Conference της Σουηδικής Προεδρίας με θέμα τις οικονομικές πτυχές της έμφυλης βίας (1-3/2/2023).
- Συμμετοχή κας Υφυπουργού στο High Level Political Meeting for Gender Equality με θέμα: “A gender equal economy in a society free from gender-based violence”, που διοργανώθηκε στο πλαίσιο της Σουηδικής Προεδρίας της Ε.Ε. (Στοκχόλμη, 27-28 Φεβρουαρίου 2023).
- Συμμετοχή ΓΓΙΑΔ στην Advisory Committee on Equal Opportunities between Women and Men της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 2023).

Συνεισφορές ΓΓΙΑΔ στην κατάρτιση εκθέσεων, αποστολή ενημερωτικού υλικού σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Συμπλήρωση και αποστολή πλεκτρονικού ερωτηματολογίου του EIGE στο πλαίσιο της έρευνας που διεξάγει το Ινστιτούτο αναφορικά με την πρόσβαση υγείας των γυναικών που έρχονται από την Ουκρανία λόγω του πολέμου σε εξειδικευμένες υπηρεσίες υγείας, κυρίως σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας (Access to specialised healthcare services. How women and girls fleeing the war can realise their sexual and reproductive rights in the EU) (23 Ιανουαρίου 2023).
- Απάντηση ΓΓΙΑΔ στο Γραφείο Γενικού Εισηγητή για την καταπολέμηση Εμπορίας Ανθρώπων αναφορικά με το ερωτηματολόγιο της Ισπανικής Προεδρίας για την online διάσταση του trafficking (27 Ιουνίου 2023).
- Συνεισφορά ΓΓΙΑΔ σε αίτημα του Υπουργείου Εσωτερικών για έλεγχο επί ανακριβειών στην επικαιροποίηση χαρτογράφησης συστημάτων προστασίας των παιδιών στα κράτη μέλη της ΕΕ στην Έκθεση για την Ελλάδα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) της Ε.Ε. Το Υπουργείο Εσωτερικών (ΑΤ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σχέσεων) είναι το εθνικό σημείο επαφής του FRA στη χώρα μας (26 Ιουλίου 2023).

Κεφάλαιο Γ' ΦΑΚΕΛΟΣ: ΚΥΒΕΡΝΟΒΙΑ ΚΑΤΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ

Η βία κατά των γυναικών και κοριτσιών στον κυβερνοχώρο αποτελεί συνέχεια της έμφυλης βίας στον φυσικό κόσμο. Τα τελευταία δε χρόνια παρατηρείται αυξητική τάση των περιστατικών έμφυλης κυβερνοβίας¹¹.

Σύμφωνα με στοιχεία της Επιτροπής Broaband του ΟΗΕ στην έκθεση της το 2015, αναφέρεται ότι το 73% των γυναικών παγκοσμίως έχουν υποστεί βία στον κυβερνοχώρο και ότι οι γυναίκες έχουν 27 φορές περισσότερες πιθανότητες από τους άνδρες να παρενοχληθούν στο διαδίκτυο¹². Ομάδες γυναικών που πλήττονται περισσότερο από την έμφυλη κυβερνοβία είναι γυναίκες που έχουν έντονη παρουσία και δραστηριότητα στο διαδίκτυο, όπως υπερασπίστριες ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γυναίκες στην πολιτική, δημοσιογράφοι, bloggers, influencers και γυναίκες με αναπορίες¹³. Την περίοδο δε του COVID-19, ακόμη περισσότερες γυναίκες και κορίτσια υπέστησαν διαδικτυακή βία με τη μορφή σωματικών απειλών, σεξουαλικής παρενόχλησης, καταδίωξης και τρολάρισμα¹⁴. Συνέπεια αυτού είναι η αποχώρηση των θυμάτων έμφυλης κυβερνοβίας από το διαδίκτυο με τελικό αποτέλεσμα τη φίμωσή τους. Άλλες συνέπειες της κυβερνοβίας έναντι γυναικών και κοριτσιών σχετίζονται με ζητήματα ψυχικής υγείας, όπως είναι το τραύμα που δύναται να δημιουργηθεί από το στιγματισμό και/ή την ενοχοποίηση ενός θύματος έμφυλης κυβερνοβίας κατόπιν της έκθεσής του σε διάφορες μορφές της. Επίσης έχουν καταγραφεί εκδηλώσεις άγχους, κατάθλιψης, αυτοτραυματισμού, απόπειρες αυτοχειρίας και αυτοχειρίες¹⁵.

Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν οι ορισμοί και η τυπολογία της έμφυλης κυβερνοβίας από διεθνείς και ευρωπαϊκούς θεσμούς, δεδομένου ότι δεν υπάρχει κοινός ορισμός και τυπολογία σχετικά με την κυβερνοβία κατά γυναικών και κοριτσιών. Επίσης, θα παρουσιαστούν οι πρωτοβουλίες σε διεθνές επίπεδο, σε επίπεδο ΕΕ και εθνικό επίπεδο για τη θεσμική αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού.

1. Ορισμοί – Τυπολογίες

Δεν υπάρχει κοινή τυπολογία και κοινός ορισμός για την έμφυλη κυβερνοβία. Η κυβερνοβία μπορεί να περιλαμβάνει άμεσες απειλές ή σωματική βία, κυβερνοπαρενόχληση και εκφοβισμό, καθώς και διαφορετικές μορφές κυβερνοεγκλήματος. Σε νομοθετικό επίπεδο, διαπιστώνεται έλλειψη μιας τυπολογίας αδικημάτων που να θεωρούνται ως κυβερνοβία. Θα πρέπει βέβαια να επισημανθεί ότι δεν είναι όλες οι μορφές ή περιπτώσεις κυβερνοβίας εξίσου σοβαρές και δεν απαιτούν απαραίτητα μια ποινική νομική λύση, αλλά μπορούν να αντιμετωπιστούν με μια διαβαθμισμένη προσέγγιση και έναν συνδυασμό προληπτικών, εκπαιδευτικών, προστατευτικών και άλλων μέτρων¹⁶.

11. Οι όροι κυβερνοβία κατά γυναικών και κοριτσιών και έμφυλη κυβερνοβία αν και δεν είναι πλήρως ταυτόσημοι, για τις ανάγκες της παρούσας έκθεσης θα χρησιμοποιηθούν εναλλάξ.

12. UN Broadband Commission for Digital Development Working Group on Broadband and Gender (UN-BC-DDWGBG). (2015). Cyber violence against women and girls: A worldwide wake up call. Retrieved from https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2015/cyber_violence_gender%20report.pdf?v=1&d=20150924T154259

13. OHCHR. (2018). Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences on online violence against women and girls from a human rights perspective. Retrieved from <https://www.ohchr.org/EN/Issues/women/SRWomen/Pages/SRWomenIndex.aspx>

14. UN Women. (2020b). COVID-19 Response: Online and ICT facilitated violence against women and girls during COVID-19. New York, NY: United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (UN Women). Retrieved from <https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2020/brief-online-and-ict-facilitated-violence-against-women-and-girls-during-covid-19-en.pdf?la5en&vs52519>

15. European Institute for Gender Equality (EIGE). (2017). Cyber violence against women and girls. Retrieved from <https://eige.europa.eu/publications/cyber-violence-against-women-and-girls>

16. Council of Europe Cybercrime Convention Committee (2018), Mapping study on cyberviolence with recommendations adopted by the T-CY on 9 July 2018, Strasbourg. Retrieved from <https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-studyprovisional/16808c4914>

Στη συνέχεια παρατίθενται οι ορισμοί για την κυβερνοβία από το Συμβούλιο της Ευρώπης και τη Συμβουλευτική Επιτροπή για την Ισότητα ευκαιριών Γυναικών και Ανδρών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και μια απόπειρα τυπολογίας της κυβερνοβίας κατά των γυναικών από το Συμβούλιο της Ευρώπης (2018) και της πρότασης του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Ισότητας των Φύλων (2022)¹⁷.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης στη μελέτη του «Mapping study on cyberviolence» (2018) όρισε την κυβερνοβία ως εξής:

Κυβερνοβία είναι η χρήση υπολογιστικών συστημάτων για την πρόκληση, διευκόλυνση ή απειλή βίας προς πρόσωπα, που έχουν ως αποτέλεσμα ή δύναται να προκαλέσουν/επιφέρουν/οδηγήσουν σε σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική βία ή οικονομική βλάβη, καθώς και ενδεχόμενη εκμετάλλευση του υποκειμένου βασισμένη σε χαρακτηριστικά, ευαλωτότητες ή περιστάσεις σχετικά με το υποκείμενο¹⁸.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης αναγνωρίζει ότι η κυβερνοβία μπορεί να πλήξει οποιοδήποτε άτομο ή ομάδα ατόμων, η συγκεκριμένη όμως μελέτη εστίασε στην κυβερνοβία κατά των γυναικών και παιδιών.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Ισότητα ευκαιριών Γυναικών και Ανδρών συστήνει τον ακόλουθο ορισμό για την κυβερνοβία κατά γυναικών και κοριτσιών:¹⁹

Η κυβερνοβία κατά των γυναικών είναι μια πράξη βίας με βάση το φύλο που διαπράττεται άμεσα ή έμμεσα μέσω τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών που έχει ως αποτέλεσμα ή είναι πιθανό να οδηγήσει σε σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή ταλαιπωρία σε γυναίκες και κορίτσια, συμπεριλαμβανομένων των απειλών τέτοιων πράξεων, είτε συμβαίνουν στη δημόσια είτε ιδιωτική ζωή, είτε εμποδίων στη χρήση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών τους. Η κυβερνοβία κατά των γυναικών δεν περιορίζεται αλλά περιλαμβάνει παραβιάσεις της ιδιωτικής ζωής, καταδίωξη, παρενόχληση, ρητορική μίσους με βάση το φύλο, κοινή χρήση προσωπικού περιεχομένου χωρίς συναίνεση, σεξουαλική κακοποίηση βάσει εικόνας, πειρατεία, κλοπή ταυτότητας και άμεση βία. Η κυβερνοβία είναι μέρος της συνέχειας της βίας κατά των γυναικών: δεν υπάρχει στο κενό. Αντίθετα, προέρχεται και υποστηρίζει πολλαπλές μορφές έμφυλης βίας εκτός σύνδεσης.

2. Τρόποι εκδήλωσης Έμφυλης κυβερνοπαρενόχλησης (cyberharassment)

Η έμφυλη κυβερνοπαρενόχληση ή κυβερνοβία κατά γυναικών και κοριτσιών περιλαμβάνει την επίμονη και επαναλαμβανόμενη παρενόχληση/συμπεριφορά που στοχοποιεί ένα συγκεκριμένο κάθε φορά πρόσωπο, στο οποίο προκαλεί σοβαρή συναισθηματική δυσφορία και συχνά φόβο για πρόκληση σωματικής βλάβης και συχνά εκδηλώνεται με μεγάλη ένταση και συχνότητα. Οι παρενοχλητές τρομοκρατούν τα θύματα με άσκηση βίας. Η διάδοση δυσφημιστικών συκοφαντικών πληροφοριών και ισχυρισμών καθώς

17. European Institute for Gender Equality (EIGE).(2022). Combating Cyber Violence against Women and Girls, Retrieved from <https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-studyprovisional/16808c4914>

18. European Institute for Gender Equality (EIGE).(2022). Combating Cyber Violence against Women and Girls, Retrieved from <https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-studyprovisional/16808c4914>

19. European Commission, Advisory Committee on Equal Opportunities for Women and Men.(2020), ‘Opinion on combatting online violence against women’, Brussels, 1 April. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/aid_development_cooperation_fundamental_rights/_opinion_online_violence_against_women_2020_en.pdf

η δημοσίευση ψευδών στοιχείων στοχεύουν στο να προκαλέσουν βλάβη στο θύμα και σε σχέση με το οικογενειακό, φιλικό περιβάλλον και/ ή το χώρο εργασίας του.²⁰

Η κυβερνοπαρενόχληση κατά γυναικών και κοριτσιών μπορεί να εκδηλωθεί μέσω:

- ανεπιθύμητων σεξουαλικών μηνυμάτων πλεκτρονικού ταχυδρομείου ή άλλων μηνυμάτων
- προσβλητικών εκδηλώσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και άλλες πλατφόρμες,
- απειλών σωματικής ή σεξουαλικής βίας
- ρητορικής μίσους.²¹

3. Τύποι κυβερνοβίας κατά γυναικών και κοριτσιών

Τύποι κυβερνοπαρενόχλησης κατά γυναικών και κοριτσιών μπορούν να διακριθούν σε σεξουαλική κακοποίηση βάσει της εικόνας (sexortion, εκδικητική πορνογραφία), gender trolling/έμφυλο trolling και swatting.

1. Σεξουαλική κακοποίηση βάσει της εικόνας

Σεξουαλική κακοποίηση βάσει της εικόνας ορίζεται ως η μη συναινετική λήψη, κοινοποίηση, διαμοιρασμός ή απειλές για διαμοιρασμό γυμνών ή σεξουαλικών εικόνων (φωτογραφιών ή βίντεο) ενός ατόμου. Στις μορφές του περιλαμβάνονται οι ψηφιακά τροποποιημένες εικόνες στις οποίες το πρόσωπο ή το σώμα ενός ατόμου παρουσιάζεται μμονταρισμένο σε μια πορνογραφική φωτογραφία ή βίντεο, γνωστό ως «ψευδής πορνογραφία», η λήψη εικόνων εσωρούχων από πρόσωπα που κινούνται στο δημόσιο χώρο για λόγους πδονοβλεψίας και προκειμένου να ανεβούν ψηφιακά τροποποιημένα σε πορνογραφικούς ιστοτόπους, η αποστολή ανεπιθύμητων φωτογραφιών σεξουαλικού περιεχομένου, όπως ο διαμοιρασμός φωτογραφιών προσωπικών σεξουαλικού περιεχομένου φωτογραφιών χωρίς τη συναίνεση του ατόμου που απεικονίζεται στις φωτογραφίες, το sextortion και η εκδικητική πορνογραφία.²²

■ **Sextortion/ σεξουαλικός εκβιασμός²³**

Ο όρος sextortion περιλαμβάνει α) δραστηριότητες/δράσεις χειραγώγησης ή εξαναγκασμού προκειμένου το εκβιαζόμενο άτομο να προβεί σε σεξουαλικές πράξεις προς όφελος του επιτιθέμενου ή/και για τη δημιουργία σεξουαλικών εικόνων του θύματος και β) το έγκλημα του εκβιασμού. Λαμβάνει χώρα μέσω διαδικτύου μέσω χρήσης πλεκτρονικών υπολογιστών και δύναται να γίνεται είτε σε ζωντανή μετάδοση είτε μαγνητοσκοπημένα. Τα κίνητρα του επιτιθέμενου/δράστη είναι η εκδίκηση, η ταπείνωση του προσώπου που εκβιάζει, η πρόκληση βλάβης στο ίδιο, την οικογένειά ή το φιλικό τού περιβάλλον, το χρηματικό κέρδος, σε περίπτωση που το εκβιαζόμενο πρόσωπο δεν υποκύψει στους εκβιασμούς για καταγραφή σεξουαλικών πράξεων μπροστά σε κάμερα και αποστολή αυτών στον εκβιαστή.

20. EIGE glossary <https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1439>

21. Council of Europe Cybercrime Convention Committee (2018), Mapping study on cyberviolence with recommendations adopted by the T-CY on 9 July 2018, Strasbourg. Retrieved from <https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-studyprovisional/16808c4914>

22. ΓΓΔΟΠΙΦ. (2022). 3η Ετήσια Έκθεση για τη βία κατά των γυναικών. Ανακτήθηκε από <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2022/11/3h-ethsia-ekthesi-Via-kata-twn-Gynaikwn-GGDOPIF.pdf>

23. European Institute for Gender Equality (EIGE).(2022). Combating Cyber Violence against Women and Girls, Retrieved from <https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-studyprovisional/16808c4914>

■ **Εκδικητική πορνογραφία²⁴**

Πρόκειται για είδος μη συναινετικής πορνογραφίας που περιλαμβάνει επίσης τη διαδικτυακή προβολή σεξουαλικών φωτογραφιών με γραφικά ή βίντεο χωρίς τη συγκατάθεση του ατόμου που εμφανίζεται στις εικόνες. Ο/η δράστης/στρια είναι συχνά πρώην σύντροφος που αποκτά εικόνες ή βίντεο κατά τη διάρκεια μιας προηγούμενης σχέσης και σκοπεύει να εκθέσει δημόσια και να ταπεινώσει το θύμα, σε αντίποινα για τον τερματισμό της σχέσης. Ωστόσο, οι δράστες/στριες δεν είναι αναγκαστικά σύντροφοι ή πρώην εταίροι και το κίνητρο δεν είναι πάντα η εκδίκηση.

2. Gendertrolling

Όρος που χρησιμοποιείται για την αναφορά σε προσβολές με βάση το φύλο, τη χρήση προσβλητικής γλώσσας, απειλές βιασμού και θανάτου από μια συντονισμένη ομάδα τρολ προκειμένου να οδηγήσουν στον εξευτελισμό γυναικών, ιδιαίτερα εκείνων που δραστηριοποιούνται στο διαδίκτυο²⁵. Είναι συγγενικός όρος του «trolling».²⁶

3. Swatting²⁷

Ο όρος «swatting» αφορά τη χρήση τηλεφώνων και συχνά συστημάτων πλεκτρονικών υπολογιστών για την εξαπάτηση μιας υπηρεσίας έκτακτης ανάγκης με σκοπό την αποστολή της επιβολής του νόμου σε μια συγκεκριμένη τοποθεσία με βάση μια ψευδή αναφορά. Οι ψευδείς αναφορές περιλαμβάνουν αναφορές ανθρωποκτονιών στο σπίτι κάποιου άλλου, απειλές για βόμβες και απαγωγές. Το «Swatting» μπορεί να εμπίπτει σε μια ποικιλία ποινικών νόμων, όπως η διατύπωση απειλών κατά του θανάτου, η συνωμοσία για τη διάπραξη απάτης με συσκευές, η παρεμπόδιση της δικαιοσύνης και η δημόσια αταξία. Αυτά δεν είναι απλώς τηλεφωνήματα φάρσας: οι δράστες συνήθως χρησιμοποιούν πλαστογράφηση αναγνώρισης κλήσης και κοινωνική μπχανική και μερικοί δείχνουν την περίπλοκη χρήση συστημάτων και λογισμικού υπολογιστών για να φαίνεται ότι οι κλήσεις προέρχονται από διαφορετικές τοποθεσίες (μερικές φορές σε διαφορετικές χώρες από το σημείο προέλευσης του δράστη). Ο τύπος αυτός έμφυλης κυβερνοβίας μπορεί να συνδεθεί με απαγωγές, φόνους, βιασμούς και άσκηση σωματική βίας.

4. Cyberstalking/ Κυβερνο-επίμονη και παραμονευτική καταδίωξη²⁸

Είναι η συχνή και επαναλαμβανόμενη παρακολούθηση/καταδίωξη μέσω μηνυμάτων πλεκτρονικού ταχυδρομείου, κειμένων, ή μέσω διαδικτύου, που μπορεί να είναι ατομικά αβλαβή ή όχι, ωστόσο λειτουργούν σωρευτικά, υπονομεύοντας την αίσθηση ασφάλειας του θύματος και προκαλώντας κινδύνους, φόβο ή εγρήγορση. Σε περιπτώσεις που το θύμα/τα θύματα είναι κορίτσια ή γυναίκες, πρόκειται για έμφυλη διαδικτυακή παρενόχληση. Οι ενέργειες μπορεί να περιλαμβάνουν: α. αποστολή μηνυμάτων πλεκτρονικού ταχυδρομείου, μηνυμάτων κειμένου (SMS) ή άμεσων μηνυμάτων που είναι προσβλητικά ή απειλητικά, β. καταχώριση προσβλητικών σχολίων σχετικά με τον/την ερωτώμενο/ν στο διαδίκτυο, γ.

24. EIGE glossary <https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1459>

25. Mantilla (2013) στο EIGE (2022)

26. To trolling αφορά τη σκόπιμη πράξη παραπλάνησης των χρηστών στο διαδίκτυο σε άχρηστη κυκλική συζήτηση, με αποτέλεσμα την παρέμβαση στη θετική και χρήσιμη ανταλλαγή ιδεών σε διαδικτυακούς ιστότοπους συζήτησης. Περιλαμβάνει τη δημοσίευση υλικού εκτός θέματος σε μεγάλες ποσότητες, καθώς και εμπροστικά, μη ευαίσθητα, επιθετικά μηνύματα. (Herring et al., 2002 στο EIGE 2022)

27. Council of Europe Cybercrime Convention Committee (2018), Mapping study on cyberviolence with recommendations adopted by the T-CY on 9 July 2018, Strasbourg. Retrieved from <https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-studyprovisional/16808c4914>

28. EIGE glossary https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1444?language_content_entity=el

κοινή χρήση φιλικών φωτογραφιών ή βίντεο του/της ερωτώμενου/ης, στο διαδίκτυο ή μέσω κινητού τηλεφόνου. Για να θεωρηθούν ως διαδικτυακή παρενόχληση, οι ενέργειες αυτές πρέπει να γίνονται επανειλημμένα και να διαπράττονται από το ίδιο πρόσωπο.

5. Electronically facilitated trafficking

Η εμπορία προσώπων και στη συγκεκριμένη περίπτωση γυναικών και κοριτσιών, η οποία γίνεται μέσω της χρήσης του διαδικτύου και μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όπου η χρήση των τεχνολογιών δύναται να παίξει ρόλο στο στάδιο της στρατολόγησης των θυμάτων μέσω της ταυτοποίησής τους, της εξακρίβωσης της τοποθεσίας που διαμένει το θύμα, καθώς και των επαφών του.²⁹ Παραδείγματα στρατηγικών προσέλκυσης θυμάτων για σεξουαλική εκμετάλλευση στο διαδίκτυο αποτελούν οι αγγελίες για ανεύρεση εργασίας, οι πλατφόρμες γνωριμιών κ.α.

6. Διαδικτυακή ρητορική μίσους

Η ρητορική μίσους αφορά στο περιεχόμενο που προωθεί τη βία ή το μίσος εναντίον ατόμων ή ομάδων βάσει ορισμένων χαρακτηριστικών όπως είναι η φυλή ή καταγωγή, η θρησκεία, οι ειδικές ικανότητες, το φύλο, η πλικία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός και μπορούν επικίνδυνα να προάγουν προκαταλήψεις και αισθήματα κατωτερότητας. Η έννοια «ρητορική μίσους» δεν περιορίζεται μόνο σε μορφές του γραπτού ή του προφορικού λόγου, αλλά μπορεί να συμπεριλαμβάνει εικόνες, είδωλα, πλεκτρονικά ή άλλα παιχνίδια καθώς και άλλες ενέργειες που αποσκοπούν στην έκφραση ή διάδοση κάποιου μηνύματος.³⁰ Η διαδικτυακή ρητορική μίσους που στοχεύει γυναίκες συνήθως περιλαμβάνει σεξουαλικοποίηση, αντικειμενοποίηση και προσβλητικά σχόλια που αφορούν στο σώμα, καθώς και ταπεινωτικά σχόλια και απειλές βιασμού.³¹

7. Cyberbullying / κυβερνο-εκφοβισμός³²

Ο όρος κυβερνο-εκφοβισμός είναι μια μορφή κυβερνο-παρενόχλησης που τείνει να σχετίζεται με ανήλικα θύματα, συχνά παιδιά γυμνασίου. Ανάλογα με την περίπτωση, ενδέχεται να συνδέεται με περιστατικά κυβερνο-επίμονης και παραμονευτικής καταδίωξης, εκδικητικής πορνογραφίας, sextortion, πλαστοπροσωπία, phishing. Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι τα όρια μεταξύ των προαναφερόμενων τύπων κυβερνο-εκφοβισμού δεν είναι πάντα και απαραίτητα διακριτά.

29. Council of Europe. (2022). G R E T A. Online and technology -facilitated trafficking in human being. <https://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/greta>

30. Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου.(2014). Ορίζοντας και εξορκίζοντας το μίσος. Ανακτήθηκε από https://kisa.org.cy/wp-content/uploads/2014/04/No_Hate_Leaflet.pdf

31. European Institute for Gender Equality (EIGE).(2022). Combating Cyber Violence against Women and Girls, Retrieved from <https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/combating-cyber-violence-against-women-and-girls>

32. Council of Europe Cybercrime Convention Committee (2018), Mapping study on cyberviolence with recommendations adopted by the T-CY on 9 July 2018, Strasbourg. Retrieved from <https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-studyprovisional/16808c4914>

4. Θεσμικές πρωτοβουλίες

1. Διεθνές επίπεδο

1. Συμβούλιο της Ευρώπης

■ a. Γενική Σύσταση της GREVIO³³ για την ψηφιακή διάσταση της βίας κατά των γυναικών³⁴

Στη Γενική Σύσταση No1 για την ψηφιακή διάσταση της βίας κατά των γυναικών (2021), της GREVIO εντόπισε ότι οι νόμοι και οι πολιτικές σε εθνικό επίπεδο συχνά παραβλέπουν την ψηφιακή διάσταση της βίας κατά των γυναικών στον κυβερνοχώρο. Επίσης προβαίνει σε μετα-ανάγνωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, προκειμένου να αναδειχθεί ο τρόπος συμπερίληψης της κυβερνοβίας στις προβλέψεις της Σύμβασης καθώς και τρόποι αντιμετώπισής της.

Αρχικά, ξεκινά από τη διαπίστωση «δεν υπάρχει καθολική τυπολογία/ορισμός συμπεριφορών ή ενεργειών που να θεωρείται ότι ομαδοποιεί όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών που διαπράττεται διαδικτυακά ή μέσω της τεχνολογίας».³⁵ Στη συνέχεια αναγνωρίζει ότι η ψηφιακή διάσταση της βίας κατά των γυναικών περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα συμπεριφοράς που εμπίπτει στον ορισμό της βίας κατά των γυναικών που ορίζεται στο άρθρο 3α της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, υποστηρίζοντας ότι ο ορισμός περιλαμβάνει «όλες τις πράξεις βίας με βάση το φύλο κατά των γυναικών που έχουν ως αποτέλεσμα ή είναι πιθανό να οδηγήσουν σε σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή ταλαιπωρία σε γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων απειλών τέτοιων πράξεων, εξαναγκασμού ή αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας, είτε συμβαίνουν στη δημόσια ή στην ιδιωτική ζωή». Επομένως, πράξεις μη συναινετικής από κοινού χρήσης εικόνας ή βίντεο, εξαναγκασμός και απειλές, συμπεριλαμβανομένων απειλών βιασμού, σεξουαλικού εκφοβισμού και άλλων μορφών εκφοβισμού, κυβερνο-σεξουαλικής παρενόχλησης, πλαστοπροσωπίας, κυβερνο-καταδίωξης, καθώς και ψυχολογικής βίας και οικονομικής βλάβης που διαπράττεται μέσω του κυβερνοχώρου κατά των γυναικών και των κοριτσιών εμπίπτουν στον παραπάνω ορισμό.³⁶ Η Σύσταση συνεχίζει εξετάζοντας το άρθρο 5, το οποίο στην παράγραφο 2 απαιτεί από τα Κράτη Μέρη να λαμβάνουν τα απαραίτητα νομοθετικά και άλλα μέτρα για να ασκούν τη δέουσα επιμέλεια για την πρόληψη, τη διερεύνηση, την τιμωρία και την παροχή αποζημίωσης για πράξεις βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής αυτής της σύμβασης που διαπράττονται από μη κρατικούς φορείς. Η έννοια της δέουσας επιμέλειας πλαισιώνεται ως υποχρέωση μέσων και όχι ως αποτελεσμάτων και απαιτεί από τα Κράτη Μέρη να δημιουργήσουν το απαραίτητο νομικό και πολιτικό πλαίσιο για να επιτρέψουν την

33. GREVIO (Expert group on action against violence against women and domestic violence). (2021). General Recommendation No 1 on the digital dimension of violence against women, Council of Europe, Strasbourg, 20 October Retrieved from https://rm.coe.int/_grevio-rec-no-on-digital-violence-against-women/1680a49147.

34. Η ομάδα εμπειρογνωμόνων για την παρακολούθηση υλοποίησης της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης του ΣτΕ

35. Ο.π.

36. ο.π

37. ο.π

πρόληψη όλες οι μορφές βίας κατά των γυναικών και η αποτελεσματική τους διερεύνηση προκειμένου να λογοδοτήσουν οι δράστες για τη δράση τους και να αποζημιωθούν τα θύματα.³⁷ Η GREVIO θεωρεί αυτή την υποχρέωση να καλύπτει όλες τις εκφράσεις βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών εκφράσεων και της βίας που διαπράττεται με τη βοήθεια ή μέσω της τεχνολογίας.³⁸

Στο πλαίσιο της ολιστικής προσέγγισης για την καταπολέμηση, εξάλειψη, αντιμετώπιση και πρόληψη της βίας κατά των γυναικών, η GREVIO επικαλείται το άρθρο 7 της Σύμβασης και καλεί τα Κράτη Μέρη για την υιοθέτηση ολοκληρωμένων πολιτικών έναντι της κυβερνοβίας κατά γυναικών και κοριτσιών. Επιπρόσθετα αναδεικνύει την προτεραιότητα που θα πρέπει να έχουν τα Κράτη Μέρη όσον αφορά την ποινικοποίηση της διαδικτυακής ψυχολογικής βίας (άρθρο 33), της διαδικτυακής καταδίωξης (άρθρο 34) και της διαδικτυακής παρενόχλησης (άρθρο 40).³⁹

■ β. Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης δεν κάνει σαφής αναφορά στην κυβερνοβία κατά των γυναικών, ωστόσο στην Επεξηγηματική Έκθεση λαμβάνεται υπόψη ότι οι απειλές που ενδέχεται να δεχθεί μια γυναίκα ή κορίτσι στον φυσικό κόσμο μπορούν να εκδηλωθούν και στο ψηφιακό περιβάλλον μέσω chat rooms, μέσων κοινωνικής δικτύωσης, μπουμάτων και social media.

Στο Κεφάλαιο III(Πρόληψη) στο άρθρο 17- Συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα και των μέσων μαζικής ενημέρωσης προβλέπεται ότι:

1.Τα Μέρη θα ενθαρρύνουν τον ιδιωτικό τομέα, τον τομέα της τεχνολογίας, πληροφόρησης και επικοινωνίας καθώς και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, με τον δέοντα σεβασμό προς την ελευθερία της έκφρασης και της ανεξαρτησίας τους, να συμμετέχουν στην κατάστρωση και την υλοποίηση πολιτικών και να θέτουν κατευθυντήριες γραμμές και αυτορρυθμιστικά πρότυπα πρόληψης της βίας κατά των γυναικών, καθώς και να ενισχύουν το σεβασμό προς την αξιοπρέπειά τους.

2.Τα Μέρη θα αναπτύσσουν και προωθούν, σε συνεργασία με τους φορείς του ιδιωτικού τομέα, δεξιότητες μεταξύ των παιδιών, των γονέων και των εκπαιδευτικών αναφορικά με τον τρόπο αντιμετώπισης του πληροφοριακού και επικοινωνιακού περιβάλλοντος που παρέχει πρόσβαση σε ταπεινωτικό και μειωτικό περιεχόμενο σεξουαλικής ή βίαιης φύσης το οποίο θα μπορούσε να καταστεί επιβλαβές.

■ γ. Σύμβαση της Βουδαπέστης για το έγκλημα στον Κυβερνοχώρο⁴⁰

Η Σύμβαση της Βουδαπέστης προσφέρει ένα ολοκληρωμένο σύνολο νομικά δεσμευτικών προτύπων για την ποινικοποίηση πτυχών της κυβερνοβίας, την εξασφάλιση αποδεικτικών στοιχείων και τη συμμετοχή σε διασυνοριακή και διεθνή συνεργασία για τη διερεύνηση και τη δίωξη της διαδικτυακής βίας κατά των γυναικών.

Τα άρθρα 2 έως 11, αφορούν στην ουσιαστική ποινικοποίηση στο πλαίσιο της Σύμβασης της Βουδα-

38. ο.π

39. ο.π

40. Council of Europe Cybercrime Convention Committee (2018), Mapping study on cyberviolence with recommendations adopted by the T-CY on 9 July 2018, Strasbourg. Retrieved from <https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-studyprovisional/16808c4914>

41. ο.π

πέστης. Τρία άρθρα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σε σχέση με την κυβερνοβία.⁴¹

Ενδεικτικά αναφέρονται:

Άρθρα σε πιο άμεσο συσχετισμό με την κυβερνοβία:

Άρθρο 4 - Παρεμβολές σε δεδομένα

- 1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος θα λάβει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να ποινικοποιηθεί στο εσωτερικό του δίκαιο, η άνευ δικαιώματος βλάβη, διαγραφή, φθορά, αλλοίωση ή καταστολή δεδομένων υπολογιστών, όταν αυτή διαπράττεται από πρόθεση.
- 2. Ένα Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να διατηρήσει το δικαίωμα να θέσει ως προϋπόθεση ύπαρξης εγκλήματος για την συμπεριφορά που περιγράφεται στην παρ . 1 την πρόκληση σοβαρής ζημίας.

Άρθρο 5 - Παρεμβολές σε συστήματα.

Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος θα λάβει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να ποινικοποιηθεί στο εσωτερικό του δίκαιο, η άνευ δικαιώματος σοβαρή παρακώλυση της λειτουργίας ενός συστήματος υπολογιστή δια της εισαγωγής, διαβίβασης, βλάβης, διαγραφής, φθοράς, αλλοίωσης ή καταστολής δεδομένων υπολογιστή, όταν αυτή διαπράττεται από πρόθεση.

Άρθρο 9 - Εγκλήματα σχετικά με την παιδική πορνογραφία.

- 1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος θα λάβει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να ποινικοποιηθούν στο εγχώριο δίκαιο του οι ακόλουθες συμπεριφορές, όταν διαπράττονται από πρόθεση και άνευ δικαιώματος: α. παραγωγή παιδικής πορνογραφίας με σκοπό την διανομή της μέσω ενός συστήματος υπολογιστή, β. προσφορά ή διάθεση παιδικής πορνογραφίας μέσω ενός συστήματος υπολογιστή, γ. διανομή ή μετάδοση παιδικής πορνογραφίας μέσω ενός συστήματος υπολογιστή, δ. προμήθεια παιδικής πορνογραφίας μέσω ενός συστήματος υπολογιστή για ιδία χρήση ή για άλλο πρόσωπο, ε. κατοχή παιδικής πορνογραφίας σε ένα σύστημα υπολογιστή ή σε ένα μέσο αποθήκευσης δεδομένων υπολογιστή.
- 2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1 ανωτέρω, ο όρος «παιδική πορνογραφία» θα περιλαμβάνει πορνογραφικό υλικό που απεικονίζει οπτικά: α. ένα ανήλικο να εμπλέκεται σε σαφώς σεξουαλική συμπεριφορά β. ένα πρόσωπο που φαίνεται ότι είναι ανήλικο να συμμετέχει σε σαφώς σεξουαλική συμπεριφορά, γ. ρεαλιστικές εικόνες που απεικονίζουν ένα ανήλικο να εμπλέκεται σε σαφώς σεξουαλική συμπεριφορά.
- 3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 2 ανωτέρω, ο όρος «ανήλικος» θα περιλαμβάνει όλα τα πρόσωπα κάτω των 18 ετών. Ένα Συμβαλλόμενο Μέρος, μπορεί, παρά ταύτα, να ορίσει χαμηλότερο όριο πλικίας, το οποίο δεν μπορεί να είναι κάτω των 16 ετών.

Η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση της Βουδαπέστης με τον Νόμο 4411/2006-ΦΕΚ 142/A/3-8-2016.

■ δ. Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών κατά της γενετήσιας εκμετάλλευσης και κακοποίησης (Lanzarotte Convention)

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών κατά της γενετήσιας εκμετάλλευσης και κακοποίησης (Lanzarotte Convention) όσον αφορά την προστασία γυναικών και κορι-

τσιών από την έμφυλη κυβερνοβία δρα συνεπικουρικά, δεδομένου ότι εστιάζει στην ολιστική προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών σχετικά με την γενετήσια εκμετάλλευσή τους η οποία δύναται να λάβει χώρα και μέσω του διαδικτύου και άλλων μέσων της τεχνολογίας των πληροφοριών.

Η Σύμβαση προβλέπει:⁴²

- Τη λήψη προλογιτικών μέτρων όπως η στρατολόγηση, η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση ατόμων που εργάζονται σε επαφή με παιδιά (άρθρο 5), η εκπαίδευση για τα παιδιά (άρθρο 6), τα προγράμματα και μέτρα προλογιτικής παρέμβασης (άρθρο 7), μέτρα για το ευρύ κοινό (άρθρο 8) και τη συμμετοχή των παιδιών, του ιδιωτικού τομέα, των μέσων ενημέρωσης και της κοινωνίας των πολιτών (άρθρο 9).
- Τη λήψη προστατευτικών μέτρων και παροχής βοήθειας στα θύματα, συμπεριλαμβανομένης της αναφοράς υποψίας σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή σεξουαλικής κακοποίησης (άρθρο 12), γραμμές βοήθειας (άρθρο 13), βοήθεια στα θύματα (άρθρο 14).
- Τη δημιουργία προγραμμάτων ή μέτρων παρέμβασης.
- Τη λήψη μέτρων στο πλαίσιο του ουσιαστικού ποινικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων
  - της σεξουαλικής κακοποίησης (άρθρο 18),
  - της παιδικής πορνείας (άρθρο 19),
  - της παιδικής πορνογραφίας (άρθρο 20),
  - της συμμετοχής παιδιού σε πορνογραφικές παραστάσεις (άρθρο 21),
  - της διαφθοράς παιδιών (άρθρο 22),
  - της παρότρυνσης παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς (άρθρο 23).
- Την ανάκριση, τη δίωξη και το δικονομικό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την προστασία και τον σεβασμό των δικαιωμάτων, των συμφερόντων και των ειδικών αναγκών των παιδιών κατά τη διάρκεια ερευνών και ποινικών διαδικασιών.
- Τη διεθνή συνεργασία.

Η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση με το Νόμο 3727/2008 - ΦΕΚ 257/A/18-12-2008.

2. Ψηφίσματα και συστάσεις

■ a. Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης (PACE)

Εφιστώντας την προσοχή στο διαδικτυακό μίσος, τη σεξουαλική βία και την παρενόχληση των γυναικών σε δημόσιους χώρους, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης (PACE) εξέδωσε ψήφισμα για τις διακρίσεις στον κυβερνοχώρο και σύσταση για το διαδικτυακό μίσος και για τον τερματισμό της σεξουαλικής βίας και της παρενόχλησης γυναικών σε δημόσιο χώρο. Ομοίως, η Στρατηγική για την Ισότητα των Φύλων του Συμβουλίου της Ευρώπης τόνισε την ανάγκη αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών (τόσο στο διαδίκτυο όσο και εκτός σύνδεσης) μέσω της καταπολέμησης των στερεοτύπων

42. ο.π

φύλου και του σεξισμού – συμπεριλαμβανομένης της σεξιστικής ρητορικής μίσους και των βίαιων και σεξουαλικών απειλών στο διαδίκτυο, ειδικά στις πλατφόρμες μέσων κοινωνικής δικτύωσης.⁴³

■ **β. OHE**

Ο Ειδικός Εισηγητής ήταν ο πρώτος ανεξάρτητος μηχανισμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών που περιέλαβε την κυβερνοβία κατά των γυναικών και κοριτσιών στις αρμοδιότητες του (Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, 2020).⁴⁴ Επιπλέον, οι στόχοι της χιλιετίας 5 και 16 του ΟΗΕ αναφέρονται σε όλες τις μορφές βίας, συμπεριλαμβανομένης της διαδικτυακής. Ο στόχος 5 στοχεύει στην «εξάλειψη όλων των μορφών βίας κατά όλων των γυναικών και κοριτσιών στη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας και της σεξουαλικής και άλλων τύπων εκμετάλλευσης» (στόχος 5.2) και «να ενισχύσει τη χρήση της τεχνολογίας ευνοϊκής χρήσης, ιδίως των πληροφοριών και των επικοινωνιών τεχνολογία, για την προώθηση της ενδυνάμωσης των γυναικών» (στόχος 5.β).⁴⁵ Ο στόχος 16 στοχεύει στην «σημαντική μείωση όλων των μορφών βίας και των σχετικών ποσοστών θανάτων παντού» (στόχος 16.1).⁴⁶

2. Ευρωπαϊκό επίπεδο

1. Πρόταση οδηγίας για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴⁷

Η πρόταση οδηγίας προβλέπει και την κυβερνοβία κατά των γυναικών και κοριτσιών, χρησιμοποιώντας τις υφιστάμενες νομικές βάσεις όπως ορίζονται στο άρθρο 82 παράγραφος 2 και στο άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, ο όρος «εγκληματικότητα στον χώρο της πληροφορικής» καλύπτει αδικήματα εις βάρος της χρήσης των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών ή που συνδέονται άρρηκτα με την εν λόγω χρήση. Η χρήση τέτοιων τεχνολογιών ως μέσου επίθεσης μπορεί να ενισχύσει τη σοβαρότητα του αδικήματος από άποψη ποσότητας, ποιότητας, έντασης, επιλογής στόχου και διάρκειας, σε βαθμό που δεν μπορεί να επιτευχθεί με άλλα μέσα. Οι ελάχιστοι κανόνες για τα εγκλήματα που ισοδυναμούν με κυβερνοβία κατά των γυναικών στο πλαίσιο της παρούσας πρότασης αφορούν τέτοια αδικήματα, τα οποία συνδέονται άρρηκτα με το

43. European Institute for Gender Equality (EIGE).(2022). Combating Cyber Violence against Women and Girls, Retrieved from <https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/combatting-cyber-violence-against-women-and-girls>

44. ο.π.

45. UN Human Rights Council (2018), Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences on online violence against women and girls from a human rights perspective, A/HRC/38/47, 18 June. Retrieved from https://www.ohchr.org/EN/Issues/Women/_SRWomen/Pages/OnlineViolence.aspx

46. ο.π.

47. Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας COM/2022/105 final. Ανακτήθηκε από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0105>

διαδικτυακό περιβάλλον και τη χρήση των εν λόγω τεχνολογιών.

Στο άρθρο 4 η κυβερνοβία κατά των γυναικών ορίζεται «κάθε πράξη βίας που καλύπτεται από την παρούσα οδηγία και διαπράττεται, υποβοηθείται ή επιδεινώνεται, εν όλω ή εν μέρει, από τη χρήση τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών»

Οι μορφές έμφυλης κυβερνοβίας οι οποίες προβλέπονται στο κείμενο της πρότασης οδηγίας και τιμωρούνται ως ποινικά αδικήματα είναι οι κάτωθι:

■ **Μη συναινετική κοινοχρησία υλικού προσωπικής φύσης ή παραπομένου υλικού** (άρθ.7),

α) η θέση εικόνων ή βίντεο ή άλλου υλικού προσωπικής φύσης που απεικονίζουν σεξουαλικές δραστηριότητες ενός προσώπου, χωρίς τη συναίνεση του προσώπου αυτού, σε κατάσταση προσβασιμότητας για πλήθος τελικών χρηστών μέσω τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών,

β) η παραγωγή ή η επεξεργασία και, στη συνέχεια, η θέση σε κατάσταση διαθεσιμότητας για πλήθος τελικών χρηστών, μέσω τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, και χωρίς τη συναίνεση του οικείου προσώπου, εικόνων, βίντεο ή άλλου υλικού, που δίνει την εντύπωση ότι το εν λόγω πρόσωπο επιδίδεται σε σεξουαλικές δραστηριότητες,

γ) η απειλή τέλεσης των πράξεων που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β) προκειμένου να εξαναγκαστεί ένα πρόσωπο να προβεί, να συναινέσει σε ορισμένη ενέργεια ή να απόσχει απ' αυτήν.

■ **Παρενοχλητική κυβερνοπαρακολούθηση** (άρθ.8)

α) η επανειλημμένη συμμετοχή σε απειλητική ή εκφοβιστική συμπεριφορά που απευθύνεται σε άλλο πρόσωπο, μέσω τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, η οποία προκαλεί στο πρόσωπο φόβο για την ασφάλειά του ή για την ασφάλεια εξαρτώμενων προσώπων

β) η θέση άλλου προσώπου υπό συνεχή παρακολούθηση, χωρίς τη συναίνεση του εν λόγω προσώπου ή νόμιμη άδεια, μέσω τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, με σκοπό την ιχνηλάτηση ή την επιτήρηση των κινήσεων και των δραστηριοτήτων του εν λόγω προσώπου

γ) η θέση υλικού που περιέχει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα άλλου προσώπου, χωρίς τη συναίνεση του εν λόγω προσώπου, σε κατάσταση προσβασιμότητας για πλήθος τελικών χρηστών, μέσω τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, με σκοπό την υποκίνηση των εν λόγω τελικών χρηστών να προκαλέσουν σωματική ή σημαντική ψυχολογική βλάβη στο εν λόγω πρόσωπο.

■ **Κυβερνοπαρενόχληση** (άρθ.9): Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι ακόλουθες εκ προθέσεως πράξεις τιμωρούνται ως ποινικά αδικήματα:

- α) η έναρξη επίθεσης με τρίτους κατά άλλου προσώπου, καθιστώντας απειλητικό ή προσβλητικό υλικό προσβάσιμο για πλήθος τελικών χρηστών, μέσω τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, με αποτέλεσμα την πρόκληση σημαντικής ψυχολογικής βλάβης στο πρόσωπο που δέχεται την επίθεση·
- β) η συμμετοχή με τρίτους στις επιθέσεις του στοιχείου α)

■ **Κυβερνοϋποκίνηση βίας ή μίσους** (άρθ.10). Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα η εκ προθέσεως υποκίνηση βίας ή μίσους κατά ομάδας προσώπων ή μέλους τέτοιας ομάδας

προσδιοριζόμενης βάσει του βιολογικού ή του κοινωνικού φύλου, με τη διάδοση στο κοινό υλικού που περιέχει τέτοια υποκίνηση μέσω τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών.

Επιπλέον στο Κεφάλαιο 3 «Προστασία των Θυμάτων και Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη» στο άρθρο 16 παρ. 1 προβλέπεται ότι εκτός από τα δικαιώματα των θυμάτων κατά την υποβολή καταγγελίας σύμφωνα με το άρθρο 5 της οδηγίας 2012/29/EU, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα θύματα μπορούν να αναφέρουν στις αρμόδιες αρχές τα ποινικά αδικήματα της βίας κατά των γυναικών ή της εξ οικείων βίας με εύκολο και προσβάσιμο τρόπο. Αυτό περιλαμβάνει τη δυνατότητα αναφοράς ποινικών αδικημάτων στο διαδίκτυο ή μέσω άλλων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας υποβολής αποδεικτικών στοιχείων, ιδίως όσον αφορά την καταγγελία ποινικών αδικημάτων κυβερνοβίας. **Στο άρθρο 17, παρ.1, για την Ποινική έρευνα και δίωξη** :τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα πρόσωπα, οι μονάδες ή οι υπηρεσίες που διερευνούν και διώκουν τη βία κατά των γυναικών ή την εξ οικείων βία διαθέτουν επαρκή εμπειρογνωμοσύνη και αποτελεσματικά ερευνητικά εργαλεία για την αποτελεσματική διερεύνηση και δίωξη τέτοιων εγκλημάτων, ιδίως για τη συλλογή, την ανάλυση και τη διασφάλιση πλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων σε περιπτώσεις κυβερνοβίας.

Το άρθρο 25, Μέτρα για την αφαίρεση ορισμένου διαδικτυακού υλικού προβλέπει:

- 1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν την άμεση αφαίρεση του υλικού που μνημονεύεται στο άρθρο 7 στοιχεία α) και β), στο άρθρο 8 στοιχείο γ) και στα άρθρα 9 και 10. Τα εν λόγω μέτρα περιλαμβάνουν τη δυνατότητα των αρμόδιων δικαστικών αρχών τους να εκδίδουν, κατόπιν αίτησης του θύματος, δεσμευτικές νομικές εντολές για την αφαίρεση του εν λόγω υλικού ή την απενεργοποίηση της πρόσβασης σ' αυτό, οι οποίες να απευθύνονται σε σχετικούς παρόχους ενδιάμεσων υπηρεσιών.
- 2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εντολές της παραγράφου 1 μπορούν να εκδίδονται στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων, ακόμη και πριν από την περάτωση τυχόν ποινικής διαδικασίας σχετικά με τα αδικήματα του άρθρου 7 στοιχεία α) και β), του άρθρου 8 στοιχείο γ), του άρθρου 9 ή του άρθρου 10, όταν η επιλογθείσα δικαστική αρχή κρίνει ότι: α) της έχουν προσκομιστεί επαρκή αποδεικτικά στοιχεία που να δικαιολογούν το συμπέρασμα ότι η συμπεριφορά του άρθρου 7 στοιχεία α) και β), του άρθρου 8 στοιχείο γ), του άρθρου 9 ή του άρθρου 10 ενδέχεται να έλαβε χώρα σε σχέση με το πρόσωπο που υποβάλλει την αίτηση και ότι το υλικό που αποτελεί αντικείμενο της αίτησης συνιστά υλικό που εμπίπτει στα εν λόγω άρθρα β) η αφαίρεση του εν λόγω υλικού είναι απαραίτητη για την πρόληψη ή τον περιορισμό της πρόκλησης σημαντικής βλάβης στο θύμα· γ)τα δικαιώματα και τα συμφέροντα άλλων εμπλεκόμενων μερών που συνδέονται με την ενδεχόμενη αφαίρεση δεν υπερισχύουν εκείνων του θύματος που συνδέονται με την αφαίρεση.
- 3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εντολές που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 ισχύουν για κατάλληλο χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει το ένα έτος, με την επιφύλαξη της ανανέωσης για πρόσθετο κατάλληλο χρονικό διάστημα, κατόπιν αίτησης του θύματος, εφόσον η επιλογθείσα δικαστική αρχή κρίνει ότι εξακολουθούν να πληρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2. Ωστόσο, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, όταν περατώνεται η ποινική διαδικασία σχετικά με τα αδικήματα του άρθρου 7 στοιχεία α) και β), του άρθρου 8 στοιχείο γ), του άρθρου 9 ή του άρθρου 10 χωρίς να οδηγεί στη διαπίστωση της τέλεσης τέτοιου αδικήματος, οι εντολές ακυρώνονται και ενημερώνεται σχετικά ο ενδιαφερόμενος πάροχος ενδιάμεσων υπηρεσιών.

- 4. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εντολές και τα άλλα μέτρα των παραγράφων 1 και 2 λαμβάνονται με διαφανείς διαδικασίες και υπόκεινται σε κατάλληλες διασφαλίσεις, ιδίως για να διασφαλιστεί ότι οι εν λόγω εντολές και άλλα μέτρα περιορίζονται σε ό,τι είναι αναγκαίο και αναλογικό και ότι λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα δικαιώματα και τα συμφέροντα όλων των εμπλεκόμενων μερών.
- 5. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι τελικοί χρήστες των σχετικών υπηρεσιών ενημερώνονται, κατά περίπτωση από τους ενδιαφερόμενους παρόχους ενδιάμεσων υπηρεσιών, για τους λόγους της αφαίρεσης του υλικού ή της απενεργοποίησης της πρόσβασης σ' αυτό σύμφωνα με τις εντολές ή άλλα μέτρα των παραγράφων 1 και 2 και ότι οι εν λόγω τελικοί χρήστες έχουν πρόσβαση σε ένδικη προσφυγή.
- 6. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η αφαίρεση του υλικού ή η απενεργοποίηση της πρόσβασης σ' αυτό σύμφωνα με τις εντολές ή άλλα μέτρα που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 δεν εμποδίζει τις αρμόδιες αρχές από το να συγκεντρώνουν ή να διασφαλίζουν τα αποδεικτικά στοιχεία που είναι αναγκαία για την ποινική έρευνα και τη δίωξη των αδικημάτων του άρθρου 7 στοιχεία α) και β), του άρθρου 8 στοιχείο γ), του άρθρου 9 ή του άρθρου 10.

Στο Κεφάλαιο 5 Πρόληψη, στο άρθρο 36 παρ.7 τα προληπτικά μέτρα εστιάζονται ειδικά στην κυβερνοβία. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα εκπαιδευτικά μέτρα περιλαμβάνουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων ψηφιακού γραμματισμού, συμπεριλαμβανομένης της κριτικής ενασχόλησης με τον ψηφιακό κόσμο, ώστε οι χρήστες να είναι σε θέση να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν περιπτώσεις κυβερνοβίας, να αναζητούν υποστήριξη και να προλαμβάνουν τη διάπραξη της. Τα κράτη μέλη προωθούν την πολυτομεακή συνεργασία και τη συνεργασία των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και των αρμόδιων αρχών, για την ανάπτυξη και την εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπιση της κυβερνοβίας.

Στο Κεφάλαιο 6 Συντονισμός και συνεργασία, στο άρθρο 42 για τη Συνεργασία μεταξύ παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών προβλέπεται ότι τα κράτη μέλη διευκολύνουν τη λήψη μέτρων αυτορρύθμισης από τους παρόχους ενδιάμεσων υπηρεσιών σε σχέση με την παρούσα οδηγία, ιδίως για την ενίσχυση των εσωτερικών μηχανισμών για την αντιμετώπιση του διαδικτυακού υλικού που προβλέπεται στο άρθρο 25 παράγραφος 1 και για τη βελτίωση της κατάρτισης των οικείων υπαλλήλων τους όσον αφορά την πρόληψη, την παροχή βοήθειας και τη στήριξη των θυμάτων των αδικημάτων που μνημονεύονται εκεί.

2. Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 2021 που περιέχει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με την καταπολέμηση της έμφυλης βίας: βία στο διαδίκτυο (2020/2035(INL))⁴⁸

Στο Ψήφισμα σχετικά με την καταπολέμηση της έμφυλης βίας: βία στο διαδίκτυο του ΕΚ, στην παράγραφο 1 υπογραμμίζεται ότι, η έμφυλη βία στο διαδίκτυο αποτελεί συνέχεια της έμφυλης βίας εκτός διαδικτύου και ότι καμία εναλλακτική πολιτική δεν θα είναι αποτελεσματική, εάν δεν λάβει υπόψη τη

48. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 2021 που περιέχει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με την καταπολέμηση της έμφυλης βίας: βία στο διαδίκτυο (2020/2035(INL)) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0489_EL.html

συγκεκριμένη πραγματικότητα, τονίζει δε, ότι οι υφιστάμενες νομοθετικές πράξεις της Ένωσης δεν παρέχουν τους μποχανισμούς που είναι αναγκαίοι για την κατάλληλη αντιμετώπιση της έμφυλης βίας στο διαδίκτυο· καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να διατυπώσουν και να εφαρμόσουν νομοθετικά και μη νομοθετικά μέτρα, να αντιμετωπίσουν την έμφυλη βία στο διαδίκτυο και να συμπεριλάβουν τη φωνή των θυμάτων έμφυλης βίας στο διαδίκτυο στις στρατηγικές για την αντιμετώπισή της, σε συνδυασμό με πρωτοβουλίες για την εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων, των σεξιστικών νοοτροπιών και των διακρίσεων κατά των γυναικών· τονίζει ότι οι εν λόγω μελλοντικές προτάσεις θα πρέπει να ευθυγραμμίζονται με τις υφιστάμενες, όπως η πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες) και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/EK, καθώς και με νομοθετικές πράξεις που ισχύουν ήδη, όπως η οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και η οδηγία 2012/29/ΕΕ.

Στην παράγραφο 3 τονίζει ότι η έννοια της έμφυλης βίας στο διαδίκτυο δεν μπορεί να περιορίζεται στη χρήση συστημάτων υπολογιστών αλλά θα πρέπει να παραμείνει ευρεία, καλύπτοντας έτσι τη χρήση ΤΠΕ για πρόκληση, διευκόλυνση ή απειλή βίας κατά ατόμων.

Στην παράγραφο 5 καλεί τα κράτη μέλη να διαθέσουν κατάλληλους ανθρώπινους και χρηματοδοτικούς πόρους σε εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς φορείς διακυβέρνησης, και για νομική συνδρομή, υγειονομική περίθαλψη, ιδίως στον τομέα της ψυχικής υγείας, και σε φορείς κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων οργανώσεων για τα δικαιώματα των γυναικών, με σκοπό την αποτελεσματική πρόληψη και προστασία των γυναικών από την έμφυλη βία στο διαδίκτυο.

Στην παράγραφο 6 καλεί την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι η βία στο διαδίκτυο θα αντιμετωπιστεί ομοίως, συμπεριλαμβανομένων των μορφών αυτής που συνδέονται με τη βιομηχανία του σεξ· καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να βάλουν τέλος στη βιομηχανία της πορνογραφίας που στηρίζεται στην εμπορία ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση, στον βιασμό και άλλες μορφές επιθέσεων και βίας κατά των γυναικών και των παιδιών· καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν τον μισογυνισμό στις μορφές της ρητορικής μίσους και τις μισογυνιστικές επιθέσεις στα εγκλήματα μίσους.

Στην παράγραφο 17 τονίζει ότι είναι σημαντικό να εξεταστεί η αλληλεπικάλυψη μεταξύ της έμφυλης βίας στο διαδίκτυο και της εμπορίας ανθρώπων που βασίζεται στη σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών και κοριτσιών, ιδίως στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19· υπογραμμίζει ότι η ευαισθητοποίηση σε σχέση με τη διαδικτυακή εμπορία ανθρώπων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχει ζωτική σημασία προκειμένου να αποφευχθεί η προσέλκυση νέων θυμάτων από τα δίκτυα εμπορίας ανθρώπων· υπογραμμίζει ακόμα ότι η σεξουαλική κακοποίηση με χρήση εικόνων συνιστά ακραία παραβίαση της ιδιωτικής ζωής και μορφή έμφυλης βίας, όπως καταδείχθηκε για παράδειγμα στην Ιρλανδία τον Νοέμβριο του 2020 όταν δεκάδες χιλιάδες εικόνες σεξουαλικού χαρακτήρα γυναικών και κοριτσιών δημοσιοποιήθηκαν χωρίς τη συγκατάθεσή τους· ως εκ τούτου, καλεί ένθερμα τα κράτη μέλη να επικαιροποιήσουν το εθνικό τους δίκαιο ώστε να συμπεριλάβουν τη σεξουαλική κακοποίηση με χρήση εικόνων ή οποιαδήποτε μη συναινετική ανταλλαγή προσωπικού υλικού σεξουαλικού χαρακτήρα στον κατάλογο των σεξουαλικών αδικημάτων, ξεχωριστό από τις περιπτώσεις που αφορούν υλικό σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.

3. Πρόταση κανονισμού σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴⁹

Στο κείμενο της Πρότασης κανονισμού για την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών, η Επιτροπή αποσκοπεί στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο διαδίκτυο και στην αντιμετώπιση των κινδύνων στον διαδικτυακό χώρο, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου για την ασφάλεια των γυναικών στο διαδίκτυο. Η πρόταση πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες καθορίζει ένα οριζόντιο πλαίσιο ρυθμιστικής εποπτείας, λογοδοσίας και διαφάνειας των παρόχων διαδικτυακών υπηρεσιών. Η παρούσα πρόταση καθιστά την πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες πιο αποτελεσματική σε δύο κρίσιμες πτυχές:

- Η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες περιλαμβάνει υποχρεώσεις δέουσας επιμέλειας για ορισμένους ενδιάμεσους παρόχους υπηρεσιών για την αντιμετώπιση του παράνομου διαδικτυακού περιεχομένου. Δεν παρέχει ορισμό σε επίπεδο ΕΕ ως προς το τι συνιστά τέτοιο παράνομο περιεχόμενο. Η παρούσα πρόταση συμπληρώνει την πρόταση πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες, συμπεριλαμβάνοντας ελάχιστους κανόνες για τα αδικήματα της κυβερνοβίας.
- Η παρούσα πρόταση διασφαλίζει ότι οι εθνικές δικαστικές αρχές έχουν την εξουσία να εκδίδουν εντολές προς παρόχους ενδιάμεσων υπηρεσιών για την ανάληψη δράσης κατά ορισμένων τύπων παράνομου περιεχομένου που ισοδυναμεί με κυβερνοβία, όπως καλύπτονται από την παρούσα πρόταση.

4. Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025 ΕΕ⁵⁰

Στη Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025 ΕΕ, η ΕΕ αναγνωρίζει ότι η διαδικτυακή βία με στόχο τις γυναίκες είναι πλέον διάχυτη και έχει συγκεκριμένες, επαίσχυντες συνέπειες, όπως το να εμποδίζει τη συμμετοχή τους στον δημόσιο βίο. Επίσης, ο εκφοβισμός, η παρενόχληση και η κακοποίηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν ευρύτερες επιπτώσεις στην καθημερινή ζωή των γυναικών και των κοριτσιών. Στο κείμενο της στρατηγικής αναφέρεται ότι η Επιτροπή θα προτείνει νόμο για τις ψηφιακές υπηρεσίες⁵¹, προκειμένου να αποσαφηνιστούν οι ευθύνες των διαδικτυακών πλατφορμών όσον αφορά το περιεχόμενο που διαδίδεται από τους/τις χρήστες/στριες.

Ο νόμος για τις ψηφιακές υπηρεσίες θα διευκρινίσει τα μέτρα που θα κληθούν να λάβουν οι πλατφόρμες για να αντιμετωπιστούν οι παράνομες δραστηριότητες στο διαδίκτυο, και παράλληλα θα προστατεύει τα θεμελιώδη δικαιώματα. Οι χρήστες/στριες πρέπει επίσης να είναι σε θέση να αναχαιτίζουν άλλους τύπους επιβλαβούς και καταχρηστικού περιεχομένου, που δεν θεωρούνται πάντα παράνομοι, αλλά μπορούν να έχουν καταστροφικές επιπτώσεις. Για να προστατευθεί η ασφάλεια των γυναικών στο διαδίκτυο, η Επιτροπή θα διευκολύνει την ανάπτυξη νέου πλαισίου συνεργασίας των διαδικτυακών πλατφορμών.⁵²

49. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες) και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/EK [COM(2020) 825 final της 15ης Δεκεμβρίου 2020].

50. Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Μια' Ένωση Ισότητας — Στρατηγική για την Ισότητα των Φύλων 2020-2025. COM(2020) 152 final. Βρυξέλλες. Available at <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0152>

51. European Commission. e-Commerce rules in the EU. Available at <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/new-eu-rules-e-commerce>.

2. Ελληνικό πλαίσιο

1. Ν. 4947/2022 Άρθρο 38 - Εκδικητική Πορνογραφία

Το αδίκημα της «εκδικητικής πορνογραφίας» (revenge porn) προβλέπεται πλέον από το άρθρο 38 του Ν. 4947/2022 (ΦΕΚ Α 124/23.6.2022) (άρθρο 346 στον ΠΚ). Αναλυτικότερα το άρθρο 346 ΠΚ προβλέπει τα εξής:

1. Όποιος χωρίς δικαίωμα κοινολογεί σε τρίτο πρόσωπο ή αναρτά σε κοινή θέα, πραγματική, αλλοιωμένη ή σχεδιασμένη εικόνα ή κάθε είδους οπτικό ή οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο αποτυπώνεται μη δημόσια πράξη άλλου που αφορά στη γενετήσια ζωή του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) ετών και χρηματική ποινή.

2. Όποιος απειλεί άλλον ότι θα τελέσει τις πράξεις της παρ. 1 τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους. Αν ο υπαίτιος της πράξης του προηγούμενου εδαφίου εξαναγκάζει άλλον σε πράξη ή παράλειψη ή ανοχή για την οποία αυτός δεν έχει υποχρέωση, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δύο (2) ετών.

3. Με κάθειρξη έως οκτώ (8) έτη και χρηματική ποινή τιμωρείται η πράξη της παρ. 1 αν τελείται: α) με ανάρτηση στο διαδίκτυο ή σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης με αόριστο αριθμό αποδεκτών, β) από ενήλικο και αφορά σε ανήλικο, γ) σε βάρος νυν ή πρώην συζύγου ή συντρόφου του υπαιτίου ή σε βάρος προσώπου που συνοικεί με αυτόν ή έχει μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας ή βρίσκεται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του ή δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του, δ) με σκοπό να προσπορίσει ο υπαίτιος στον εαυτό του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος.

4. Αν κάποια από τις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων οδήγησε το θύμα σε απόπειρα αυτοκτονίας επιβάλλεται κάθειρξη και χρηματική ποινή. Αν η πράξη του προηγούμενου εδαφίου οδήγησε στο θάνατο επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή.

2. ΕΣΔΙΦ 2021-2025

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ανταποκρινόμενη στις ανάγκες της εποχής και έχοντας ως σκοπό την εξάλειψη όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών, προέβλεψε στο ΕΣΔΙΦ 2021-2025, στον Άξονα Προτεραιότητας 1: Πρόληψη και καταπολέμηση έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας την εκπόνηση μελέτης για την έκταση του φαινομένου αυτού στην Ελλάδα με τη Δράση 1.4.1: Πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας στον κυβερνοχώρῳ (Ω.Ε.).

52. Με βάση τη συνεργασία στο πλαίσιο του φόρουμ της ΕΕ για το διαδίκτυο, που οδήγησε στην έγκριση του κώδικα δεοντολογίας της ΕΕ για την καταπολέμηση της παράνομης ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο.

**Κεφάλαιο Δ'
ΝΕΟ ΕΣΔΙΦ 2021-2025 &
ΝΕΑ ΥΠΟΕΡΓΑ ΤΗΣ ΓΓΙΑΔ**

1. Παρουσίαση Δράσεων-Εργαλείων για τις γυναίκες που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις: Γυναίκες με αναπηρία

Οι γυναίκες με αναπηρία βρίσκονται στο σημείο τομής των ιεραρχικών συστημάτων του φύλου και της αναπηρίας και υπόκεινται, εξ ορισμού, σε διττό πεδίο διακρίσεων: ως γυναίκες και ως άτομα με αναπηρία. Δεδομένου μάλιστα, ότι τόσο το φύλο όσο και η αναπηρία συνιστούν οριζόντια θέματα (cross-cutting issues), οι γυναίκες με αναπηρία αντιμετωπίζουν πολλαπλές διακρίσεις σε διαφορετικούς τομείς (π.χ. πρόσβαση στην εκπαίδευση, πρόσβαση στις οικονομικές ευκαιρίες, πρόσβαση στις κοινωνικές συναλλαγές κ.ο.κ.). Επιπρόσθετα, δεν αποτελούν ομοιογενή ομάδα καθώς πέρα τον τύπο και τον βαθμό της αναπηρίας, δύνανται να διαφοροποιούνται μέσω της αλληλεπίδρασης πολλαπλών λόγων διάκρισης (π.χ. εθνική ή εθνοτική καταγωγή, θρησκεία, οικονομική κατάσταση, σεξουαλικός προσανατολισμός). Η ύπαρξη των προαναφερθεισών παραμέτρων οδηγεί στην υπόθεση ότι υπάρχουν ποσοτικές και ποιοτικές διαφοροποιήσεις στη βία κατά των γυναικών με αναπηρία.

Δυνητικά υποκείμενες σε πολλαπλές διακρίσεις, οι γυναίκες με αναπηρία έχουν αυξημένες πιθανότητες να βιώσουν έμφυλη βία και να αντιμετωπίσουν μεγαλύτερες δυσκολίες στην προσπάθειά τους να ξεφύγουν από αυτή. Πλήθος διαφορετικών παραγόντων συμβάλλουν στη διαμόρφωση αυτής της κατάστασης⁵³, χωρίς αυτό επ' ουδενί τρόπων να αίρει τη σύνδεση της βίας κατά των γυναικών με τη διατήρηση της έμφυλης κοινωνικής ιεραρχίας και την επικράτηση της πατριαρχικής ιδεολογίας. Τα πολλαπλά κοινωνικά εμπόδια, οι πολλαπλές διακρίσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες με αναπηρία συντελούν στην επίταση του προβλήματος, δυσχεραίνουν την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, οδηγούν στην υποκαταγραφή της έκτασης και εν τέλει στην διαιώνισή της, παρά το γεγονός ότι βάσει ευρωπαϊκής έρευνας του 2018,⁵⁴ οι γυναίκες με αναπηρία αποτελούν το 25,7% του πληθυσμού της Ελλάδας. Αν και το θεσμικό, νομοθετικό πλαίσιο υπάρχει, απαιτούνται πολλά περισσότερο για την εξάλειψη της έμφυλης βίας στις γυναίκες με αναπηρία. Η ΓΓΙΑΔ προς αυτή την κατεύθυνση και στο πλαίσιο του ΕΣΔΙΦ 2021-2025, ανέθεσε την εκπόνηση έρευνας στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών και το ΚΕΘΙ, με στόχο την αποτύπωση της κατάστασης των γυναικών με αναπηρία καθώς και των αναγκών των γονέων και κηδεμόνων παιδιών με αναπηρία, και τη διατύπωση προτάσεων πολιτικής για την αντιμετώπισή τους, τα πορίσματα της οποίας θα εκτεθούν συνοπτικά παρακάτω.

Παράλληλα, η ΓΓΙΑΔ στο πλαίσιο της υλοποίησης του ΕΣΔΙΦ 2021-2025, έχει προβεί στην έκδοση των εξής εργαλείων για τους/τις επαγγελματίες που παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης και φροντίδας σε άτομα με αναπηρία θύματα έμφυλης βίας:

- Τον Οδηγό Ηθικής και Επαγγελματικής Συμπεριφοράς Εργαζομένων σε Δομές Παροχής Κοινωνικής Φροντίδας για γυναίκες και κορίτσια με Αναπηρία θύματα έμφυλης βίας
- Εγχειρίδιο οδηγιών σχετικά με τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία προς όλες τις υπηρεσίες που εμπλέκονται στην υποδοχή αιτουσών άσυλο.

53. Ενδεικτικά αναφέρονται τα έμφυλα στερεότυπα αλλά και οι στερεοτυπικές αντιλήψεις για την αναπηρία, η έλλειψη σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας και απασχόλησης σε θέσεις με χαμηλές απολαβές, η εξάρτηση (φυσική, συναισθηματική, οικονομική) από τους/τις φροντιστές/τριες, η χωρική και κοινωνική απομόνωση, η έλλειψη ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης των επαγγελματιών.

54. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1f1a8b2c-e44d-11eb-895a-01aa75ed71a1>

Ο «Οδηγός Τσέπις για την Έμφυλη Βία-GBV Pocket Guide», αν και δεν συνιστά στοχευμένο εργαλείο για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών με αναπορία θυμάτων έμφυλης βίας, μπορεί ωστόσο να αξιοποιηθεί προς αυτή την κατεύθυνση.

Πριν προβούμε στην παρουσίαση των εργαλείων, θεωρήθηκε σκόπιμο να προηγηθεί η συνοπτική αποτύπωση του νομοθετικού πλαισίου και των στρατηγικών για τις γυναίκες με αναπορία σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο καθώς και των μορφών έμφυλης βίας που απαντώνται συχνότερα σε κορίτσια και γυναίκες με αναπορία ώστε να καταγραφεί το πλαίσιο, ή ένα σημαντικό μέρος του τουλάχιστον, βάσει και δια του οποίου η ΓΓΙΑΔ υλοποιεί τις πολιτικές της.

1. Συνοπτική αποτύπωση Νομικού πλαισίου και στρατηγικών για τις γυναίκες με αναπορία σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο

Το νομικό πλαίσιο και οι πολιτικές που προβλέπουν τη λήψη μέτρων για την πρόληψη, αντιμετώπιση, καταπολέμηση και εξάλειψη της έμφυλης βίας κατά των γυναικών με αναπορία αφορούν σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο όπως απεικονίζονται συνοπτικά στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Νομικό πλαίσιο-Στρατηγικές σε Διεθνές, Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο

Διεθνές Επίπεδο	Ευρωπαϊκό επίπεδο
<ul style="list-style-type: none"> • Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα (ICCPR) • Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα (ICESCR) • Διεθνής Σύμβαση περί καταργήσεως πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων (ICERD) • Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW) • Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού αποτελεί την πρώτη σύμβαση που ρυπά απαγορεύει την διάκριση βασισμένη στην αναπορία. • Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) • Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπορίες και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο 	<ul style="list-style-type: none"> • Χάρτης των θεμελιωδών Δικαιωμάτων • Οδηγία 2012/29/EU για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας. • Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπορία 2021-2030 «Μια Ένωση Ισότητας: Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ανθρώπων με Αναπορίες 2021-2030» • Στρατηγική για την Ισότητα των Φύλων 2020-2025 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020) • Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Μια Ένωση Ισότητας: Στρατηγική για την Ισότητα των Φύλων 2020-2025»
Εθνικό επίπεδο	
<ul style="list-style-type: none"> • Ν. 41)74/12 κύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπορίες και το Προαιρετικό Πρωτόκολλό της στην ελληνική νομοθεσία. • Ν.4443/2016 ενσωμάτωση των Ευρωπαϊκών Οδηγιών 2000/43/ ΕΚ και 2000/78/ΕΚ για τις πολλαπλές διακρίσεις, των διατομεακών διακρίσεων και των διακρίσεων λόγω σχέσης. • Ν.4531/2018 I) Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας • Ν.4780/2021 σύσταση της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας • Ν.4837/1021 για τον Προσωπικό Βοηθό για τα άτομα με αναπορία • Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπορία (ΕΣΔ) 	

2. Μορφές έμφυλης βίας κατά των γυναικών που πλήττουν σε μεγαλύτερο βαθμό τις γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία⁵⁵

Οι μορφές έμφυλης βίας με τις οποίες έρχονται αντιμέτωπες ιδιαίτερα οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία είναι οι εξής:

- Εξαναγκασμός και καταναγκασμός σε ιατρικές πράξεις χωρίς τη συναίνεσή τους. Αυτό περιλαμβάνει τα εξής:
  - Καταναγκαστική Στείρωση.
  - Καταναγκαστική άμβλωση.
  - Αναγκαστική αντισύλληψη
- Ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων
- Πρόωροι και καταναγκαστικοί γάμοι
- Εμπορία γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία για σεξουαλική εκμετάλλευση

2. Παρουσίαση Δράσεων - Εργαλείων της ΓΓΙΑΔ για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών σε γυναίκες με αναπηρία θύματα έμφυλης βίας

Συνοπτική παρουσίαση της έρευνας για την κατάσταση των γυναικών με αναπηρία και των αναγκών γονέων και κηδεμόνων παιδιών με αναπηρία ως προς τον άξονα της έμφυλης βίας

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025, και ειδικότερα της ενσωμάτωσης της διάστασης της αναπηρίας στις πολιτικές και τα προγράμματα για την ισότητα των φύλων (Δράση 4.3.2.), ανατέθηκε στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (EKKE) η εκπόνηση ερευνητικού έργου για την αποτύπωση της κατάστασης των γυναικών με αναπηρία καθώς και των αναγκών των γονέων και κηδεμόνων παιδιών με αναπηρία, ιδίως υπό το πρίσμα της εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, με στόχο την ανάδειξη των προβλημάτων του προς μελέτη πληθυσμού και τη διατύπωση προτάσεων πολιτικής για την αντιμετώπισή τους. Η βία κατά των γυναικών με αναπηρία υπήρξε ένας από τους ερευνητικούς άξονες του Έργου – σε επίπεδο πρωτογενούς και δευτερογενούς έρευνας.

Τα πορίσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν την έλλειψη στοιχείων αναφορικά με την έμφυλη βία κατά των γυναικών με αναπηρία. Πρόκειται για ένα αδίκημα που υποκαταγράφεται – αφενός επειδή η ενδοοι-

55. The Advocates for Human Rights (2020). Violence Against Women with Disabilities-September 2020.https://www.stopvaw.org/violence_against_women_with_disabilities

κογνειακή βία εντάσσεται στο πλαίσιο της άδολης εγκληματικότητας και αφετέρου γιατί η παράμετρος της αναπηρίας δεν περιλαμβάνεται στις μεταβλητές που καταγράφονται στη σχετική βάση δεδομένων της ελληνικής αστυνομίας. Η ελλιπής εκπαίδευση των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στο πεδίο, αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα που συμβάλει σημαντικά στην παράβλεψη της διάστασης της αναπηρίας κατά την καταγραφή των περιστατικών βίας.

Τα ευρήματα της έρευνας, πάντως, συμφωνούν με διεθνή ερευνητικά δεδομένα που παρουσιάζουν τις γυναίκες με αναπηρία να εμφανίζουν αυξημένες πιθανότητες να υποστούν έμφυλη βία, σε όλες τις μορφές της (σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική, οικονομική)· να διατρέχουν δε υψηλότερο κίνδυνο να αντιμετωπίσουν πολλαπλούς τύπους βίας. Επιπρόσθετα, ορισμένες κατηγορίες γυναικών με αναπηρία πλήττονται δυσανάλογα από συγκεκριμένες μορφές βίας· οι γυναίκες Ρομά με αναπηρία, λ.χ., υφίστανται καταναγκαστικούς γάμους, ενώ οι γυναίκες με νοντικές ή/και ψυχοκοινωνικές αναπηρίες υποβάλλονται σε αναγκαστικές αμβλώσεις.

Η ύπαρξη αναπηρίας μπορεί να συντελεί στην ένταση της βίας αλλά και στην επίταση της εξάρτησης και στον εγκλωβισμό των γυναικών στην κακοποιητική σχέση, ενώ σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιείται από τους θύτες ως μέσο ελέγχου των γυναικών, καταρράκωσης της αξιοπρέπειας και της αυτοεικόνας τους, δημιουργίας αισθήματος ανημποριάς. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην έκθεση, «η ενδυνάμωση και χειραφέτηση των γυναικών με αναπηρία, ιδιαίτερα μπτέρων παιδιών με αναπηρία, που υφίστανται βία, είναι δύσκολα εγχειρήματα καθώς δεν υπάρχουν επαρκή αντισταθμίσματα» (Τσίγκανου, 2022: 78).⁵⁶ Πέρα, ωστόσο, από συνθήκη που αυξάνει την ευαλωτότητα των γυναικών με αναπηρία ως αποδέκτριες έμφυλης βίας, η αναπηρία αποτελεί επίσης και απότοκό της, επίπτωση της κακοποιητικής συμπεριφοράς στη σωματική και ψυχολογική υγεία τους.

Ένα στοιχείο που αξίζει να ληφθεί υπόψη σε σχέση με τη συντροφική βία κατά των γυναικών με αναπηρία, αφορά τον ρόλο του συστήματος κοινωνικής πολιτικής και ειδικότερα της επιδοματικής πολιτικής στην παραμονή των γυναικών σε κακοποιητικές σχέσεις. Η συζυγοποίηση (conjugalisation) του επιδόματος αναπηρίας των ενηλίκων, δηλ. ο καθορισμός του ύψους του από το εισόδημα του νοικοκυριού –άρα και από το εισόδημα του συζύγου– ενισχύει την εξάρτηση των γυναικών δυσχεραίνοντας τη διαφυγή τους.

Οι αναφορές στη συντροφική σχέση δε συνεπάγονται ότι η βία που υφίστανται οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία περιορίζεται στη συντροφική βία. Συχνά οι ρόλοι των φροντιστών/τριών και των κακοποιητών/τριών ενσαρκώνονται στο ίδιο πρόσωπο. Όπως διαφάνηκε στην έρευνα του ΕΚΚΕ, τα ποσοστά βίας κατά των παιδιών με αναπηρία (συμπεριλαμβανομένων των κοριτσιών) είναι υψηλότερα, αλλά και οι μορφές βίας που υφίστανται συναρτώνται άμεσα με την αναπηρία τους και διαφοροποιούνται από εκείνες που υφίστανται τα παιδιά χωρίς αναπηρία. Ο αυξημένος βαθμός εξάρτησης συνδέεται με υψηλότερο κίνδυνο κακοποίησης σε όλα τα πλαίσια – οικία, κέντρα φροντίδας, ιδρύματα. Επιπρόσθετα, ο ρόλος των γυναικών με αναπηρία ως φροντιστριών μπορεί να αποτελέσει παράγοντα που πυροδοτεί τη βία εναντίον τους – είτε από τους συντρόφους τους, είτε από τα άτομα που φροντίζουν.

56. Τσίγκανου, I. (2022). Ερευνητική Έκθεση. Η Κατάσταση των Γυναικών με Αναπηρία και & οι Ανάγκες Γονέων και Κηδεμόνων Παιδιών με Αναπηρία. Η μελέτη περίπτωσης των δομών της ΓΓΙΑΔ και του ΚΕΘΙ. (αδημοσίευτο)

Η περιορισμένη δυνατότητα πρόσβασης σε υποστηρικτικές υπηρεσίες, απότοκο της ελλιπούς προσβασιμότητας (ως προς το φυσικό/κτιριακό περιβάλλον αλλά και τα μέσα επικοινωνίας και πληροφόρησης), η ανεπαρκής εκπαίδευση των επαγγελματιών για τη διαχείριση περιστατικών βίας κατά γυναικών με αναπηρία, το ατροφικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας επιτείνουν το πρόβλημα, δυσχεραίνοντας τις γυναίκες με αναπηρία να ζητήσουν και να λάβουν την κατάλληλη υποστήριξη. Η έλλειψη επάρκειας κατάλληλα στελεχωμένων δομών καθώς και πρωτοκόλλων διαδικασιών δεσμευτικών για τα ενεχόμενα μέρη, η εμπλοκή συναρμοδιοτήτων, δημιουργεί το έδαφος για την ανάπτυξη άτυπων διαδικασιών φροντίδας κατά τις οποίες δε διασφαλίζεται αντιμετώπιση των γυναικών με αναπηρία ως ισότιμων. Παράλληλα, η υποκαταγραφή του φαινομένου, ένδειξη και συνέπεια ελλείψεων σε θεσμικό και συστηματικό επίπεδο, συμβάλλει περαιτέρω στη μη διαμόρφωση ενός υποστηρικτικού πλαισίου παροχής υπηρεσιών σε γυναίκες με αναπηρία επιζήσασες της έμφυλης βίας.

Εστιάζοντας στο πεδίο της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, η έρευνα αναδεικνύει την ύπαρξη προκαταλήψεων και ελλιπούς ενημέρωσης από την πλευρά των αρμοδίων, ενώ μία ιδιαίτερη επιβαρυντική παράμετρος στην περίπτωση των ατόμων με αναπηρία είναι η απώλεια της δικαιοπρακτικής ικανότητας. Ένα ακόμη σημαντικό θέμα, το οποίο δεν έχει τύχει, όπως επισημαίνεται στην έκθεση, της δέουσας προσοχής και κρατικής μέριμνας, αφορά τη διαχείριση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών με αναπηρία σε ιδρυματικά πλαίσια – συμπεριλαμβανομένων των σωφρονιστικών ιδρυμάτων.

Θέτοντας ως θεμέλιο την εφαρμογή της ανθρωποδικαιωματικής προσέγγισης και αναγνωρίζοντας τη σημασία του συνδυασμού πολλαπλών ταυτοτικών χαρακτηριστικών (π.χ. φύλο, ύπαρξη αναπηρίας και είδος αυτής, προσφυγική ιδιότητα, ανεργία) για τη διαμόρφωση του αυξημένου κινδύνου έμφυλης βίας, η έκθεση θέτει ως βάση για τον σχεδιασμό πολιτικών για την αναπηρία –και δη την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία– τη μη γενικευτική θεώρηση του ατόμου ως «πρόσωπο», η οποία καθιστά αόρατα το βιολογικό και το κοινωνικό φύλο, αλλά και τα υπόλοιπα στοιχεία που διαμορφώνουν τα προσωπικά βιώματα και την κοινωνική πραγματικότητα κάθε γυναίκας/κοριτσιού με αναπηρία. Αντλώντας από τις προτάσεις του Ευρωπαϊκού Φόρουμ για την Αναπηρία (European Disability Forum – EDF), του Ταμείου των Ηνωμένων Εθνών για τον Πληθυσμό (United Nations Population Fund – UNFP), της Επιτροπής για τις Προσφύγισες (Women's Refugee Commission - WRC), της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τις Γυναίκες (UN Women) και του CERMI Women Foundation παραθέτει προτάσεις πολιτικής και καλές πρακτικές για την πρόληψη και την εξάλειψη της έμφυλης κακοποίησης των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία. Οι προτάσεις αυτές αναφέρονται σε όλο το εύρος των υπηρεσιών προς τις επιζώσες έμφυλης βίας (υγείας, δικαιοσύνης, κοινωνικής προστασίας και αποκατάστασης), προγράμματα πρόληψης και δράσεις ευαισθητοποίησης και αναπτύσσονται σε τρεις βασικούς άξονες:

- τη διασφάλιση της προσβασιμότητας των προγραμμάτων
- τη ενίσχυση της ποιότητας των υπηρεσιών και
- την προώθηση της αποδοχής τους (Τσίγκανου, 2022)

Οι γυναίκες με αναπηρία ως ωφελούμενες του Δικτύου των Δομών της ΓΓΙΑΔ

Όπως προκύπτει από τα πρωτογενή δεδομένα, οι δομές του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ κατά το διάστημα από 1 Ιανουαρίου 2018 έως 14 Φεβρουαρίου 2022 εξυπηρέτησαν 297 ωφελούμενες που είτε είχαν αξιολογηθεί από τα ΚΕΠΑ ως έχουσες αναπηρία, είτε αυτοπροσδιορίζονταν ως έχουσες σοβαρά προβλήματα υγείας που συνδέονται με κάποιας μορφή αναπηρία. Από αυτές οι 179 (60,3%) ήταν επιζήσασες βίας ενώ οι 118 (39,7%) βίωναν πολλαπλές διακρίσεις. Τα ποσοστά αυτά αντανακλούν το γεγονός ότι οι Δομές του πλέον Δικτύου έχουν συνδεθεί με την καταπολέμηση της έμφυλης βίας, ενώ η πιο πρόσφατη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων τους για την αντιμετώπιση των πολλαπλών διακρίσεων δεν έχει ενσωματωθεί στον ίδιο βαθμό στην ταυτόπτη τους - για την κοινή γνώμη αλλά και στους φορείς. Πέρα από αυτό, όμως, είναι ίσως ενδεικτικά της προτεραιοποίησης από τις ίδιες τις γυναίκες του προβλήματος της βίας, το οποίο «βρίσκεται σε εγρήγορση» ενώ το βίωμα της αναπηρίας «τελεί εν υπνώσει» (Τσίγκανου, 2022: 26).

Στην πλειονότητά τους και πιο συγκεκριμένα σε ποσοστό 46,6%, οι επιζήσασες έμφυλης βίας με αναπηρία έχουν δεχθεί βία από τον σύζυγο και στο συντριπτικό ποσοστό του 91,6% έχουν βιώσει ενδοοικογενειακή βία. Ως προς τη μορφή της κακοποίησης, το 78,5% έχουν βιώσει περισσότερες από μια μορφές για την(ις) οποία(ες) ζήτησαν φιλοξενία ή συμβουλευτική στήριξη, με την ψυχολογική κακοποίηση να συντρέχει με όλες τις λοιπές μορφές/είδη κακοποίησης. Σε ποσοστό 41,1% οι ωφελούμενες γυναίκες βρίσκονταν σε μέτρια οικονομική κατάσταση, σε ποσοστό 35,8% σε κακή, σε ποσοστό 13% σε πολύ κακή, ενώ σχεδόν μόλις μια στις δέκα ήταν σε καλή οικονομική κατάσταση. Αναφορικά με την αντιπροσώπευση επιμέρους ευάλωτων ομάδων, φαίνεται ότι οι μετανάστριες/προσφύγισσες έχουν υπάρξει ωφελούμενες των Δομών, δε συμβαίνει όμως το ίδιο με τις γυναίκες Ρομά, ο πληθυσμός των οποίων εμφανίζεται σχεδόν αόρατος (Τσίγκανου, 2022).

Παρουσίαση «Οδηγού Ηθικής και Επαγγελματικής Συμπεριφοράς Εργαζομένων σε Δομές Παροχής Κοινωνικής Φροντίδας για γυναίκες και κορίτσια με Αναπηρία Θύματα έμφυλης βίας»⁵⁷ και το «Εγχειρίδιο οδηγιών σχετικά με τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία προς όλες τις υπηρεσίες που εμπλέκονται στην υποδοχή αιτουσών άσυλο»⁵⁸ εκπονήθηκαν στο πλαίσιο των Αξόνων του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων, 2021-2025, της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ):

57. Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Φύλων (ΓΓΙΑΔ) (2022). Οδηγός Ηθικής και Επαγγελματικής Συμπεριφοράς Εργαζομένων σε Δομές Παροχής Κοινωνικής Φροντίδας για γυναίκες και κορίτσια με Αναπηρία Θύματα έμφυλης βίας. Διαθέσιμο σε <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2023/05/Egxeiridio-gia-gyn.-kai-koritsia-me-anapiria-asylo.pdf>

58. Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Φύλων (ΓΓΙΑΔ) (2023). Εγχειρίδιο οδηγιών σχετικά με τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία προς όλες τις υπηρεσίες που εμπλέκονται στην υποδοχή αιτουσών άσυλο. Διαθέσιμο σε <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2023/05/Egxeiridio-gia-gyn.-kai-koritsia-me-anapiria-asylo.pdf>

- Άξονας Προτεραιότητας 1: Πρόληψη και καταπολέμηση έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας: Δράση 1.3.4 «Πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών με αναπρία»
- Άξονας Προτεραιότητας 4: Ενσωμάτωση διάστασης φύλου σε τομεακές πολιτικές: Δράση 4.3.1: Προστασία δικαιωμάτων μεταναστριών, γυναικών προσφύγων και αιτουσών ασύλου και κοριτσιών και εντάσσονται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπρία (ΕΣΔ).

Ο «Οδηγός ηθικής και επαγγελματικής συμπεριφοράς Εργαζομένων σε Δομές Παροχής Κοινωνικής Φροντίδας για γυναίκες και κορίτσια με Αναπρία θύματα έμφυλης βίας» (εφεξής Οδηγός), παρέχει κατευθύνσεις ως προς την αντιμετώπιση περιπτώσεων εντοπισμού και αναφοράς περιστατικών έμφυλης βίας σε γυναίκες και κορίτσια με αναπρία σε δομές παροχής φροντίδας και δομές παροχής κοινωνικής φροντίδας. Στόχος του Οδηγού είναι η ενημέρωση των εργαζομένων στις προαναφερόμενες δομές για τον κίνδυνο εκδήλωσης περιστατικών έμφυλης βίας προς γυναίκες και κορίτσια με αναπρία στις δομές αυτές, από το προσωπικό που τις στελεχώνουν καθώς και η αντιμετώπιση και εξάλειψή τους. Ο Οδηγός βασίστηκε σε κώδικες δεοντολογίας επαγγελματιών υγείας και δεσμευτικές αποφάσεις επαγγελματικών συλλόγων στην Ελλάδα, όπως ο Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας, ο Κώδικας Νοσολευτικής Δεοντολογίας και σε δεσμευτικές αποφάσεις των αντίστοιχων επαγγελματικών συλλόγων, όπως ο Σύλλογος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος, ο Σύλλογος Ελλήνων Ψυχολόγων και η Ελληνική Εταιρεία Συστημικής Θεραπείας, καθώς και σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία αντίστοιχων οδηγών και κανόνων δεοντολογίας προσωπικού που απασχολείται με άτομα με αναπρία, παρέχοντας κατευθύνσεις, δεδομένου ότι, δεν έχει το δεσμευτικό χαρακτήρα των επαγγελματικών κανόνων δεοντολογίας.

Μορφές Βίας που υφίστανται στις κλειστές δομές παροχής φροντίδας⁵⁹

Οι μορφές έμφυλης βίας που δύναται να εκδηλωθούν σε κλειστές δομές παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας σε γυναίκες και κορίτσια με αναπρία χρήστριες των υπηρεσιών των συγκεκριμένων δομών αυτές έμφυλης βίας είναι οι εξής:

- αναγκαστική σεξουαλική επαφή με εργαζόμενους, φροντιστές ή άλλους χρήστες των υπηρεσιών των δομών,
- ξυλοδαρμοί, πρόκληση σωματικών κακώσεων και βλαβών,
- καμία παροχή δυνατότητας για εκτέλεση δραστηριοτήτων, εργασίας ή άλλων ενασχολήσεων με αποτέλεσμα οι χρήστριες των υπηρεσιών των δομών αυτών να αισθάνονται ανία και πλήξη,
- εξαναγκαστική στείρωση ή αμβλώσεις
- εγκλεισμός σε δωμάτια και η χρήση παγωμένων μπάνιων ή κρύων ντους ως μορφή τιμωρίας,
- χορήγηση καταναγκαστικής φαρμακευτικής αγωγής (πρεμιστικά),
- απογύμνωση μπροστά σε άλλα άτομα από τρίτα άτομα, ή κυκλοφορία στους χώρους των δομών χωρίς ένδυση,

59. Maxwell, J., Watts Belser, J., & David, D. (2007). Chapter 14 abuse, violence, and self-defense in a Health Handbook for Women with Disabilities . <https://hesperian.org/>. Retrieved September 6, 2022, from https://images.hesperian.org/wp-content/uploads/pdf/en_wwd_2008/en_WWD_2008_14.pdf

- εξαναγκαστική παρακολούθηση της κακοποίησης άλλων ατόμων
- υποβολή σε υποχρεωτική περίδεση και εξαναγκαστική ακινητοποίηση στα κρεβάτια τους
- ελλιπή καθαριότητα
- μη παροχή βοήθειας στην εκτέλεση των φυσικών τους αναγκών

Γενικές αρχές για το προσωπικό που εργάζεται με άτομα με αναπηρία γενικότερα και με γυναίκες και κορίτσια ειδικότερα

Οι γενικές αρχές τις οποίες πρέπει να ακολουθεί το προσωπικό που εργάζεται με γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία, ανεξάρτητα από την ειδικότητά του, οι οποίες είναι σύμφωνες με το άρθρο 3 της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες είναι οι ακόλουθες:

Γενικές Αρχές

• Ο Σεβασμός της εγγενούς αξιοπρέπειας, της ατομικής αυτονομίας, συμπεριλαμβανομένης και της ελευθερίας ατομικών επιλογών και της ανεξαρτησίας ατόμων με αναπηρία. • Η μη διάκριση των ατόμων με αναπηρία. • Η πλήρης και αποτελεσματική συμμετοχή και ένταξη στην κοινωνία των ατόμων με αναπηρία. • Ο σεβασμός της διαφορετικότητας και η αποδοχή των ατόμων με αναπηρίες, ως τμήματος της ανθρώπινης ποικιλομορφίας και της ανθρωπότητας.	• Η ισότητα των ευκαιριών. • Η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία. • Η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών. • Ο σεβασμός των εξελισόμενων ικανοτήτων των παιδιών με αναπηρίες και ο σεβασμός του δικαιώματος των παιδιών με αναπηρίες να διατηρήσουν την ταυτότητα τους.

Κατευθυντήριες οδηγίες και αρχές για το προσωπικό που έρχεται σε επαφή με γυναίκες και κορίτσια με αναπορία θύματα έμφυλης βίας

Αρχή μη βλάβης

Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας υποχρεούται όχι μόνο να μην εμπλέκεται σε δραστηριότητες και πράξεις, εκδηλώσεις έμφυλης βίας, εκμετάλλευσης, παρενόχλησης ή παραμέλησης, που παραβιάζουν ή μειώνουν τα κοινωνικά ή νομικά δικαιώματα των γυναικών και κοριτσιών με αναπορία, αλλά και να τις καταγγέλλει εφόσον υποπέσουν στην αντίληψη του.

Αρχή μη διάκρισης

Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας ενεργεί με σκοπό τον εντοπισμό και την εξάλειψη της διάκρισης σε βάρος κάθε ανθρώπου ή ομάδας, λόγο φυλής, χρώματος, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, πλικίας, θρησκείας, εθνοτικής καταγωγής, οικογενειακής κατάστασης, πολιτικών πεποιθήσεων, αναπορίας ή χρόνιας πάθησης ή άλλης προτίμησης ή προσωπικού χαρακτηριστικού, ιδιότητας ή καθεστώτος.

Αρχή Ασφαλείας

- Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας υποχρεούται να εγγυάται και να διασφαλίζει τα συμφέροντα και τα δικαιώματα της γυναίκας και κοριτσιού με αναπορία που έχει υποστεί έμφυλη βία και που έχει κριθεί ανίκανη για δικαιοπραξία, όταν ενεργεί για λογαριασμό της.
- Όταν τρίτο πρόσωπο έχει νόμιμα εξουσιοδοτηθεί να ενεργεί για λογαριασμό της γυναίκας ή/και κοριτσιού με αναπορία, το προσωπικό που του έγινε καταγγελία ή υπέπεσε στην αντίληψή του με οποιοδήποτε τρόπο περιστατικό βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών εντός και εκτός της δομής που εργάζεται, υποχρεούται να συνεργάζεται με τρίτο πρόσωπο, έχοντας πάντα υπόψη το συμφέρον της γυναίκας και κοριτσιού με αναπορία που έχει υποστεί έμφυλη βία.
- Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας οφείλει να δραστηριοποιείται για τη διασφάλιση της πρόσβασης και παραπομπής όλων των γυναικών και κοριτσιών με αναπορία θυμάτων έμφυλης βίας στις υπηρεσίες αρμόδιες για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας κατά των γυναικών.
- Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας πρέπει να αναφέρει οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης ή υποψίας κακοποίησης στις αρμόδιες αρχές και

υπηρεσίες, όπως για παράδειγμα το αυτεπάγγελτο της ενδοοικογενειακής βίας **άρθρο 17 του Ν. 3500/2006** «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις».

- Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας οφείλει να υποστηρίξει τις γυναίκες και κορίτσια θύματα έμφυλης βίας, για παράδειγμα μέσω της παραπομπής τους όταν είναι δυνατόν σε δομές υποστήριξης θυμάτων έμφυλης βίας όπως το Δίκτυο Δομών της ΓΓΙΑΔ για την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας.
- Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας **δεν πρέπει να εμπλέκεται σε σεξουαλική κακοποίηση** ή ανάρμοστη συμπεριφορά και πρέπει να αναφέρει οποιαδήποτε τέτοια συμπεριφορά από άλλους εργαζόμενους/ες, άτομα με αναπριά, μέλη της οικογένειας, φροντιστές/στριες, ήτοι:
- Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας πρέπει να **ενεργεί ηθικά, με ακεραιότητα, ειλικρίνεια και διαφάνεια**.

Σεβασμός

Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας

- Οφείλει να δείχνει **σεβασμό για τις πολιτισμικές διαφορές** και επιπλέον τις εκφραζόμενες αξίες και τις πεποιθήσεις των γυναικών και κοριτσιών με αναπριά, καθώς και **σεβασμό στις ατομικές τους ιστορίες**, αξίες, κοινωνικό πλαίσιο.
- Συστήνεται να ενθαρρύνει τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπριά να επικοινωνούν τις προτιμήσεις τους για τον τρόπο παροχής της υποστήριξής τους
- Συστήνεται να ανταποκρίνεται στις έμφυλες ανάγκες τους.⁶⁰
- Οι επαγγελματίες φροντιστές/ριες σε δομές κλειστής φροντίδας, ΣΥΔ, κ.λπ. καθώς και οι προσωπικοί βοηθοί των ατόμων με οποιαδήποτε μορφής αναπριά, οφείλουν κατά τη συναλλαγή τους με τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπριά
- να σέβονται τις γενικές αρχές που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες όπως είναι η εγγενής αξιοπρέπεια και η ατομική αυτονομία (βλ. άρθρο 3, Ν. 4074/2012) και να μην υιοθετούν στερεοτυπικές αντιλήψεις και κατ' επέκταση πρακτικές που αντιτίθεται στις εν λόγω γενικές αρχές.

Αρχή Εμπιστευτικότητας

Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας οφείλει:

60. State of Victoria (2018). Code of conduct for disability service workers Zero tolerance of abuse of people with a disability. Department of Health and Human Services. Available at www.dhhs.vic.gov.au/disability-abuse-prevention

- Να σέβεται την ιδιωτική ζωή των γυναικών και κορίτσιών με αναπρία και τον εμπιστευτικό χαρακτήρα όλων των πληροφοριών που περιέχονται σε γνώση του στα πλαίσια άσκησης του επαγγέλματος του.
- Να συζητά μεταξύ του τα εμπιστευτικά ζητήματα που του αποκαλύπτουν οι γυναίκες και κορίτσια με αναπρία, χωρίς την συγκατάθεσή τους, **μόνον όταν αυτό επιβάλλεται από επιτακτικούς επαγγελματικούς λόγους.**
- Να ενημερώνει εμπειριστατωμένα τις γυναίκες και κορίτσια με αναπρία του για τα όρια της επαγγελματικής του εχεμύθειας σε δεδομένη κατάσταση, τους σκοπούς γνώσης των συγκεκριμένων πληροφοριών και τον τρόπο αξιοποίησή τους.

Ενήμερη συναίνεση

Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας οφείλει να εξασφαλίζει την ενήμερη και ελεύθερη συναίνεση των γυναικών και κορίτσιών με αναπρία προκειμένου να συνηγορούν υπέρ τους σε περιστατικά βίας κατά των γυναικών με αναπρία.

Επιπλέον, συστήνεται ο προσδιορισμός της ικανότητας παροχής ενήμερης συναίνεσης, διότι ελλοχεύει πάντα ο κίνδυνος ακόμα και αν εφαρμοστούν τα προαναφερθέντα, η εξυπηρετούμενη να μην είναι σε θέση να παρέχει ενήμερη συναίνεση. Σε τέτοιες περιπτώσεις το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας πρέπει να ακολουθήσει τις προβλεπόμενες δεοντολογικές και νομικές διαδικασίες για τη λήψη ενήμερης συναίνεσης,⁶¹ λαμβάνοντας όμως υπόψη ότι μια εξυπηρετούμενη με νοοτική αναπρία ή ακόμα με δυσκολία στην επικοινωνία δεν έχει την ικανότητα να παρέχει ενήμερη συναίνεση.⁶²

Γλώσσα επικοινωνίας προσαρμοσμένη στις ανάγκες κάθε γυναίκας με αναπρία επικοινωνία

Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας, συστήνεται να επικοινωνεί με τρόπο κατάλληλο και προσαρμοσμένο στις ανάγκες του κάθε είδους αναπρίας, χρησιμοποιώντας τη νομιματική γλώσσα για τις γυναίκες και τα κορίτσια με ακουστική αναπρία ή τη γραφή Braille για τις γυναίκες και κορίτσια με οπτική αναπρία, κ.λπ. καθώς και τα κατάλληλα υποστηρικτικά μέσα, π.χ. πλεκτρονικά μηνύματα, πλατφόρμες επικοινωνίας, σύμβολα, κείμενα σε μορφή εύκολη για ανάγνωση (easy-to-read), κ.λπ., μέσα από τα οποία θα γίνεται κατανοητό από τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπρία.

61. UNFPA .(2018). Women and Young Persons with Disabilities: Guidelines for Providing Rights-Based and Gender-Responsive Services to Address Gender-Based Violence and Sexual and Reproductive Health and Rights p.15

62. UNFPA.(2018). Women and Young Persons with Disabilities: Guidelines for Providing Rights-Based and Gender-Responsive Services to Address Gender-Based Violence and Sexual and Reproductive Health and Rights. p. 15

Ανάπτυξη της γνώσης

Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας:

- Έχει την ευθύνη εντοπισμού, ανάπτυξης και πλήρους αξιοποίησης της γνώσης του κατά την άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας.
- Υποχρεούται να βασίζεται σε αναγνωρισμένη γνώση.
- Συστήνεται να ενημερώνεται και να καταρτίζεται ως προς το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο που αφορά στο ζήτημα της αναπηρίας και της βίας κατά των γυναικών, των φορέων για την προστασία και υποστήριξη γυναικών και κοριτσιών θυμάτων έμφυλης βίας γενικότερα.
- Συστήνεται να ενημερώνεται και να εκπαιδεύεται με βάση τις αρμοδιότητές του σε εργαλεία αναγνώρισης έμφυλης βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών και στη διαδικασία παραπομπών που αφορούν ζητήματα έμφυλης βίας.

Παρουσίαση Εγχειρίδιου οδηγιών σχετικά με τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία προς όλες τις υπηρεσίες που εμπλέκονται στην υποδοχή αιτουσών άσυλο

Το εν λόγω Εγχειρίδιο εκπονήθηκε στο πλαίσιο των Αξόνων του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2021-2025:

- Άξονας Προτεραιότητας 1: Πρόληψη και καταπολέμηση έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας Δράση 1.3.4 «Πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία»
- Άξονας Προτεραιότητας 4: Ενσωμάτωση διάστασης φύλου σε τομεακές πολιτικές, Δράση 4.3.1: Προστασία δικαιωμάτων μεταναστριών, γυναικών προσφύγων και αιτουσών ασύλου και κοριτσιών και εντάσσεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΔ).

Πιο συγκεκριμένα, στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, στον 2ο Πυλώνα «Προστασία των Δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία», έχει συμπεριληφθεί ειδικός Στόχος, ο Στόχος 9, που επικεντρώνεται στις γυναίκες με αναπηρία, οι οποίες βιώνουν διττή διάκριση, τόσο εξαιτίας του φύλου τους όσο και εξαιτίας της αναπηρίας.

Παράλληλα, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025 περιλαμβάνει δράσεις που συμβάλλουν στην καταπολέμηση των έμφυλων διακρίσεων και των στερεοτύπων σε όλες τις εκφάνσεις του βίου και των δημοσίων πολιτικών. Στον στόχο 4.3: «Βελτίωση της θέσης των γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις και άρση του κοινωνικού αποκλεισμού τους» περιλαμβάνονται εξειδικευμένες δράσεις για τις γυναίκες που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις όπως είναι οι γυναίκες αιτουσές άσυλο, μετανάστριες, πρόσφυγες, Ρομά, γυναίκες με αναπηρία κ.α.

Στόχος του Εγχειρίδιου είναι η ενίσχυση των επαγγελματιών που εργάζονται στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.), στις Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές Νήσων (Κ.Ε.Δ.Ν.) και τις (ανοιχτές) δομές

φιλοξενίας αιτούντων/σών άσυλο και προσφύγων/ισσών που έρχονται σε επαφή/ εξυπηρετούν γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία. Το Εγχειρίδιο προσβλέπει στην κατανόηση της αναπηρίας και την συμπερήληψη και ενίσχυση των ατόμων με αναπηρία, με εστίαση στις επιζώσες έμφυλης βίας, από τους επαγγελματίες που παρέχουν υπηρεσίες σε γυναίκες και κορίτσια, αιτούσες άσυλο ή/και προσφύγισσες.

Για τον σκοπό αυτό το Εγχειρίδιο περιλαμβάνει τρία μέρη όπου αναλύονται/παρουσιάζονται το θεσμικό πλαίσιο για την προάσπιση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία (Α' Μέρος), η έμφυλη βία και αναπηρία στο προσφυγικό πλαίσιο (Β' Μέρος), ενώ το Γ' Μέρος αφιερώνεται στις κατευθυντήριες αρχές και σε οδηγίες που θα πρέπει να ακολουθούν οι εργαζόμενοι στο πεδίο που υποστηρίζουν επιζώσες έμφυλης βίας.

3. Οριζόντιο εργαλείο εκτίμησης κινδύνου ενδοοικογενειακής βίας-ολοκλήρωση πιλοτικής φάσης

Η δημιουργία οριζόντιου εργαλείου εκτίμησης κινδύνου ενδοοικογενειακής βίας, εμπίπτει στη «Δράση 1.1.2: Εισαγωγή άλλων μέτρων για την επίτευξη των σκοπών της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης», του Άξονα Προτεραιότητας 1: Πρόληψη και Καταπολέμηση έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025, (ΕΣΔΙΦ 2021-2025), το οποίο εντάσσεται στις υποχρεώσεις της χώρας, κατόπιν της κύρωσης της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης με τον Ν. 4531/2018, και πιο συγκεκριμένα στο άρθρο 51 για την αξιολόγηση και διαχείριση του κινδύνου. Η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2012/29/ΕΕ, επίσης, για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας επίσης, στο άρθρο 22, προβλέπει τη λήψη εξατομικευμένων μέτρων για την προστασία των θυμάτων, προσέγγιση που βασίζεται στην εξατομικευμένη εκτίμηση κινδύνου (case by case approach). Η ανάπτυξη εργαλείου εκτίμησης κινδύνου ενδοοικογενειακής βίας από την ΓΓΙΑΔ υιοθετεί ακριβώς την προσέγγιση που προβλέπεται από την Οδηγία 2012/29/ΕΕ.⁶³

Το εργαλείο στοχεύει στην εκτίμηση:

- της φονικής βίας,
- της σοβαρότητας της κατάστασης και
- του κινδύνου επανάληψης της βίας στα θύματα ενδοοικογενειακής βίας/βίας κατά των γυναικών, καθώς:
  - ευαισθητοποιεί τους φορείς στο να είναι ενήμεροι για την επικινδυνότητα της ενδοοικογενειακής βίας και δημιουργεί μια **κοινή γλώσσα κατανόησης των παραγόντων κινδύνου** ανάμεσα στους εμπλεκόμενους φορείς.

63. Οδηγία 2012/29/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012L0029&from=FR>

- Το εργαλείο περιλαμβάνει στοχευμένες και ειδικές ερωτήσεις με σκοπό τα θύματα να ανασύρουν μνήμες από περιστατικά κακοποίησης, βοηθώντας τόσο τα θύματα να συνειδητοποιήσουν την έκταση της βίας που τους ασκείται, όσο και τους ειδικούς να προσδιορίσουν το επίπεδο κινδύνου της ενδοοικογενειακής βίας.
- **διευκολύνεται η συλλογή λεπτομερών και σημαντικών πληροφοριών για το θύμα και τον δράστη**
- λαμβάνεται υπόψη η φωνή των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας/ **victims' assessment**

Το εργαλείο δημιουργήθηκε κατόπιν συζητήσεων με την ομάδα έργου καθώς και μέσω διαδικτυακών συζητήσεων με εμπειρογνώμονες από το εξωτερικό (Melissa Scaia, Cheryl Thomas και Δρ Jackie Sabire) και με 14 ομάδες διαβούλευσης με τη μορφή εστιασμένων συζητήσεων από τους φορείς πρώτης υποδοχής θυμάτων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Πιο συγκεκριμένα, τον Δεκέμβριο του 2021, ορίστηκαν τα άτομα αναφοράς από κάθε φορέα πρώτης γραμμής που υποδέχεται θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Τον ίδιο μήνα τα άτομα αναφοράς συμμετείχαν σε ομάδες εστιασμένης συζήτησης για το προσχέδιο του εργαλείου. Ακολούθησαν εκπαιδεύσεις των ατόμων αυτών στο εσωτερικό και εξωτερικό. Οι εκπαιδεύσεις των στελεχών ξεκίνησαν τον **Απρίλιο 2022**, και ολοκληρώθηκαν τον **Ιούνιο 2022**. Τα στελέχη των φορέων πρώτης υποδοχής εκπαιδεύτηκαν δια ζώσης, αλλά και διαδικτυακά, σε σύνολο **100** εκπαιδευτικών ωρών από την ανάδοχο και τις εμπειρογνώμονες του εξωτερικού.

Η μεθοδολογία της πιλοτικής φάσης περιελάβανε έρευνα γραφείου, έρευνα σε καταγεγραμμένα δεδομένα και περιστατικά των άμεσα εμπλεκόμενων φορέων ήτοι, τα ΣΚ του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ, την Ελληνική Αστυνομία (Τμήμα Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας της Ελληνικής Αστυνομίας με τα 73 γραφεία σε όλη τη χώρα), τις Εισαγγελίες, τα Νοσοκομεία, την Ιατροδικαστική Υπηρεσία και τις Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων της χώρας. Επίσης δημιουργήθηκε προσχέδιο του εργαλείου το οποίο συζητήθηκε με την ομάδα έργου, με εμπειρογνώμονες από το εξωτερικό και με 14 ομάδες διαβούλευσης με τη μορφή εστιασμένων συζητήσεων, οι οποίες συμμετείχαν στο πιλοτικό πρόγραμμα. (ΣΚ Περιστερίου, Ηρακλείου, Καβάλας, η Ελληνική Αστυνομία ΑΤ Καβάλας, Τμήμα Ενδοοικογενειακής Περιστερίου και Τμήμα Ενδοοικογενειακής Ηρακλείου, το Νοσοκομείο Καβάλας, οι Κοινωνικές Υπηρεσίες Περιστερίου, Καβάλας, η Ιατροδικαστική Υπηρεσία Ηρακλείου Κρήτης και Καβάλας και τέλος η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠΥΤ) Καβάλας). Η πιλοτική φάση του εργαλείου ξεκίνησε στις 5 Μαΐου 2022, σε 3 δήμους, Περιστέρι, Καβάλα και Ηράκλειο Κρήτης και ολοκληρώθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2022.

Κατά τη διάρκεια της πιλοτικής φάσης προέκυψε η ανάγκη συναντήσεων για την παροχή υποστήριξης και εποπτείας ως προς τον τρόπο εφαρμογής του εργαλείου, από τους/τις επαγγελματίες που καλούνταν να το εφαρμόσουν. Το αποτέλεσμα ήταν η συγκρότηση των ομάδων «**ΑΡΤΕΜΙΣ**» στα πρότυπα των ομάδων διαχείρισης κινδύνου ενδοοικογενειακής βίας «**MARAC**» στο Ηνωμένο Βασίλειο. Οι ομάδες συγκαλούνταν μία φορά κάθε μήνα από την ανάδοχο, σε κάθε περιοχή πιλοτικής εφαρμογής του εργαλείου. Τον Φεβρουάριο 2023 ολοκληρώθηκε η φάση της αξιολόγησης της πιλοτικής εφαρμογής του εργαλείου. Η αξιολόγηση υλοποιήθηκε μέσω της διεξαγωγής online εστιασμένων συζητήσεων, συνεπικουρικά με την αποστολή ερωτηματολογίων. Τον Απρίλιο 2023 ολοκληρώθηκε το εργαλείο και κατατέθηκε ως παραδοτέο στην ΓΓΙΑΔ.

4. Παρουσίαση του εργαλείου «Οδηγός Τσέπης για την Έμφυλη Βία», GBV Pocket Guide

Ο «Οδηγός Τσέπης για την Έμφυλη Βία» (GBV Pocket Guide) εντάσσεται στο πλαίσιο της υλοποίησης του **Άξονα Προτεραιότητας 1**: Πρόληψη και καταπολέμηση έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας της:-Δράσης 1.3.1-Υποστήριξη Συντονισμού και Δικτύωσης Δομών-Παροχή Πληροφοριακού Υλικού και Υποστήριξη με Νέες Ψηφιακές Εφαρμογές του Άξονα 1, Πρόληψη και καταπολέμηση έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας του **ΕΣΔΙΦ 2021-2025**, της ΓΓΙΑΔ.

Αποτελεί μια ψηφιακή εφαρμογή που υλοποιήθηκε με τη συνεργασία της ΓΓΙΑΔ και του γραφείου της UNICEF στην Ελλάδα, η οποία παρέχει χρήσιμες συμβουλές για την σωστή αντιμετώπιση και καθοδήγηση περιστατικών έμφυλης βίας. Ο στόχος του «Οδηγού Τσέπης για την Έμφυλη Βία» είναι να παρέχει σε όλους τις/τους επαγγελματίες του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, συμπεριλαμβανομένων των εργαζομένων σε Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών, συγκεκριμένες πληροφορίες με έναν εύχρηστο και εύκολο τρόπο σχετικά με τον τρόπο υποστήριξης ατόμων που έχουν επιβιώσει έμφυλης βίας. Παρέχει όλες τις πληροφορίες για τις διαθέσιμες εξειδικευμένες υπηρεσίες ανταπόκρισης στην περιοχή στην οποία δραστηριοποιούνται, συμπεριλαμβανομένου ενός προσώπου αναφοράς ή ενός Συμβουλευτικού Κέντρου του Δικτύου Δομών της ΓΓΙΑΔ για ανάλογα περιστατικά.

Ο «Οδηγός Τσέπης για την Έμφυλη Βία - GBV POCKET GUIDE» έχει αναπτυχθεί στη βάση διεθνών προτύπων, είναι διαθέσιμος σε περισσότερες από 12 γλώσσες και διατίθεται δωρεάν. Η ελληνική έκδοση του οδηγού παρουσιάστηκε τον Ιανουάριο του 2023 σε ανοιχτή εκδήλωση στη Βιβλιοθήκη Θεομάτων Ισότητας και Φύλου, απευθύνεται σε όλους, επαγγελματίες (εξειδικευμένους και μη) αλλά και στο ευρύ κοινό. Πρόκειται για ένα πολύτιμο εργαλείο που παρέχει πληροφορίες και συμβουλές για το «τι να κάνει», «τι να πει» και «τι να αποφύγει» όποιος και όποια έρχεται σε επαφή με άτομα που έχουν βιώσει έμφυλη βία. Μπορεί δε, να χρησιμοποιηθεί σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης ή οποιαδήποτε στιγμή κριθεί αναγκαίο.

Η εφαρμογή είναι διαθέσιμη δωρεάν για συσκευές Android και iOS στο Google Play και App Store αντίστοιχα με την ονομασία GBV Pocket Guide. Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε:

<https://isotita.gr/gbv-guidelines>

ΣΚΑΝΑΡΕΤΕ ΚΑΙ ΚΑΤΕΒΑΣΤΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Στις 28 Ιανουαρίου «Οδηγός Τσέπης για την Έμφυλη Βία» παρουσιάστηκε σε 21 Μέλη της Ομάδας Εργασίας της UNHCR στην Αθήνα.

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν τρείς παρουσιάσεις στις 20 και 28 Φεβρουαρίου και στις 10 Μαρτίου για το προσωπικό των Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης (KYT) και Κέντρων Φιλοξενίας ανά την Ελλάδα. Τις παρουσιάσεις παρακολούθησαν συνολικά 130 άτομα.

Στις 13 και 14 Μαρτίου ο οδηγός παρουσιάστηκε διαδικτυακά στα στελέχη όλων των δομών του δικτύου. Στις 15 Μαρτίου ο οδηγός παρουσιάστηκε διαδικτυακά στην Ομάδα Εργασίας του ACCMR «Γυναίκες Προσφύγισσες και Έμφυλες Διακρίσεις στη Διαχείριση της Καθημερινής Διαβίωσης» του Δήμου Αθηναίων.

Στις 29 & 30 Μαρτίου έγιναν δύο διαδικτυακές παρουσιάσεις του οδηγού, στις οποίες συμμετείχαν 96 στελέχη από 63 δήμους καθώς και εκ μέρους των ΑΕΙ, πιαθηγήτρια στο Α.Π.Θ. και Συντονίστρια των Επιτροπών Ισότητας των Φύλων στα ΑΕΙ κα. Δήμπτρα Κογκίδου, πιαθηγήτρια και πρόεδρος της Επιτροπής Ισότητας των Φύλων του Ε.Α.Π. Δρ. Βασιλεία Χατζηνικήτα, πια. Μάγδα Κολοβού, μέλος της Επιτροπής Ισότητας Φύλων του Ε.Α.Π. και πια. Ελένη Γεωργακάκου από το Hellenic Open University.

Στις 10 Μαΐου παρουσιάστηκε στο Δήμο Παλαιού Φαλήρου σε συνεργασία με την τοπική ΔΕΠΙΣ (Δημοτική Επιτροπή Ισότητας). Στην εκδήλωση παρευρέθηκε η Γενική Γραμματέας κα. Καλυψώ Γούλα.

Στις 26-05-2023 πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή παρουσίαση για το προσωπικό και τους φοιτητές του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ) την οποία και παρακολούθησαν 211 άτομα.

Στις 05-07-2023 πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή παρουσίαση για το προσωπικό της 4ης Υγειονομικής Περιφέρειας την οποία παρακολούθησαν 86 άτομα.

Στις 06-07-2023 πραγματοποιήθηκαν δύο διαδικτυακές παρουσιάσεις για τα μέλη του Συλλόγου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος (ΣΚΛΕ), στις οποία συμμετείχαν συνολικά 180 άτομα.

Όλα τα άτομα έλαβαν το QR CODE, καθώς και τους οδηγούς χρήσης, Q&A. Σχετικό υλικό έχει αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του ΣΚΛΕ και της 4ης ΥΠΕ:

<https://www.skle.gr/index.php/el/2015-01-27-08-52-05/2015-01-27-08-54-50/item/972-prosklisi-se-diadiktyaki-parousiasi-tis-psifiakis-efarmogis-odigos-tsepis-gia-tin-emfyl-via>

<https://www.4ype.gr/diadiktyaki-enimerosi-parousiasi-tis-psifiakis-efarmogis-tou-odigou-tsepis-gia-tin-emfyl-via/>

Ο «Οδηγός Τσέπης για τηνΈμφυλη Βία» έχει λάβει θετικά σχόλια και μεγάλος αριθμός επαγγελματιών έχει εκφράσει την επιθυμία διοργάνωσης ενημερωτικών δράσεων για την παρουσίασή του, σε επίπεδο κοινότητας. Στο προσεχές διάστημα έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον για παρουσίαση από διάφορες υγειονομικές περιφέρειες (ΥΠΕ), καθώς επίσης από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό, το Νοσοκομείο Άγιος Ανδρέας (Πάτρα) και την οργάνωση «Γιατροί του Κόσμου» (Θεσσαλονίκη).

5. PANIC BUTTON

Πρώτη εφαρμογή στις Δομές Δικτύου της ΓΓΙΑΔ και της Ελληνικής Αστυνομίας

a. Θεσμικό Πλαίσιο

Με το άρθρο 19 του ν. 4995/2022 (Α'216) θεσπίστηκε η πιλοτική λειτουργία του προγράμματος αξιοποίησης της ψηφιακής εφαρμογής «**Panic Button**» (**κουμπί πανικού**). Η εφαρμογή αναπτύχθηκε από την ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «VODAFONE ΠΑΝΑΦΟΝ Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Τηλεπικοινωνιών» με σκοπό την ενίσχυση της προστασίας των γυναικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας. Τα ειδικότερα θέματα της πιλοτικής λειτουργίας του Προγράμματος ρυθμίζονται με την υπ' αριθμ. 111847/2022 KYA (Β' 6007).

β. Τρόπος Λειτουργίας PANIC BUTTON

Πρόκειται για μια ψηφιακή εφαρμογή που χορηγείται σε γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας, οι οποίες αφού την εγκαταστήσουν σε κινητό τηλέφωνο έξυπνης τεχνολογίας (smartphone) έχουν τη δυνατότητα άμεσης και ασφαλούς ειδοποίησης της Ελληνικής Αστυνομίας σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας, που συνδέονται με απειλή ή κίνδυνο της ζωής ή σωματικής ακεραιότητας.

Η εφαρμογή εγκαθίσταται σε κινητά τηλέφωνα έξυπνης τεχνολογίας (smartphones) ανεξαρτήτως του παρόχου της κινητής τηλεφωνίας της κατόχου του κινητού (δηλαδή ανεξαρτήτως εάν ο πάροχος είναι η Cosmote, Vodafone κλπ).

Δικαιούχοι εγγραφής στην εφαρμογή και εγκατάστασή της στα κινητά τους τηλέφωνα, είναι γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας που διαμένουν στην Περιφέρεια Αττικής και στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης, οι οποίες απευθύνονται στις αρμόδιες αστυνομικές αρχές ή σε Συμβουλευτικό Κέντρο του Δικτύου της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΓΓΙΑΔ).

Οι αστυνομικές αρχές και τα Συμβουλευτικά Κέντρα ενημερώνουν τις δικαιούχους για τη δυνατότητά τους να αποκτήσουν και να χρησιμοποιήσουν την εφαρμογή (Panic Button). Η εφαρμογή και η εγκατάστασή της παρέχονται **ΔΩΡΕΑΝ**.

Μετά την εγκατάσταση της εφαρμογής στο κινητό της τηλέφωνο η χρήστρια, μπορεί να ειδοποιεί την Άμεση Δράση (το 100), όπου και αν βρίσκεται, δηλαδή όχι μόνο όταν είναι στο σπίτι της.

Συγκεκριμένα, η χρήστρια πατώντας παρατεταμένα την αντίστοιχη ένδειξη στην οθόνη του κινητού του τηλεφώνου, ενεργοποιεί την εφαρμογή και αυτόματα αποστέλλεται γραπτό μήνυμα (sms) στο Επιχειρησιακό Κέντρο της Άμεσης Δράσης.

Η Άμεση Δράση ενημερώνεται για την απειλή ή τον κίνδυνο της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας της δικαιούχου, λαμβάνει τα στοιχεία και την τοποθεσία μέσω του στίγματος που δίνει η εφαρμογή και επεμβαίνει για την προστασία της.

Πρόκειται για έναν σιωπολό συναγερμό που δεν γίνεται αντιληπτός από το δράστη, είναι απλό στη χρήση του και ενημερώνει άμεσα τις αρχές.

γ. Χορήγηση της εφαρμογής στα Συμβουλευτικά Κέντρα

Η χορήγηση της Εφαρμογής είναι μια διαδικασία που λαμβάνει υπόψη τις εξατομικευμένες ανάγκες και δυνατότητες κάθε θύματος και τους παράγοντες κινδύνου που συντρέχουν σε κάθε περίπτωση, όπως αυτοί προκύπτουν μέσω της συμβουλευτικής διαδικασίας και εκτιμούνται από κοινού από τον/την σύμβουλο και την συμβουλευόμενη. Δίνεται σε οποιοδήποτε στάδιο της συμβουλευτικής διαδικασίας, κατά το οποίο θα εκτιμηθεί οτι υπάρχει σοβαρός κίνδυνος για την ζωή την σωματική ακεραιότητα του θύματος.

Προκειμένου να διασφαλιστεί όμως, όσο το δυνατόν περισσότερο, ότι η Εφαρμογή θα δίνεται σε θύματα που πραγματικά την χρειάζονται, λόγω συνδρομής σοβαρού κινδύνου και θα μπορούν να κάνουν ορθή χρήση αυτής, είναι προτιμότερο η απόφαση για την χορήγηση αυτής να λαμβάνεται κατά το στάδιο των ατομικών συνεδριών, κατά το οποίο γίνεται από το αρμόδιο στέλεχος εκτίμηση του κινδύνου και των άμεσων αναγκών της συμβουλευόμενης όσον αφορά θέματα ασφάλειας, μετοίκησης κλπ. και διαμορφώνεται, από κοινού με την συμβουλευόμενη, το ατομικό σχέδιο δράσης της. Παρόλα αυτά, δεν αποκλείεται η χορήγηση της Εφαρμογής και σε προγενέστερο στάδιο, εάν συντρέχει κάποια επείγουσα περίπτωση.

Στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (ΓΓΠΣΔΔ) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης τηρείται και λειτουργεί βάση δεδομένων με την ονομασία (Panic Button), στην οποία καταχωρίζονται, κρυπτογραφημένες, οι απαραίτητες εξατομικευμένες πληροφορίες του εγγεγραμμένου στην εφαρμογή προσώπου για τον σκοπό λειτουργίας της εφαρμογής.

Η εφαρμογή του προγράμματος Panic Button (κουμπί πανικού) ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2023 σε Αττική και Θεσσαλονίκη. Από τις Γενικές Αστυνομικές διευθύνσεις Αττικής και Θεσσαλονίκης, **2870** γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας έχουν ενημερωθεί για την εφαρμογή και **738** την εγκατέστησαν στα κινητά τους τηλέφωνα (έως 31.10.2023). Από τις εξυπηρετούμενες των Συμβουλευτικών Κέντρων **271** γυναίκες έχουν ενημερωθεί και **51** έχουν εγκαταστήσει την εφαρμογή.

Τα αυτοματοποιημένα μηνύματα βοήθειας που εστάλποσαν στην αρμόδια Αστυνομική Υπηρεσία (οι ενεργοποιήσεις δηλαδή του panic button) ανέρχονται στα **120**. Ηλεκτρονικές εφαρμογές άμεσης ειδοποίησης των αστυνομικών αρχών έχουν μεγάλη χρησιμότητα σε θύματα που βρίσκονται σε σοβαρό κίνδυνο βίας.

6. Παροχή υπηρεσιών διερμηνείας της ΓΓΙΑΔ και του ΚΕΘΙ στις δομές του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ

1. ΓΓΙΑΔ

Στο Δίκτυο Δομών της ΓΓΙΑΔ παρέχονται υπηρεσίες διερμηνείας από την ελληνική ή αγγλική γλώσσα σε διάφορες γλώσσες (ενδεικτικά αναφέρονται γαλλικά, ουκρανικά, κλπ) σε συνεργασία με την Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «ΜΕΤΑδραση, Δράση για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη» (568/18.07.2022 Απόφαση Ανάθεσης για το Υπόεργο 11 με τίτλο: «Υπηρεσίες Διερμηνείας» που εντάσσεται στην Πράξη: «Οριζόντιες Παρεμβάσεις Εθνικής Εμβέλειας για την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών» με κωδ. ΟΠΣ 5000490 του Ε.Π. «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα 2014-2020») και έχουν ως στόχο την αύξηση της προσβασιμότητας σε γυναίκες πρόσφυγες και μετανάστριες επιζήσασες έμφυλης βίας και πολλαπλών διακρίσεων.

Στο πλαίσιο αυτό, κατά την περίοδο αναφοράς, πραγματοποιήθηκαν συνολικά 331 συνεδρίες σε γυναίκες πρόσφυγες και μετανάστριες με την βοήθεια της διερμηνείας (συνολικά σε ΣΚ και ΞΦ) κυρίως μέσω τηλεφώνου ή διαδικτυακά (271 συνεδρίες) και λιγότερες με την φυσική παρουσία (60 συνεδρίες) των διερμηνέων και των γυναικών. Οι κύριες ομιλούμενες γλώσσες των ωφελουμένων γυναικών είναι Αραβικά, Φαρσί, Αλβανικά, Γαλλικά, Λινγκάλα, Ρωσικά, Ουκρανικά, Αμαρικά, Σομαλικά, Γεωργιανά, Κιρμαντζί και Ουρντού. Οι υπηρεσίες διερμηνείας για τα Αραβικά και τα Φαρσί παρέχονται από το ΚΕΘΙ ενώ η διερμηνεία για τις υπόλοιπες γλώσσες παρέχονται από την ΓΓΙΑΔ σε συνεργασία με τη ΜΚΟ ΜΕΤΑδραση.

Η συντριπτική πλειονότητα των συνεδριών για την περίοδο αναφοράς αφορούσε την ψυχοκοινωνική υποστήριξη των γυναικών σε ποσοστό 96,07 % (318 συνεδρίες), την παραπομπή των γυναικών μέσω της διερμηνείας για ιατρικούς λόγους σε ποσοστό 0,3 % (1 συνεδρία), τη νομική συμβουλευτική και την ενημέρωση των γυναικών σε ποσοστό 3,62 % (12 συνεδρίες).

2. ΚΕΘΙ

Το ΚΕΘΙ παρέχει υπηρεσίες διερμηνείας σε όλες τις δομές του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ για την πρόληψη

και την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών σε αραβικά και φαρσί.

Αναλυτικότερα έως σήμερα:

Αναφορικά με την Αραβική γλώσσα, παρασχέθηκαν συνολικά διερμηνείες σε 444 συνεδρίες, από τις οποίες 269 προσωπικές, 166 τηλεφωνικές και 9 διαδικτυακά και συγκεκριμένα:

222 Συνεδρίες Κοινωνικής Στήριξης

143 Συνεδρίες Ψυχολογικής Στήριξης

14 Συνεδρίες Νομικής Στήριξης

7 Διερμηνείες στο πλαίσιο της υποδοχής των ωφελούμενων γυναικών

20 Διερμηνείες στο πλαίσιο της συνοδείας των ωφελούμενων γυναικών σε ιατρικές υπηρεσίες

20 Συνεδρίες από κοινού με Ψυχολόγο και Κοινωνική Λειτουργό

18 Συνεδρίες σε παιδιά από Ψυχολόγο

Αναφορικά με την γλώσσα Φαρσί, παρασχέθηκαν συνολικά διερμηνείες σε 215 συνεδρίες, από τις οποίες 15 προσωπικές και 200 τηλεφωνικές και συγκεκριμένα:

103 Συνεδρίες Κοινωνικής Στήριξης

60 Συνεδρίες Ψυχολογικής Στήριξης

5 Συνεδρίες Νομικής Στήριξης

7 Διερμηνείες στο πλαίσιο της υποδοχής των ωφελούμενων γυναικών

4 Διερμηνείες στο πλαίσιο της συνοδείας των ωφελούμενων γυναικών σε ιατρικές υπηρεσίες

4 Συνεδρίες από κοινού με Ψυχολόγο και Κοινωνική Λειτουργό

32 Συνεδρίες σε παιδιά από Ψυχολόγο

Τέλος, για ένα μικρό διάστημα το ΚΕΘΙ παρείχε 20 ώρες διερμηνείας στην ουκρανική γλώσσα.

7. Συνεργασία ΓΓΙΑΔ – ΔΥΠΑ: Ενεργό Επιδοτούμενο Πρόγραμμα Απασχόλησης σε εξυπηρετούμενες γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας του Δικτύου Δομών της ΓΓΙΑΔ

Στο πλαίσιο συνεργασίας της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ) με τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.) από τον Μάρτιο του 2021, λήφθηκε μέριμνα ώστε να ενταχθούν στα προγράμματα απασχόλησης των ευπαθών κοινωνικών ομάδων και οι άνεργες γυναίκες θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Για τα εν λόγω προγράμματα υπεύθυνος φορέας για την υλοποίηση, διαχείριση, αξιολόγηση και παρακολούθηση τους είναι η Δ.ΥΠ.Α.

Το ενεργό επιδοτούμενο πρόγραμμα από τον Σεπτέμβριο του 2022, (ΦΕΚ 5106/Β/29-09-2022),

περιλαμβάνει την δημιουργία 10.000 νέων θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης για άτομα που ανήκουν στις ευπαθείς και ειδικές ομάδες του πληθυσμού μεταξύ των οποίων είναι και οι **γυναίκες θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας** που εξυπηρετούνται από τις δομές του δικτύου της ΓΓΙΑΔ.

Η ένταξη των γυναικών στο πρόγραμμα ως θυμάτων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας προϋποθέτει την προσκόμιση βεβαίωσης, στην οποία αναφέρεται ότι ανήκουν στη **συγκεκριμένη κατηγορία**. Η βεβαίωση χορηγείται από τους παρακάτω φορείς:

- Για το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ), από τον νόμιμο εκπρόσωπο του φορέα, κατόπιν εισήγησης από τον/την προϊστάμενο/η της Διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών.
- Για τα Συμβουλευτικά Κέντρα του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.), από τον νόμιμο εκπρόσωπο του φορέα, κατόπιν εισήγησης της Τριμελούς Επιστημονικής Επιτροπής.
- Για τα Συμβουλευτικά Κέντρα και τους Ξενώνες των Δήμων, από τον νόμιμο εκπρόσωπο του Δήμου, κατόπιν εισήγησης του/της προϊσταμένου/ης της Διεύθυνσης Κοινωνικών Υπηρεσιών.
- Για τους Ξενώνες του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Άλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.), από τον νόμιμο εκπρόσωπο, κατόπιν εισήγησης του/της Προϊσταμένου/ης της Κοινωνικής Υπηρεσίας.

Η χορήγηση της βεβαίωσης στην εξυπηρετούμενη γίνεται κατόπιν παρακολούθησης κύκλου συνεδριών εργασιακής στήριξης, στις δομές του δικτύου της ΓΓΙΑΔ, μετά και από σχετική αίτησή της. Στην συνέχεια η ενδιαφερόμενη κοινοποιεί την βεβαίωση στο ΚΠΑ ή στο Γραφείο ΕΚΟ οπότε και εκδηλώνει την πρόθεσή της να ενταχθεί στο πρόγραμμα.

Η ένταξη των γυναικών στο πρόγραμμα εξαρτάται **επίσης από τα παρακάτω**: α) εάν είναι εγγεγραμμένες στο μπτρώο ανέργων της Δ.ΥΠ.Α., β) εάν έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία “εξατομικευμένης προσέγγισης”, και γ) εάν είναι Έλληνες πολίτες ή πολίτες άλλου κράτους μέλους της ΕΕ ή ομογενείς που έχουν δικαίωμα διαμονής και απασχόλησης στη χώρα μας ή πολίτες τρίτων χωρών που έχουν άδεια διαμονής για εξαρτημένη εργασία τουλάχιστον για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί το πρόγραμμα.

Οι ωφελούμενες μπορούν να παραμείνουν στην θέση εργασίας για 24 μήνες, οπότε και διαρκεί η επιχορήγηση του προγράμματος καθώς και για 8 επιπλέον μήνες, οπότε διαρκεί το διάστημα δέσμευσης του προγράμματος.

Την ευθύνη της αίτησης **υπαγωγής στο πρόγραμμα** την έχουν **οι ιδιωτικές επιχειρήσεις** και γενικά οι εργοδότες του ιδιωτικού τομέα και **όχι οι ωφελούμενες**.

Από την αρχή της συνεργασίας μας με την Δ.ΥΠ.Α. έχουν υποβληθεί 187 αιτήσεις και έχουν χορηγηθεί οι αντίστοιχες βεβαιώσεις για τις ωφελούμενες του δικτύου δομών της ΓΓΙΑΔ.

Για την χρονική περίοδο από τον 11/2022 έως τον 09/2023, ο αριθμός των βεβαιώσεων που έχουν χορηγηθεί είναι: α) τριάντα δύο (32) για τις εξυπηρετούμενες των Συμβουλευτικών Κέντρων και β) δύο (2) για τις γυναίκες που διαμένουν στους Ξενώνες Φιλοξενίας.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'
ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΓΙΑΔ ΚΑΙ ΚΕΘΙ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ**

1. Δράσεις ΓΓΙΑΔ και Δικτύου Δομών

1. Πρωτοβουλίες και Δράσεις της ΓΓΙΑΔ

Την 1η Νοεμβρίου ο Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, κα Μ. Συρεγγέλα, συμμετείχε σε στρογγυλή τράπεζα ανάμεσα στην Ελλάδα και την Ολλανδία, που στόχο είχε την ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών για την πρόληψη και αντιμετώπιση των περιστατικών βίας σε βάρος των γυναικών και κοριτσιών. Στη συζήτηση συμμετείχαν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κα Κατερίνα Σακελλαροπούλου, το βασιλικό ζεύγος της Ολλανδίας, ο Βασιλιάς Γουλιέλμος – Αλέξανδρος και η Βασίλισσα Μάξιμα, ο Ολλανδός Υφυπουργός Υγείας, Ευημερίας και Αθλητισμού Maarten van Ooijen, εμπειρογνόμονες από τις δύο χώρες όπως ο πρόεδρος της ActionAid Hellas Ηλίας Γαληνός, καθώς και στελέχη του Δίκτυου Δομών.

Την 25η Νοεμβρίου, Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών το Υπουργείο Εργασίας και η ΓΓΙΑΔ παρουσία της Προέδρου της Δημοκρατίας κας Κατερίνας Σακελλαροπούλου, του Πρωθυπουργού κ. Κυριάκου Μητσοτάκη, του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, κ. Τάκη Θεοδωρικάκου και του Υφυπουργού Δικαιοσύνης, κ. Γιώργου Κώτσηρα, παρουσίασαν τις «Πολιτικές για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών», καθώς και τη δράση της Ελληνικής Κυβέρνησης τόσο για την «Πρόληψη όσο και την Αντιμετώπιση της βίας κατά των Γυναικών».

Για 3η συνεχόμενη χρονιά, η ΓΓΙΑΔ παρουσίασε την 3η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών, αποτυπώνοντας τις αυξανόμενες προσπάθειες της Ελληνικής πολιτείας να προλάβει αλλά και να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Μπορείτε να βρείτε την έκθεση στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://bit.ly/3XRQ9i5>

Με τον αριθμό της Τηλεφωνικής Γραμμής SOS 15900 «ντύθηκαν» τα λεωφορεία και τα τρόλεϊ της ΟΣΥ στα δυτικά και νότια προάστια της Αττικής. Η καμπάνια ενημερώνει τους πολίτες για

τη Γραμμή στην οποία απευθύνονται γυναίκες θύματα βίας, καθώς και τρίτα πρόσωπα.⁶⁴

Η ΓΓΙΑΔ σε συνεργασία με μαθητές και μαθήτριες της Θεατρικής ομάδα του 3ου Γενικού Λυκείου Αιγάλεω δημιούργησαν μια ενημερωτική καμπάνια κατά της βίας εναντίον των γυναικών «Ποτέ δεν είναι αργά για να μιλήσεις».⁶⁵ Οι μαθητές συμβουλεύουν τα θύματα να σπάσουν τη σιωπή τους και να ζητήσουν βιοήθεια, ενώ υπογραμμίζουν ότι η έμ-

φυλη και ενδοοικογενειακή βία μπορεί να σταματήσει μόνο με την κινητοποίηση όλων μας.

Η Γενική Γραμματέας, κα Καλυψώ Γούλα, συμμετείχε με ομιλία στην εκδήλωση της Γραμματείας της Ένωσης Αστυνομικών Υπαλλήλων Θεσσαλονίκης με αφορμή την Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών.

Η Γενική Γραμματέας, κα Καλυψώ Γούλα, συμμετείχε στον 39ο Αυθεντικό Μαραθώνιο Αθήνας, στον αγώνα των 5χλμ. μαζί με την Επιτροπή Ισότητας της ΚΕΔΕ, υπό την

αιγίδα της ΓΓΙΑΔ, με μπονύματα όπως «ΓυΝΑΙκες συμμετέχουμε» και «STOP στη βία».

Συμμετοχή με ομιλία της Γ.Γ. κας Κ.Γούλα, στην εκδήλωση του Δικηγορικού Συλλόγου Σερρών με θέμα «Ενδοοικογενειακή βία: έξαρση του φαινομένου και αντιμετώπιση του (θεσμικές παρεμβάσεις- ψυχιατρική οπτική – ποινικό πλαίσιο)» με αφορμή την Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών.

Συμμετοχή της ΓΓΙΑΔ, μετά από πρόσκληση της Πρεσβείας της Μεγάλης Βρετανίας και της Crown Prosecution Service (CPS) στη συζήτηση στρογγυλής τραπέζης για την ενδοοικογενειακή βία, τον βιασμό και τα αδικήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας με τον Director of Public Prosecutors for England and Wales, Mr Max Hill KC και εκπροσώπους της Ελληνικής Αστυνομίας, των δικαστικών λειτουργών και της κοινωνίας των πολιτών.

Η ΓΓΙΑΔ, το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του μνημονίου συνεργασίας τους, συνέχισαν τα επιμορφωτικά σεμινάρια σε επαγγελματίες (στελέχη της αστυνομίας, υπαλλήλους της ΓΓΓΙΑΔ, εργαζόμενους/ες σε ΟΤΑ και στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου) που υποστηρίζουν αιτούντες/σες άσυλο και πρόσφυγες,

64. Η Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900 «έντυσε» λεωφορεία και τρόλεϊ. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <https://ypergasias.gov.gr/itilefoniki-grammi-sos-15900-entyse-leoforeia-kai-trolei/>

65. «Ποτέ δεν είναι αργά για να μιλήσεις»: Ενημερωτική καμπάνια κατά της βίας των γυναικών. Διαθέσιμο στο YouTube, <https://www.youtube.com/watch?v=ZmqokTOWPK8>

η έναρξη των οποίων πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 8 & 9/12/2022 και στις 15 & 16/12/2022.

Το διάστημα Ιανουαρίου – Μαρτίου 2023 πραγματοποιήθηκε επίσκεψη Αξιολόγησης της χώρας μας από την επιτροπή εμπειρογνωμόνων **GREVIO**. Ορόσημο για το τρίμηνο αποτέλεσε η επίσκεψη και πρώτη επιτόπια αξιολόγηση της χώρας μας από την GREVIO, την Ανεξάρτητη Αρχή που παρακολουθεί την εφαρμογή της «Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας». Να θυμίσουμε ότι η Ελλάδα είναι μία από τις πρώτες χώρες που υπέγραψαν τη Σύμβαση το 2011 στην Κωνσταντινούπολη, την οποία κύρωσε με τον Ν.4531/2018. Η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε το διάστημα 20-24/2/2023 και η ΓΓΙΑΔ ως αρμόδιος εθνικός φορέας για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης στη χώρα μας, βάσει του κυρωτικού νόμου, ανέλαβε την προετοιμασία, τον συντονισμό και τη συνεργασία με όλους τους συναρμόδιους φορείς για την καλύτερη ανταπόκριση στις ανάγκες της επίσκεψης. Η επιτόπια αξιολόγηση ολοκληρώθηκε με επιτυχία και τα πρώτα αποτελέσματα θα δημοσιευτούν στο τέλος του 2023.

Τον Ιανουάριο του 2023, σε ανοιχτή εκδήλωση, στη Βιβλιοθήκη Θεμάτων Ισότητας και Φύλου, έγινε η παρουσίαση της ελληνικής έκδοσης του «Οδηγού Τσέπης για την Έμφυλη Βία - **GBV Pocket Guide**». Πρόκειται για μια ψηφιακή εφαρμογή που υλοποιήθηκε με τη συνεργασία της ΓΓΙΑΔ και το γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα και παρέχει χρήσιμες συμβουλές για την σωστή αντιμετώπιση και καθοδήγηση περιστατικών έμφυλης βίας. Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε: <https://isotita.gr/gbv-guidelines>.

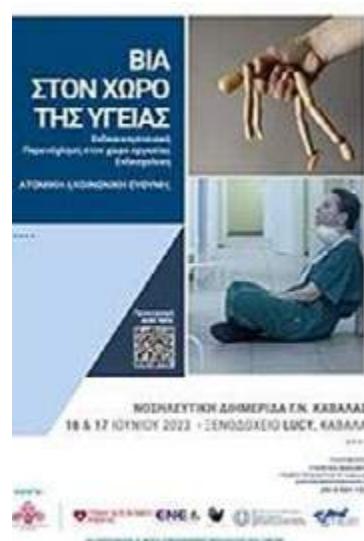
Στις 4 Μαΐου υλοποιήθηκε στη Μυτιλήνη ένα ακόμη διάμερο επιμορφωτικό σεμινάριο με θέμα «Εκπαίδευση για την Έμφυλη Βία και τις καταχρηστικές/παραβιαστικές συμπεριφορές». Οι επιμορφώσεις αυτές απευθύνονται στο προσωπικό που εργάζεται στην πρώτη γραμμή, στα Κ.Υ.Τ. και τις δομές φιλοξενίας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, παρέχοντας απ' ευθείας υπηρεσίες σε αιτούντες/σες άσυλο και πρόσφυγες, στο προσωπικό των Κοινωνικών Υπηρεσιών των Νοσολευτικών Ιδρυμάτων, στο προσωπικό των κοινωνικών υπηρεσιών των ΟΤΑ α' και β' βαθμού και στα στελέχη των δομών του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ. Σκοπό έχουν την ενίσχυση των ικανοτήτων του προσωπικού, την καταπολέμηση των στερεοτύπων και την ευαισθητοποίηση σε ζητήματα διαπολιτισμικότητας.

Στις 10 Μαΐου ο οδηγός τσέπης για την έμφυλη βία παρουσιάστηκε στον Δήμο Παλαιού Φαλήρου σε συνεργασία με την τοπική ΔΕΠΙΣ (Δημοτική Επιτροπή Ισότητας). Στην εκδήλωση παρευρέθηκε η Γενική Γραμματέας κυρία Καλυψώ Γούλα. Επίσης, πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή παρουσίαση του οδηγού, για το προσωπικό και τους φοιτητές του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ) στις 26-05-2023. Στην παρουσίαση συμμετείχαν 211 άτομα.

Την Τετάρτη 17 Μαΐου 2023, η ΓΓΙΑΔ συμμετείχε στην εκδήλωση «Αντιμετωπίζοντας τη βία και την παρενόχληση στον κόσμο της εργασίας», που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη από το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) σε συνεργασία με τον Δήμο Θεσσαλονίκης. Στόχος της εκδήλωσης, στην οποία συμμετείχε, επίσης, το Συμβούλευτικό Κέντρο Θεσσαλονίκης καθώς και εκπρόσωποι φορέων που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της έμφυλης ισότητας ή/και της απασχόλησης, ήταν η ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα βίας και παρενόχλησης, μέσα από την παροχή ενημέρωσης και την παρουσίαση καλών πρακτικών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των παρενοχλητικών συμπεριφορών στο εργασιακό περιβάλλον.

Η ΓΓΙΑΔ συμμετείχε με ενδιαφέρουσες εισηγήσεις στελεχών της στην νοσολευτική διημερίδα που διοργάνωσε στις 16-17 Ιουνίου 2023 στην Καβάλα, το Γραφείο Εκπαίδευσης της Νοσολευτικής Υπηρεσίας του Γενικού Νοσοκομείου Καβαλάς με την Περιφερειακή Ενότητα Καβάλας, την 4η Υ.Π.Ε., την Ε.Ν.Ε. και το Ινστιτούτο Πρόληψης και Θεραπείας της Βίας και Πρώθησης της Ισότητας των Φυλών «ΒΙΑ-ΣΤΟΠ». Η διημερίδα απευθύνοταν σε πολίτες, αλλά κυρίως σε εργαζομένους/ες στις δομές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας υγείας και συμμετείχαν ως εισηγητές εισαγγελείς, νοσολευτικό, ιατρικό προσωπικό, κοινωνικοί επιστήμονες. Ο στόχος της διημερίδας ήταν η επιμόρφωση του προσωπικού πάνω σε θέματα ενδοοικογενειακής και έμφυλης βίας, εστιάζοντας στην αναγνώ-

ριση της κακοποίησης πάνω στους ασθενείς, καθώς και της βίας στον χώρο εργασίας με έμφαση στις πολλαπλές διακρίσεις και στο υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο αρωγής και υποστήριξης θυμάτων.

2. Δράσεις της Διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας και Συμβουλευτικών

Υπηρεσιών

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών της ΓΓΙΑΔ παρακολουθεί στενά και συμβάλλει στην πρόοδο του ΕΣΔΙΦ 2021-2025. Βρίσκεται δε, σε διαρκή συνεργασία με τα αρμόδια στελέχη από το ΚΕΘΙ, την ΕΕΤΑΑ και τους ΟΤΑ για τον συντονισμό και την εποπτεία όλων των δομών του δικτύου. Αναφέρονται ενδεικτικά ορισμένες από τις δράσεις της:

Τον Νοέμβριο, το Τμήμα Καταπολέμησης της Βίας συνεργάστηκε με το αυτοτελές Τμήμα Ευρωπαϊκής και Διεθνούς Συνεργασίας, για την επικαιροποίηση στοιχείων προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Ισότητα των Φύλων. Επίσης, συνέβαλε σε δημοσιογραφική έρευνα του Μεσογειακού Ινστιτούτου Ερευνητικής Δημοσιογραφίας (MIIR) με θέμα «Γυναικοκτονίες και βία κατά των γυναικών στην πανδημία».

Στις 16 Νοεμβρίου 2022, στέλεχος της Διεύθυνσης συμμετείχε στην διαδικτυακή συνάντηση της Επιτροπής: «Γυναίκες Πρόσφυγες και Έμφυλες διακρίσεις» του Κέντρου Συντονισμού για θέματα Μεταναστών και Προσφύγων του Δήμου Αθηναίων, ACCMR.

Στις 22 Νοεμβρίου 2022, το Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας και Αντιμετώπισης Πολλαπλών Διακρίσεων εκπροσωπήθηκε σε συνάντηση διαβούλευσης με θέμα: «Η συμπερίληψη των ΑμεΑ στην κοινωνία και η ανεξάρτητη διαβίωσή τους» -Έργο «Δίκτυο Πρόληψης και Άμεσης Κοινωνικής Παρέμβασης στο Δήμο Πειραιά-Social Innovation Piraeus».

Στις 24 Νοεμβρίου 2022, η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης συμμετείχε ως εισηγήτρια στο συνέδριο: «Το e-trafficking ως ανερχόμενο φαινόμενο: Διεκδικώντας ένα πλαίσιο προστασίας και υποστήριξης δυνητικών θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων» που διοργάνωσε το Δανέζικο Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (DRC Greece).

Κατά το μήνα Δεκέμβριο 2022, ολοκληρώθηκε η πιλοτική εφαρμογή του «Οριζόντιου εργαλείου εκτίμησης κινδύνου ενδοοικογενειακής βίας», η οποία είχε ξεκινήσει από την 5η Μαΐου 2022. Συγκεκριμένα,

τον Μάιο υλοποιήθηκαν οι εκπαιδεύσεις στα στελέχη των Δήμων αναφοράς, ενώ στις 20 Δεκεμβρίου 2022 πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με τους αστυνομικούς των πιλοτικών Αστυνομικών Τμημάτων στο πλαίσιο εφαρμογής του παραπάνω αναφερόμενου έργου.

Στις 19 Ιανουαρίου 2023, το τμήμα Κοινωνικής Προστασίας και Αντιμετώπισης Πολλαπλών Διακρίσεων συμμετείχε στην παρουσίαση του ευρωπαϊκού έργου «Multiple Intelligent Conversation Agent Services for Reception, Management and Integration of Third Country Nationals (WELCOME)», που έχει ως κύριο στόχο τη διευκόλυνση της υποδοχής και της ένταξης των υπικόων τρίτων χωρών (YTX) μέσω ευκολονόπτων και εξατομικευμένων τεχνολογικών λύσεων.

Κατά το μήνα Φεβρουάριο, η Δ/νση Κοινωνικής Προστασίας και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών συμμετείχε σε συνάντηση εργασίας (23/2/2023) με στελέχη του ΚΕΘΙ για την προετοιμασία επικείμενων επιμορφωτικών προγραμμάτων με τίτλο «Βία και Παρενόχληση στον Κόσμο της Εργασίας» τα οποία θα απευθύνονται σε εργαζόμενους/ες στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Τον Απρίλιο, (10/4/2023), το Τμήμα Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών συνέβαλε στη σύνταξη ενημερωτικού σημειώματος σχετικά με την Έκθεση του State Department για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στην Ελλάδα για το έτος 2022.

Στις 4 και 5 Μαΐου 2023, η Δ/νση Κοινωνικής Προστασίας και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών συμμετείχε με εισηγήσεις στο διήμερο επιμορφωτικό σεμινάριο παρουσία της Γενικής Γραμματέως, κας Κ.Γούλα, με τίτλο: «Εκπαίδευση για την Έμφυλη Βία και τις καταχρηστικές/παραβιαστικές συμπεριφορές» που διοργάνωσε η ΓΓΙΑΔ, σε συνεργασία με το ΚΕΘΙ και Υ.Α. του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στη Λέσβο.

Στις 10 και 18 Μαΐου 2023, το Τμήμα Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών συμμετείχε σε focus group για το Υποέργο 7, με τίτλο: «Μελέτη για το προφίλ των δραστών ενδοοικογενειακής βίας, αξιολόγηση των θεραπευτικών προγραμμάτων για τους δράστες, προτάσεις βελτίωσης των θεραπευτικών προγραμμάτων με στόχο την πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας» στο πλαίσιο της Πράξης: «Εξειδικευμένη υποστήριξη του Μηχανισμού- Δομής Παρακολούθησης της Ισότητας των Φύλων».

Τον ίδιο μήνα, υπάλληλοι του Τμήματος Κοινωνικής Προστασίας και Αντιμετώπισης Πολλαπλών Διακρίσεων συμμετείχαν ως εισηγητές στο επιμορφωτικό πρόγραμμα του ΚΕΘΙ: Βία και Παρενόχληση στον χώρο εργασίας (Πράξη «Παρεμβάσεις για την εξάλειψη της βίας και παρενόχληση σε φορείς και επιχειρήσεις του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα» 1/5/2023 & 18/5/2023) και στην ημερίδα «Αντιμετωπίζοντας τη βία και την παρενόχληση στον κόσμο της εργασίας» του ΚΕΘΙ στο Δημαρχιακό Μέγαρο της Θεσσαλονίκης (17/5/2023).

Στις 16 και 17 Ιουνίου 2023, υπάλληλοι του Τμήματος Καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών του Τμήματος Κοινωνικής Προστασίας και Αντιμετώπισης Πολλαπλών Διακρίσεων συμμετείχαν ως ομιλήτριες σε διημερίδα με τίτλο «Βία στον χώρο της υγείας: Ενδοοικογενειακή, Παρενόχληση στον χώρο εργασίας, Ενδοσχολική, Ατομική ή Κοινωνική ευθύνη» στην Καβάλα που διοργανώθηκε από την Περιφερειακή Ενότητα Καβάλας και το Ινστιτούτο Πρόληψης και Θεραπείας της Βίας και Προώθησης της Ισότητας των Φύλων «ΒΙΑ-ΣΤΟΠ» υπό την αιγίδα της 4ης ΥΠΕ, της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΓΙΑΔ) και της Ένωσης Νοσηλευτών Ελλάδος (ΕΝΕ).

Κατά το μήνα Ιούλιο 2023, υπήρξε συνεργασία της ΓΓΙΑΔ με τους Διεθνείς Οργανισμούς Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (ΥΑ) και UNICEF. (Δράση III.7 Πιν. ΕΣΔΓΕΑ).

Επίσης, τον Ιούλιο, πραγματοποιήθηκε συνάντηση στελεχών του τμήματος Καταπολέμησης της Βίας

κατά των Γυναικών με αντιπροσωπεία της πρεσβείας της Νέας Ζηλανδίας, με θέμα τους τρόπους αντιμετώπισης και στήριξης θυμάτων βίας και ιδιαίτερα της σεξουαλικής βίας. Με αφορμή περιστατικό καταγγελίας βιασμού από Νεοζηλανδή υπόκοο, τα στελέχη της ΓΓΙΑΔ ενημέρωσαν για τη διαδικασία που ακολουθείται στις περιπτώσεις βιασμού, καθώς και για το δίκτυο δομών της ΓΓΙΑΔ και τις προσφερόμενες σε αυτό υπηρεσίες. Ακόμη, συζητήθηκε η ανάγκη καταπολέμησης των έμφυλων στερεοτύπων, και οι δράσεις ευαισθητοποίησής που πραγματοποιούνται για αυτόν το σκοπό.

Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες στο Δίκτυο Δομών της ΓΓΙΑΔ για τις Ουκρανές γυναίκες πρόσφυγες παρέχονται πλέον στα ουκρανικά και ρωσικά μέσω διαπολιτισμικής διαμεσολαβήτριας και επιπρόσθετα έχει εκδοθεί και διατεθεί συνοπτικό ενημερωτικό έντυπο για τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Τα στελέχη της Γραμμής SOS 15900, καθόλη τη διάρκεια του προαναφερόμενου χρονικού διαστήματος συμμετείχαν σε αρκετές δράσεις όπως: συνεντεύξεις σε δημοσιογράφους που απευθύνονται στη Γραμμή είτε τηλεφωνικά είτε πλεκτρονικά, διαδικτυακές συζητήσεις-εκδηλώσεις, έκδοση και αποστολή στατιστικών στοιχείων, συνεργασία με το τμήμα Καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών, συμμετοχή στα επιμορφωτικά σεμινάρια του ΕΚΔΔΑ στα πλαίσια διαρκούς επιμόρφωσης των στελεχών. Επίσης, στέλεχος της Γραμμής συμμετείχε στη συνάντηση με το βασιλικό ζεύγος της Ολλανδίας, στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 25 Νοεμβρίου με θέμα «Πολιτικές για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών».

3. Δράσεις των δομών του δικτύου της ΓΓΙΑΔ

Το διάστημα αναφοράς, τα στελέχη των δομών του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ πραγματοποίησαν σειρά δράσεων (ενημερωτικές ομιλίες σε σχολεία, συνεντεύξεις, δελτία τύπου, άρθρα σε τοπικά πλεκτρονικά και έντυπα μέσα, κ.α.) με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών σχετικά με την έμφυλη βία. Σε αρκετές εξ' αυτών συμμετείχαν οι Δήμοι, οι Δημοτικές και Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας (ΔΕΠΙΣ&ΠΕΠΙΣ), οι Αστυνομικές Διευθύνσεις και άλλοι δημόσιοι φορείς και ΜΚΟ. Ξεχωρίζουν οι δράσεις ενόψει της 25ης Νοεμβρίου, Παγκόσμιας Ημέρας για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών και της 8ης Μαρτίου, Παγκόσμιας Ημέρας για τα Δικαιώματα των Γυναικών.

Ενδεικτικά αναφέρονται κάποιες από αυτές τις δράσεις ανά περιφέρεια:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Δήμου Αλεξανδρούπολης** συμμετείχε στην εκδήλωση προς τιμήν της Ελένης Τοπαλούδη που πραγματοποιήθηκε από τον Δήμο Διδυμοτείχου και την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης στον χώρο του Δημοτικού Αμφιθεάτρου Διδυμοτείχου και πλαισιώθηκε από μαθητές/τριες Γυμνασίων και Λυκείων της περιοχής. Μετά το πέρας της εκδήλωσης ακολούθησε μετονομασία της μέχρι πρότινος οδού «Βασιλέως Γεωργίου» σε οδό «Ελένης Τοπαλούδη» και έγιναν τα αποκαλυπτήρια μαρμάρινης στήλης αφιερωμένης στη μνήμη της (24/11/2022).

Επίσης, το **Συμβουλευτικό Κέντρο Δήμου Αλεξανδρούπολης** πραγματοποίησε τη βιωματική δράση με θέμα: «Χορεύουμε για την Ισότητα. Χορεύουμε για την άρση των Έμφυλων Διακρίσεων», μαζί με

Φωτογραφικό υλικό από εκδήλωση στη μνήμη της Ελένης Τσαπλούδη.

μαθητές και μαθήτριες του Μουσικού Γυμνασίου Αλεξανδρούπολης. Η συγκεκριμένη δράση φιλοξενήθηκε στον Κλειστό Γυμναστήριο Αλεξανδρούπολης «Μιχάλης Παρασκευόπουλος», στο πλαίσιο της 3ης Ολυμπιακής Εβδομάδας στα Σχολεία με τη στήριξη του Δήμου Αλεξανδρούπολης(24/02/2023).

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Δήμου Καβάλας** συμμετείχε με εισήγηση της ψυχολόγου του Κέντρου στην εκδήλωση του Δήμου Καβάλας και της Ενιαίας Σχολικής Επιτροπής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα για τα Δικαιώματα των Γυναικών. Η εκδήλωση είχε τίτλο «Χρυσές Γυναίκες» και βραβεύτηκαν 16 γυναίκες από το χώρο του αθλητισμού και άλλους χώρους, που διακρίθηκαν, όπως η Κατερίνα Θάνου (αθλήτρια), η Μαρίνα Φιλιππίδου (Πρόεδρος του Λυκείου Ελληνίδων Καβάλας) και η Μαριάννα Λαζάρου (πολύτεκνη μπτέρα και φοιτήτρια Ιατρικής)(08/03/2023).

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Κομοτηνής (ΚΕΘΙ)** πραγματοποίησε διαδικτυακό σεμινάριο στη διεπιστημονική ομάδα εξωτερικών συνεργατών της Δομής Συμβουλευτικής και Προσβασιμότητας (Δο.Συ.Π.) του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης (19/06/2023). Στο τέλος του προπογούμενου έτους, το Ειδικό Νηπιαγωγείο Κομοτηνής συμμετείχε στη δράση «Πες το με μια κάρτα» στέλνοντας χριστουγεννιάτικες ευχετήριες κάρτες για τις συμβουλευόμενες του **Συμβουλευτικού Κέντρου Κομοτηνής** (19/12/22).

Ο **Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών Δήμου Κομοτηνής** συνδιοργάνωσε εκδήλωση με την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης και τον Δήμο Κομοτηνής, με θέμα: «Γυναίκα, Μπτέρα, Σύντροφος, Εργάζόμενη... μια Γυναίκα χίλιοι ρόλοι», που οποία προβλήθηκε στα τοπικά ΜΜΕ. Συμμετείχαν, επίσης, η Φωτογραφική Ομάδα Κομοτηνής με έκθεση φωτογραφίας και ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ποντίων Γυναικών Θρυλορίου. Με την ολοκλήρωση των ομιλιών ακολούθησε μουσικό πρόγραμμα(25/11/2022).⁶⁶

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Στο πλαίσιο δράσεων ενημέρωσης για την Διεθνή Ημέρα Εξάλειψης της Βίας κατά των Γυναικών, διοργανώθηκε δράση «open-day» στα γραφεία του ΚΕΘΙ όπου στελέχη του **Συμβουλευτικού Κέντρου**

66. «Εκδήλωση για την Ημέρα εξάλειψης της βίας κατά των γυναικών στην Κομοτηνή». Διαθέσιμο στο: <https://www.ertnews.gr/perifereiakoi-stathmoi/komotini/ekdilosi-gia-tin-imera-exaleipsis-tis-vias-kata-ton-gynaikon-stin-komotini/>

Αθήνας σε συνεργασία με το **Συμβουλευτικό Κέντρο Πειραιά** ενημέρωσαν το κοινό για θέματα πρό-ληψης και αντιμετώπισης περιστατικών έμφυλης/ ενδοοικογενειακής βίας (25/11/2022).

Ο **Συμβουλευτικός Σταθμός Υποστήριξης Γυναικών του Δήμου Ελευσίνας**, με αφορμή την 25η Νοεμβρίου - Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών, διοργάνωσε δράσεις ευαισθητοποίησης για θέματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, καθώς και για τα δικαιώματα των γυναικών, με διανομή έντυπου υλικού σε κεντρικές πλατείες στην Ελευσίνα και στον Ασπρόπυργο, με την στήριξη των αρμόδιων τμημάτων του Δήμου Ασπροπύργου (24-25/11/2022).

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών του Δήμου Κερατσινίου - Δραπετσώνας** διοργάνωσε διαδραστικό δρώμενο με τίτλο «Βγες από την παγίδα της έμφυλης βίας», στο Δημαρχείο Κερατσινίου. Το δρώμενο απευθυνόταν στους/στις υπαλλήλους, αιρετούς/αιρετές και πολίτες/τισσες που επισκέφτηκαν το Δημοτικό μέγαρο με στόχο να αντιληφθούν τις παγίδες που εγκλωβίζουν μια γυναίκα σε μια κακοποιητική σχέση και να επιλέξουν τη διαδρομή ενδυνάμωσης που οδηγεί έξω από αυτή (10/3/2023).

Επίσης, ο **Δήμος Κερατσινίου-Δραπετσώνας** και το **Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών** διοργάνωσαν τριήμερο αφιέρωμα “Φύλο και κινηματογράφος” με αφορμή τα 10 χρόνια λειτουργίας του Συμ-

βουλευτικού Κέντρου Γυναικών, στον θερινό κινηματογράφο Σινέ Μελίνα στις 8, 9 και 10 Σεπτεμβρίου 2023. Στόχος να αναδειχθούν μέσω της έβδομης τέχνης με τρανταχτό τρόπο οι λόγοι για τους οποίους οι ολόκληρη η κοινωνία χρειάζεται να τάσσεται ενάντια σε κάθε μορφή έμφυλης βίας καθώς και να ενθαρ-

67. «Ενημερωτικές ομιλίες και συζήτηση για την έμφυλη βία, στο Σύλλογο Γυναικών Αίγινας». Διαθέσιμο στο: [Ενημερωτικές ομιλίες και συζήτηση για την έμφυλη βία, στο Σύλλογο Γυναικών Αίγινας. \(aeginaportal.gr\)](http://aeginaportal.gr)

ρυνθούν οι γυναίκες που έχουν ανάγκη, να απευθυνθούν στο Συμβουλευτικό Κέντρο, ώστε να λάβουν δωρεάν την κατάλληλη υποστήριξη από το εξειδικευμένο προσωπικό του.

Το Συμβουλευτικό Κέντρο Πειραιά (ΚΕΘΙ) συμμετείχε σε εκδήλωση του Συλλόγου Γυναικών Αίγινας με θέμα «έμφυλη βία: Ένα φαινόμενο της εποχής μας» (17/02/2023).⁶⁷

Τα Συμβουλευτικά Κέντρα Σαλαμίνας και Ελευσίνας συμμετείχαν στην εκδήλωση με θέμα «Κακοποίηση παιδιού-ενδοοικογενειακή βία», η οποία διοργανώθηκε από τον Εξωραϊστικό & Εκπολιτιστικό Σύλλογο Παλουκίων Σαλαμίνας «Ο Καραϊσκάκης» στο Δημαρχείο Σαλαμίνας (16/3/2023).

Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Δήμου Φυλής συμμετείχε στη δράση ευαισθητοποίησης/πρόληψης του Αντικαρκινικού Συλλόγου «Κερδί-ΖΩ», με θέμα «Το άγχος και η αντιμετώπιση του», με κεντρική ομιλίτρια και συντονίστρια την ψυχολόγο του κέντρου. Παράλληλα έγινε ενημέρωση για τις υπηρεσίες που παρέχει το Συμβουλευτικό Κέντρο σε γυναίκες θύματα βίας και πολλαπλών διακρίσεων και δόθηκε έντυπο υλικό (02.04.2023).

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο (ΚΕΘΙ)** και ο **Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών Δήμου Μυτιλήνης**, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Γυναίκας πραγματοποίησαν Συμβολικό Περίπατο Ευαισθητοποίησης - από το Άγαλμα της Ελευθερίας έως την πλαζ Τσαμάκια Μυτιλήνης, σε συνεργασία με την Επιτροπή Ισότητας των Φύλων του Δήμου Μυτιλήνης, το Γραφείο της Υπατικής Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στη Λέσβο, το και άλλους φορείς (13/03/2023).⁶⁸

Επίσης, ο **Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών του Δήμου Μυτιλήνης** με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά της βίας των Γυναικών πραγματοποίησε διήμερη δράση, με προβολή της βραβευμένης ταινίας μικρού μήκους «[The Noir Project](#)», που πραγματεύεται την ενδοοικογενειακή βία, σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό Σύλλογο Γυναικών Μόριας και το Πολιτιστικό Κέντρο Αγίας Μαρίνας Λέσβου. Ακολούθησε βιωματική άσκηση – συζήτηση και παρουσίαση για τη λειτουργία του Ξενώνα Φιλοξενίας γυναικών και των παιδιών τους.

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών του Δήμου Χίου** πραγματοποίησε εκδήλωση στο Ομήρειο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Χίου, με θέμα «25η Νοεμβρίου Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών». Η εκδήλωση περιλάμβανε σειρά εισηγήσεων από ειδικούς όπως ψυχολόγο, νομικό, ιατροδικαστή, αστυνομικό κ.ο.κ.(19/11/2022). Επίσης, προχώρησαν σε τοποθετήσεις αυτοκόλλητων, με το σύνθημα «[STOP στη Βία](#)» και χρήσιμα τηλέφωνα, σε συγκεκριμένους χώρους (δημόσιες υπηρεσίες, καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, δοκιμαστήρια εμπορικών καταστημάτων) (25/11/2022).

68. «Περίπατος για την ημέρα της γυναίκας». Διαθέσιμο στο: https://aeolos.tv/37624/peripatos-gia-tin-imera-tis-gynaikas/?fbclid=IwAR2dtar6HCIMZgXjb4z82m9k2sl-PA6QS2RcsMhxQ1aFc_crtv9dRkjzLM

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ο **Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών Δήμου Αγρινίου** σε συνεργασία με την Επιτροπή Ισότητας της ΚΕΔΕ, συμμετείχε στη δράση «ΤΡΕΧΩ, ΒΑΔΙΖΩ, ΠΟΔΗΛΑΤΩ». Τα στελέχη του ξενώνα, φορώντας μπλουζάκια με συνθήματα ενάντια στη βία κατά των γυναικών, μετέφεραν το μήνυμα της Ισότητας των φύλων και της εξάλειψης της γυναικείας κακοποίησης ενημέρωσαν το κοινό σχετικά με την έμφυλη βία και διένειμαν έντυπο πληροφοριακό υλικό του Ξενώνα Δήμου Αγρινίου (20/11/2022).

Επιπλέον, έγινε μεταφορά της φωτογραφικής έκθεσης του **Ξενώνα Φιλοξενίας Γυναικών Δήμου Αγρινίου**, με τίτλο «ΦΩΣ ΣΤΗΝ ΑΟΡΑΤΗ ΒΙΑ», στη Λευκάδα, σε συνεργασία με το Κέντρο Κοινότητας Δήμου Λευκάδας. Η έκθεση είχε διάρκεια πέντε (5) πημέρες και τα εγκαίνια έγιναν παρουσία του επιστημονικού προσωπικού του ξενώνα το οποίο πραγματοποίησε ξενάγηση του κοινού στα εκθέματα, αλλά και ενημέρωση του κοινού, σχετικά με τη γυναικεία κακοποίηση και το έργο του Ξενώνα Αγρινίου (15-20/11/2022).

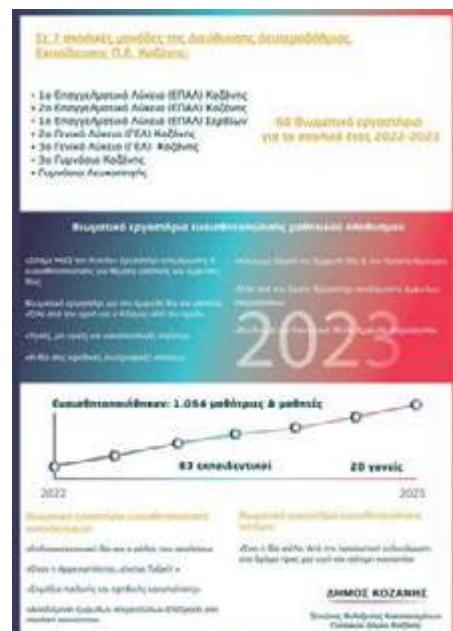
Με αφορμή την «Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών», ο **Ξενώνας Φιλοξενίας Κακοποιημένων Γυναικών του Δήμου Πατρέων** σε συνεργασία με το Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και το **Συμβούλευτικό Κέντρο Πάτρας (ΚΕΘΙ)**

πραγματοποίησαν ανοικτή εκδήλωση με διανομή ενημερωτικού υλικού, με στόχο την ενημέρωση, την εξειδικευμένη πληροφόρηση και την ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα έμφυλης βίας (25/11/2022).

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Με αφορμή την 8η Μαρτίου, Παγκόσμια Ημέρα για τα δικαιώματα των Γυναικών, το **Κέντρο Συμβούλευτικής Γυναικών του δήμου Καστοριάς** παρευρέθηκε στο Μανιάκι, στη Μεσοποταμία και στη Βασιλειάδα όπου έγινε διάλογος με τους εκεί Πολιτιστικούς Συλλόγους για τα δικαιώματα των γυναικών, για την ισότητα και την ισονομία στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο στο χθες, στο σήμερα και στο αύριο (10-11/03/2023).

Την 25η Νοεμβρίου, Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών, πραγματοποιήθηκε εκδήλωση όπου υπογράφηκε μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ του Δήμου Κοζάνης, του Εμπορικού Συλλόγου και του Σωματείου Εστίασης «Ερμής». Ακολούθησε τοποθέτηση ενημερωτικού αυτοκόλλητου, από τον Δήμαρχο και την Πρόεδρο της ΔΕΠΙΣ, σε καίρια σημεία στα καταστήματα της πόλης. Το αυτοκόλλητο έχει τον τίτλο «Γίνε η Δύναμή σου» και περιέχει τα στοιχεία επικοινωνίας του **Συμβούλευτικού Κέντρου Γυναικών (ΚΕΘΙ)** και του **Ξενώνα Φιλοξενίας Γυναικών** του Δήμου Κοζάνης (25/11/2022).

Ο Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών Δήμου Κοζάνης δημοσίευσε Δελτίου Τύπου για τις δράσεις ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης που πραγματοποίησε σε σχολεία της περιοχής κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2022-2023: 60 βιωματικά εργαστήρια ευαισθητοποίησης, σε 7 σχολικές μονάδες, ενημερώθηκαν 1.054 μαθήτριες/μαθητές. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν γενικές προληπτικές παρεμβάσεις σε μαθήτριες/μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς. Ο Δήμος Φλώρινας και το Συμβουλευτικό Κέντρο Δήμου Φλώρινας με αφορμή τη Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων των Γυναικών, διοργάνωσαν δύο εκδηλώσεις αφιερωμένες στις γυναίκες, υπό τον γενικό τίτλο «Βρες τη φωνή σου». Την Τρίτη, 7/03/2023, διοργανώθηκε προβολή του ντοκιμαντέρ FEMICIDIO, σε σκηνοθεσία Νίνας Μαρίας Πασχαλίδου, όπου ειδικοί, κοινωνιολόγοι και πολιτικοί καταθέτουν τις απόψεις τους για το ζήτημα των γυναικοκτονιών. Την Πέμπτη 9/03/2023 πραγματοποιήθηκε μουσική εκδήλωση με τίτλο «Οι Γυναίκες ερμηνεύουν», με τη συμμετοχή σημαντικών μουσικών του Ωδείου Φλώρινας Π.Δ. Μακεδονίας, τιμώντας όλες τις γυναίκες, ερμηνεύοντας μουσικά κομμάτια από τον κλασικισμό μέχρι τη σύγχρονη εποχή.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

Το Συμβουλευτικό Κέντρο Δήμου Αρταίων σε συνεργασία με το Μουσικό Σχολείο Άρτας διοργάνωσαν συναυλία στο Κέντρο της Άρτας, όπου τα στελέχη του Συμβουλευτικού Κέντρου ενημέρωσαν τον κόσμο και διένειμαν φυλλάδια (25/11/2022). Επίσης, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, πραγματοποίησε εκδήλωση για την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας π οποία περιλάμβανε προβολή της ταινίας με τίτλο «Η Πηγή των Γυναικών», διανομή φυλλαδίων-ενημέρωση του κοινού και προσφορά λουλουδιών στις προσερχόμενες στην εκδήλωση γυναίκες(08/03/2023).

Το Συμβουλευτικό Κέντρο Πρέβεζας πραγματοποίησε δράση ενημέρωσης ευαισθητοποίησης στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκάδας με την συμμετοχή του προσωπικού του Νοσοκομείου Λευκάδας με θέμα την έμφυλη βία(16/05/2023).

Ο Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών Θυμάτων Βίας Δήμου Ιωαννίτων συμμετείχε σε ημερίδα της Ένωσης Γυναικών Ελλάδος, στην αίθουσα εκδηλώσεων του Επιμελητηρίου Ιωαννίνων σχετικά με την έμφυλη βία και την ενημέρωση του κοινού για τη λειτουργία του Ξενώνα(23/11/2022). Επίσης, την 25η Νοέμβρη πραγματοποίησε διανομή ενημερωτικού υλικού – φυλλαδίων από τις εργαζόμενες στον Ξενώνα έξω από το Δημαρχείο.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Ο Δήμος Καρδίτσας και το Κέντρο Γυναικών Καρδίτσας, στο πλαίσιο της **Παγκόσμιας Ημέρας για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών**, διοργάνωσαν μουσική εκδήλωση όπου συμμετείχαν εθελοντικά μουσικοί καλλιτέχνες της πόλης, **στο αίθριο της Δημοτικής Αγοράς (25/11/2022)**. Επίσης, ο Δήμος Καρδίτσας και το Κέντρο Γυναικών Καρδίτσας διοργάνωσαν ημερίδα διάχυσης και ενημέρωσης του προγράμματος «WE GO!3- από την ατομική ενδυνάμωση των επιβιωσών από την ενδοσυντροφική βία γυναικών, στην ενεργοποίηση της κοινότητας» το οποίο υλοποιεί το Κέντρο Γυναικών Καρδίτσας από κοινού με άλλους Ευρωπαϊκούς οργανισμούς. Ακολούθησε στρογγυλό τραπέζι με θέμα «Συνέργεια Προγραμμάτων, συνεργασίας οργανισμών, συμμετοχικός σχεδιασμός και υλοποίηση δράσεων με στόχο την αποτελεσματικότερη στήριξη των γυναικών» με εκπροσώπους της ΓΓΙΑΔ και τη συμμετοχή πολλών φορέων της τοπικής κοινωνίας (27/03/2023).

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο (ΚΕΘΙ)** και ο **Ξενώνας Φιλοξενίας Δήμου Λάρισας** συμμετείχαν στην ημερίδα με θέμα: «Ενδοοικογενειακή Βία/Δράσεις Πρόληψης και Διαχείριση Περιστατικών», που συνδιοργάνωσε το Γενικό Νοσοκομείο Λάρισας και το Κέντρο Ψυχικής Υγείας Λάρισας στο Πάρκο Καινοτομίας «JOIST». Αντικείμενο της ημερίδας ήταν η δημιουργία ενός δικτύου συνεργαζόμενων φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, του Νομαρχιακού Νοσοκομείου και των Κοινοτικών Δομών παροχής υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας (11/05/2023).

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Τρικκαίων** διοργάνωσε εκδήλωση που περιλάμβανε υπαίθρια θεατρικά-εικαστικά δρώμενα και σιωπολή πορεία διαμαρτυρίας ενάντια στη βία κατά των γυναικών με τίτλο «Περπάτα μαζί μας από το κέντρο (της πόλης) στο Κέντρο (Συμβουλευτικής Γυναικών)», με έναρξη τον Πεζόδρομο της Ασκληπιού μπροστά από το Δημαρχείο.⁶⁹ Η εκδήλωση πλαισιώθηκε μουσικά από την Ομάδα Κρουστών της Δημοτικής Φιλαρμονικής Τρικάλων του Δήμου Τρικκαίων.

Ο **Ξενώνας Φιλοξενίας Βόλου** συμμετείχε στην παρουσίαση του βιβλίου «Κι ως την άλλη μου ζωή θα σε λατρεύω» του συγγραφέα κ. Κώστα Κρομμύδα που πραγματοποιήθηκε στο Public Βόλου, όπου ενημέρωσε σχετικά με τις δράσεις του Ξενώνα (12/5/2023).

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Ζακύνθου** σε συνεργασία με τη μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «Λείριον», συμμετείχε στο διεθνές εργαστήρι ποίησης του Λείριον «Συν-Υπάρχω Ελεύθερα» για τα παιδιά μπτέρων που έχουν υποστεί κάθε είδους βία και δέχονται τις υπηρεσίες του Κέντρου. Πρόκειται για μια διεθνή δράση η οποία έχει υλοποιηθεί σε 3 χώρες (Ελλάδα, Γαλλία, Γερμανία), με σκοπό να φέρει κοντά παι-

69. «Περπάτα μαζί μας από το κέντρο στο Κέντρο...» ενάντια στη βία κατά γυναικών. Διαθέσιμο στο: <https://trikalacity.gr/event/perpata-mazi-mas-apo-to-kentro-sto-kentro-enantia-sti-via-kata-gynaikon/>

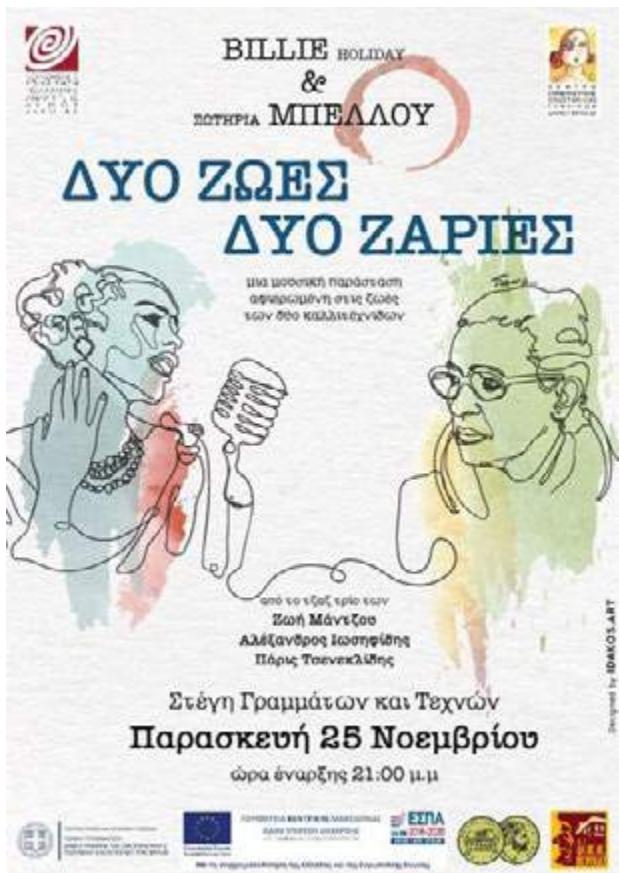

διά ηλικίας 5-15 ετών μέσα από ένα ειδικό εργαστήρι ποίησης το οποίο παρακολούθησαν συνολικά 270 μαθητές/τριες. Το εργαστήρι περιλαμβάνει ασκήσεις ρητορικής, μαιευτικής του Σωκράτη και ποίηση με κεντρικό άξονα την «Ιθάκη» του Καβάφη (25/08/2023).

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Κέρκυρας (ΚΕΘΙ)**, για την Παγκόσμια Ημέρα Γυναικας διοργάνωσε δράση ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης των πολιτών της Κέρκυρας με διανομή έντυπου υλικού στην πλατεία της Πίνιας του Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων, σε συνεργασία με το Κέντρο Πρόληψης Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Περιφερειακής Ενότητας Κέρκυρας ΔΗΜΟΠ ΝΙΚΟΣ ΜΩΡΟΣ και την 1η Τοπική Ομάδα Υγείας Κέρκυρας (ΤΟΜΥ). Στη δράση συμμετέχει με μουσικό δρώμενο το φωνητικό σύνολο Covertura υπό τη διεύθυνση της κας Δώρας Κολίτση (08/03/2023).

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Κεφαλονιάς**, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών, διοργάνωσε την προβολή της δραματικής ταινίας διεθνούς συμπαραγωγής του 2017 με τίτλο «What will people say» στο Δημοτικό Θέατρο «ο Κέφαλος», το οποίο φωταγγήθηκε με χρώμα πορτοκαλί, το επίσημο χρώμα της διεθνούς ευαισθητοποίησης για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών. Επίσης, συνδιοργάνωσε με συνεργασία με το ΚΕΘΕΑ Ιονίων Νήσων, καθώς και τα Κέντρα Κοινότητας Δήμου Αργοστολίου, Ληξουρίου & Σάμης δράση ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης «Street Work», όπου περιλάμβανε διανομή ενημερωτικού εντύπου και ενημέρωση των πολιτών για θέματα έμφυλης βίας αλλά και για τις προσφερόμενες υπηρεσίες του Κέντρου (24-25/11/2022).

τικών συμπεριφορών στο εργασιακό περιβάλλον(17/05/23).

Το Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων Δήμου Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με τον **Ξενώνα Φιλοξενίας Γυναικών Θεσσαλονίκης** πραγματοποίησε ημερίδα με θέμα «Η Βία μέσα στην Οικογένεια: Πότε, που και γιατί μου συμβαίνει». Έγινε προβολή της ταινίας μικρού μήκους «Πυραμίδα», του Παπαθανάση Δημήτρη. Επιπλέον, προβλήθηκε μήνυμα περιεχομένου κοινωνικής πολιτικής στους ψηφιακούς πίνακες στις στάσεις του Ο.Α.Σ.Θ.(15/11/2023). Την Παγκόσμια Ημέρα Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών, πραγματοποίηθηκε εκδήλωση στο Δημοτικό Κινηματοθέατρο «ANETON». Στην εκδήλωση παρουσιάσθηκαν εικαστικά και αφηγηματικά δρώμενα σχετικά με την ισότητα των φύλων από τη Thessaloniki Brand και το Κίνημα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας «Strong me»(15-25/11/2022).

Ο **Ξενώνας Φιλοξενίας Ε.Κ.Κ.Α. Θεσσαλονίκης** συμμετείχε στην επιστημονική ημερίδα με θέμα: «ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ», την οποία συνδιοργάνωσαν, υπό την αιγίδα του Δήμου Θεσσαλονίκης, τα Σωματεία «Μαζί για το Παιδί», «Μέλισσα», «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΧΩΡΙΟ στο Φίλυρο» και οι «Γυναίκες χωρίς σύνορα» στο Δημαρχείο της Θεσσαλονίκης. Στην ημερίδα παρευρέθηκαν με χαιρετισμό τους ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης, Κωνσταντίνος Ζέρβας, η Γενική Γραμματέας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, Καλυψώ Γούλα και πλήθος επαγγελματιών που εργάζονται σε φορείς της Θεσσαλονίκης (7/11/2022).

Ο **Ξενώνας Κορδελιού Ευόσμου** σε συνεργασία με την Φοιτητική Ένωση για το Φύλο και την

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Το **Κέντρο Συμβουλευτικής Γυναικών Δήμου Βέροιας** πραγματοποίησε συναυλία στην Αντωνιάδειο Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, με τον τίτλο «BILLIE & BELLOU: ΔΥΟ ΖΩΕΣ, ΔΥΟ ΖΑΡΙΕΣ», υπό την αιγίδα της Αντιδημαρχίας Ισότητας φύλων σε συνεργασία με την Κ.Ε.Π.Α. και το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βέροιας (25/11/2022).

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Θεσσαλονίκης** συμμετείχε στην εκδήλωση με θέμα «Αντιμετωπίζοντας τη βία και την παρενόχληση στον κόσμο της εργασίας», που διοργάνωσε το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) σε συνεργασία με τον Δήμο Θεσσαλονίκης, στην αίθουσα «Μανόλης Αναγνωστάκης», του Δήμου Θεσσαλονίκη. Στόχος της εκδήλωσης, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι φορέων που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της έμφυλης ισότητας ή/και της απασχόλησης, ήταν η ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα βίας και παρενόχλησης, μέσα από την παροχή ενημέρωσης και την παρουσίαση καλών πρακτικών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των παρενοχλητικών συμπεριφορών στο εργασιακό περιβάλλον(17/05/23).

Ισότητα (ΦΥΛ.ΙΣ.) και το **Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Θεσσαλονίκης** διοργάνωσαν ανοιχτή συζήτηση με θέμα: «Έμφυλη Βία: Το δίκτυο προστασίας, οι υπορεσίες και νέες προκλήσεις», στο ισόγειο του Πύργου της Παιδαγωγικής Σχολής Α.Π.Θ., η οποία μεταδιδόταν και μέσω της πλατφόρμας Zoom(25/11/2022).

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Δήμου Κατερίνης** πραγματοποίησε διαδικτυακή ενημέρωση των μελών του ελληνο-ρωσικού κέντρου πολιτισμού Κατερίνης «Άντον Τσέχωφ» και του Συντονιστικού Συμβουλίου Ρωσόφωνων Συμπατριωτών της Ελλάδας, σχετικά με την έμφυλη βία και ανισότητα, όπου συζητήθηκαν και τα νομικά ζητήματα που αφορούν τη συγκεκριμένη κοινότητα(05/04/2023) .

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών, η Δημοτική Επιτροπή Ισότητας (ΔΕΠΙΣ) του Δήμου Σερρών**, σε συνεργασία με το ΔΗΠΕΘΕ Σερρών, διοργάνωσαν και παρουσίασαν δράση ευαισθητοποίησης – καμπάνια με τίτλο «MAZI ΣΠΑΜΕ ΤΗ ΣΙΩΠΗ», στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας για την εξάλειψη της βίας κατά των Γυναικών. Η δράση περιλάμβανε ομιλίες, θεατρικό δρώμενο και παρουσίαση καμπάνιας ευαισθητοποίησης, καθώς και καλλιτεχνικές δημιουργίες μαθητών/τριών με θέμα την βία κατά των γυναικών (26-11-2022).

Με αφορμή την συμπλήρωση των 10 χρόνων λειτουργίας του, το **Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Δήμου Σερρών** διοργάνωσε μουσική εκδήλωση σε συνεργασία με την εφορία αρχαιοτήτων Σερρών, η οποία περιλάμβανε αφήγηση παραμυθιού (Το δέρμα της γυναίκας Σίλκι) από τις Παραμυθολαλίτσες (αφήγηση: Λένα Δέλλιου, μουσική/στίχοι: Κατερίνα Κάργιου, Λευτέρης Πασσιάς) και συναυλία με τον Λευτέρη Πασσιά και τους συντελεστές του δίσκου «Μικρές Στιγμές» (23/06/2023).

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Ηρακλείου (ΚΕΘΙ)** συμμετείχε σε εκδήλωση για την παρουσίαση του παιδικού βιβλίου της Μαρίας Μ. Βοζικάκη, «Το Δέντρο της Ισότητας», που έχει εκδοθεί από την Περιφέρεια Κρήτης. Στην εκδήλωση έγινε μία σύντομη παρουσίαση του Συμβουλευτικού Κέντρου, ενώ έγινε διανομή έντυπου συλικού(7/6/2023).

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Εξάλειψης της Βίας κατά των Γυναικών αφιερώθηκε ποδοσφαιρικός αγώνας της γυναικείας ομάδας ΡΕΑ (Ρεθυμνιακή Ένωση Αθλητών) και πραγματοποιήθηκε κοινή φωτογράφιση με τις παικτριες και τα στελέχη του **Συμβουλευτικού Κέντρου Ρεθύμνης** και ανάρτηση πανό κατά της βίας στο Γήπεδο της Σοχώρας Ρεθύμνου.

Στις 6 Μαΐου 2023 το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Δήμου Ρεθύμνης σε συνεργασία με το Σύλλογο Μαχητικών Τεχνών Ρεθύμνου, το Γραφείο Ενδοοικογενειακής Βίας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Ρεθύμνου και τη ΔΗΕΠΙΣ Ρεθύμνης διοργάνωσε σεμινάριο Αυτοάμυνας και Αυτοπροστασίας μόνο για γυναίκες, από 18 ετών και πάνω. Το σεμινάριο που πραγματοποιήθηκε στη σχολή του συλλόγου μαχητι-

κών τεχνών παρακολούθησαν 40 γυναίκες και είχε δύο θεματικές ενότητες: α) θεωρία αυτοπροστασίας, αυτοάμυνας και εκτίμησης κινδύνου και β) παρουσίαση τεχνικών αυτοπροστασίας.

Ο **Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών Δήμου Ηρακλείου** συμμετείχε σε διαδραστική- βιωματική εκδήλωση στο Αίθριο του Δημαρχείου σε συνδιοργάνωση των ΠΕΠΙΣ & ΔΕΠΙΣ Ηρακλείου με αφορμή την Παγκόσμια ημέρα της Γυναίκας, όπου έγινε διανομή φυλλαδίων και ενημέρωση για τη λειτουργία του Ξενώνα με παράλληλη διαδραστική Έκθεση γλυπτών της γλύπτριας Ι. Παρασκευά με τίτλο «I am not a doll- Δεν είμαι κούκλα, Δεν είμαι αντικείμενο» (09/03/2023).

Ο **Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών Δήμου Χανίων** μαζί με Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, Προστασίας ΑμεΑ και Ισότητας διοργάνωσαν ημερίδα με τίτλο: «Όψεις της Ενδοοικογενειακής Βίας», στο Θέατρο «Μίκης Θεοδωράκης», με στόχο την ανάδειξη του κοινωνικού προβλήματος της ενδοοικογενειακής βίας, την ευαισθητοποίηση και αφύπνιση των πολιτών για έγκαιρες παρεμβάσεις στους πυρήνες όπου γεννάται η βία (25/11/2022).

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Σύρου (ΚΕΘΙ)** συμμετείχε στο 14ο συνέδριο συλλογών Γυναικών Κυκλαδών στη Σίφνο, με θέμα «Κυκλαδίτισσες και Υγεία : σύγχρονες προσεγγίσεις για το ευ ζην» στις 21-23/04/2023.

Το **Δίκτυο κατά της Έμφυλης και Ενδοοικογενειακής Βίας Ρόδου**, πραγματοποίησε μία σειρά δράσεων, στο πλαίσιο της 25ης Νοεμβρίου, Παγκόσμιας ημέρας για την Εξάλειψη της βίας κατά των Γυναικών, με σκοπό την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση της τοπική κοινωνίας(συνέντευξη τύπου, εντυποδιανομή, κοκ). Αφετηρία των δράσεων ήταν στις 24 Νοεμβρίου, τα εγκαίνια του νέου χώρου που στεγάζεται το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών του Δήμου Ρόδου, ενώ οι δράσεις ολοκληρώθηκαν με τη διοργάνωση εσπερίδας με τίτλο: «Αφήνοντας πίσω το σκοτεινό μονοπάτι της κακοποίησης της γυναίκας: Οι Επαγγελματίες της πρώτης γραμμής τοποθετούνται και προτείνουν» που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Δικηγορικού Συλλόγου Ρόδου με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς του Δικτύου κατά της Έμφυλης & Ενδοοικογενειακής Βίας Ρόδου (24-30/11/2022).⁷⁰

Το **Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Ρόδου** συμμετείχε σε διαλογική συζήτηση με το κοινό που παρακολούθησε τη μουσικό-θεατρική παράσταση «Γυναίκα, μέχρι πότε;», η οποία διοργανώθηκε από τον Δημοτικό Οργανισμό Πολιτισμού και Άθλησης Ρόδου σε συνεργασία με τη Δημοτική Επιτροπή Ισότητας του Δήμου Ρόδου με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, στο Δημοτικό Θέατρο Ρόδου(15/03/2023). Επίσης, το Συμβουλευτικό Κέντρο Δήμου Ρόδου στις 16 Ιουνίου πραγματοποίησε δράση ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την έμφυλη και ενδοοικογενειακή βία έπειτα από πρόσκληση του Δωδεκανησιακού Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία στο Κέντρο Διπλέρευσης/ Ημερήσιας Φροντίδας Ατόμων με Νοητική Υστέρηση «Ελπίδα».

70. «Με επιτυχία στέφθηκαν οι δράσεις στο πλαίσιο της Παγκόσμιας ημέρας για την Εξάλειψη της βίας κατά των Γυναικών». Διαθέσιμο στο: <https://realvoice995.gr/me-epitychia-stefthikan-oi-draseis-sto-plaisio-tis-pagkosmias-imeras-gia-tin-exaleipsitis-vias-kata-ton-gynaikon/>

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΟΥ

Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών θυμάτων βίας του Δήμου Καλαμάτας συμμετείχε στην εκδήλωση/ ανοιχτή ομιλία του Δήμου για την Παγκόσμια Ημέρα Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών μαζί με πλήθος φορέων της πόλης (Γραφείο Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας Αστυνομικής Δ/νσης Μεσσηνίας, Δικηγορικός Σύλλογος Καλαμάτας). Η εκδήλωση ξεκίνησε με χαιρετισμό του Δημάρχου Καλαμάτας Θ.Βασιλόπουλο, ο οποίος έδωσε το έναυσμα για την πορτοκαλί φωταγώγηση του Δημοτικού Πνευματικού Κέντρου, ενώ προβλήθηκαν βιντεοσκοπημένα μπνύματα ενάντια στην έμφυλη βία της Γενικής Γραμματείας, αλλά και της Μεσσηνίας καλλιτέχνιδος κας Γιούλικας Σκαφιδά(25/11/2022).

Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών του Δήμου Καλαμάτας πραγματοποίησε εκδήλωση με θέμα «Ανίχνευση και Διαχείριση Περιπτώσεων γυναικών θυμάτων βίας από τους Επαγγελματίες του ΕΣΥ - Καλές πρακτικές και Εργαλεία στη διάθεση των Υγειονομικών», σε συνεργασία με την Κοινωνική Υπηρεσία του Νοσοκομείου Καλαμάτας, στο αμφιθέατρο του Νοσοκομείου. Στην Εκδήλωση συμμετείχε και η Νομικός του **Συμβουλευτικού Κέντρου Σερρών** (7/03/2023).

Με αφορμή την 25η Νοέμβρη, Παγκόσμια Ημέρα για την εξάλειψη της Βίας κατά των γυναικών και πρωτοβουλία του **Συμβουλευτικού Κέντρου Δήμου Κορινθίων** πραγματοποιήθηκαν 2 δράσεις ευαισθητοποίησης, α) ενημερωτικό περίπτερο στον πεζόδρομο της Κορίνθου και β) τον θεατρικό μονόλογο «Μα που πήγε η Ελένη» της Χρύσας Ποζίδου (κείμενο-ερμηνεία της ίδιας, συν-σκηνοθεσία Μαρίνα Μαυρογένη) στο θεατράκι του Δήμου Κορινθίων (09/12/2022).

Επίσης, το **Συμβουλευτικό Κέντρο Δήμου Κορίνθου** πραγματοποίησε δράση ευαισθητοποίησης σε παιδιά Λμεα του εθελοντικού προγράμματος του Δήμου Κορινθίων «έξω μαζί» για θέματα έμφυλων στερεοτύπων και αντιμετώπισης της έμφυλης βίας (04/05/2023).

Ο **Ξενώνας Φιλοξενίας Τρίπολης** ανέπτυξε σειρά δράσεων για την Ημέρα Εξάλειψης της Βίας Κατά των Γυναικών. Αρχικά, τα στελέχη του παρευρέθηκαν στο κέντρο της πόλης μαζί με το Κέντρο Κοινότητας και την Κινητή Μονάδα του Δήμου Τρίπολης «Άφοσε το στίγμα σου.... και διώξε το στίγμα!». Έπειτα παρευρέθηκαν σε συνάντηση στο Δημαρχείο με γυναίκες εκπροσώπους φορέων και συλλόγων της πόλης, όπου έγινε ανταλλαγή απόψεων και δήλωσαν έμπρακτα την στήριξη και συνεργασία με τον Ξενώνα. Επίσης συμμετείχε στην Εκδή-

λωση για την Παγκόσμια Ημέρα Εξάλειψης της Βίας κατά των Γυναικών στο Μαλλιαροπούλειο Θέατρο αλλά και στη Δράση Κατά της Βίας που οργάνωσε το Θεατρικό Εργαστήρι Άστρους (ΘΕΑΤΡΟ ΠΛΑΤΕΙΑ).

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στο πλαίσιο της 25ης Νοεμβρίου, με την συνεργασία του **Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών Θήβας** και του Φαρμακευτικού Συλλόγου Θήβας διανεμήθηκε αφίσα με τίτλο «Η Σιωπή Σπάει ..όταν κάνει θόρυβο» η οποία αναρτήθηκε σε ορατή θέση στα φαρμακεία για την ευαισθητοποίηση του κόσμου για την έμφυλη βία.

Επίσης, ο Δήμος Θηβαίων και το **Συμβουλευτικό Κέντρο Υποστήριξης Γυναικών Δήμου Θηβαίων** διοργάνωσαν Διαγωνισμό Μαθητικής Δημιουργίας με θέμα «Γυναίκα» και στόχο την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των παιδιών για τα γυναικεία δικαιώματα και την ισότητα των φύλων. Στον διαγωνισμό συμμετείχαν μαθητές και μαθήτριες που φοιτούν στα Νηπιαγωγεία, τα Δημοτικά Σχολεία και τα Γυμνάσια της ΠΕ Βοιωτίας, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών/τριών των αντίστοιχων πλικιακών ομάδων των Ειδικών Σχολείων και των ΕΕΕΚ της ΠΕ Βοιωτίας, των Δομών Υποδοχής για την Εκπαίδευση Προσφύγων (ΔΥΕΠ), καθώς και οι μαθήτριες του Δημοτικού Σχολείου Ελαιώνα του Καταστήματος Κράτησης Γυναικών Ελαιώνα Θήβας.

Με αφορμή την 25η Νοεμβρίου τα στελέχη του **Ξενώνα Δήμου Λαμίας**, σε συνεργασία με τα στελέχη του **Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών Λαμίας**, βρέθηκαν στην Πλατεία Πάρκου με σκοπό την ευαισθητοποίηση του κοινού στο θέμα της έμφυλης βίας και την ενημέρωσή του για τη λειτουργία των Δομών του Δικτύου για την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών, ενώ διένειμαν και ενημερωτικά φυλλάδια.

Ο Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών Δήμου Λαμίας συμμετείχε στην εκδήλωση με θέμα «Τι κάνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την ισότητα των φύλων και την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών», που διοργάνωσε το 4ο Λύκειο Λαμίας για την «Ημέρα της Ευρώπης» στο Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Λαμίας.

2. Έργο Δράσεις ΚΕΘΙ

1. «Επίβλεψη/Παρακολούθηση και συντονισμός των δομών του δικτύου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας»

1. Λειτουργία των δεκατεσσάρων Συμβουλευτικών Κέντρων Περιφερειακής Εμβέλειας

Στο πλαίσιο του έργου αυτού (που στην πραγματικότητα πρόκειται για δέκα τρία διαφορετικά έργα ως προς την υλοποίηση και λογιστική παρακολούθηση), το ΚΕΘΙ έχει αναλάβει τη λειτουργία, τη διοίκηση/οργάνωση και στελέχωση των δεκατεσσάρων Συμβουλευτικών Κέντρων που βρίσκονται στις έδρες των Περιφερειών (Αθήνα, Ηράκλειο Κρήτης, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Κέρκυρα, Κοζάνη, Λαμία, Λάρισα, Κομοτηνή, Μυτιλήνη, Σύρος, Πάτρα, Πειραιάς, Τρίπολη), τα οποία ξεκίνησαν τη λειτουργία τους σταδιακά από το 2012. Τα Συμβουλευτικά Κέντρα εντάσσονται στο πανελλαδικό δίκτυο υποστηρικτικών δομών (Συμβουλευτικά Κέντρα, Ξενώνες Φιλοξενίας και Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900) για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ).

Στόχος της λειτουργίας τους είναι η πρόληψη και η καταπολέμηση της έμφυλης βίας ή/και των πολλαπλών διακρίσεων κατά των γυναικών.⁷¹

Δράσεις Έργου:

- Ενημέρωση και εξειδικευμένη πληροφόρηση σε θέματα ισότητας των φύλων, αντιμετώπισης της βίας και των πολλαπλών διακρίσεων κατά των γυναικών.
- Παροχή κοινωνικής, ψυχολογικής, νομικής και εργασιακής στήριξης (με την οπτική του φύλου).
- Παραπομπή ή συνοδεία -όποτε αυτό απαιτείται- των γυναικών σε ξενώνες φιλοξενίας, στις αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές, στο δικαστήριο, σε νοσοκομεία, κέντρα υγείας, κέντρα ψυχικής υγιεινής, σε φορείς αρμόδιους για προνοιακά ή άλλα επιδόματα, σε φορείς προώθησης της απασχόλησης και επιχειρηματικότητας, σε φορείς προστασίας και στήριξης παιδιών κ.λπ.
- Παροχή, σε συνεργασία με τους δικηγορικούς συλλόγους, νομικών υπηρεσιών (legal aid) σε γυναίκες-θύματα βίας.

Στο διάστημα αναφοράς, δηλαδή από 1/11/2022 έως 12/9/2023, 1.818 γυναίκες απευθύνθηκαν για πρώτη φορά στα 14 Συμβουλευτικά Κέντρα του ΚΕΘΙ και έλαβαν υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής. Από το σύνολο των 1.818 γυναικών, 1.641 γυναίκες αντιμετώπιζαν θέματα έμφυλης βίας και 177 γυναίκες αντιμετώπιζαν θέματα πολλαπλών διακρίσεων.

Από την αποδελτίωση των εντύπων υποδοχής καθώς και των τηρούμενων στοιχείων στην πλεκτρονική βάση δεδομένων προκύπτει το προφίλ των γυναικών, το οποίο αποτυπώνεται ως εξής: πρόκειται για Ελληνίδες (σε ποσοστό 83%), δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, έγγαμες με παιδιά, άνεργες, πλικίας 36-45 ετών, οι οποίες δέχθηκαν βία από τον σύζυγο/σύντροφο -νυν ή πρώην (σε ποσοστό 85%). Οι συμβου-

71. Με εξαίρεση το ΣΚ Τρίπολης που έχει ως ομάδα-στόχο τις γυναίκες θύματα βίας

λευόμενες γυναίκες προσέρχονται στα ΣΚ με βασικά αιτήματα τη νομική στήριξη (σε ποσοστό 33%) και την ψυχολογική στήριξη (σε ποσοστό 28%).

2. Οριζόντιες παρεμβάσεις εθνικής εμβέλειας, υποέργο 1: «Επίβλεψη/Παρακολούθηση και Συντονισμός των Δομών του Δικτύου για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Έμφυλης Βίας»

Στο πλαίσιο του έργου αυτού, το ΚΕΘΙ ανέλαβε την επιστημονική οργανωτική και διοικητική επίβλεψη/ παρακολούθηση, καθώς και τον συντονισμό του συνολικού έργου των εξήντα τεσσάρων (64) δομών του Δικτύου για την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών της ΓΓΙΑΔ, οι οποίες ξεκίνησαν τη λειτουργία τους στην προγραμματική περίοδο ΕΣΠΑ 2007-2013. Σήμερα, το δίκτυο δομών αποτελείται από 43 Συμβουλευτικά Κέντρα (ΣΚ), 20 Ξενώνες Φιλοξενίας (ΞΦ) κακοποιημένων γυναικών και των παιδιών τους, όπως επίσης και την Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900. **Στόχος** είναι η ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή τόσο του Κοινού πλαισίου λειτουργίας των δομών του δικτύου όσο και της μεθοδολογίας προσέγγισης της συμβουλευτικής διαδικασίας και ανάπτυξης των συμβουλευτικών υπηρεσιών, για την ψυχοκοινωνική και νομική στήριξη, καθώς και τη στήριξη για την πρώθηση στην απασχόληση. Επιπλέον, στόχο αποτελεί η βέλτιστη απόδοση του έργου όσον αφορά το πλέγμα των οργανωτικών-διοικητικών ενεργειών και χαρακτηριστικών του.

Δράσεις Έργου:

- Συντονισμός, επιστημονική και οργανωτική/διοικητική παρακολούθηση του συνολικού έργου.
- Ψυχολογική εποπτεία στα στελέχη: στόχος είναι η ενδυνάμωση των στελεχών και η υποστήριξή τους στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών συμβουλευτικής και φιλοξενίας σε κακοποιημένες γυναίκες. Αποτέλεσμα αυτής της δράσης είναι η δημιουργία ασφαλούς πλαισίου και ορίων κατά την άσκηση των καθηκόντων των στελεχών των δομών και πιο συγκεκριμένα η πρόληψη ή/και η καλύτερη διαχείριση του επαγγελματικού στρες και κόπωσης, επαγγελματικής εξουθένωσης (burn out) κ.λπ. Επίσης, κρίθηκε απαραίτητη η παροχή ψυχολογικής εποπτείας, ώστε τα στελέχη να παρέχουν βέλτιστες υπηρεσίες συμβουλευτικής στήριξης στις κακοποιημένες γυναίκες, καθώς το έργο αυτό είναι ιδιαίτερα επιβαρυντικό και επίπονο για τα στελέχη που το προσφέρουν.
- Παροχή, σε συνεργασία με τους Δικηγορικούς Συλλόγους, υπηρεσιών δωρεάν νομικής βοήθειας (legal aid) σε γυναίκες-θύματα βίας.

3. Τίτλος έργου: «Παρεμβάσεις για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης σε Φορείς και Επιχειρήσεις του Ιδιωτικού και Δημόσιου Τομέα»

Περιγραφή του έργου:

Η πρόσφατη ψήφιση του Νόμου 4808/2021 (ΦΕΚ Α' 101/19-06-2021) με τον οποίον -μεταξύ άλλων- κυρώνεται η Σύμβαση 190 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας, και θεσμοθετούνται σχετικά μέτρα και υποχρεώσεις για φορείς

και επιχειρήσεις, διαμορφώνει ένα νέο πλαίσιο δράσης για την καταπολέμηση παρενοχλητικών συμπεριφορών στο εργασιακό περιβάλλον. Ειδικότερα, από την κύρωση και ενσωμάτωση της εν λόγω Σύμβασης στην εθνική νομοθεσία απορρέουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις τόσο για φορείς και επιχειρήσεις (του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα), όσο και για την ίδια τη χώρα που καλείται να εφαρμόσει ουσιαστικά μέτρα για την προστασία των εργαζομένων από βία και παρενόχληση. Στην κατεύθυνση αυτήν το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) επιχειρεί να αναλάβει καθήκοντα που προκύπτουν από τον ρόλο του ως ένας από τους εθνικούς μηχανισμούς ισότητας των φύλων, αξιοποιώντας την υφιστάμενη εμπειρία και τεχνογνωσία του. Σε αυτό το πλαίσιο η παρούσα Πράξη ως βασικό σκοπό έχει την καταπολέμηση της βίας και παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας μέσα από την ουσιαστική εφαρμογή της νομοθεσίας και την ενημέρωση των εμπλεκόμενων φορέων και προσώπων. Ειδικότερα, στις δράσεις του έργου εντάσσονται πρωτοβουλίες για την υποστήριξη φορέων προκειμένου να εκπληρώσουν τις νομικές υποχρεώσεις σχετικά με την ανάπτυξη πολιτικών, την ενημέρωση και την επιμόρφωση εργαζομένων σύμφωνα με το νέο νομικό πλαίσιο για τη βία και παρενόχληση στον κόσμο της εργασίας, καθώς και για την ευρύτερη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση στο εν λόγω πεδίο μέσα από τη συνεργασία εμπλεκόμενων φορέων (π.χ. Επιμελητήρια, συλλόγους εργαζομένων, ενώσεις εργοδοτών).

Κατά το χρονικό διάστημα αναφοράς (έως Σεπτέμβριο 2023) πραγματοποιήθηκαν τα ακόλουθα:

- Ολοκληρώθηκε η πρωτογενής –ποιοτική και ποσοτική- έρευνα με δείγμα εργοδότες/-τριες, άτομα που ασκούν το διευθυντικό δικαίωμα, υψηλόβαθμα στελέχη σε θέσεις ευθύνης του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, καθώς επίσης και στελέχη από ενώσεις εργαζομένων και εργοδοτών/-τριών, προκειμένου να καταγραφούν οι στάσεις τους σε θέματα βίας και παρενόχλησης στην εργασία, οι ανάγκες τους για υποστήριξη, κ.λπ.
- Δημιουργήθηκε βίντεο για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας.
- Εκπονήθηκε ερευνητική έκθεση (<https://www.kethi.gr/ereunes-meletes/ereynitiki-ekthesi>).
- Πραγματοποιήθηκαν πέντε διαδικτυακά επιμορφωτικά σεμινάρια, με τα οποία επιμορφώθηκαν 108 άτομα συνολικά, από 84 φορείς (50 φορείς του δημόσιου και 34 φορείς του ιδιωτικού τομέα).
- Πραγματοποιήθηκαν τέσσερις ημερίδες ευαισθητοποίησης/ενημέρωσης (σε συνεργασία: α) στην Αθήνα με το ΕΒΕΑ, β) στη Θεσσαλονίκη με τον Δήμο Θεσσαλονίκης, γ) στην Αθήνα με το ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ και δ) στην Αθήνα για τον δημόσιο τομέα.
- Αναπτύχθηκε υλικό ευαισθητοποίησης (π.χ. ενημερωτικό φυλλάδιο-αφίσα, οπτικοακουστικό υλικό, και συγκεκριμένα απόδοση στα ελληνικά τριών επιλεγμένων animated video από την ενημερωτική καμπάνια της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για τη βία και την παρενόχληση στον κόσμο της εργασίας.
- Πραγματοποιήθηκε εκπαιδευτική επίσκεψη (26/1/2023) στη Γενεύη, στα γραφεία της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας με στόχο την ενημέρωση και την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης 190 της Διεθνούς Οργάνωσης εργασίας για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας.
- Τέλος, το έργο περιλαμβάνει την **ανάπτυξη επιμορφωτικού προγράμματος ασύγχρονης μορφής (stand-alone module)** και συγκεκριμένα τη δημιουργία ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού e-learning και δημιουργία ενός ολοκληρωμένου μαθήματος το οποίο θα είναι διαθέσιμο σε εκπαιδευτική πλατφόρμα, προκειμένου να αποκτήσουν πρόσβαση και να επιμορφωθούν στα θέματα βίας και παρενόχλησης όσο το δυνατόν περισσότεροι φορείς του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα.

4. Έρευνες/Μελέτες/Εκδόσεις

1. Έρευνα με τίτλο: «Διαδικτυακή βία κατά των νεαρών γυναικών» (σε εξέλιξη)

Η διαδικτυακή βία σε βάρος των κοριτσιών και των γυναικών, αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο που εντείνεται συνεχώς λόγω της ραγδαίας εξάπλωσης του διαδικτύου σε συνδυασμό με την υφιστάμενη έξαρση της βίας κατά των γυναικών. Τα δεδομένα και τα στοιχεία για τη διαδικτυακή βία σε επίπεδο ΕΕ είναι περιορισμένα με αποτέλεσμα να μην υπάρχει σαφής εικόνα για την έκταση ή τις επιπτώσεις του φαινομένου. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE), υπάρχουν βάσιμα στοιχεία ότι πρόκειται για αυξανόμενο φαινόμενο που επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες και τα κορίτσια με σοβαρές επιπτώσεις στην ζωή των θυμάτων. Επιπρόσθετα, η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης αναγνωρίζει την ανάγκη αντιμετώπισή της και περιλαμβάνει σύσταση και υποστήριξη προς τα μέλη-κράτη για τη βελτίωση της θεσμικής αντιμετώπισης της διαδικτυακής βίας σε βάρος των κοριτσιών και των γυναικών, προκειμένου να προστατεύονται εντός και εκτός του διαδικτύου.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, σκοπός της παρούσας έρευνας είναι **η καταγραφή και η απούπωση της διάστασης του φαινομένου της διαδικτυακής βίας σε νεαρές γυναίκες (18-24 ετών)**.

Η έρευνα, που ανατέθηκε από το ΚΕΘΙ στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, έθεσε ως απώτερο στόχο την κατανόηση του φαινομένου και των διαφορετικών πτυχών του και την ανάπτυξη προτάσεων για τη βελτίωση της θεσμικής αντιμετώπισης της διαδικτυακής βίας σε βάρος νεαρών γυναικών, προκειμένου να προστατεύονται εντός και εκτός του διαδικτύου.

Ειδικότεροι στόχοι:

- Η διερεύνηση, μέσω της συλλογής και ανάλυσης ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων, του φαινομένου της διαδικτυακής βίας κατά των νεαρών γυναικών. Ανάδειξη των μορφών και των ειδών της διαδικτυακής βίας κατά των νεαρών γυναικών (λ.χ. απειλές, βρισιές, revenge porn, αποστολή προσβλητικού υλικού κ.ά.).
- Η ανάδειξη των επιπτώσεων σε όλες τις ψυχολογικές και κοινωνικές διαστάσεις της ζωής των νεαρών γυναικών.
- Η ανάδειξη των δυσκολιών στην αναγνώριση, την αναφορά και την καταγγελία των περιστατικών της διαδικτυακής βίας.
- Η καταγραφή των αναγκών και των κενών στη νομοθέτηση του ζητήματος.
- Η διατύπωση προτάσεων για την υιοθέτηση παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση και την καταπολέμηση του φαινομένου, καθώς και για την αύξηση των αναφορών και των καταγγελιών, διατύπωση συστάσεων.

2. Ερευνητική Έκθεση με τίτλο: «Παρεμβάσεις για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης σε φορείς και επιχειρήσεις του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα»

Η Ερευνητική Έκθεση για τη διερεύνηση των στάσεων και την καταγραφή αναγκών φορέων και ορ-

γανισμών σχετικά με το θεσμικό πλαίσιο για τη βία και παρενόχληση στον κόσμο της εργασίας, εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Παρεμβάσεις για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης σε φορείς και επιχειρήσεις του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα».

Η Έκθεση παρουσιάζει τα αποτελέσματα της έρευνας που υλοποίησε το ΚΕΘΙ, με τη χρήση ποσοτικής και ποιοτικής μεθόδου, προκειμένου να διαμορφώσει με αποτελεσματικό τρόπο τις δράσεις του για την επιμόρφωση και την ευαισθητοποίηση φορέων σε θέματα βίας και παρενόχλησης στο εργασιακό πλαίσιο.
<https://www.kethi.gr/ereunes-meletes/ereynitiki-ekthesi>

5. Λοιπές ενέργειες

- **Εκπόνηση Σχεδίου για την Ισότητα των Φύλων (σε διαβούλευση με το προσωπικό του ΚΕΘΙ).**

Το ΚΕΘΙ, ως ένας εθνικός μπχανισμός για την έμφυλη ισότητα, εργάζεται συστηματικά και σταθερά για την προώθηση της ισότητας των φύλων σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής. Ταυτόχρονα, το ΚΕΘΙ αποτελεί ένα εργασιακό περιβάλλον για τις/τους εργαζόμενές/ους του, στο οποίο είναι απαραίτητο να διασφαλίζεται η ισότητα γυναικών και ανδρών στο εσωτερικό περιβάλλον του. Για το λόγο αυτό εκπονεί Σχέδιο για την Ισότητα των Φύλων, με στόχο κυρίως την υποστήριξη των εργαζομένων του φορέα στην κατεύθυνση της έμφυλης ισότητας και χρονικό ορίζοντα εφαρμογής τα τρία (3) έτη. Σε αυτό το πλαίσιο είναι κρίσιμο όλες και όλοι οι εργαζόμενες και οι εργαζόμενοι του ΚΕΘΙ να ενημερωθούν για το περιεχόμενό του και να στηρίξουν ενεργά τις δράσεις του Σχεδίου. Για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς του και της επίτευξης του προαναφερθέντος στόχου, προβλέπεται η παρακολούθηση της εφαρμογής του σε ετήσια βάση. Ωστόσο, η αρχική επιδίωξη για ανάπτυξη μιας εργασιακής κουλτούρας που προωθεί την ισότητα σε όλα τα επίπεδα και τις διαδικασίες του φορέα, θα αποτιμηθεί με την ολοκλήρωση της εφαρμογής του Σχεδίου Ισότητας, το 2025. Βασικό ζητούμενο είναι η εφαρμογή του Σχεδίου να έχει επιτύχει τον βασικό σκοπό για την ουσιαστική ένταξη της διάστασης του φύλου και την προώθηση της ισότητας των φύλων στο περιβάλλον λειτουργίας του φορέα, ώστε με την ολοκλήρωσή του να μην χρειάζεται περαιτέρω δράση.

- **Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα ΥΠΑΙΘ (Φεβρουάριος 2022 – Μάιος 2023):**

Το ΚΕΘΙ ανέλαβε για το σχολικό έτος 2022-2023 την υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος με τίτλο: «Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών και μαθητών και μαθητριών σε θέματα έμφυλης βίας, διακρίσεων και ισότητας των φύλων». Το πρόγραμμα απευθυνόταν σε μαθητές/τριες της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης όλων των τάξεων και όλων των τύπων σχολείων της χώρας. **Στόχοι** του προγράμματος ήταν: α) η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών σε θέματα ισότητας των φύλων, έμφυλης βίας και έμφυλων διακρίσεων, β) η αλλαγή στερεοτυπιών αντιλήψεων για τις σχέσεις των φύλων, καθώς και γ) η καλλιέργεια στάσεων και η ανάπτυξη δεξιοτήτων για τον σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων και την πρόληψη των έμφυλων διακρίσεων και της βίας. Κατά το σχολικό έτος 2022-2023 το ΚΕΘΙ έλαβε 43 αιτήματα για επιμόρφωση μαθητών/τριών από ημερήσια γυμνάσια από όλη τη χώρα, Γενικά Λύκεια (ΓΕΛ), Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ), Ενιαία Ειδικά Επαγγελματικά Γυμνάσια και Λύκεια (ΕΝΕΕΓΥΛ), Ειδικό Γυμνάσιο/Λύκειο Κωφών και Βαρήκοων. **Συνολικά επιμορφώθηκαν 3.236 μαθητές και μαθήτριες και είχαν εμπλοκή 165 εκπαιδευτικοί και**

γονείς και πραγματοποιήθηκαν 43 δίωρης διάρκειας επιμορφώσεις (13 ΓΕΛ, 6 ΕΠΑΛ, 19 Γυμνάσια, 2 Ιδιωτικά Σχολεία, 1 ΕΝΕΕΓΥΛ, 1 Σχολείο δεύτερης ευκαιρίας, 1 Ειδικό Γυμνάσιο/Λύκειο Κωφών και Βαρύκοων), εκ των οποίων οι 19 δια ζώσης και οι 24 διαδικτυακά.

3. Δράσεις Περιφερειακών Και Δημοτικών Επιτροπών Ισότητας για τη βία κατά των γυναικών

Οι Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας (ΠΕΠΙΣ) συγκροτούνται σε επίπεδο Περιφέρειας, όπως και οι αντίστοιχες Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας (ΔΕΠΙΣ) συγκροτούνται σε επίπεδο Δήμων και αποτελούν μέρος του εθνικού μηχανισμού για την ισότητα των φύλων. Σκοπός τους είναι η διατύπωση προτάσεων και η εισήγηση προς τα αρμόδια όργανα των Περιφερειών και των Δήμων για τη λήψη αναγκαίων μέτρων, με στόχο την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής.

Στο πλαίσιο αυτό, οι ΠΕΠΙΣ και οι ΔΕΠΙΣ λαμβάνουν υπόψη τις πολιτικές της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ.), καθώς και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων, με σκοπό την ένταξη της ισότητας των φύλων στις πολιτικές της Περιφέρειας και των Δήμων, αντίστοιχα. Περαιτέρω, σε συνεργασία με τις δομές του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ. και με φορείς της κοινωνίας των πολιτών, επιδιώκουν τη διασφάλιση και προώθηση της ισότητας των φύλων και την εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων μέσα από δράσεις επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης των πολιτών της Περιφέρειας, σε επίπεδο Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, στην παρούσα Έκθεση, παρουσιάζονται ενδεικτικές δράσεις που υλοποίησαν οι ΠΕΠΙΣ και οι ΔΕΠΙΣ κατά την περίοδο αναφοράς, με σκοπό την ενημέρωση-ευαισθητοποίηση για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Συγκεκριμένα, καταγράφονται δράσεις από τέσσερις (4) Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας και ενενέντα δύο (92) Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας.

1. Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας (ΠΕΠΙΣ)

Η Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης την 25η Νοεμβρίου 2022 - Διεθνή Ημέρα Καταπολέμησης της Βίας έναντι των Γυναικών- σε συνδιοργάνωση με την Αντιπεριφέρεια Ξάνθης, το Δικηγορικό Σύλλογο Ξάνθης και το Europe Direct ΑΜΘ, προχώρησε στη διεξαγωγή ημερίδας με ένα τρίπτυχο εκδηλώσεων που αφορούσε ομιλία με θέμα τη «Βία κατά των γυναικών», σιωπηρή εκδήλωση διαμαρτυρίας, καθώς και βιωματική performance, η οποία έλαβε χώρα στην Κεντρική Πλατεία της Ξάνθης.

Η Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας Φύλων Δυτικής Ελλάδος σε συνδιοργάνωση με το Δήμο Αγρινίου, τη Δημοτική Επιτροπή Ισότητας Αγρινίου, το Europe Direct Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος και το Σύλλογο Δικαστικών Υπαλλήλων Περιφέρειας Αγρινίου, πραγματοποίησαν ημερίδα-εκδήλωση με αναφορά στη Διεθνή Ημέρα Εξάλειψης της Βίας κατά των Γυναικών και των παιδιών, το Σάββατο 26 Νοεμβρίου 2022.

Ταυτόχρονα, **η Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας Ηπείρου** πραγματοποίησε δράση για τη βία κατά των γυναικών, την οποία συνδιοργάνωσε με το Γραφείο Ενδοοικογενειακής Βίας της Διεύθυνσης Αστυνομίας Ιωαννίνων και το Συμβούλευτικό Κέντρο Γυναικών Ιωαννίνων. Η δράση πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 25 Νοεμβρίου 2022 και περιλάμβανε κοινή συνέντευξη τύπου από τους φορείς στα ΜΜΕ και, εν συνεχείᾳ, ενημέρωσην και διανομή φυλλαδίων σε κεντρικά σημεία της πόλης των Ιωαννίνων. Στελέχη των τριών φορέων απάντησαν σε ερωτήσεις των πολιτών, οι οποίοι ανταποκρίθηκαν θετικά στη δράση και ενημερώθηκαν για τις δομές που δραστηριοποιούνται για την υποστήριξη των θυμάτων βίας, καθώς και για τη γραμμή SOS 15900. Για τη δράση, μάλιστα, υπήρξαν δημοσιεύσεις και στα ΜΜΕ της Ηπείρου.

Το Αυτοτελές Γραφείο Ισότητας σε συνεργασία με την **Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας Κρήτης**, τις Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας της Κρήτης και Τοπικούς Κοινωνικούς Φορείς συνδιοργάνωσαν και συμμετείχαν κατά την περίοδο αναφοράς σ' ένα σύνολο δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών. Συγκεκριμένα, προχώρησαν στο σχεδιασμό, την ανάπτυξη και διάχυση υλικού ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την πρόληψη και καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας, δημιουργώντας το κοινωνικό μήνυμα «Μη συνηθίζεις τη Βία! Πάρε και εσύ Θέση!» και επανεκδίδοντας το ενημερωτικό φυλλάδιο «Δικαίωμα στην Ισότητα, Δικαίωμα στην Αξιοπρέπεια, Δικαίωμα στη Ζωή. Μη συνηθίζεις τη βία για κανένα λόγο». Ακόμη, προχώρησαν στο σχεδιασμό και υλοποίηση της 16ήμερης Εκστρατείας για την Εξάλειψη της Βίας Κατά των Γυναικών, με τίτλο «Βάφουμε τον Κόσμο Πορτοκαλί. Τερματίζουμε τη Βία κατά των Γυναικών Τώρα», η οποία έλαβε χώρα από τις 25/11/2022, «Παγκόσμια Ημέρα Εξάλειψης της Βίας κατά των Γυναικών», έως τις 10/12/2022, «Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων». Στο πλαίσιο αυτό, στήθηκε ενημερωτικός σταθμός, φωταγωγήθηκε το κτήριο της Περιφέρειας Κρήτης στο Ηράκλειο, καθώς και διοργανώθηκαν πολλές άλλες εκδηλώσεις, όπως θεατρικές παραστάσεις.

Ταυτόχρονα, καθόλη τη διάρκεια του έτους 2023 προχώρησαν σε αποστολή αφισών και φυλλαδίων στις Φυλακές Νεαπόλεως, σε σχολεία της Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου και σε διάφορους συλλόγους γυναικών και σε ΔΕΠΙΣ. της Κρήτης, τα οποία αποσκοπούσαν στην ενημέρωση για την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Τέλος, σχεδιάζεται η υλοποίηση της 16ήμερης Εκστρατείας για την Εξάλειψη της Βίας Κατά των Γυναικών, η οποία θα λάβει χώρα κατά το διάστημα 25/11/2023-10/12/2023.

2. Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας (ΔΕΠΙΣ)

1. Ημερίδες-Εκδηλώσεις-Ομιλίες

Στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Εξάλειψης της Βίας κατά των Γυναικών (25 Νοεμβρίου), πολλές Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας διοργάνωσαν ημερίδες, εσπερίδες, ομιλίες καθώς και ποικίλες εκδηλώσεις πραγματευόμενες το μείζον πρόβλημα της βίας κατά των γυναικών.

Ο **Δήμος Αγρινίου**, η Δημοτική Επιτροπή Ισότητας Αγρινίου, το EUROPE DIRECT Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, η Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας Δυτικής Ελλάδος και ο Σύλλογος Δικαστικών Υπαλλήλων Περιφέρειας Αγρινίου, συνδιοργάνωσαν ημερίδα-εκδήλωση με αναφορά στη Διεθνή Ημέρα Εξά-

λειψης της Βίας κατά των Γυναικών και των παιδιών. Αντίστοιχα, ο **Δήμος Αθηναίων** πραγματοποίησε εκδήλωση με θέμα την Έμφυλη Βία και την προστασία των γυναικών. Ακόμη, τον Ιανουάριο πραγματοποίησε εκδήλωση/συνάντηση του Κέντρου για την Καταπολέμηση της Έμφυλης Βίας και των Πολλαπλών Διακρίσεων με το Σύλλογο Γονέων Κηδεμόνων και Φίλων ΑμεΑ "Το Εργαστήρι", στοχεύοντας στην ενημέρωση και δικτύωση, παρουσιάζοντας τις παρεχόμενες υπηρεσίες των προαναφερθέντων φορέων και συζητώντας τρόπους ενδεχόμενης συνεργασίας.

Στο ίδιο πλαίσιο, ο **Δήμος Αλεξανδρούπολης** πραγματοποίησε πληθώρα εκδηλώσεων. Μια εξ αυτών συνδιοργανώθηκε με το Σωματείο Θυγατέρες της Πνευλόπης-Τμήμα Ευρυδίκη D427 και το EUROPE DIRECT ΑΜΘ και είχε θέμα "Οταν τα ΜΜΕ μιλούν για γυναικοκτονίες". Μια ακόμη εκδήλωση που έλαβε χώρα στο Πνευματικό Κέντρο Ι.Μ. Αλεξανδρούπολης, σε συνδιοργάνωση με την Ένωση Γυναικών Ελλάδας-Παράρτημα Αλεξανδρούπολης πραγματεύτηκε την «Έμφυλη βία στο ρεμπέτικο τραγούδι», ενώ, παράλληλα, πραγματοποίηθηκε ενημερωτική ομιλία με στελέχη του Ελληνικού Στρατού σχετικά με το ζήτημα της έμφυλης βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας. Τέλος, ο Δήμος συμμετείχε στην επιμορφωτική εκδήλωση προς τιμήν της Ελένης Τοπαλούδη και θέμα την καταπολέμηση της έμφυλης βίας, η οποία διοργανώθηκε από τον Δήμο Διδιμοτείχου και πλαισιώθηκε από μαθητές/τριες Γυμνασίων και Λυκείων της περιοχής.

Ταυτόχρονα, ο **Δήμος Ανδραβίδας-Κυλλήνης** συντόνισε ομιλία στην κεντρική πλατεία της περιοχής με βασικό θέμα την έμφυλη βία, τα αίτια αυτής και τους τρόπους αντιμετώπισή της, ενώ ακόμη προγραμμάτισε συνάντηση της ΔΕΠΙΣ. με τους δημότες, αποσκοπώντας στη συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων για τη Βία κατά των Γυναικών. Ο Δήμος Βύρωνα σε συνεργασία με το Ελληνικό Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης πραγματοποίησε εκδήλωση ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης με θέμα «Μορφές έμφυλης βίας», ενώ ο Δήμος Γλυφάδας με τη συμμετοχή του Γραφείου κατά της Βίας κατά των Γυναικών του Α.Τ. Αλίμου, της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ) και του "STRONG ME", διοργάνωσε ενημερωτική πιμερίδα με θέμα «Οταν υπάρχει βία εκεί που περιμένεις την αγάπη».

Ο **Δήμος Γόρτυνας** πραγματοποίησε παρουσίαση σε μαθητές/τριες με θέμα την κακοποίηση των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία, ενώ ο **Δήμος Δυτικής Λέσβου** προγραμμάτισε εκδήλωση με θέμα «Σπάσε τη Σιωπή. Δεν είσαι μόνη, δεν είσαι η μόνη». Ακόμη, ο **Δήμος Ελασσόνας**, διοργάνωσε πιμερίδα αφιερωμένη στα «Πρόσωπα της Έμφυλης Βίας. Πρόληψη και καταπολέμηση» και ο **Δήμος Ελληνικού-Αργυρούπολης** σε συνδιοργάνωση της ΔΕΠΙΣ με την Κίνηση Γυναικών Ελληνικού-Αργυρούπολης, πραγματοποίησε εκδήλωση με θέμα την έμφυλη βία και τίτλο «Μίλα-Μη φοβάσαι-Σπάμε τον κύκλο της βίας».

Το ΚΕΠ Υγείας του **Δήμου Ηγουμενίτσας** συνδιοργάνωσε πιμερίδα με το Κέντρο Ψυχικής Υγείας του ΚΥ-ΓΝ Φιλιατών με θέμα: «Βία κατά των Γυναικών: Τρόποι Αντιμετώπισης και Διαφυγής», καθώς και η **ΔΕΠΙΣ Ηρακλείου** διοργάνωσε εσπερίδα όπου συζητήθηκαν διάφορα θέματα και ένα από αυτά ήταν η «Ενδοοικογενειακή βία» και η «Στήριξη της οικογένειας σε κρίση». Παράλληλα, η **ΔΕΠΙΣ. Θώβας** και το Συμβούλευτικό Κέντρο Γυναικών Θηβαίων πραγματοποίησαν πιμερίδα ενημέρωσης για τη Βία κατά των Γυναικών με τίτλο «Και αν ήσουν Εσύ...» σε συνεργασία με το Κέντρο Κοινότητας Παράρτημα Μεταναστών/στριών Δήμου Ορχομενού. Ο **Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου** πραγματοποίησε μία ενημερωτική ομιλία στο χώρο του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας με θέμα: «Η ΑΓΑΠΗ ΔΕΝ ΠΟΝΑΕΙ» ενημερώνοντας τους ενήλικους μαθητές του και διοργάνωσε μία πιμερίδα με θέμα: «Ενδοοικογενειακή βία»

Πλήνθος εκδηλώσεων πραγματοποίησε το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών **Καβάλας** με θέμα την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών. Μία από αυτές είχε το σύνθημα «Λέμε ΝΑΙ στη ζωή!-Λέμε ΟΧΙ σε κάθε μορφή βίας!». Ο Δικηγορικός Σύλλογος Καβάλας και το Λύκειο Ελληνίδων της πόλης πραγματοποίησαν μία εκδήλωση με θέμα τις γυναικοκτονίες. Παράλληλα, με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα για τα Δικαιώματα των Γυναικών, η ψυχολόγος του Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών Καβάλας συμμετείχε σε μία εκδήλωση όπου συζητήθηκαν τα στερεότυπα για τη βία και καταδικάστηκε κάθε μορφή της. Εκδηλώσεις πραγματοποίησε και η **ΔΕΠΙΣ. Καλλιθέας** όπου εστίασαν στη δραματική έξαρση των φαινομένων βίας και στις 22 γυναικοκτονίες του έτους 2021. Το Κέντρο Κοινότητας **Νευροκοπίου** πραγματοποίησε πιερίδα ευαισθητοποίησης σε συνεργασία με τον Διοικητή του τοπικού Αστυνομικού Τμήματος με θέμα «Σχολικός-Διαδικτυακός Εκφοβισμός-Ασφαλή Πλοήγηση στο Διαδίκτυο» σε μαθητές/τριες του Δημοτικού Σχολείου του Κάτω Νευροκοπίου.

Ο **Δήμος Κερατσινίου-Δραπετσώνας** πραγματοποίησε ομιλία στην πιερίδα της οργάνωσης «Μωβ ομπρέλα» με θέμα την έμφυλη βία. Αξιοσημείωτη είναι η εκδήλωση που συνδιοργάνωσαν η **ΔΕΠΙΣ Κνηφισιάς** και η Ελληνική Αντιπροσωπεία του Ευρωπαϊκού Λόμπι Γυναικών με θέμα «Μηδενική Ανοχή στην Έμφυλη Βία..

Συζητώντας με την Κοινωνία των Πολιτών». Παράλληλα και η **ΔΕΠΙΣ Κοζάνης** διοργάνωσε εκδηλώσεις με θέμα την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών με θέματα, όπως «Το όχι σημαίνει όχι», «Παρεμβάσεις στη σχολική κοινότητα για την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας» και «Έχει η βία φύλο;».

Ο **Δήμος Μαρωνείας-Σαπών**, η Διεύθυνση Αστυνομίας Ροδόπης και ο Ξενώνας Φιλοξενίας Κακοποιημένων Γυναικών Δήμου Κομοτηνής διοργάνωσαν ομιλία με θέμα «Ενδοοικογενειακή Βία». Παράλληλα, οι **Δήμοι Κορυδαλλού, Κω, Λευκάδας, Λοκρών, Μαραθώνος και Μεσσήνης** πραγματοποίησαν ενημερωτικές πιερίδες για την έμφυλη και ενδοοικογενειακή βία.

Ο **Δήμος Λεβαδέων** σε συνεργασία με τη ΔΕΠΙΣ. πραγματοποίησε εκδήλωση με θέμα τη βία κατά των γυναικών στην Κεντρική Πλατεία της πόλης. Επίσης, η ΔΕΠΙΣ. Μαλεβιζίου πραγματοποίησε εσπερίδα για την ενδοοικογενειακή βία και την κακοποίηση γυναικάς και παιδιού σε συνεργασία με το Σύνδεσμο Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου.

Ο **Δήμος Νέας Φιλαδέλφειας-Νέας Χαλκηδόνας**, διοργάνωσε εκδήλωση με θέμα "Είμαι Γυναίκα! Είμαι Δυνατή!". Συμμετείχαν ως ομιλήτριες η πρώην Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων Μαρία Συρεγγέλα, η Ιρανή ακτιβίστρια και σκηνοθέτης Σεπιντέ Φαρσί και η πθοποιός Πέγκυ Σταθακοπούλου. Επίσης, ο **Δήμος Παλαιού Φαλήρου** σε συνεργασία με τη ΔΕΠΙΣ και το Διοικητικό Συμβούλιο οργάνωσαν πιερίδα με σκοπό την παρουσίαση του Οδηγού Τσέπης για την Έμφυλη Βία. Η τέως Γενική Γραμματέας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, κα Καλυψώ Γούλα προλόγισε την εκδήλωση και αναφέρθηκε στις πολιτικές και τις δράσεις που αναπτύχθηκαν και εφαρμόστηκαν για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Στην εκδήλωση συμμετείχαν και οι ΔΕΠΙΣ Αγίου Δημητρίου, Αλίμου, Καλλιθέας, Νέας Σμύρνης και Μοσχάτου.

Στο **Δήμο Σύρου Ερμούπολης**, πραγματοποιήθηκε διάλογος με θέμα «Ορισμός της έννοιας Βία κατά των Γυναικών και του ψυχολογικού υπόβαθρου του θύματος. Ο φαύλος κύκλος της βίας», ενώ στο **Δήμο Ρεθύμνης**, το Κέντρο Συμβουλευτικής πραγματοποίησε σε συνεργασία με τη ΔΕΠΙΣ και την Επι-

τροπή Γυναικείας Επιχειρηματικότητας του Εμπορικού Επιμελητηρίου Ρεθύμνου εσπερίδα με τίτλο «Από το πλην στο συν». Η εκδήλωση έλαβε χώρα στο Σπίτι του Πολιτισμού όπου κεντρικές ομιλήτριες ήταν μια γυναίκα θύμα βίας και μια εκπρόσωπος του ΚΕΘΙ

Ο **Δήμος Χαλανδρίου** προχώρησε σε εκδήλωση με θέμα «Ενδοοικογενειακή Βία και ο ρόλος του σχολείου» και ο **Δήμος Χερσονήσου** διοργάνωσε ημερίδες με θέματα, όπως «Η έμφυλη βία δεν έχει πλικία: Συντονισμένη απόκριση στο φαινόμενο της βίας κατά των Ηλικιωμένων Γυναικών» και «Η άλλη πλευρά της ιστορίας: Δράστες σε διαδικασία αλλαγής». Στο **Δήμο Χίου** συντονίστηκε θεματική συζήτηση για την έμφυλη βία με γυναίκες αιτούμενες άσυλο και προσφύγισσες, καθώς και ενημερωτική ομιλία μετά από αίτημα του Τμήματος Ενδ/κής Βίας της Δ/νσης Αστυνομίας Χίου, όπου συζητήθηκε η σημασία της συνεργασίας των δύο φορέων με σκοπό την υποστήριξη των γυναικών θυμάτων Έμφυλης Βίας και Ενδοοικογενειακής Βίας.

Σε παρόμοιες δράσεις προέβησαν και οι **δήμοι Νικολάου Σκουφά, Νεάπολης Συκεών, Ορχομενού, Πειραιά, Πεντέλης, Ρόδου, Σπτείας, Τεμπών και Τυρνάβου**.

2. Δράσεις ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης

Σε μια προσπάθεια ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας για το φαινόμενο της Έμφυλης Βίας και, ειδικότερα, της Βίας κατά των Γυναικών, οι Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας διαμοίρασαν έντυπα ενημερωτικά φυλλάδια και κοινοποίησαν σχετικές αφίσες σε διακτυακούς τόπους και δημόσιους χώρους.

Αναλυτικότερα, ο **Δήμος Αθηναίων** διανέμοντας φυλλάδια ενημέρωσης τους/τις ενδιαφερόμενους/ες για τις παρεχόμενες υπηρεσίες του Συμβουλευτικού Κέντρου και του Ξενώνα Κακοποιημένων Γυναικών σε κεντρικά σημεία της πόλης, όπως είναι η Πλατεία Συντάγματος, ενώ ο **Δήμος Αμαρουσίου** συμμετείχε στην παγκόσμια προσπάθεια, αναρτώντας στον ιστότοπο του Δήμου αφίσα με το μήνυμα «Η φωνή σου έχει δύναμη-Μη σωπαίνεις». Δράση ενημέρωσης για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών πραγματοποίησε και ο **Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας** στο Δημαρχείο.

Ο **Δήμος Αργοστολίου** σε συνεργασία με τον ΚΕΘΕΑ Ιονίων Νήσων, καθώς και τα Κέντρα Κοινότητας των Δήμων Αργοστολίου, Ληξουρίου και Σάμης, πραγματοποίησε δράση ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης “Street Work”, διανέμοντας έντυπο ενημερωτικό υλικό και ενημερώνοντας προφορικά τους πολίτες για θέματα έμφυλης βίας και για τις προσφερόμενες υπηρεσίες του Συμβουλευτικού Κέντρου. Αντίστοιχα, ο **Δήμος Αλμωπίας** πραγματοποίησε ίδια δράση, ενημερώνοντας επιπλέον για τις τηλεφωνικές γραμμές υποστήριξης, ενώ δημοσίευσε και σχετικά άρθρα στα τοπικά ΜΜΕ, καθώς επίσης εκτύπωσε αφίσες με κεντρικό μήνυμα «Δεν είσαι μόνη-Δεν είσαι η μόνη». Ίδια δράση πραγματοποίησε και ο **Δήμος Ανωγείων**, προωθώντας ενημερωτικό υλικό για τη Βία κατά των Γυναικών μέσω φυλλαδίων, αφισών και spot.

Επιπλέον, ο **Δήμος Βέροιας** ενημέρωσε εκπαιδευόμενους/ες και εκπαιδευτές/τριες στο ΣΔΕ Νάουσας Ημαθίας σχετικά με τις μορφές και τους τρόπους προστασίας από την έμφυλη βία, καθώς και τις προσφερόμενες υπηρεσίες του Συμβουλευτικού Κέντρου. Ακόμη, ο **Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης** μοίρασε ενημερωτικά φυλλάδια σε σχολεία και χώρους συγκέντρωσης των δημοτών/ισσών, ο **Δήμος Βριλησσίων** σε δημότες/ισσες και εργαζόμενους/ες του Δήμου, ενώ ο **Δήμος Γρεβενών**, σε

συνεργασία με στελέχη του Συμβουλευτικού Κέντρου Κοζάνης, του ΚΕΘΙ και του Ξενώνα Φιλοξενίας Κακοποιημένων Γυναικών του Δήμου, βρέθηκε σε ειδικό stand έξω από το Δημαρχείο, προκειμένου να ενημερωθεί ο γενικός πληθυσμός για τον τρόπο λειτουργίας και τις παρεχόμενες υπηρεσίες των δομών, διανέμοντας έντυπο ενημερωτικό υλικό που αφορά την έμφυλη βία.

Παρόμοιες δράσεις πραγματοποίησε και η **ΔΕΠΙΣ Γαλατσίου**, αναρτώντας στην ιστοσελίδα του Δήμου πληροφορίες σχετικά με τον Οδηγό Τσέπης για την Έμφυλη Βία, καθώς επίσης διανέμοντας φυλλάδια σχετικά με τα τηλέφωνα που μπορούν να απευθυνθούν γυναίκες θύματα βίας. Αντίστοιχα, ο **Δήμος Δράμας** μοίρασε ενημερωτικό υλικό της ΓΓΙΑΔ., καθώς και προσκλήσεις για τις δράσεις που θα πραγματοποιούνταν με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Εξάλειψης της Βίας κατά των Γυναικών, ενώ ο **Δήμος Ερμιονίδας** κοινοποίησε ενημερωτικό υλικό στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και στις πλεκτρονικές διευθύνσεις των υπαλλήλων του Δήμου σχετικά με την τηλεφωνική γραμμή 15900.

Οι **Δήμοι Ηγουμενίτσας, Θώβας και Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου** πραγματοποίησαν ενημερωτικές δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού, ως προς το θέμα της εξάλειψης της βίας κατά των γυναικών, με διανομή έντυπου ενημερωτικού υλικού και ενημερωτικές δράσεις. Σημαντική είναι η συμβολή του **Δήμου Ηρακλείου**, όπου μέσω της ΔΕΠΙΣ του, συμμετείχε ως συνδιοργανωτής φορέας σε δράσεις που έλαβαν χώρα, στο πλαίσιο των 16ήμερων εκδηλώσεων ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και προβληματισμού της Περιφέρειας Κρήτης (ΠΕΠΙΣ. Κρήτης & Αυτοτελές Γραφείο Ισότητας). Παράλληλα, η **ΔΕΠΙΣ Ηρακλείου** πραγματοποίησε διαδραστικές εκδηλώσεις, όπου προβλήθηκαν κοινωνικά μηνύματα σχετικά με την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών, μέσω βίντεο και θεατρικών-εικαστικών δράσεων. Επίσης, διοργάνωσε εκδήλωση με θέμα «Πρόληψη & αντιμετώπιση των διακρίσεων & της βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών». Ιδιαίτερο σημαντικό βήμα της **ΔΕΠΙΣ Ιωαννίτων** κρίνεται και η λειτουργία του Ξενώνα Φιλοξενίας Γυναικών Θυμάτων βίας και Παιδιών, καθώς και πληθώρα δράσεων για την αποφυγή ή αντιμετώπιση περιπτώσεων κακοποίησης-παραμέλησης ανηλίκων.

Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Καβάλας και ο **Δήμος Καβάλας** υλοποίησαν δράσεις που στέλνουν ηχηρά μηνύματα κατά της βίας εναντίον των γυναικών με την τοπιθέτηση φωτογραφιών σε διάφορα σημεία της πόλης, μπαλόνια και πανό. Παράλληλα, η νομική σύμβουλος και η κοινωνική λειτουργός του Δήμου Καβάλας επισκέφθηκαν την Αστυνομική Διεύθυνση Δράμας με στόχο την παρουσίαση του Οδηγού Τσέπης για την Έμφυλη Βία σε επαγγελματίες και στο ευρύ κοινό. Δράσεις ευαισθητοποίησης υλοποίησε και το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών **Κερατσινίου-Δραπετσώνας** με τίτλο «Άλλαξε αντιλήψεις και βγες από την παγίδα της έμφυλης βίας».

Στην πραγματοποίηση ενημερωτικών street works ευαισθητοποίησης για την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας με διανομή έντυπου υλικού προχώρησαν ο **Δήμος Λευκάδας** σε συνεργασία με την Διεύθυνση Αστυνομίας Λευκάδας, οι **ΔΕΠΙΣ Κηφισιάς και Κοζάνης**. Μάλιστα, στην Κοζάνη τοποθετήθηκε στο Δημαρχείο η πρώτη αφίσα με το μήνυμα της «Μηδενικής ανοχής της σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας» και με πρωτοβουλία του Ξενώνα Φιλοξενίας Γυναικών του Δήμου Κοζάνης τοποθετήθηκαν ενημερωτικά αυτοκόλλητα σε κεντρικά σημεία της πόλης. Σημαντικές ήταν και οι δράσεις που υλοποίησε ο Ξενώνας Φιλοξενίας Κακοποιημένων Γυναικών του **Δήμου Κομοτηνής** από κοινού με άλλους φορείς και υπηρεσίες, όπως οι δράσεις κατά της κακοποίησης των παιδιών αλλά και δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού με θέμα την ενδοοικογενειακή βία και τον ρόλο της γυναίκας στην κοινωνία.

Σε δράσεις ευαισθητοποίησης προχώρησε και οι **Δήμοι Λεβαδέων** και **Μίνωα Πεδιάδος** με την διανομή έντυπου υλικού, την τοποθέτηση αφισών σε κεντρικά σημεία της πόλης, την ανάρτηση πανό και τον διαμοιρασμό κορδελών που περιλαμβάνουν μηνύματα για τον τερματισμό της βίας κατά γυναικών και κοριτσιών. Μία πολύ σημαντική δράση που υλοποίησε η ΔΕΠΙΣ Μαρκόπουλου-Μεσογαίας ήταν η «ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ», ένα κάλεσμα των πολιτών μέσω της ιστοσελίδας του Δήμου, σε συγκέντρωση διαμαρτυρίας ενάντια στην έμφυλη βία, ενώ δράση ευαισθητοποίησης υλοποίησε και η ΔΕΠΙΣ Μονεμβασιάς, διοργανώνοντας εκδήλωση με θέμα «Παιδιά και ενήλικες: τρόποι αρμονικής συνύπαρξης σήμερα».

Οι **Δήμοι Νέστου και Πατρέων** προχώρησαν σε διανομή φυλλαδίων σε γονείς μαθητών/τριών και σε κεντρικά σημεία της πόλης, αντίστοιχα, με στόχο την ενημέρωση σε θέματα έμφυλης βίας και γνωστοποίηση της χρήσης του Οδηγού Τσέπης για την Έμφυλη Βία. Ακόμη, στο **Δήμο Παύλου Μελά** πραγματοποιήθηκε εκδήλωση ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, καθώς και εκπαίδευσης των μαθητών/τριών για την εξάλειψη της έμφυλης βίας και την προαγωγή της ισότητας των φύλων με θέμα «Καμία άλλη στη θέση τους».

Ο **Δήμος Ρεθύμνης** υλοποίησε δράση γνωριμίας, επικοινωνίας και ενημέρωσης σε θέματα έμφυλης βίας (Open Day) για τους πολίτες, καθώς επίσης, η ΔΕΠΙΣ. Ρεθύμνης προχώρησε σε επισκέψεις σε πέντε ΚΑΠΗ της πόλης με σκοπό τη συζήτηση με γυναίκες τρίτης πλικής για θέματα που αφορούν την ισότητα και την Έμφυλη Βία. Παράλληλα, ο **Δήμος Σερρών** πραγματοποίησε μία πληθώρα street works με διανομή φυλλαδίων για την ενημέρωση των πολιτών. Επιπρόσθετα, υλοποίησε καμπάνια με τίτλο «Σπάμε τη Σιωπή» με στόχο να ευαισθητοποιήσει την τοπική κοινωνία για το ζήτημα της έμφυλης βίας. Πάνω από 100 προσωπικότητες από τις Σέρρες και όχι μόνο, διέδωσαν το σοβαρό αυτό κοινωνικό μήνυμα και φωτογραφήθηκαν φορώντας το μπλουζάκι του Συμβουλευτικού Κέντρου με αναγραφόμενο τον τίτλο της καμπάνιας.

Ο **Δήμος Σιντικής** πραγματοποίησε δράση ευαισθητοποίησης με θέμα «Ενδοοικογενειακή Βία και πολλαπλοί ρόλοι των γυναικών», καθώς και street work από το Κέντρο Κοινότητας Σιντικής και το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Δήμου Σερρών. Ταυτόχρονα, ο **Δήμος Σπάτων-Αρτέμιδος** προχώρησε σε συμβουλευτική γυναικών από στελέχη του Κέντρου Κοινότητας, με αφορμή τη διαχείριση υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας.

Ο **Δήμος Χαλανδρίου**, το διάστημα αναφοράς δημιούργησε αφίσα και την επικόλληση σε καταστήματα της πόλης, καθώς και διένειμε φυλλάδια στο κέντρο της πόλης με πληροφορίες για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών.

Ο **Δήμος Χίου**, τοποθέτησε αυτοκόλλητο με το σύνθημα «STOP στη Βία» και χρήσιμα τηλέφωνα σε δημόσιους χώρους, ανήρτησε αφίσα σχετική με τον Οδηγό Τσέπης για την Έμφυλη Βία, καθώς επίσης τοποθέτησε έντυπο ενημερωτικό υλικό για το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών σε δημόσιες υπηρεσίες και σε αστυνομικά τμήματα. Επίσης, τοποθετήθηκε banner με το σύνθημα «ΟΧΙ ΣΤΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ» στο Κεντρικό Δημαρχείο.

3. Δράσεις σε σχολεία

Σε μια προσπάθεια ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των νέων για το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών, οι ΔΕΠΙΣ σε συνεργασία με διάφορους φορείς πραγματοποίησαν ένα σύνολο δράσεων σε σχολεία όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης.

Συγκεκριμένα, ο **Δήμος Αγίων Αναργύρων-Καματερού** υλοποίησε το 1ο διαδραστικό μαθητικό συνέδριο με θέμα «Δύναμή μου η φωνή μου...Σπάω τον κύκλο της βίας», με το δεύτερο μέρος της ημερίδας να αφιερώνεται στην έμφυλη βία με τίτλο «Μη με αγγίζεις...φοβάμαι». Επίσης, το Τμήμα Κοινωνικής Μέριμνας της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πολιτικής του Δήμου συνεργάστηκε με τις σχολικές μονάδες της πόλης με στόχο τη διαχείριση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας.

Επιπλέον, υπάλληλοι του Συμβουλευτικού Κέντρου **Αλεξανδρούπολης** πραγματοποίησαν ενημερωτική ομιλία σε μαθητές/τριες Γενικού Λυκείου αναφορικά με το ρόλο του Συμβουλευτικού Κέντρου στην πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας. Η εν λόγω εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στη Βιβλιοθήκη Αλεξανδρούπολης και συμμετείχε ο κος Παναγιώτης Κεβόπουλος, στιχουργός του τραγουδιού "Το τραγούδι των χαμένων γυναικών", το οποίο πραγματεύεται το κοινωνικό φαινόμενο των γυναικοκτονιών. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν ενημερωτικές εισηγήσεις σε μαθητές/τριες όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων αναφορικά με το ζήτημα της έμφυλης βίας, τα σημάδια μιας κακοποιητικής σχέσης και το «χτίσιμο» υγιών διαπροσωπικών σχέσεων, καθώς και αναφορικά με τα έμφυλα στερεότυπα και τις διαπροσωπικές σχέσεις.

Οι **Δήμοι Ανδραβίδας-Κυλλήνης** και **Αρταίων**, αντίστοιχα, επισκέφθηκαν τα σχολεία της περιοχής και ενημέρωσαν τους μαθητές/τριες για το ζήτημα της βίας κατά των γυναικών, της έμφυλης βίας γενικότερα, ενώ ταυτόχρονα οι μαθητές/τριες του Δήμου Αρταίων επισκέφθηκαν την έκθεση ζωγραφικής με θέμα «Μέσα από τα μάτια της».

Ακόμη, ο **Δήμος Βέροιας** πραγματοποίησε βιωματικές δράσεις σε μαθητές/τριες με θέμα «Η Έμφυλη Βία στο σχολικό περιβάλλον», «Η Έμφυλη Βία στις συντροφικές σχέσεις», καθώς και διαδικτυακή δράση ευαισθητοποίησης για τη βία κατά των γυναικών, τις μορφές της βίας, το νομικό πλαίσιο και τις παρεχόμενες υπορεσίες σε εκπαιδευόμενους/ες ΙΕΚ. Παρόμοια δράση έκανε και ο **Δήμος Γρεβενών** πραγματοποιώντας ενημερωτική συνάντηση με μαθητές/τριες Λυκείου.

Στο πλαίσιο των δράσεων για την εξάλειψη της έμφυλης βίας, ο **ΔΕΠΙΣ Ερέτριας** υλοποίησε εβδομαδιαίο πρόγραμμα για την ενδυνάμωση των νέων με στόχο την πρόληψη της έμφυλης βίας μέσω αλληλοδιδακτικής προσέγγισης, σε συνεργασία με ομάδα μαθητών/τριών Γυμνασίου (πχ. σενάρια έμφυλης βίας στο σχολείο, είδη έμφυλης βίας, παιχνίδι ρόλων). Ενημέρωση στα σχολεία του Δήμου για τη βία κατά των γυναικών πραγματοποίησε και ο **Δήμος Ζαχάρως**, ο οποίος ταυτόχρονα πραγματοποίησε ενημέρωση για το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Πύργου και στις γυναίκες που προσφεύγουν στη Δομή της Κοινότητας.

Σημαντική ήταν η δράση του Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών **Καβάλας**, όπου η νομική σύμβουλος του Συμβουλευτικού Κέντρου πραγματοποίησε εισήγηση σε μαθητές/τριες Λυκείου. Η εισήγηση ανέδειξε το φαινόμενο της έμφυλης βίας και εστίασε στο σοβαρό ποινικό αδίκημα της ενδοοικογενειακής βίας. Παράλληλα, στον σχεδιασμό δράσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των μαθητών στα σχολεία σχετικά με το ζήτημα αυτό προχώρησε και ο **Δήμος Κερατσινίου-Δραπετσώνας**.

Η Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Π.Ε. **Κοζάνης**, με την υποστήριξη του Δήμου Κοζάνης και με αφορμή την 25η Νοεμβρίου, αναγνώρισε τη συμβολή του σχολείου στην έμφυλη κοινωνικοίση των εφήβων και στη διαμόρφωση υγιών στάσεων αναφορικά με τις διαφυλικές τους σχέσεις, προγραμματίζοντας εκπαιδευτικές δράσεις για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των διακρίσεων και της έμφυλης βίας στην εκπαιδευτική κοινότητα. Πραγματοποιήθηκαν πολλά εργαστήρια ευαισθητοποίησης προς τον μαθητικό πληθυσμό των σχολείων του Δήμου, ενώ δράσεις σε σχολεία για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών έχει πραγματοποιήσει και ο **Δήμος Κομοτηνής**. Στο 3ο Πειραματικό Γενικό Λύκειο Κομοτηνής και στο 1ο Γενικό Λύκειο Κομοτηνής υλοποιήθηκαν δράσεις ευαισθητοποίησης με θέμα «Η Κακοποιητική Συμπεριφορά στις σχέσεις». Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με το δίκτυο κατά της βίας των γυναικών σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας του Δήμου Κομοτηνής.

Οι **Δήμοι Περιστερίου και Σερρών** επισκέφθηκαν μαθήτριες/τέες όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων με στόχο την ενημέρωσή τους αναφορικά με την ισότητα των φύλων, τα στερεότυπα, τις έμφυλες ανισότητες και τη βία κατά των γυναικών. Ακόμη, στο **Δήμο Ρεθύμνης**, έγινε εκδήλωση από το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων του Δημοτικού Σχολείου Γερανίου με αφορμή την Ημέρα της Γυναίκας με τίτλο «Τούτη την άνοιξη θ' ανθίσεις γυναίκα;», ενώ στο **Δήμο Σπάτων-Αρτέμιδος** πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις από την Ψυχολόγο του Τμήματος Προστασίας Οικογένειας, Παιδιού, Νεολαίας και Παιδείας του Δήμου, με στόχο την καταπολέμηση των έμφυλων διακρίσεων και της βίας.

Ο **Δήμος Τεμπών**, ακόμα, προχώρησε σε δράση πρόληψης για την ενδοοικογενειακή βία στα σχολεία του Δήμου, ενώ ο **Δήμος Φυλής** πραγματοποίησε δράση ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης στο 2ο Γυμνάσιο Άνω Λιοσίων με θέμα «Όχι στη Βία, Ναι στη Φιλία», όπου προβλήθηκαν ενημερωτικά βίντεο της ΓΓΙΑΔ. και του ΚΕΘΙ με περιεχόμενο σχετικό με την έμφυλη βία, τα είδη της βίας κατά των γυναικών και του Δικτύου των Δομών. Ύστερα, οι μαθήτριες/τέες απάντησαν ανώνυμα σ' ένα ερωτηματολόγιο για το πώς αντιλαμβάνονται την ισότητα των φύλων και τί σημαίνει βία για αυτές/ούς. Τέλος, δόθηκαν σε όλα τα παιδιά χρωματιστά βραχιόλια με μπονύματα για το σεβασμό, την αγάπη και την ισότητα.

Στο **Δήμο Χίου**, πραγματοποιήθηκαν ενημερωτικές ομιλίες σε μαθητές/τριες Λυκείου με θέματα την «Έμφυλη Βία» και τη «Βία: αναγνώριση και διαχείριση». Επιπρόσθετα, πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή επιμορφωτική συνάντηση με μαθητές/τριες Γυμνασίου, με τίτλο «Έμφυλη Βία: εννοιολογικές αποσαφνίσεις και ενεργητικές πολιτικές για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών».

4. Φωταγώηση κτιρίων

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Εξάλειψης της Βίας κατά των Γυναικών, ορισμένοι Δήμοι σε συνεργασία με τις Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας, φωταγώησαν κεντρικά κτίρια τους, προς ευαισθητοποίηση του πληθυσμού σχετικά με το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών.

Οι Δήμοι **Αργοστολίου, Αρταίων και Δράμας**, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Εξάλειψης της Βίας κατά των Γυναικών, φωταγώησαν με πορτοκαλί χρώμα που είναι το επίσημο χρώμα της διεθνούς ευαισθητοποίησης για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών, δημόσια κτίρια, όπως το Δημοτικό Θέατρο και το Δημαρχείο. Ο Δήμος **Διδυμότειχου** μετονόμασε την οδό «Βασιλέως Γεωργίου» σε «Ελένης Τοπαλούδη» και πραγματοποίησε αποκαλυπτήρια μαρμάρινης στήλης, αφιερωμένη στη μνήμη της.

Το ΚΕΠ Υγείας του Δήμου **Ηγουμενίτσας** προχώρησε σε φωταγώγηση του Δημαρχιακού Μεγάρου Ηγουμενίτσας, όπως επίσης στο **Ηράκλειο** Κρήτης φωταγωγήθηκε το κεντρικό κτίριο της Περιφέρειας Κρήτης και το Δημαρχείο Ηρακλείου. Παράλληλα, αξιοσημείωτη δράση είναι και η φωταγώγηση του ρολογιού της πόλης, από το Δήμο **Λεβαδέων** σε συνεργασία με τη ΔΕΠΙΣ. του, προς τιμήν όλων των γυναικών που υπέστησαν κακοποίηση.

5. Συνεντεύξεις-Ραδιοφωνικά spot

Ένα άλλο είδος δράσης που πραγματοποίησαν οι Δήμοι για τη βία κατά των γυναικών είναι ραδιοφωνικές συνεντεύξεις. Για παράδειγμα, επαγγελματίες και στελέχη του Συμβουλευτικού Κέντρου του **Δήμου Αργοστολίου** παραχώρησαν συνέντευξη σχετικά με το φαινόμενο της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Ομοίως, εκπρόσωποι του **Δήμου Αλεξανδρούπολης** μίλησαν στα τοπικά μέσα με αφορμή τις εκδηλώσεις του Συμβουλευτικού Κέντρου για την Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών, ενώ στο **Δήμο Αρταίων** κοινωνική λειτουργός και ψυχολόγος μίλησαν σε τοπικό ραδιοφωνικό σταθμό.

Η Νομικός του Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών **Θόνβας** παραχώρησε ραδιοφωνική συνέντευξη στον Serios Fm στο πλαίσιο της «Παγκόσμιας Ημέρας Εξάλειψης της Βίας Κατά των Γυναικών». Σημαντική ήταν και η συμβολή της ψυχολόγου του ΣΚ **Καβάλας**, η οποία έκανε δηλώσεις στα τοπικά τηλεοπτικά μέσα για τη σημασία της ύπαρξης δομών υποστήριξης γυναικών θυμάτων κακοποίησης. Παράλληλα, η ίδια ήταν καλεσμένη σε ραδιοφωνική εκπομπή, όπου μίλησε για το ρόλο του ΣΚ Καβάλας και του δικτύου της ΓΓΙΑΔ. στην πρόληψη και αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Ζωντανή τηλεοπτική και ραδιοφωνική συνέντευξη παραχώρησε και η ψυχολόγος του Ξενώνα Φιλοξενίας Κακοποιημένων Γυναικών του Δήμου **Κοζάνης**, με αφορμή την αύξηση των καταγγελιών περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας.

Σε ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού προχώρησε και ο Ξενώνας Φιλοξενίας Κακοποιημένων Γυναικών **Κομοτηνής**, σε συνεργασία με άλλους φορείς και υπηρεσίες. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν ορισμένες ραδιοφωνικές εκπομπές προς ενημέρωση του πληθυσμού με θέματα, όπως «Σεξουαλική βία και επαναθυματοποίηση», «Κακοποιητικές σχέσεις και γνωστική ασυμφωνία», «Αποτοξίνωση μετά από μία κακοποιητική σχέση» κ.λπ.

Στο **Δήμο Σερρών** πραγματοποιήθηκε τηλεφωνική συνέντευξη της Κοινωνικής Λειτουργού του ΣΚ σε τοπικό κανάλι για την προώθηση των δράσεων του Συμβουλευτικού Κέντρου. Επίσης, παραχωρήθηκε τηλεφωνική συνέντευξη της κοινωνικής λειτουργού του κέντρου σε τοπικό ραδιοφωνικό σταθμό για την προώθηση της δράσης ευαισθητοποίησης για την εμπορία ανθρώπων «Συμβαίνει και εδώ» που έγινε σε συνεργασία με την ΜΚΟ A21. Ακόμα, συντάχθηκε άρθρο με τίτλο «Ψυχολογική βία- Αόρατο φαινόμενο», το οποίο φιλοξενήθηκε στο δωρεάν διανεμόμενο περιοδικό Social Profile. Στο άρθρο αναλύθηκε η ψυχολογική/λεκτική έμφυλη βία που παρατηρείται συχνά στις συντροφικές/οικογενειακές σχέσεις και δόθηκε έμφαση στα φαινόμενα του gaslighting και του mansplaining ως νέες διακριτές συμπεριφορές που στοχεύουν κυρίως στην υποτίμηση των γυναικών. Τέλος, στο **Δήμο Χίου** παραχωρήθηκε συνέντευξη στο ραδιόφωνο της ΑΛΗΘΕΙΑΣ με αφορμή τις δράσεις για τον εορτασμό της 25ης Νοεμβρίου.

6. Προβολή βίντεο-ταινίας-ντοκιμαντέρ

Προκειμένου να αναδειχθεί το πρόβλημα της βίας κατά των γυναικών και να ευαισθητοποιηθεί το κοινό να μη μένει σιωπηλό απέναντι σε οποιαδήποτε μορφή βίας, ορισμένοι Δήμοι προχώρησαν στην παραγωγή βίντεο και ταινιών.

Η **ΔΕΠΙΣ Αιγιαλείας** πρόβαλε στον κινηματογράφο του Δήμου «Απόλλων» την κινηματογραφική ταινία «Άνιση μάχη» με θέμα τη βία κατά των γυναικών σε μαθητές/τριες Λυκείου, ενώ ο **Δήμος Αλεξανδρούπολης** κατά την περίοδο αναφοράς διεξήγαγε το 5ο και 6ο φεστιβάλ «Ο Φάρος της Ισότητας» με ποικίλες πολιτιστικές δράσεις. Αναλυτικότερα, έλαβαν χώρα μουσικές συναυλίες, παραστάσεις stand-up comedy, εκθέσεις ζωγραφικής και φωτογραφίας, έκθεση κόμικς, αθλητικές εκδηλώσεις, καθώς και υπαίθριες δραστηριότητες για τα παιδιά όλων των ηλικιών, με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών της τοπικής κοινωνίας αναφορικά με το κοινωνικό φαινόμενο της έμφυλης βίας. Ακόμη, στελέχη του Συμβουλευτικού Κέντρου του Δήμου συμμετείχαν σε κοινωνικού χαρακτήρα ντοκιμαντέρ και παραχώρησαν τηλεοπτική συνέντευξη με θέμα πώς και εάν επηρέασε ο κορωνοϊός την εκδήλωση περιστατικών βίας σε βάρος των γυναικών.

Ο **Δήμος Αργοστολίου** πρόβαλε δωρεάν τη δραματική ταινία “What will people say?” στο Δημοτικό Θέατρο με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών, ενώ η **ΔΕΠΙΣ Βέροιας** πρόβαλε το ντοκιμαντέρ “Femicifio” και διεξήγαγε μουσική παράσταση στην Αντωνιάδειο Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών στη Βέροια, με τίτλο «Billie & Bellou: Δυο ζωές, δυο ζαριές». Στο ίδιο πλαίσιο, η **ΔΕΠΙΣ. Ελασσόνας** πρόβαλε την ταινία με θέμα τα πολλαπλά πρόσωπα της βίας.

Το ΚΕΠ Υγείας του **Δήμου Ηγουμενίτσας** πρόβαλε ένα βίντεο με θέμα την έμφυλη βία, το οποίο αναρτήθηκε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του Δήμου και παράχθηκε από τα ΜΜΕ. Ο **Δήμος Ηρακλείου**, μέσω της ΔΕΠΙΣ. του, υλοποίησε μια διαδραστική βιωματική εκδήλωση, κατά τη διάρκεια της οποίας παρουσιάστηκαν διάφορα μουσικά βίντεο, όπως της Ομάδας «11 & κάτι», μαθητριών/των του 11ου Λυκείου Ηρακλείου, με τίτλο: «Γυναικοκτονία. Το όνομά μου είν’ το δικό σου», καθώς και των μαθητριών/των του ΚΔΑΠ Αλικαρνασσού, με τίτλο: «SPEAK/ΜΙΛΑ».

Το ΣΚ **Καβάλας** πραγματοποίησε εκδήλωση με τίτλο «Έμφυλη βία: Οι προκλήσεις για τη νέα γενιά», κατά τη διάρκεια της οποίας προβλήθηκε σε μαθητές/τριες Λυκείου βίντεο σχετικά με την έμφυλη και ενδοοικογενειακή βία, ενώ ο **Δήμος Χαλανδρίου** δημιούργησε βίντεο με την Πέμπτη Ζούνη που προσκαλεί το ευρύ κοινό σε δράση ευαισθητοποίησης κατά της βίας.

7. Πολιτιστικές δράσεις

Η **ΔΕΠΙΣ Ακτίου-Βόνιτσας** και το Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας διοργάνωσε εκδήλωση-έκθεση φωτογραφίας διάρκειας επτά ημερών, με τίτλο «Φως στην αόρατη βία», σε συνεργασία με τον Ξενώνα Φιλοξενίας Γυναικών του Δήμου Αγρινίου, αφιερωμένη στην πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Στην έκθεση παρουσιάζονταν δώδεκα φωτογραφικοί πίνακες, βασισμένοι σε αληθινές ιστορίες κακοποιημένων γυναικών που φιλοξενήθηκαν στον Ξενώνα, ενώ μετά την παρουσίαση προβλήθηκε βίντεο της δράσης «Ως εδώ», παραγωγής του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βορείου Αιγαίου.

Έκθεση φωτογραφίας διοργάνωσε και ο **Δήμος Αλεξάνδρειας**, ο οποίος φιλοξένησε πορτραίτα της

κας. Κατερίνας Στριάκα, με θέμα «Γυναίκα», μεταξύ των οποίων φιλοξενούνταν κι' ένα πορτραίτο κακοποιημένης γυναίκας.

Δύο ακόμη εκθέσεις φωτογραφίας με θέμα τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία διοργανώθηκαν από το **Δήμο Αλεξανδρούπολης**, καθώς και από το **Δήμο Δράμας** με θέμα την κακοποίηση των γυναικών. Επιπρόσθετα, ο Δήμος Δράμας βράβευσε τον δημιουργό graffiti, Γιώργο Κολοβό, μεταφέροντας το μήνυμα ότι «Ήρθε η ώρα να μιλήσεις», αφιερωμένο σε όλες εκείνες τις γυναίκες που υφίστανται βία.

Στο πλαίσιο ευαισθητοποίησης για το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών, ο **Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης** διοργάνωσε θεατρική παράσταση του Μιχαήλ Άνθη με τίτλο «Άγουρα Κεράσια».

Το πχηρό μήνυμα για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών μεταδόθηκε μέσω καλλιτεχνικών δρώμενων και από τους Δήμους **Ηρακλείου Κρήτης, Καβάλας και Καλαμαριάς**, οι οποίοι σε συνεργασία με άλλους φορείς παρουσίασαν θεατρικά δρώμενα. Οι εκδηλώσεις περιλάμβαναν θεατρο-εικαστικές δράσεις, εκθέσεις γλυπτών, φωτογραφίας και βιωματικά παιχνίδια. Παράλληλα, η **ΔΕΠΙΣ. Καλλιθέας**, σε συνδιοργάνωση με τον Πολιτιστικό Σύλλογο «Πέζο», διοργάνωσε μουσικοθεατρική παράσταση με τίτλο «Εσύ τι θα φορέσεις;».

Πολιτιστικά δρώμενα απευθυνόμενα σε μαθητές/τριες και στο ευρύ κοινό πραγματοποίησε και το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών **Κερατσινίου-Δραπετσώνας**, όπως η έκθεση φωτογραφίας με τίτλο «ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ» και το εικαστικό διαδραστικό παιχνίδι «Βγες από την παγίδα της έμφυλης βίας». Σχολικές μονάδες, στην εκδήλωση που διοργάνωσε η Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κοζάνης, παρουσίασαν εικαστικές δημιουργίες, καλλιτεχνικά δρώμενα και βιωματικές παρεμβάσεις που έγιναν στα σχολεία, υποστηρίζοντας την καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Παράλληλα, παρουσιάστηκε μία θεατρική παράσταση με τίτλο «Γυναικοκτονίες» στο Πνευματικό Κέντρο Πτολεμαΐδας.

Η **ΔΕΠΙΣ Νεάπολης-Συκεών** διοργάνωσε την εκδήλωση με τίτλο: «Το όχι σημαίνει όχι», η οποία περιλάμβανε θεατρικό μονόλογο με τίτλο «Το σπίτι», ομιλία αναφερόμενη στις γυναικοκτονίες με τίτλο «Ούτε μια λιγότερη», καθώς και ανοιχτό διάλογο για την πρόληψη των μορφών έμφυλης βίας. Ταυτόχρονα, μια πολύ σημαντική δράση που υλοποίησε η **ΔΕΠΙΣ Νεάπολης-Συκεών** είναι μια φωτογράφηση που στέλνει το μήνυμα της εξάλειψης της έμφυλης βίας.

Αξιοσημείωτες είναι και οι εκθέσεις φωτογραφίας που πραγματοποιήθηκαν από τη **ΔΕΠΙΣ Λευκάδας** σε συνεργασία με το Κέντρο Κοινότητας του Δήμου, και η έκθεση φωτογραφίας που υλοποιήθηκε από την Φωτογραφική Ομάδα **Κομοτηνής** με θέμα «Γυναίκα, Μπέρα, Σύντροφος, Εργαζόμενη...μια Γυναίκα χίλιοι ρόλοι»

Στο **Δήμο Ρεθύμνης**, το Κέντρο Συμβουλευτικής πραγματοποίησε σε συνεργασία με τη ΔΕΠΙΣ και την Επιτροπή Γυναικείας Επιχειρηματικότητας του Εμπορικού Επιμελητηρίου Ρεθύμνου εσπερίδα με τίτλο «Από το πλην στο συν». Επίσης, παρουσιάστηκε ένας θεατρικός μονόλογος με τίτλο «Σώπα μπν μιλάς» από μέλος της ομάδας ΑΞΕΠΤ και τη θεατρική ομάδα Δήμου Φαιστού, καθώς και χορευτικά δρώμενα ενταγμένα στο πνεύμα της εκδήλωσης, από τέσσερις διαφορετικές σχολές χορού της πόλης.

Στο **Δήμο Σερρών**, το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Δήμου Σερρών συμμετείχε στην παρουσίαση βιβλίου της ψυχολόγου-συγγραφέα Τένιας Μακρή «Τα σημάδια μένουν...», με αφορμή την παγκόσμια ημέρα για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών. Στην εκδήλωση μίλησε η Κοινωνική Λειτουργός του

Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών του Δήμου για το ζήτημα της κακοποίησης των γυναικών και το ρόλο του Συμβουλευτικού Κέντρου. Τέλος, ο **Δήμος Ύδρας** οργάνωσε θεατρική παράσταση με τίτλο «Γυναίκες στο Κενό», παρουσιάζοντας τέσσερις ιστορίες κακοποίησης γυναικών, στο πλαίσιο ευαισθητοποίησης της κοινότητας απέναντι στην έμφυλη βία. Στην παράσταση μοιράστηκαν φυλλάδια πληροφόρησης για την 24ωρη τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 και την πλεκτρονική διεύθυνση του ιστότοπου που μπορούν να απευθυνθούν γυναίκες θύματα βίας.

8. Επιμορφωτικά Σεμινάρια-Σεμινάρια Αυτοάμυνας

Η βία κατά των γυναικών αποτελεί μία από τις συχνότερες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και γι' αυτό προς ευαισθητοποίηση του κοινού υλοποιούνται συχνά επιμορφωτικά σεμινάρια και διαδραστικά εργαστήρια από τις Δημοτικές Επιτροπικές Ισότητας της χώρας σε συνεργασία με άλλους φορείς.

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Εξάλειψης της Βίας κατά των Γυναικών, ο **Δήμος Αθηναίων** διοργάνωσε σεμινάριο εκμάθησης τεχνικών αυτοάμυνας και αποφυγής επιθέσεων από εξειδικευμένο εκπαιδευτή, καθώς και ο **Δήμος Αμπελοκήπων-Μενεμένης**, ο οποίος πραγματοποίησε δωρεάν σεμινάριο αυτοάμυνας Krav Maga σε γυναίκες. Παρόμοιο κύκλο σεμιναρίων αυτοάμυνας και αυτοπροστασίας σε γυναίκες διεξήγαγαν και οι **Δήμοι Άργους-Μυκηνών** και **Γλυφάδας**. Ταυτόχρονα, ο **Δήμος Γλυφάδας** διοργάνωσε επιμορφωτικό σεμινάριο με τίτλο «Πώς μπορώ να προλάβω και να διαχειριστώ τη σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας» σε συνεργασία με τον φορέα Women On Top και το πρόγραμμα «Safe @ Work» της ActionAid. Ακόμη ένα βιωματικό σεμινάριο με τίτλο «Από τί κινδυνεύει η ψυχή του ανθρώπου» με ομάδα στόχου το ευρύ κοινό, διοργανώθηκε από το **Δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης**, με στόχο την ανάπτυξη θεμάτων που αφορούν τη βία κατά των γυναικών.

Εργαστήριο για τη βία κατά των γυναικών έχουν υλοποιήσει τα στελέχη του ΣΚ **Θηβαίων**. Αντίστοιχα, και ο **Δήμος Ήρακλείου**, μέσω του Προγράμματος «HELIOS» του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, έχει πραγματοποιήσει διαδραστικό εργαστήριο για ενήλικες με τίτλο: «Δράση Ευαισθητοποίησης για την Εξάλειψη της Έμφυλης Βίας». Το ΣΚ **Κερατσινίου-Δραπετσώνας** υλοποίησε εργαστήρια για την έμφυλη βία αποκλειστικά για μαθητές/τριες των Λυκείων της πόλης, όπως επίσης επιμορφωτικά εργαστήρια πραγματοποίησε και η ΔΕΠΙΣ. με τη Δημοτική Επιτροπή Παιδείας του Δήμου **Κηφισιάς** στα Λύκεια του Δήμου με τίτλο «Φωνές ενάντια στην έμφυλη βία». Παράλληλα, σε σχολικές μονάδες του Δήμου **Κοζάνης** υλοποιήθηκαν βιωματικά εργαστήρια με στόχο την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και την προαγωγή της έμφυλης ισότητας. Επίσης, βιωματικό εργαστήρι με θέμα τη βία κατά των γυναικών έχει πραγματοποιηθεί και από τον Δήμο **Μεσσήνης**. Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί και ένα Πρόγραμμα Αυτοάμυνας γυναικών με τίτλο «Καμία μόνη» που παρουσίασε η ψυχολόγος του ΣΚ **Καρβάλας**, με στόχο την προάσπιση των γυναικών από οποιαδήποτε μορφή σωματικής κακοποίησης.

Ο **Δήμος Παλλήνης** σε συνεργασία με τη ΔΕΠΙΣ. διοργάνωσε «Εκπαίδευση Τεχνικών Αυτοπροστασίας» με εκπαιδευτή προπονητή ΤΑΕ KWON DO της Ελληνικής Ομοσπονδίας. Στο **Δήμο Ρεθύμνης**, το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών προχώρησε σε μία σειρά βιωματικών σεμιναρίων σε όλες/όλους τις/τους μαθήτριες/τές Λυκείου με θέμα την ισότητα των φύλων και την έμφυλη βία. Επίσης, σε συνεργασία με το Σύλλογο Μαχητικών Τεχνών Ρεθύμνου, το Γραφείο Ενδοοικογενειακής Βίας της Αστυνομικής Δι-

εύθυνσης Ρεθύμνου και τη ΔΕΠΙΣ Ρεθύμνης, διοργανώθηκε τρίωρο σεμινάριο Αυτοάμυνας και Αυτοπροστασίας για γυναίκες από 18 ετών και άνω. Ακόμα, υλοποιήθηκε βιωματικό εργαστήρι σε εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με θέμα την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας.

Ο Δήμος Σύρου Ερμούπολης, κατά τη διάρκεια του τριημέρου δράσεων για την Παγκόσμια Ημέρα Εξάλειψης της Βίας με τίτλο «Ενημερώνομαι», πραγματοποίησε τέσσερα βιωματικά εργαστήρια με ενεργή συμμετοχή του κοινού. Τέλος, ο **Δήμος Τεμπών** πραγματοποίησε βιωματικό εργαστήριο με θέμα «Οι εκφάνσεις της βίας σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο».

9. Επιμόρφωση και ενημέρωση επαγγελματιών

Στοχεύοντας στην καλύτερη αντιμετώπιση και διαχείριση περιστατικών βίας κατά των γυναικών, οι Δήμοι της χώρας προχώρησαν στη διοργάνωση επιμορφωτικών και ενημερωτικών σεμιναρίων σε επαγγελματίες του χώρου.

Για παράδειγμα, ο **Δήμος Αμαρουσίου** πραγματοποίησε επιμόρφωση σε υπαλλήλους των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου και μελών της ΔΕΠΙΣ, για την έμφυλη βία. Στα πλαίσια της εκπαίδευσης επαγγελματιών του πεδίου από την ΓΓΙΑΔ, σε συνεργασία με το ΚΕΘΙ και την Υπατική Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, παραδόθηκαν επιμορφωτικά σεμινάρια στα οποία συμμετείχαν υπάλληλοι των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου, η πρόεδρος και τα μέλη της ΔΕΠΙΣ.

Ακόμη, ο **Δήμος Αλεξανδρούπολης** διοργάνωσε μια συζήτηση-εργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, προκειμένου να οργανωθεί ένα σχέδιο δράσεων πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών, ενώ ο **Δήμος Ανδραβίδας-Κυλλήνης** προγραμμάτισε συνάντηση-δικτύωση κοινωνικών λειτουργών με το Συμβούλευτικό Κέντρο Κακοποιημένων Γυναικών Πύργου, με βασικό θέμα τη διαχείριση περιστατικών βίας κατά των γυναικών.

Συνάντηση με τους προέδρους των εμπορικών συλλόγων της **Βέροιας**, Νάουσας και Αλεξάνδρειας Ημαθίας, τον αναπληρωτή προϊστάμενο της ΔΥΠΑ, τον εργασιακό σύμβουλο και την Αντιδήμαρχο Παιδείας και Ισότητας των Φύλων του Δήμου Βέροιας, πραγματοποίησε ο Δήμος Βέροιας με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των συμμετεχόντων για τη λειτουργία του ΣΚ και το πρόγραμμα της ΔΥΠΑ για τις άνεργες γυναίκες θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Επιπλέον, ο Δήμος Βέροιας πραγματοποίησε δίωρη, διά ζώσης επιμορφωτική δράση στους/στις αστυνομικούς που φοιτούν στη Σχολή μετεκπαίδευσης και επιμόρφωσης της Ελληνικής Αστυνομίας Βορείου Ελλάδος για τη διαχείριση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας και το νομοθετικό πλαίσιο, με τίτλο «Ενδοοικογενειακή βία και κοινωνικές παρεμβάσεις». Ταυτόχρονα, ο **Δήμος Δυτικής Λέσβου** συμμετείχε μέσω του Κέντρου Κοινότητας στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα συνεργασίας της ΓΓΙΑΔ με το ΚΕΘΙ και την Υπατική Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, με θέμα «Εκπαίδευση για την έμφυλη βία και τις καταχρηστικές/παραβιαστικές συμπεριφορές».

Η **ΔΕΠΙΣ. Θήβας** σε συνεργασία με το ΣΚ Θήβας πραγματοποίησαν ενημερωτική συζήτηση με διοικητές και αξιωματικούς των Αστυνομικών Τμημάτων Βοιωτίας σχετικά με την έμφυλη βία και τον τρόπο διαχείρισης των περιστατικών από την αστυνομία και το Δίκτυο Δομών της ΓΓΙΑΔ.. Μέλη του επιστημονικού προσωπικού του Ξενώνα Φιλοξενίας Κακοποιημένων Γυναικών του Δήμου **Κοζάνης** πραγματοποίησαν εργαστήρια ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης στο εκπαιδευτικό προσωπικό των Λυκείων του

Δήμου Κοζάνης με τίτλους όπως, «Ενδοοικογενειακή βία, ενδείξεις και επιδράσεις μέσα στη σχολική κοινότητα», «Σημάδια παιδικής και εφηβικής κακοποίησης», «Αποδόμηση Έμφυλων Στερεοτύπων-Επίδραση στη σχολική κοινότητα». Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης πραγματοποίησε και ο Ξενώνας Φιλοξενίας Κακοποιημένων Γυναικών του Δήμου **Κομοτηνής** σε συνεργασία με το ΣΚ Κομοτηνής. Πραγματοποιήθηκαν δράσεις σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και οι Σύμβουλοι ενημέρωσαν τους/ις εκπαιδευόμενους/ες και τους/ις παρευρισκόμενους/ες καθηγητές/τριες για το Δίκτυο κατά της βίας των γυναικών και, ειδικότερα, για τις δράσεις και τις υπορεσίες του Ξενώνα και του ΣΚ Κομοτηνής.

Ο **Δήμος Πυλαίας Χορτιάτη**, σε συνεργασία με τον Διεθνή Μη Κερδοσκοπικό Οργανισμό A21, πραγματοποίησε εκπαιδευτικό πρόγραμμα για επαγγελματίες με σκοπό την «Αναγνώριση θυμάτων trafficking». Στόχος της εκπαίδευσης ήταν να εξοπλιστούν οι επαγγελματίες πρώτης γραμμής με τις γνώσεις και τα εργαλεία που χρειάζονται, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν ενδείξεις σε πιθανά θύματα εμπορίας ανθρώπων και να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες, ώστε να εντοπιστούν και να παραπεμφθούν με ασφάλεια στον κατάλληλο φορέα για να λάβουν την απαραίτητη φροντίδα.

Επίσης, το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Δήμου **Σερρών** συμμετείχε σε δράση ευαισθητοποίησης που πραγματοποίησε το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών του Δήμου Καλαμάτας στο Νοσοκομείο Καλαμάτας με σκοπό την ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών υγείας για την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας. Ακόμα, στην συνεδρίαση της Υποεπιτροπής για την Καταπολέμηση της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Ανθρώπων της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής των Ελλήνων, με θέμα «Δράσεις για την καταπολέμηση της εκμετάλλευσης και της εμπορίας ανθρώπων», συμμετείχε το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Δήμου Σερρών, κατόπιν πρόσκλησης. Η νομικός του Κέντρου αναφέρθηκε στις πολυεπίπεδες δράσεις του Συμβουλευτικού Κέντρου, τόσο για την εμπορία ανθρώπων όσο και για τις άλλες μορφές έμφυλης βίας.

Στον **Δήμο Σπάτων Αρτέμιδος**, στελέχη της Διεύθυνσης συμμετείχαν στο σεμινάριο της ΓΓΙΑΔ. με θέμα «Εκπαίδευση για την Έμφυλη Βία και τις καταχρηστικές/παραβιαστικές συμπεριφορές» ενώ στο **Δήμο Χαλανδρίου**, η ΔΕΠΙΣ Χαλανδρίου σε συνεργασία με το Δ.Σ. της Α'-Γ' ΕΛΜΕ Β' ΑΘΗΝΑΣ, διοργάνωσε διαδικτυακό επιμορφωτικό σεμινάριο για εκπαιδευτικούς με θέμα «Ενδοοικογενειακή Βία και Παιδί: Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού στην αναγνώριση και αντιμετώπιση του φαινομένου».

Στο **Δήμο Χερσονήσου**, πραγματοποίηθηκε διήμερο επιμορφωτικό σεμινάριο για Επαγγελματίες Υγείας και Ψυχικής Υγείας του Ευρωπαϊκού Έργου OSSPC, με θέμα την «Αντιμετώπιση των δραστών ενδοοικογενειακής βίας-τυπικές πεποιθήσεις, αξίες και τακτικές των δραστών ενδοοικογενειακής βίας». Επίσης, υλοποιήθηκε διαδικτυακό επιμορφωτικό σεμινάριο για τους Επαγγελματίες που εργάζονται σε Προγράμματα Διαχείρισης Δραστών και Υπηρεσίες Υποστήριξης Θυμάτων με τίτλο «Ενδυνάμωση των επαγγελματιών για την αποτελεσματική διαχείριση ανδρών θυτών Βίας με μεταναστευτικό υπόβαθρο».

10. Μελλοντικές δράσεις

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών, η **ΔΕΠΙΣ Βέροιας** προγραμματίζει θεατρική παράσταση και έκθεση φωτογραφίας στην Αντωνιάδεια Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, ενώ το Κέντρο Κοινότητας του **Δήμου Δυτικής Σάμου** σκοπεύει να πραγματοποιήσει ενημερωτική ημερίδα με στόχο την ενημέρωση, ανάδειξη έμφυλων διακρίσεων, την πρόληψη και τους τρόπους

αντιμετώπισης περιστατικών έμφυλης βίας, από επαγγελματίες ψυχικής υγείας.

Ακόμη, ο **Δήμος Ευρώτα** προγραμματίζει ημερίδα με περιεχόμενο την παρενοχλητική κυβερνοπαρακούθηση και κυβερνοαπασχόληση, τη μη συναινετική κοινοχρησία προσωπικών εικόνων και κυβερνούποκίνηση βίας και μίσους, το οποίο αφορά άμεσα τη βία κατά των γυναικών, ενώ ο **Δήμος Ζαγορίου** θα πραγματοποιήσει συνάντηση με τους προέδρους των δημοτικών κοινοτήτων για ενημέρωση και συζήτηση για τη βία κατά των γυναικών.

Η **ΔΕΠΙΣ Ηγουμενίτσας** επρόκειτο να εκδώσει ψήφισμα για δέσμευση σε μπδενική ανοχή στη σεξουαλική παρενόχληση και την καταπολέμηση των έμφυλων διακρίσεων και να διακινηθεί η Δημόσια Δέσμευση στα social media με τη μορφή δελτίου τύπου. Παράλληλα, πρόκειται να δημιουργηθεί ένα βίντεο που θα πραγματεύεται θέματα που αφορούν τις διάφορες μορφές βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων μορφών που δεν είναι ακόμα ευρέως αναγνωρίσιμες. Επίσης, πρόκειται να οριστεί ξεχωριστή ενότητα στο δικτυακό τόπο του Δήμου, όπου θα εμφανίζονται όλες οι δράσεις για την ισότητα και, τέλος, δεσμεύεται η Αντιδημαρχία Κοινωνικής Πολιτικής του Δήμου να δημιουργήσει Ξενώνα Κακοποιημένων Γυναικών.

Επιπλέον, το ΣΚ **Θηβαίων** σκοπεύει να υλοποιήσει δράσεις ευαισθητοποίησης για την έμφυλη ισότητα και στερεότυπα σε παιδιά που θα φοιτήσουν στους Παιδικούς Σταθμούς του Δήμου, καθώς και δράσεις δικτύωσης με τους φορείς και υπηρεσίες του Νομού Βοιωτίας. Παράλληλα, στοχεύει να προωθήσει τον Οδηγό Τσέπης για την Έμφυλη Βία σε δημόσιους φορείς.

Ο **Δήμος Καλλιθέας** σχεδιάζει να υλοποιήσει εκδήλωση, με αφορμή την Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας Κατά των Γυναικών, ενώ ο Δήμος Κομοτηνής πρόκειται να πραγματοποιήσει δύο ραδιοφωνικές εκπομπές από την ψυχολόγο του Ξενώνα Δήμου Κομοτηνής με θεματική «Ανδρική κουλτούρα και έμφυλη βία». Αξιοσημείωτη είναι η δράση για την οποία έχει αιτηθεί ο **Δήμος Καρύστου** προκειμένου να ενταχθεί στο Πρόγραμμα Ειδικής Εκπαίδευσης για την «Ψυχική Υγεία», το οποίο δίνει έμφαση σε θέματα Ενδοοικογενειακής Βίας και στην πρόληψη αυτών κατά την εφηβεία.

Παράλληλα, η **ΔΕΠΙΣ Κορυδαλλού** αιτήθηκε την ενεργοποίηση του πρωτοκόλλου συνεργασίας με τον Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιά για την παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας σε κακοποιημένες γυναίκες. Επιπλέον, σχεδιάζει την υλοποίηση ενημερωτικών δράσεων εντός της σχολικής κοινότητας και, τέλος, αναμένεται ο ορισμός ημερομηνίας για ανοιχτή ενημερωτική ημερίδα όπου μεταξύ άλλων ο Προϊστάμενος του Τμήματος Πειραιά Ενδοοικογενειακής Βίας θα προβεί σε σχετική ενημέρωση και θα δώσει κατευθύνσεις για το πώς πρέπει τα θύματα να αντιμετωπίζουν περιστατικά βίας και πού πρέπει να απευθύνονται για να απολαμβάνουν προστασία.

Παράλληλα, ο **Δήμος Μαρκόπουλου-Μεσογαίας** σχεδιάζει τη δημιουργία και διανομή έντυπου υλικού για την ενημέρωση των γυναικών για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, τη συνεργασία με το αστυνομικό τμήμα της περιοχής, και πιο συγκεκριμένα με γυναίκες αστυνομικούς, με στόχο την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση επί του θέματο, ενώ, τέλος, σκοπεύει να προβεί σε ενέργειες για την παραπομπή γυναικών που έχουν υποστεί οποιαδήποτε μορφή έμφυλης βίας και πολλαπλών διακρίσεων σε συνεργασία με τον Συμβουλευτικό Σταθμό Χαλανδρίου. Στόχος είναι η προσφορά υπηρεσιών κοινωνικής, ψυχολογικής και νομικής υποστήριξης σε γυναίκες θύματα έμφυλης βίας.

Ο **Δήμος Πύλης** σκοπεύει να προχωρήσει σε δράση ενημέρωσης και πληροφόρησης με διανομή

φυλλαδίων, σε συνεργασία με το Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών Θυμάτων Βίας του Δήμου Τρικκαίων, ενόψει της Παγκόσμιας Ημέρας για την εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών, ενώ, τέλος, ο **Δήμος Φυλής** σε συνεργασία με τη ΔΕΠΙΣ. σχεδιάζει κοινή εκδήλωση ή δράση με εναλλακτικό περιεχόμενο με θέμα την καταπολέμηση της βίας και των πολλαπλών διακρίσεων κατά των γυναικών.

4. Επιμορφωτικές δράσεις σε επαγγελματίες

Η ΓΓΙΑΔ σε συνεργασία με το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) και την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α. του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες) διοργάνωσε επιμορφωτικά σεμινάρια υπό την κεντρική θεματική : «Εκπαίδευση για την Έμφυλη Βία και τις καταχρηστικές/παραβιαστικές συμπεριφορές» που απευθύνονταν σε επαγγελματίες πεδίου που υποστηρίζουν αιτούντες/σες άσυλο και πρόσφυγες. Για την υλοποίηση των σεμιναρίων οι συν διοργανωτές συνεργάστηκαν με το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, την Ελληνική Αστυνομία (Ε.Α.), τον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας (Ε.Ο.Δ.Υ.) και την Ομάδα Διαχείρισης του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς (Ε.Μ.Α.) για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων- EMA- ΕΚΚΑ, εκπρόσωποι των οποίων συμμετείχαν με εισηγήσεις. Οι θεματικές κάλυψαν ένα ευρύ πεδίο που αφορά στην πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας σε θεσμικό επίπεδο αλλά και με αναφορά στους παράγοντες που ενισχύουν το φαινόμενο και τρόπους καταπολέμησης αυτού με έμφαση στον προσφυγικό πληθυσμό.

Οι επιμορφώσεις είχαν τη μορφή διήμερων σεμιναρίων με δυνατότητα δια ζώσης και διαδικτυακής συμμετοχής με σκοπό να διευκολυνθεί η συμμετοχή των επαγγελματιών πεδίου. Τα σεμινάρια πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα στις 8-9/12/2022 και στις 15-16/12/2022, στη Μυτιλήνη στις 4-5 Μαΐου και στη Θεσσαλονίκη στις 24-25 Ιουλίου. Στόχος των επιμορφώσεων είναι η ενίσχυση των ικανοτήτων του προσωπικού, στην καταπολέμηση των στερεοτύπων και στην ευαισθητοποίηση του κοινού σε ζητήματα διαπολιτισμικότητας. Η εν λόγω δράση εντάσσεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2021 - 2025 και έλαβε χώρα στο πλαίσιο του Μνημονίου Συνεργασίας της ΓΓΙΑΔ και του ΚΕΘΙ με την Υ.Α. του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Συγκεκριμένα, οι επιμορφώσεις απευθύνονταν σε υπαλλήλους κρατικών φορέων που παρέχουν υπηρεσίες σε προσφυγικό και μεταναστευτικό πληθυσμό, προσωπικό που εργάζεται στην πρώτη γραμμή όπως στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.) και στις Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές Νήσων (Κ.Ε.Δ.Ν.) και στις δομές φιλοξενίας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, προσωπικό του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), αστυνομικό προσωπικό του Υπ. Προστασίας του Πολίτη, στο προσωπικό των Κοινωνικών Υπηρεσιών των Νοσοπλευτικών Ιδρυμάτων, στο προσωπικό των κοινωνικών υπηρεσιών, των Κέντρων Κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών των Δήμων και στα στελέχη των δομών του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ που παρέχει απ' ευθείας υπηρεσίες σε αιτούντες/σες άσυλο και πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας. Στο σύνολο των εκπαιδεύσεων συμμετείχαν δια ζώσης και διαδικτυακά περίπου 400 εργαζόμενοι. Η ΓΓΙΑΔ, σε συνεργασία με το ΚΕΘΙ και την Υ.Α. του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, θα συνεχίσει τις εκπαιδεύσεις το επόμενο χρονικό διάστημα εμπλουτίζοντας τις θεματικές και με φυσική παρουσία εκπροσώπων των εμπλεκόμενων φορέων και σε άλλους δήμους και περιφέρειες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΟΜΩΝ

1. Παρατηρητήριο: Δείκτες για τη βία κατά των γυναικών

Το Παρατηρητήριο Ισότητας των Φύλων της ΓΓΙΑΔ είναι αρμόδιο για την εφαρμογή του άρθρου 11 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την έμφυλη βία που αφορά στον συντονισμό της συλλογής και στη δημοσιοποίηση των στατιστικών στοιχείων κάθε μορφής βίας που καλύπτεται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (παρ. 8 του άρθ. 4 του Ν. 4531/2018). Έτσι, για πέμπτη συνεχή χρονιά, το Παρατηρητήριο προχωρά στη δημοσιοποίηση των δεικτών παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.⁷² Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται τα στοιχεία για τους δείκτες που έχουν προταθεί από το EIGE⁷³ και το ερωτηματολόγιο της GREVIO.⁷⁴

Η συλλογή αξιόπιστων και συγκρίσιμων στατιστικών δεδομένων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί στόχο του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE – European Institute for Gender Equality) και υπογραμμίζεται στο άρθρο 44 της πρότασης οδηγίας για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας [COM(2022) 105 final] της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε διοργανικές διαπραγματεύσεις. Μέχρι στιγμής φαίνεται ότι οι αντιστάσεις των κρατών-μελών στη συλλογή των εν λόγω στατιστικών έχουν αποδυναμώσει τις σχετικές διατάξεις της πρότασης οδηγίας, ενώ ο χρόνος που αναμένεται η οδηγία να λάβει την τελική της μορφή παραμένει ακόμη άγνωστος.

Η δομή του παρόντος κεφαλαίου ακολουθεί τους αρμόδιους φορείς από τους οποίους το Παρατηρητήριο συλλέγει τα διοικητικά δεδομένα για την έμφυλη βία. Τα στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας αντλήθηκαν από το αρμόδιο Τμήμα Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας. Η δομή της συγκεκριμένης βάσης δεδομένων της αστυνομίας δεν είναι ακόμη σε θέση να παράσχει στατιστικά στοιχεία με συνδυασμό μεταβλητών. Έτσι, τα στοιχεία παρουσιάζονται ανά φύλο δράστη, φύλο θύματος, της σχέσης θύματος-δράστη, καθώς και του τρόπου τέλεσης του αδικήματος. Ακόμη, η φετινή εστίαση της Ετήσιας Έκθεσης στην έμφυλη βία στον κυβερνοχώρο αντικατοπτρίζεται και στα στατιστικά που παρουσιάζονται στο παρόν κεφάλαιο. Για πρώτη χρονιά δημοσιεύονται στοιχεία για τη διαδικτυακή απειλή, το cyber stalking και την εκδικητική πορνογραφία από τη Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της ΕΛΑΣ, σύμφωνα με τα σχετικά άρθρα του Ποινικού Κώδικα (333 και 346). Η δυνατότητα παροχής δεδομένων με τη διάσταση του φύλου του θύματος και του δράστη, αλλά και της μεταξύ τους σχέσης είναι ακόμη περιορισμένη, ωστόσο η τροποποίηση των σχετικών φορμών καταγραφής και η υποχρεωτικότητα συμπλήρωσής τους είναι κάτι που εξετάζεται από την αρμόδια Διεύθυνση της ΕΛΑΣ.

Κατόπιν συνεργασίας του Παρατηρητηρίου Ισότητας των Φύλων με το νεοσυσταθέν Τμήμα JustStat του Υπουργείου Δικαιοσύνης, αρμόδιο για τη συλλογή στατιστικών στοιχείων από τη δικαιοσύνη, αναπτύχθηκε μια νέα διαδικασία συλλογής των στοιχείων για τα αδικήματα της ενδοοικογενειακής βίας. Σε

72 Για τα στοιχεία των ετών 2016-2018, βλ. το [23ο Ενημερωτικό Σημείωμα του Παρατηρητηρίου](#), για τα στοιχεία του 2019, βλ. το [27ο Ενημερωτικό Σημείωμα του Παρατηρητηρίου](#), καθώς και την [1η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών της ΓΓΟΠΙΦ](#), για τα στοιχεία του 2020, βλ. την [2η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών της ΓΓΟΠΙΦ](#), και για τα στοιχεία του 2021, βλ. την [3η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών της ΓΓΟΠΙΦ](#).

73 Αναλυτικότερα στοιχεία για τους δείκτες και τη διαθεσιμότητα των στοιχείων βρίσκονται [εδώ](#).

74 Το πλήρες ερωτηματολόγιο με βάση το οποίο η ομάδα εμπειρογνωμόνων (GREVIO) αξιολογεί την εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης βρίσκεται [εδώ](#).

αυτή τη διαδικασία το Παραπρητήριο δεν μεσολαβεί πλέον ανάμεσα στις Εισαγγελίες Πρωτοδικών της χώρας και το Υπ. Δικαιοσύνης, αλλά αποτελεί τον τελικό παραλήπτη των στοιχείων. Καθώς η νέα αυτή διαδικασία βρίσκεται ακόμη υπό διαμόρφωση, οι δυνατότητες εξαγωγής συγκεκριμένων μεταβλητών είναι ακόμη περιορισμένες. Έτσι, σε αυτή τη φάση δεν υπάρχει η δυνατότητα καταμερισμού των στοιχείων με βάση το φύλο. Για το λόγο αυτό συμφωνήθηκε στην παρούσα Έκθεση να μην παρουσιαστούν τα στοιχεία για τους 4 δείκτες της δικαιοσύνης (δείκτες 10, 11, 12 και 14) ανά φύλο, αλλά να συμπεριληφθούν τα στοιχεία αναφορικά με τις ποινικές διώξεις, τις καταδίκες σε πρώτο βαθμό, τις αθωωτικές αποφάσεις, τις αναβλητικές αποφάσεις, τις εφέσεις που ασκήθηκαν σε πρωτόδικες αποφάσεις, καθώς και τις καταδίκες σε δεύτερο βαθμό (Εφετεία) συγκεντρωτικά για τα έτη 2016-2022. Τα στοιχεία του 13ου δείκτη της δικαιοσύνης (άνδρες που εκτίουν ποινή στερπτική της ελευθερίας) παρουσιάζονται όπως κάθε χρόνο, καθώς αντλήθηκαν για ακόμη μια χρονιά από το Τμήμα Στρατηγικού Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Αντεγκληματικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη.

Τα στοιχεία για τα θεραπευτικά προγράμματα δραστών αντλήθηκαν από τις αρμόδιες Διευθύνσεις του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ). Το ΕΚΚΑ αποτελεί τον κατεξοχήν δημόσιο φορέα που από το 2008 υλοποιεί στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη τα ειδικά συμβουλευτικά - θεραπευτικά προγράμματα που απευθύνονται σε δράστες ενδοοικογενειακής βίας που έχουν υπαχθεί στη διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης (Κεφάλαιο Δ του Ν. 3500/2006). Ακόμη, παρουσιάζονται και τα στοιχεία της γραμμής 197 του ΕΚΚΑ για τις γυναίκες θύματα βίας και τα τρίτα πρόσωπα που έχουν ζητήσει πληροφορίες για θύματα έμφυλης βίας.

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται και στοιχεία από τη Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής και την Υπηρεσία Ασύλου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, αναφορικά με τις μετανάστριες και τις προσφύγισσες που έχουν αιτηθεί και έχουν λάβει άδεια παραμονής και άσυλο για λόγους που σχετίζονται με την έμφυλη βία. Ενώ, τέλος, παρουσιάζονται και τα στοιχεία του Αυτοτελούς Τμήματος για την παρακολούθηση της βίας και παρενόχλησης στην εργασία του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, καθώς και τα στοιχεία από την Ελληνική Αρχή Αποζημίωσης θυμάτων εγκληματικών πράξεων του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

1. ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Πίνακας 1: Δείκτες από την αστυνομία σχετικά με τη βία κατά των γυναικών (2010-2022)⁷⁵

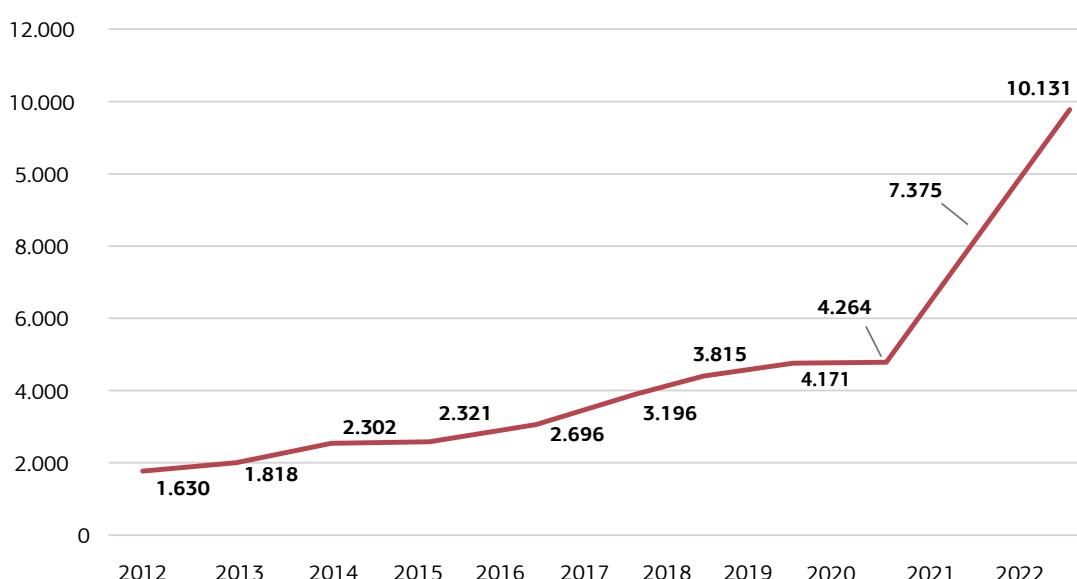
Δείκτες που έχουμε στη διάθεσή μας													Δείκτες EIGE	
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
1. Ετήσιος αριθμός γυναικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας			1.630	1.818	2.302	2.321	2.696	3.196	3.815	4.171	4.264	7.375	10.131	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων συντροφικής βίας
2. Ετήσιος αριθμός καταγγελλόμενων εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας	1.303	2.005	2.455	2.896	3.512	3.572	3.839	3.134	4.722	5.221	5.669	8.776	11.534	Αριθμός καταγγελλόμενων εγκλημάτων συντροφικής βίας κατά γυναικών (18 ετών και άνω) με δράστες άνδρες
3. Ετήσιος αριθμός ανδρών δραστών ενδοοικογενειακής βίας			1.620	1.886	2.351	2.428	2.891	2.395	4.202	4.619	4.436	7.571	10.166	Αριθμός ανδρών (18 ετών και άνω) δραστών συντροφικής βίας κατά γυναικών (και ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού ανδρών δραστών)
4. Ετήσιος αριθμός θυμάτων σωματικής βίας (σωματική βλάβη και παράνομη βία)											3.609	6.166	7.430	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων σωματικής συντροφικής βίας με δράστες άνδρες (18 ετών και άνω)
5. Ετήσιος αριθμός θυμάτων ψυχολογικής βίας (απειλή)											2.906	6.057	7.754	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων ψυχολογικής συντροφικής βίας με δράστες άνδρες (18 ετών και άνω)
6. Ετήσιος αριθμός θυμάτων σεξουαλικής βίας (προσβολή γενετήσιας αξιοπρέπειας)											69	147	542	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων σεξουαλικής συντροφικής βίας με δράστες άνδρες (18 ετών και άνω)
7. Ετήσιος αριθμός θυμάτων οικονομικής βίας (μη διαθέσιμα στοιχεία)											-	-	1.626	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων οικονομικής συντροφικής βίας με δράστες άνδρες (18 ετών και άνω)
8. Ετήσιος αριθμός γυναικών θυμάτων που καταγγέλλουν βιασμό	263	226	234	222	194	183	217	223	142	148	126	226	303	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων που καταγγέλλουν βιασμό
9. Γυναίκες θύματα ανθρωποκτονίας με πρόθεση (299 ΠΚ) σε συνδυασμό με τον νόμο περί ενδοοικογενειακής βίας	11	12	6	13	12	11	13	7	13	8	8	23	24	Γυναίκες (18 ετών και άνω) θύματα γυναικοκτονίας από σύζυγο/σύντροφο ως ποσοστό γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας

75. Καθώς τα διαθέσιμα διοικητικά δεδομένα της Ελλάδας δεν πληρούν τα κριτήρια συγκρισιμότητας που έχει ορίσει το EIGE, στην αριστερή στήλη του πίνακα αναγράφονται οι δείκτες στους οποίους ανταποκρίνονται τα διαθέσιμα στοιχεία και στην τελευταία στήλη οι δείκτες του EIGE. Ακόμη, καθώς η βάση δεδομένων της ΕΛΑΣ βρίσκεται σε αναθεώρηση, τα διαθέσιμα στοιχεία των δεικτών 4-7 παρουσιάζονται συνολικά για τα επιμέρους αδικήματα, δηλαδή χωρίς να περιλαμβάνονται σε αυτά οι μεταβλητές του φύλου και της σχέσης μεταξύ του θύματος και του δράστη.

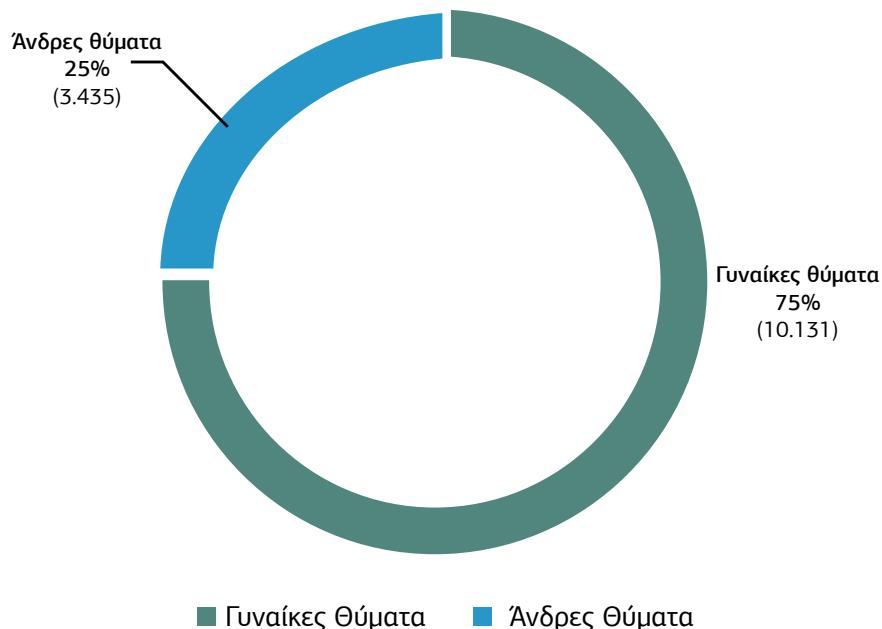
Δείκτης 1: Ετήσιος αριθμός γυναικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας

Στο Γράφημα 1 απεικονίζεται η συνεχιζόμενη αύξηση του συνολικού αριθμού των γυναικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας που προχώρησαν σε καταγγελία στην αστυνομία και το 2022. Το διάστημα 2012-2020 η αύξηση των καταγγελιών κυμαίνονταν από 1-26%. Το 2021 σημειώθηκε ραγδαία αύξηση των καταγγελιών, της τάξης του 72,9%. Έτσι, σε σχέση με το 2020 ο αριθμός των γυναικών που κατήγειλαν ενδοοικογενειακή βία το 2022 στην αστυνομία υπερδιπλασιάστηκε, φτάνοντας σε ποσοστό το 137,6%, καθώς το 2020 4.264 γυναίκες είχαν προχωρήσει σε καταγγελία ενώ το 2022 ο αριθμός τους ανήλθε σε 10.131.

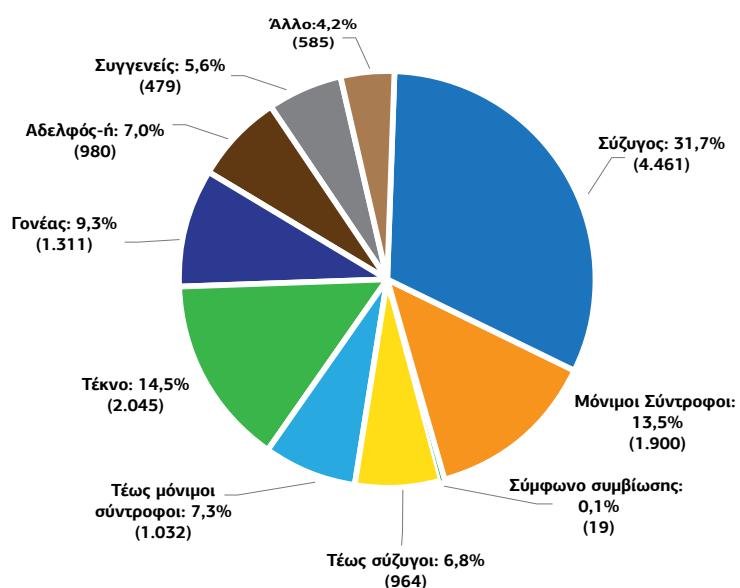
Γράφημα 1: Ετήσιος αριθμός γυναικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας (2010-2022, ΕΛΑΣ)

Σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, οι γυναίκες αποτελούν τα 3/4 των θυμάτων που προχωρούν σε καταγγελία στην αστυνομία (βλ. Γράφημα 2).

Γράφημα 2: Αριθμός θυμάτων ανά φύλο (2022, ΕΛΑΣ)

Στις περισσότερες περιπτώσεις το θύμα φαίνεται να διατηρούσε, είτε κατά την στιγμή τέλεσης του εγκλήματος είτε κατά το παρελθόν, συντροφική ή συζυγική σχέση με τον δράστη. Από τα στοιχεία της αστυνομίας για τη σχέση θύματος-δράστη προκύπτει ότι για ακόμα μια χρονιά τα υψηλότερα ποσοστά βίας καταγράφονται στις συντροφικές σχέσεις (ποσοστό 59,4%).

Γράφημα 3: Σχέση θύματος-δράστη στα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας (2022, ΕΛΑΣ)

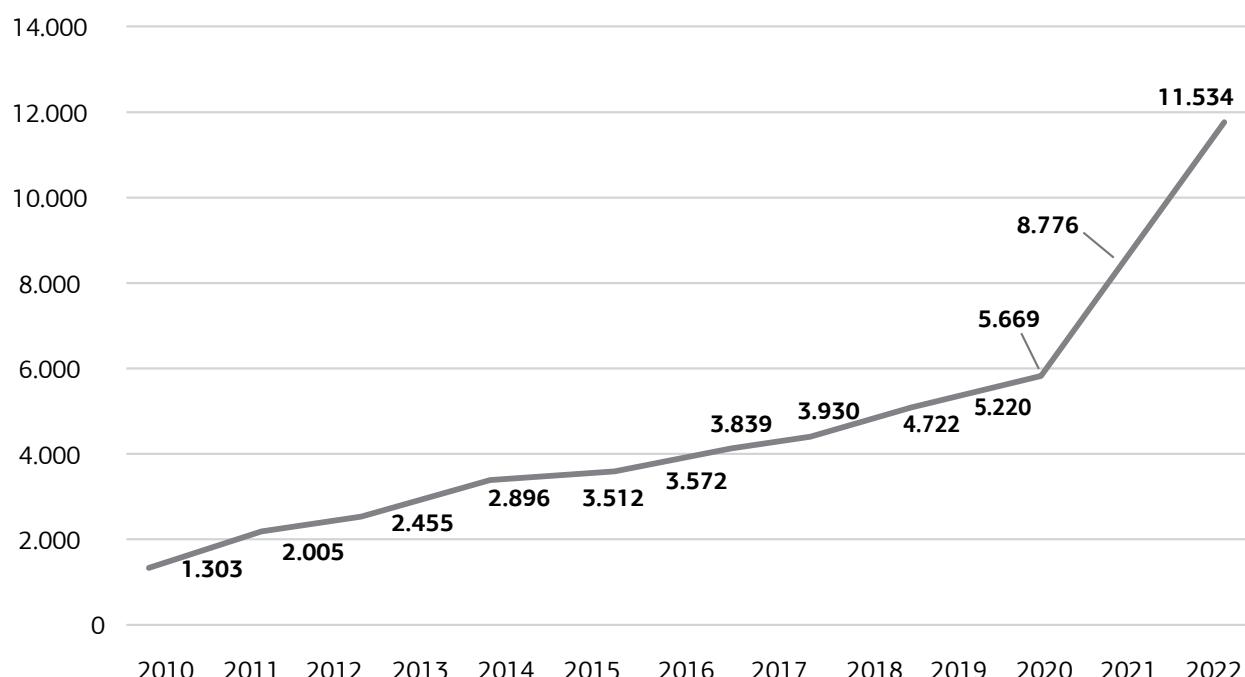
Αναλυτικότερα, το μεγαλύτερο ποσοστό των δραστών αποτελούν οι σύζυγοι των θυμάτων (31,7%, 4.461). Οι μόνιμοι σύντροφοι των θυμάτων αποτελούν τους δράστες των εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας σε ποσοστό 13,5%, (1.900) ενώ οι τέως σύντροφοι και οι τέως σύζυγοι καταγράφουν χαμπλότερα ποσοστά, 7,3% (1.032) και 6,8% (964) αντίστοιχα.

Τις τρεις επόμενες κατηγορίες θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, μετά τα θύματα συντροφικής βίας, αποτελούν τα παιδιά των δραστών (14,3%), οι γονείς των δραστών (9,8%) και τα αδέλφια αυτών (7,2%).⁷⁶

Δείκτης 2: Ετήσιος αριθμός καταγγελλόμενων εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας

Ο ετήσιος αριθμός των **καταγγελλόμενων εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας** το 2022 παρουσιάζει αύξηση κατά **31,4%**, σε σχέση με το 2021, διπλασιάζοντας τον αριθμό των καταγγελιών σε σχέση με το 2020 (103,5%).

**Γράφημα 4: Ετήσιος αριθμός καταγγελλόμενων εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας
(2010-2022, ΕΛΑΣ)**

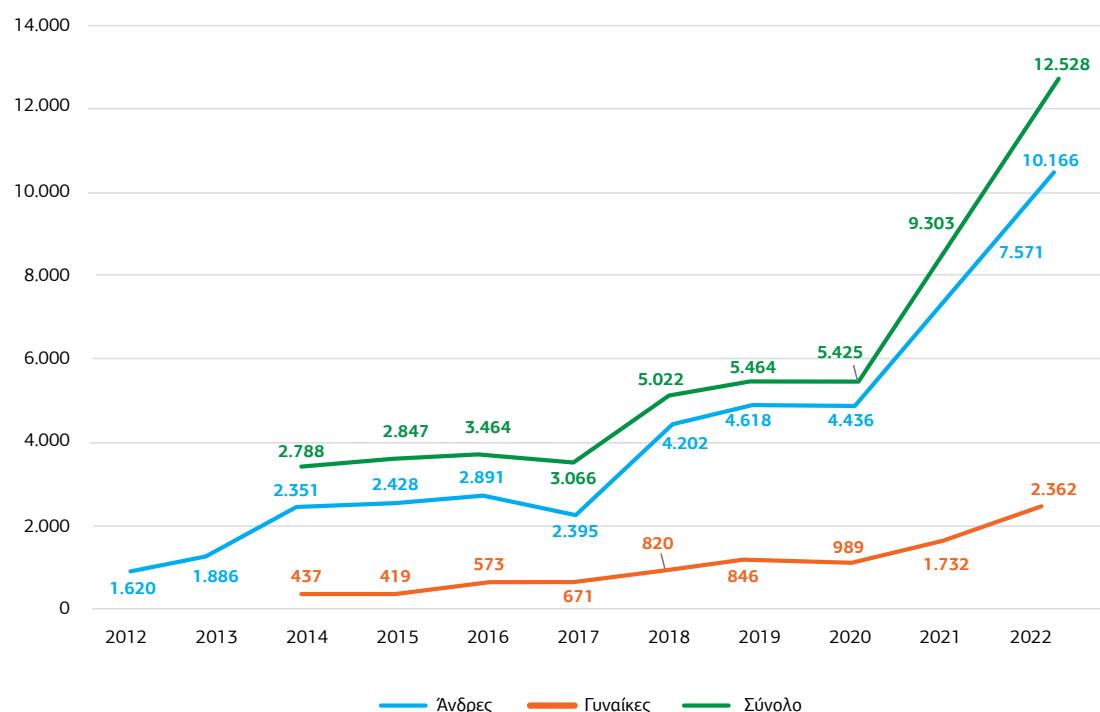

76. Σημειώνεται ότι το σύνολο των σχέσεων είναι μεγαλύτερο από το σύνολο των θυμάτων καθότι αυτά πιθανόν να συνδέονται με περισσότερους του ενάς δράστη με διαφορετικό συγγενικό βαθμό.

Δείκτης 3: Ετήσιος αριθμός ανδρών δραστών ενδοοικογενειακής βίας

Αντίστοιχα με τους προηγούμενους δείκτες, ανάλογη αύξηση παρουσίασε και ο ετήσιος αριθμός των ανδρών δραστών ενδοοικογενειακής βίας το 2022.

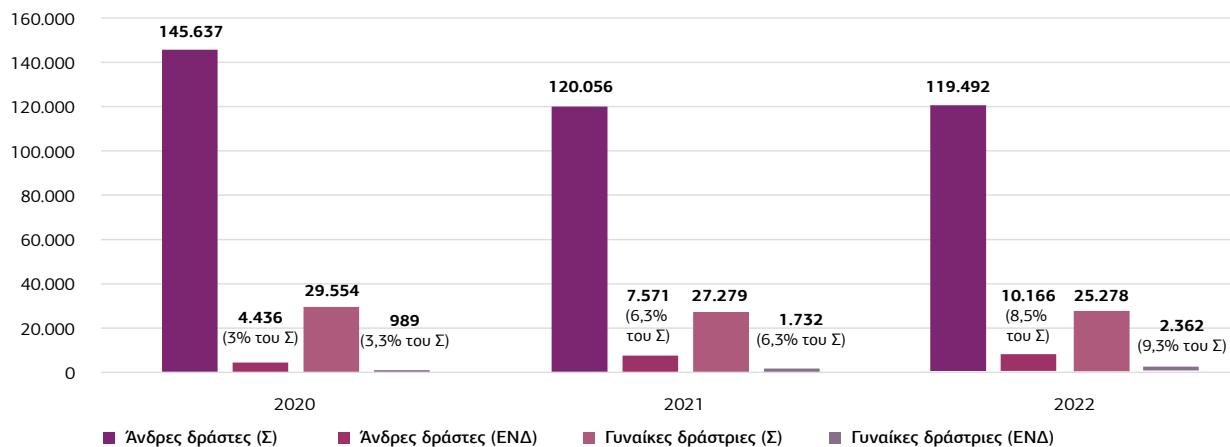
**Γράφημα 5: Ετήσιος αριθμός δραστών εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας
(2012-2022, ΕΛΑΣ)**

Οι άνδρες δράστες ενδοοικογενειακής βίας ανήλθαν το 2022 σε 10.166, σημειώνοντας αύξηση 34,3% σε σχέση με το 2021. Ανάλογη φαίνεται να είναι και η αύξηση του αριθμού των γυναικών δραστών, καθώς το 2022 ανήλθαν σε 2.362, 36,4% περισσότερες σε σχέση με το 2021.

Ενδεικτικά κατά την εξέταση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας είναι και τα στοιχεία που συγκρίνουν το ποσοστό των δραστών αυτού του εγκλήματος σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των δραστών οι οποίοι καταγγέλθηκαν στην αστυνομία για οποιοδήποτε αδίκημα (βλ. Γράφημα 5).

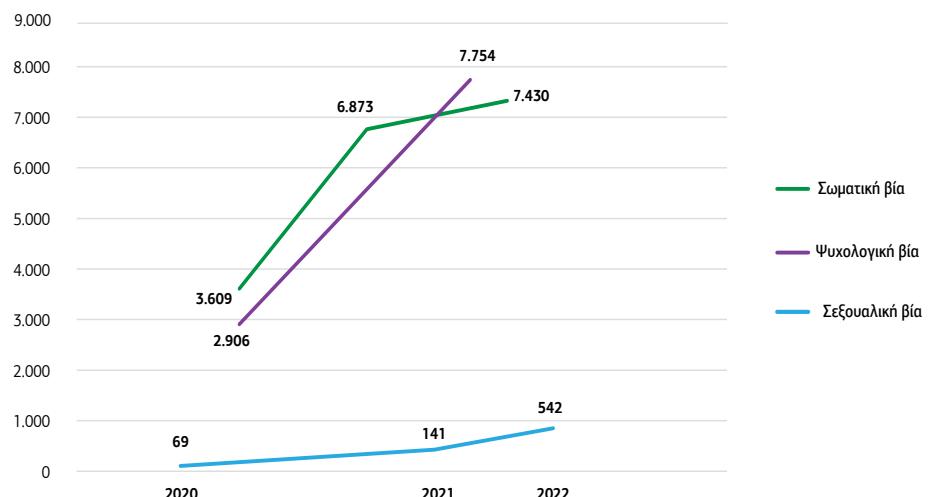
Γράφημα 6: Ετήσιος αριθμός δραστών εγκλημάτων συνολικά (Σ) και εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας (ΕΝΔ) ανά φύλο (2020-2022, ΕΛΑΣ)

Από τα στοιχεία των τριών τελευταίων ετών προκύπτει ότι ενώ ο συνολικός αριθμός δραστών εγκλημάτων συνολικά, ανεξαρτήτως φύλου, βαίνει μειούμενος, ο συνολικός αριθμός των δραστών εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας αυξάνεται. Αυτό προκύπτει ως αποτέλεσμα της αύξησης των καταγγελιών των σχετικών αδικημάτων. Για το 2022, οι άνδρες δράστες ενδοοικογενειακής βίας αποτέλεσαν το 8,5% του συνολικού ανδρικού πληθυσμού που απασχόλησε την ΕΛΑΣ, ενώ οι γυναίκες το 9,3% των γυναικών δράστιδων εγκλημάτων.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι τέσσερις διαφορετικές μορφές βίας που καταγράφονται στα στοιχεία της αστυνομίας, σύμφωνα με τους τρόπους τέλεσης των αδικημάτων.

Γράφημα 7: Ετήσιος αριθμός περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας ανά μορφή βίας (2020-2021, ΕΛΑΣ)

Όπως φαίνεται και στο παραπάνω Γράφημα, τα περισσότερα καταγεγραμμένα περιστατικά αφορούν σε σωματική και ψυχολογική βία (τέταρτος και πέμπτος δείκτης). Ο αριθμός των περιστατικών σωματικής βίας το 2022 παρέμεινε σχετικά σταθερός σε σχέση με την ραγδαία αύξηση που είχε καταγράψει το 2021. Ενώ, ο αριθμός των περιστατικών ψυχολογικής βίας συνέχισε να αυξάνεται, καταγράφοντας αύξηση 44,9% σε σχέση με το 2021. Σημειώνουμε ότι στα περιστατικά ψυχολογικής βίας καταγράφονται τα αδικήματα της ενδοοικογενειακής απειλής και της παράνομης βίας (άρθρο 7 του Ν. 3500/2006), ενώ σε ένα περιστατικό ενδέχεται να ασκήθηκαν περισσότεροι του ενός τρόπου άσκησης βίας.

Στον έκτο δείκτη (ετήσιος αριθμός γυναικών θυμάτων σεξουαλικής ενδοοικογενειακής βίας από άνδρες δράστες) καταγράφονται οι καταγγελίες για προσβολή γενετήσιας αξιοπρέπειας (άρθρο 9 του Ν. 3500/2006), καθώς και δύο περιπτώσεις κατάχρησης ανικάνου προς αντίσταση σε γενετήσια πράξη (άρθρο 8 παρ. 2 του Ν. 3500/2006 και άρθρο 338 του ΠΚ). Σε σχέση με το 2021, το 2022 οι καταγγελίες στην αστυνομία υπερτριπλασιάστηκαν καθώς από 141 ανήλθαν σε 542 (αύξηση 284,4%).

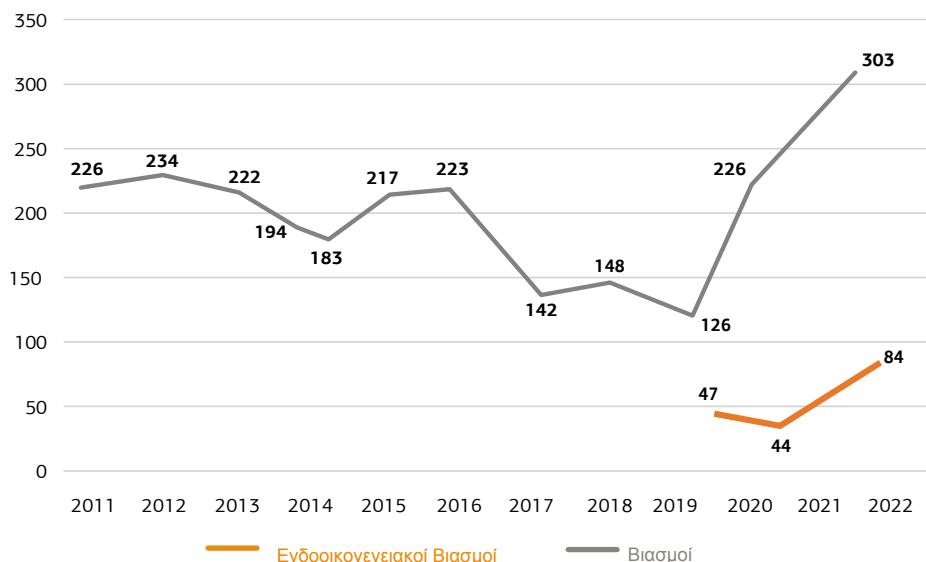
Για πρώτη χρονιά δημοσιεύονται φέτος τα στοιχεία για τον έβδομο δείκτη που αφορά στον ετήσιο αριθμό γυναικών θυμάτων οικονομικής ενδοοικογενειακής βίας. Καθώς στο ελληνικό δίκαιο δεν υπάρχει ξεχωριστή διάταξη για την οικονομική βία, σε αυτό τον δείκτη παρουσιάζονται τα στοιχεία που αφορούν στην άρνηση καταβολής διατροφής. Η απολύτως έμφυλη διάσταση της εν λόγω μορφής βίας αποτυπώνεται στο γεγονός ότι το 2022 ο αριθμός των γυναικών που προχώρησαν σε σχετική καταγγελία ανήλθε σε 1.626 και ο αριθμός των ανδρών σε 60.

Δείκτης 8: Ετήσιος αριθμός γυναικών θυμάτων που καταγγέλλουν βιασμό

Ο συνολικός αριθμός των βιασμών που καταγγέλθηκαν στην αστυνομία από γυναίκες το 2022 ανήλθε σε 303. Αναφορικά με τις καταγγελίες για βιασμό στα πλαίσια της οικογένειας, προκύπτει ότι 2022 καταγράφηκαν 88 περιστατικά με 86 άνδρες δράστες και 87 θύματα.⁷⁷

77. Ο συνολικός αριθμός των περιστατικών διαφέρει από εκείνο των δραστών και των θυμάτων καθώς σε ένα περιστατικό οι δράστες ήταν δύο, ακόμη υπάρχουν τρεις δράστες που είναι υπότροποι μία επιπλέον φορά, ενώ υπάρχει και ένα θύμα που έχει καταγγείλει δύο περιστατικά.

Γράφημα 8: Ετήσιος αριθμός γυναικών θυμάτων βιασμού συνολικά (2010-2022) και στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής (2020-2022), ΕΛΑΣ⁷⁸

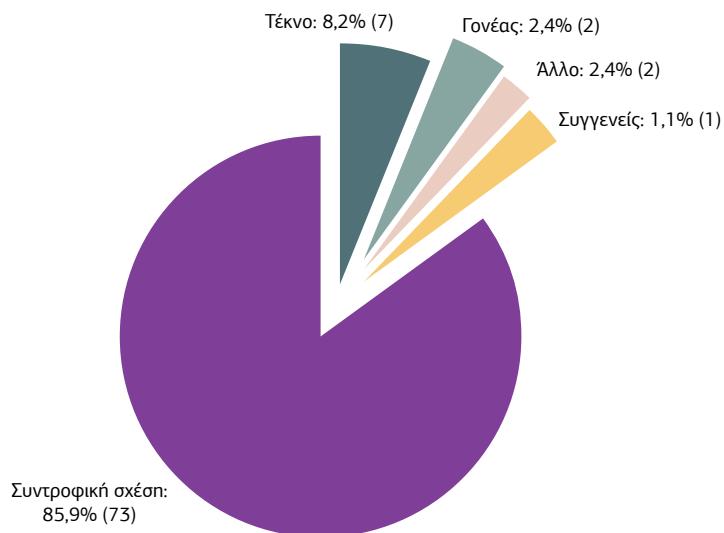
Η γενικότερη αύξηση των καταγγελιών στην αστυνομία αναφορικά με τα εγκλήματα έμφυλης βίας καταγράφεται και στον αριθμό των γυναικών που κατήγγειλαν βιασμό. Ο πολλαπλασιασμός των υποθέσεων που καταγράφηκαν μετά το 2020 ερμηνεύεται και εκείνος ως αποτέλεσμα της ορατότητας που έλαβε το φαινόμενο μέσα από την ανάδειξή του στη δημόσια σφαίρα κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Έτσι, το 2022 καταγγέλθηκαν 303 υποθέσεις βιασμών γυναικών, 34% περισσότερες σε σχέση με το 2021 και 140% περισσότερες σε σχέση με το 2020. Ο αριθμός των ανδρών θυμάτων βιασμού το 2022 ανήλθε σε 31.

Παράλληλα, τα τελευταία 3 χρόνια διαθέτουμε στοιχεία και για τους βιασμούς που διαπράττονται στα πλαίσια της οικογένειας. Όπως αποτυπώνεται στο Γράφημα 7, οι ενήλικες γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακού βιασμού ανήλθαν το 2022 σε 84, ενώ οι άνδρες θύματα ενδοοικογενειακού βιασμού που προχώρησαν στη σχετική καταγγελία ήταν 3.

Στην συντριπτική πλειονότητά τους, οι δράστες διατηρούσαν, είτε κατά τον χρόνο τέλεσης του εγκλήματος είτε κατά το παρελθόν, συντροφική σχέση με το θύμα του βιασμού. Σε 20 από τις 85 περιπτώσεις ο δράστης ήταν ο σύζυγος του θύματος (23,5%), σε 29 περιπτώσεις ο τέως μόνιμος σύντροφος (34,1%), σε 20 περιπτώσεις ο μόνιμος σύντροφος (23,5%) και σε 4 ο τέως σύζυγος (4,7%).

78. Τα στοιχεία για τις γυναίκες θύματα βιασμού παρουσιάζονται αναθεωρημένα σε σχέση με τις προηγούμενες Εκθέσεις, καθώς σε εκείνες περιλαμβάνονταν τόσο οι τελεσμένες υποθέσεις όσο και οι απόπειρες. Στην παρούσα Έκθεση παρουσιάζονται μόνο οι τελεσμένες υποθέσεις βιασμού σε βάρος γυναικών.

Γράφημα 9: Ποσοστό ανδρών δραστών ενδοοικογενειακού βιασμού ανά σχέση θύματος-δράστη (2022, ΕΛΑΣ)

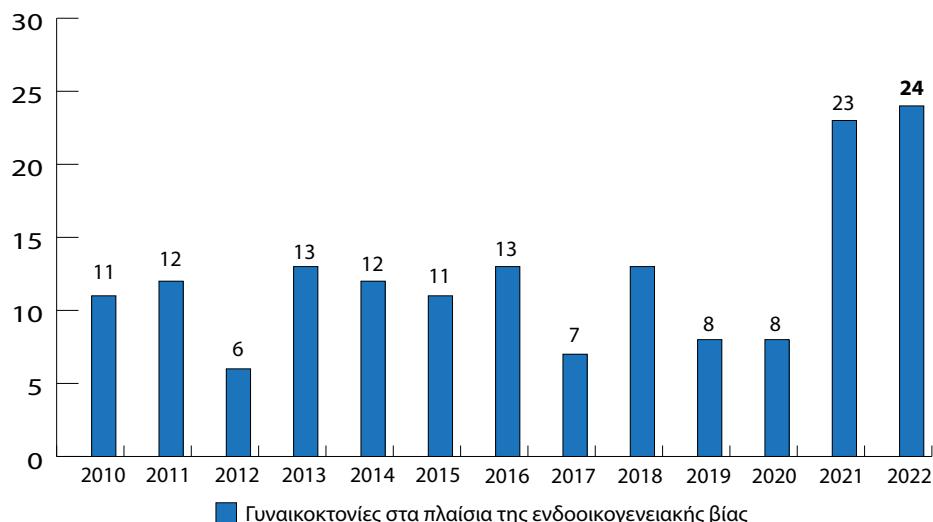

Δείκτης 9: Ετήσιος αριθμός γυναικοκτονιών

Καθώς στην Ελλάδα δεν υφίσταται ξεχωριστή διάταξη νόμου για την ποινική δίωξη του εγκλήματος της γυναικοκτονίας, η αποτύπωση της διάστασης του φαινομένου στη χώρα γίνεται μέσω της συγκεντρωσης του συνολικού αριθμού των γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας με πρόθεση (άρθρο 299 του Ποινικού Κώδικα), ενώ η σχέση τους με τον δράστη προκύπτει σε συνδυασμό με τον νόμο για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (Ν. 3500/2006).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της αστυνομίας, το 2022 αυξήθηκε τόσο ο αριθμός των γυναικοκτονιών σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, όσο και το ποσοστό των γυναικοκτονιών στο σύνολο των γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας.

Γράφημα 10: Ετήσιος αριθμός γυναικοκτονιών (2010-2022, ΕΛΑΣ)

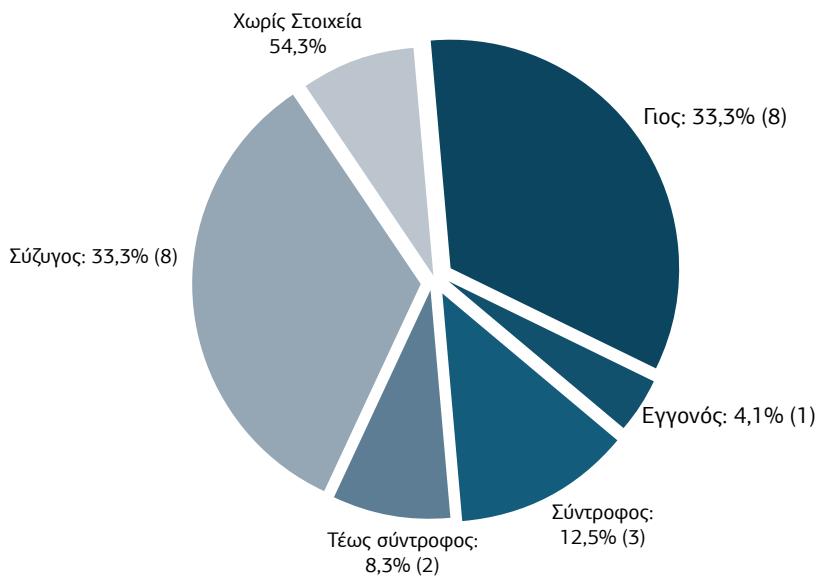
Το 2022 καταγράφηκαν είκοσι τέσσερις (24) γυναικοκτονίες στην Ελλάδα. Ο αριθμός των γυναικών που δολοφονήθηκαν από κάποιο μέλος της οικογένειάς τους παρέμεινε υψηλός και αυξήθηκε κατά έναν σε σχέση με το 2021.

Παράλληλα, ο συνολικός αριθμός των γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας ανήλθε σε 45, καταγράφοντας σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2021 (36,4%), αποτελώντας τον δεύτερο υψηλότερο αριθμό γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας τα τελευταία 13 έτη. Για ακόμη μια χρονιά, επίσης, οι γυναικοκτονίες στα πλαίσια της ενδοοικογενειακής αποτέλεσαν το μεγαλύτερο ποσοστό των καταγεγραμμένων ανθρωποκτονιών με θύμα γυναίκες (53,3%).

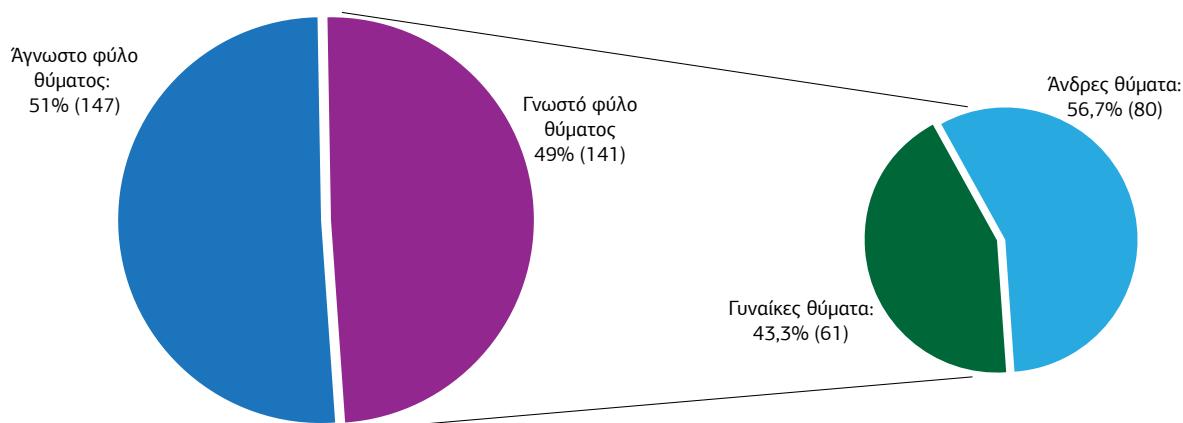
Πίνακας 2: Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων γυναικοκτονίας στα πλαίσια του νόμου περί ενδοοικογενειακής βίας ως ποσοστό γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας (2010-2022, ΕΛΑΣ)

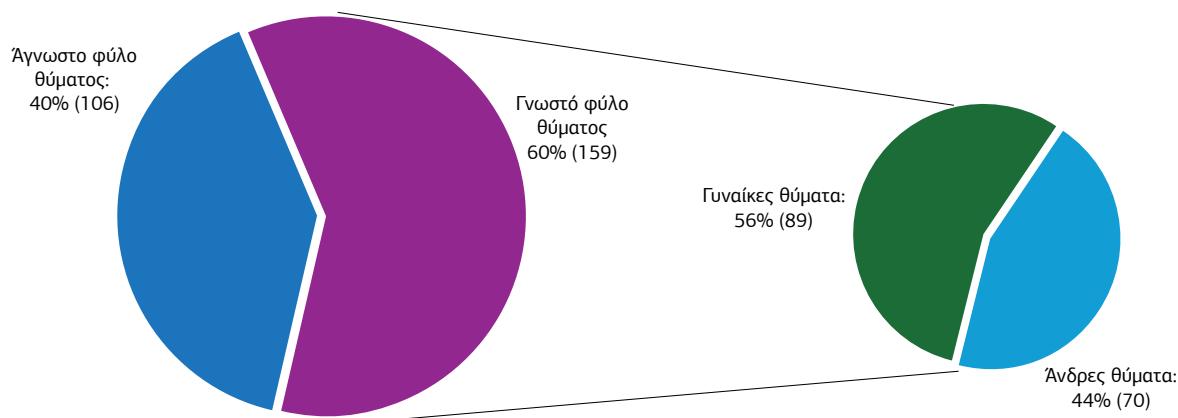
Έτος	Γυναικοκτονίες στα πλαίσια της ενδοοικογενειακής βίας	Ανθρωποκτονίες με θύμα γυναίκα	% Γυναικοκτονιών στο σύνολο των γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας
2022	24	45	53,3%
2021	23	33	69,7%
2020	8	18	44,4%
2019	8	19	42,1%
2018	13	29	44,8%
2017	7	23	30,4%
2016	13	26	50%
2015	11	30	36,7%
2014	12	27	44,4%
2013	13	52	25%
2012	6	40	15%
2011	12	31	38,7%
2010	11	33	33,3%

Αναφορικά με τη σχέση θύματος δράστη, προκύπτει ότι στην πλειονότητα των περιπτώσεων πρόκειται για συντροφική βία, καθώς 13 γυναίκες δολοφονήθηκαν από τον νυν ή πρώην σύντροφο ή σύζυγό τους (54,2%), 8 γυναίκες δολοφονήθηκαν από τον γιο τους (33,3%), 2 από τον πατέρα τους (8,3%) και 1 από τον εγγονό της (4,2%).

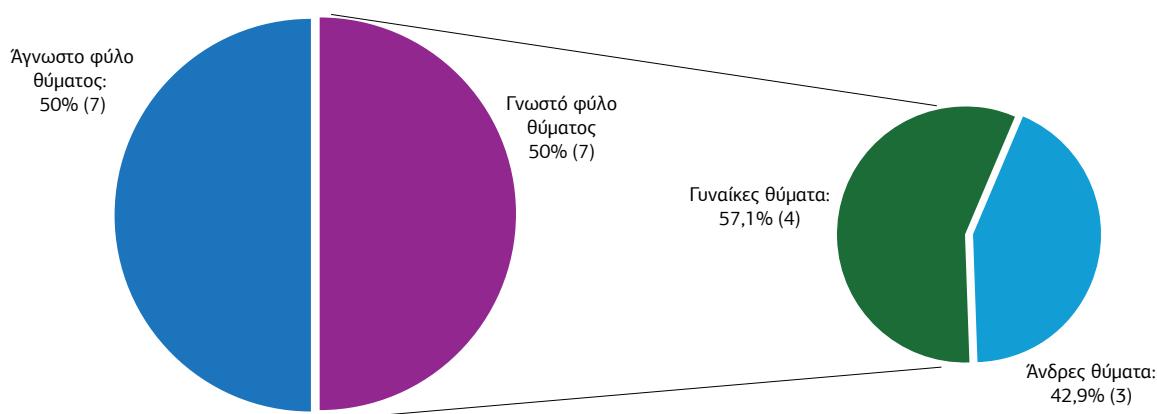
Γράφημα 11: Η σχέση του δράστη της γυναικοκτονίας με το θύμα (2022, ΕΛΑΣ)**CYBERVIOLENCE**

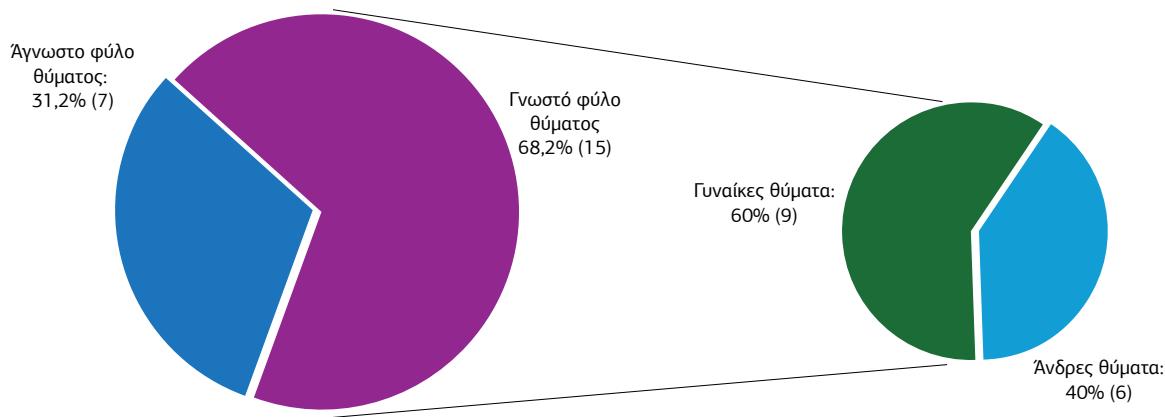
Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζονται τα στοιχεία που συνέλεξε το Παρατηρητήριο Ισότητας των Φύλων από τη Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της ΕΛΑΣ αναφορικά με τη βία στο διαδίκτυο. Αυτά αφορούν στην διαδικτυακή απειλή και το cyber stalking (έμμονη καταδίωξη ή παρακολούθηση μέσω πληκτρονικού μέσου) που εμπίπτουν στο άρθρο 333 του ΠΚ και την εκδικητική πορνογραφία όπως περιλαμβάνεται στο άρθρο 346 του ΠΚ. Καθώς ορισμένα πεδία στη βάση δεδομένων της αστυνομίας τηρούνται προαιρετικά και σε πιλοτική φάση, υπάρχουν κενές καταχωρήσεις. Έτσι, το φύλο του θύματος και το φύλο του δράστη είναι διαθέσιμο για ένα μέρος των στοιχείων, ενώ η μεταξύ τους σχέση είναι προς το παρόν άγνωστη.

Γράφημα 12: Ποσοστό και αριθμός θυμάτων διαδικτυακής απειλής ανά φύλο (ΕΛΑΣ, 2022)

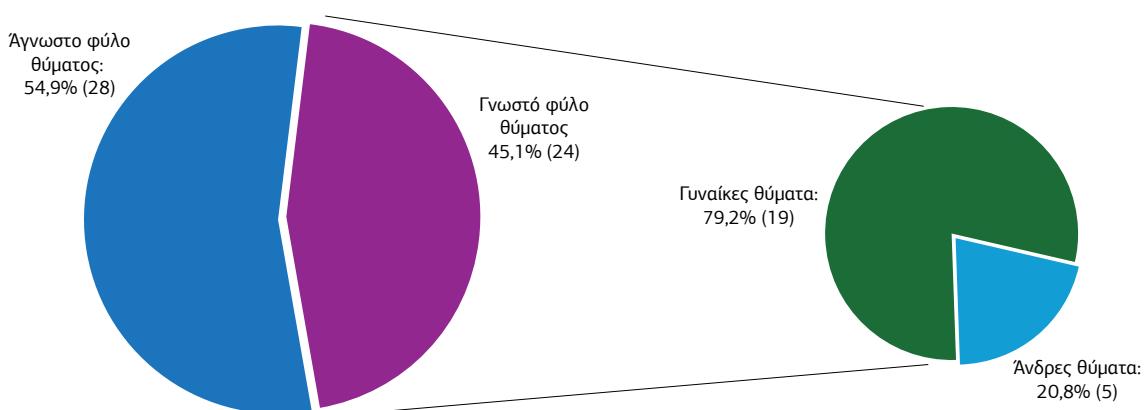
Γράφημα 13: Ποσοστό και αριθμός θυμάτων διαδικτυακής απειλής ανά φύλο (ΕΛΑΣ, 2021)

Αναφορικά με τη διαδικτυακή απειλή, το φύλο του θύματος είναι διαθέσιμο για το 49% των υποθέσεων του έτους 2022 και για το 60% των υποθέσεων του 2021. Οι περισσότερες από τις υποθέσεις για τις οποίες διαθέτουμε πληροφορία για το φύλο του θύματος φαίνεται ότι το 2021 αφορούσαν γυναίκες (56%, 89 γυναίκες) και το 2022 άνδρες (56,7%, 80 άνδρες). Οι πληροφορίες αναφορικά με το φύλο του δράστη είναι ακόμη λιγότερες, καθώς για το 2021 καλύπτουν το 18,1% των περιπτώσεων (48 υποθέσεις) και για το 2022 το 10,1% (29 υποθέσεις). Έτσι, το 2021 οι άνδρες δράστες διαδικτυακής απειλής αποτέλεσαν το 70,8% των περιπτώσεων (34 άνδρες) και το 2022 το 62,1% (18 άνδρες).

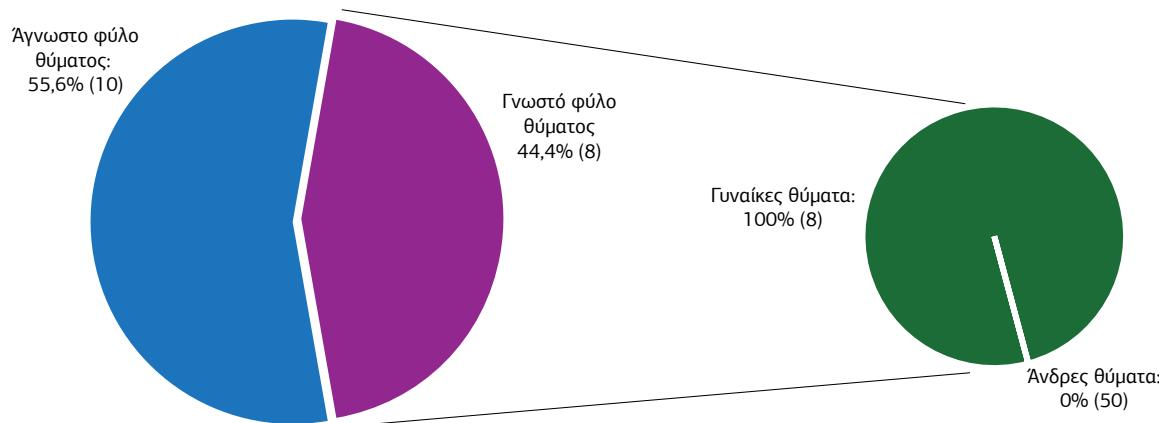
Γράφημα 14: Ποσοστό και αριθμός θυμάτων cyber stalking ανά φύλο (ΕΛΑΣ, 2022)

Γράφημα 15: Ποσοστό και αριθμός θυμάτων cyber stalking ανά φύλο (ΕΛΑΣ, 2021)

Τα στοιχεία για το cyber stalking, τη διαδικτυακή έμμονη καταδίωξη, είναι σημαντικά λιγότερα από εκείνα της διαδικτυακής απειλής. Πρόκειται για 22 υποθέσεις το 2021 και 14 το 2022. Από αυτές, το φύλο είναι γνωστό για τα 2/3 των υποθέσεων του 2021 (15 υποθέσεις), με τις γυναίκες να αποτελούν τα περισσότερα θύματα αυτών (9 υποθέσεις). Αντίστοιχη είναι και η εικόνα για το 2022, όπου το φύλο είναι γνωστό στις μισές υποθέσεις (7), με τις γυναίκες θύματα να ανέρχονται σε 4, έναντι 3 ανδρών. Πληροφορίες αναφορικά με το φύλο του δράστη είναι διαθέσιμες μονάχα σε 1 υπόθεση του 2021 (γυναίκα) και 2 του 2022 (άνδρες).

Γράφημα 16: Ποσοστό και αριθμός θυμάτων revenge porn ανά φύλο (ΕΛΑΣ, 2022)

Γράφημα 17: Ποσοστό και αριθμός θυμάτων revenge porn ανά φύλο (ΕΛΑΣ, 2021)

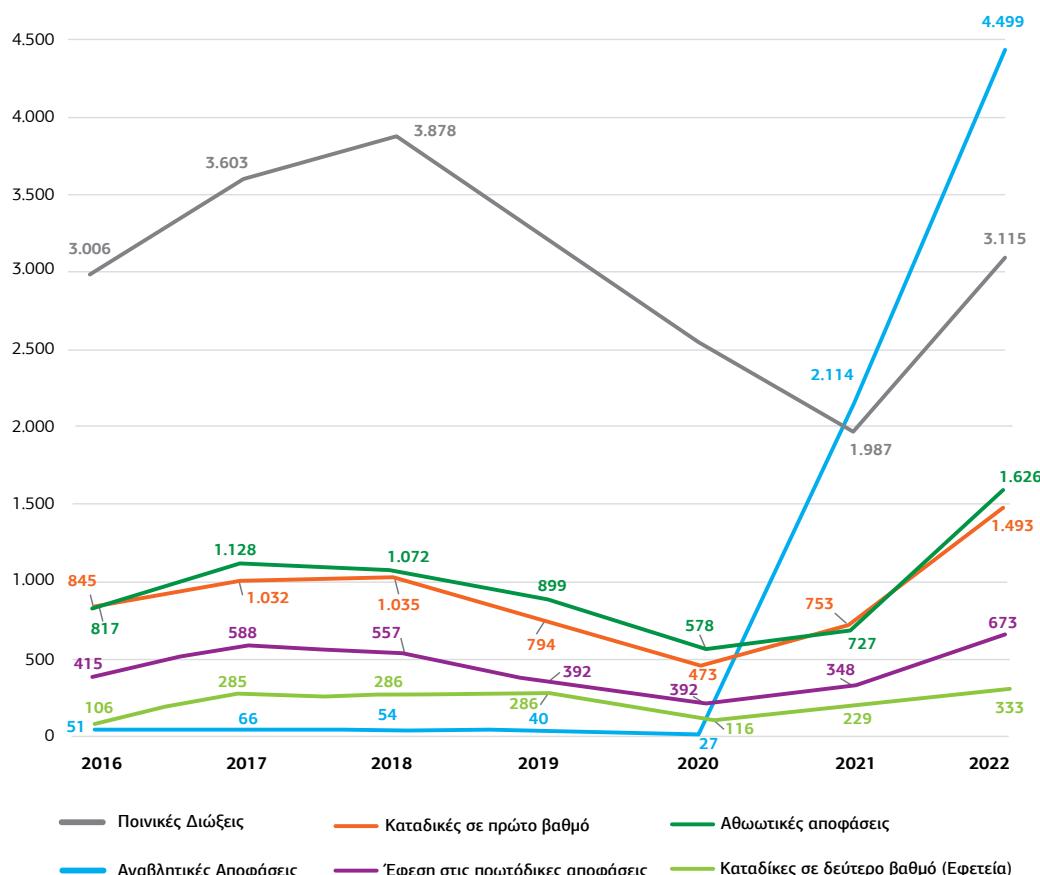
Από τις 18 υποθέσεις revenge porn, εκδικητικής πορνογραφίας, που διαχειρίστηκε η Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της ΕΛΑΣ το 2021, πληροφορίες για το φύλο του θύματος είναι διαθέσιμες για 8 εξ αυτών, το σύνολο των οποίων αφορά γυναίκες. Για 4 από τις 8 γυναίκες που κατήγγειλαν εκδικητική πορνογραφία το 2021 υπάρχει διαθέσιμη πληροφορία για την πλικία τους, από όπου προκύπτει ότι 3 εξ αυτών ήταν ανήλικες. Το 2022 η ΔΗΕ διαχειρίστηκε 52 υποθέσεις εκδικητικής πορνογραφίας. Στοιχεία για το φύλο είναι διαθέσιμα για 24 από αυτές, με τις γυναίκες να αποτελούν την συντριπτική πλειονότητα των θυμάτων (19 γυναίκες θύματα, 79,2%). Στοιχεία αναφορικά με την πλικία του θύματος σε συνδυασμό με το φύλο, είναι διαθέσιμα σε 8 υποθέσεις: οι 7 αφορούν σε γυναίκες, εκ των οποίων οι 4 ανήλικες και οι 3 ενήλικες και η 1 αφορά σε έναν ενήλικο άνδρα. Το φύλο του δράστη είναι διαθέσιμο σε 3 υποθέσεις του 2021 (άνδρες) και σε 14 υποθέσεις του 2022 (11 άνδρες δράστες και 3 γυναίκες δράστριες).

2. ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή του παρόντος κεφαλαίου, καθώς τα στατιστικά στοιχεία της δικαιοσύνης βρίσκονται υπό αναδιαμόρφωση, στην παρούσα Έκθεση συμφωνήθηκε η παρουσίαση των στοιχείων που αφορούν στην εξέλιξη των υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας μέσα στο σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης, εστιάζοντας στο χρονικό διάστημα 2016-2022.

Στο παρακάτω γράφημα αποτυπώνεται η εικόνα των υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας στον τομέα της δικαιοσύνης. Για κάθε έτος παρουσιάζονται τα στοιχεία για τα άρθρα του νόμου για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (Ν. 3500/2006) που αφορούν στην ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη (άρθρο 6), την ενδοοικογενειακή παράνομη βία και απειλή (άρθρο 7), τον βιασμό και την κατάχρηση σε ασέλγεια (άρθρο 8) και την ενδοοικογενειακή προσβολή γενετήσιας αξιοπρέπειας (άρθρο 9). Οι έξι γραμμές απεικονίζουν τις ποινικές διώξεις (μπλε), τις αθωωτικές αποφάσεις (πράσινο σκούρο), τις εφέσεις στις πρωτόδικες αποφάσεις (μωβ), τις καταδίκες σε πρώτο βαθμό (πορτοκαλί), τις αναβλητικές αποφάσεις (γαλάζιο) και τις καταδίκες σε δεύτερο βαθμό, δηλαδή στα Εφετεία (λαχανί) ανά έτος την περίοδο 2016-2022. Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι οι αθωωτικές, καταδικαστικές και αναβλητικές αποφάσεις και οι εφέσεις ενός έτους δεν αποτελούν την εξέλιξη των ποινικών διώξεων που ασκήθηκαν στο ίδιο έτος. Για παράδειγμα, το 2022 ασκήθηκαν 3.115 ποινικές διώξεις για ενδοοικογενειακή βία, ωστόσο το ίδιο έτος αναβλήθηκε η εκδίκαση 4.499 υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας.

Γράφημα 18: Εξέλιξη των υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας στον τομέα της δικαιοσύνης στην Ελλάδα (2016-2022, JustStat)

Στο Γράφημα 17 παρατηρούμε αρχικά μια σημαντική αύξηση (29%) των ποινικών διώξεων που ασκήθηκαν το διάστημα 2016-2018 για υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας, αλλά και μια ραγδαία μείωση (51%) –στο μισό– των υποθέσεων στις οποίες ασκήθηκε ποινική δίωξη την περίοδο 2019-2021.

Το δεύτερο εντυπωσιακό δεδομένο που πηγάζει από τα στοιχεία της δικαιοσύνης αφορά στην κατακόρυφη αύξηση των αναβλητικών αποφάσεων που εκδόθηκαν τα έτη 2021 και 2022. Ενώ την περίοδο 2016-2020 οι αναβλητικές αποφάσεις για υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας κυμαίνονταν από 27 έως 66 ανά έτος, το 2021 αυτές ανήλθαν σε 2.114 και το 2022 σε 4.449. Η ραγδαία αυτή αύξηση οφείλεται στις συνθήκες που επέβαλε η πανδημία του κορωνοϊού, αναδεικνύοντας την καθυστέρηση στην απονομή δικαιοσύνης για τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας ως μια ακόμη αρνητική συνέπεια του τρόπου διαχείρισης της πανδημίας.

Ένα ακόμη ενδιαφέρον στοιχείο αφορά στη σύμπλευση του αριθμού των αθωωτικών και των καταδικαστικών αποφάσεων καθ' όλη τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου.

Παρότι το διάστημα 2020-2022 παρατηρείται μια αύξηση τόσο των εφέσεων στις πρωτόδικες αποφάσεις όσο και των καταδικών σε δεύτερο βαθμό, αυτή η αύξηση δεν είναι αντίστοιχη η μια της άλλης. Το άνοιγμα της ψαλίδας ανάμεσα στις εφέσεις και στις καταδίκες β' βαθμού μας οδηγεί στην υπόθεση ότι αυξάνονται και οι αθωωτικές αποφάσεις β' βαθμού. Γεγονός που χρήζει περαιτέρω διερεύνησης, καθώς γεννάται το ερώτημα του κατά πόσο το ισχύον –αυστηρό– νομοθετικό πλαίσιο εφαρμόζεται κατά το επιεικέστερο.

Ο τελευταίος δείκτης (βλ.Πίνακα 3) αναφορικά με τα στοιχεία της δικαιοσύνης εστιάζει στον ετήσιο αριθμό νεοεισερχόμενων καταδίκων που έλαβαν καταδικαστική απόφαση το τρέχον έτος και εκτίουν ποινή σε σωφρονιστικό κατάστημα για άσκηση ενδοοικογενειακής βίας σε βάρος μέλους της οικογένειάς τους. Τα στοιχεία συγκεντρώθηκαν από το Τμήμα Στρατηγικού Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Αντεγκληματικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και αφορούν στο σύνολο των καταστημάτων κράτησης της χώρας.

Πίνακας 3: Ετήσιος αριθμός ανδρών (πλικίας 18 ετών και άνω) που εκτίουν στερητική της ελευθερίας ποινή σε σωφρονιστικό κατάστημα για τέλεση αξιόποινης πράξης σε βάρος μέλους της οικογένειάς τους (αρ. 6,7,8,9 του Ν.3500/2006), (2016-2022)

	2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	Άνδρες	Γυναίκες												
Ετήσιος αριθμός	104	4	104	6	81	3	79	2	90	0	126	0	111	2

Το 2022 **οι δράστες ενδοοικογενειακής βίας που καταδικάστηκαν σε ποινή στερπτική της ελευθερίας και εκτίουν ποινή σε σωφρονιστικό κατάστημα ανήλθαν σε 111 άνδρες και 2 γυναίκες.** Η σχέση θύματος δράστη στις υποθέσεις που αφορούν άνδρες δράστες είναι άγνωστη στο 21,9% των περιπτώσεων. Για το υπόλοιπο 78,1% υπάρχει η πληροφορία ότι στο 44,8% των καταδίκων η σχέση τους με το θύμα ήταν συντροφική (21,9% το θύμα και ο δράστης ήταν σύζυγοι, 16,2% σύντροφοι και τέως σύντροφοι και 6,7% τέως σύζυγοι.). Στο 8,6% των περιπτώσεων ο δράστης ήταν ο γονέας του θύματος και στο 13,3% ο δράστης ήταν ο γιος του θύματος. Το **φύλο του θύματος** είναι γνωστό για το 61,6% των περιπτώσεων, με τις ενήλικες γυναίκες να αποτελούν το 35,7% των θυμάτων των ανδρών που καταδικάστηκαν με ποινή φυλάκισης, τα ανδρικά κορίτσια το 14,3%, τα ανδρικά αγόρια το 8% και τους ενήλικες άνδρες το 3,6%.

Τα αδικήματα για τα οποία εκτίουν ποινή οι 126 άνδρες που καταδικάστηκαν το 2022 είναι σε ποσοστό **58,1% η σωματική βία** (52,4% άρθρο 6 και 5,7% άρθρο 7 του Ν.3500/2006), η απειλή σε ποσοστό 21%, ο **βιασμός** σε ποσοστό **17,1%** των καταδίκων, για ενδοοικογενειακή προσβολή γενετήσιας αξιοπρέπειας οδηγήθηκαν 2 άνδρες στην φυλακή, ενώ για κατάχρηση ανικάνου προς αντίσταση σε γενετήσια πράξη 1 άνδρας.

3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΡΑΣΤΩΝ

Η παροχή δωρεάν υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε δράστες ενδοοικογενειακής βίας στην Ελλάδα προβλέπεται στον νόμο για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (άρθρο 11 του Ν.3500/2006). Οι συγκεκριμένες διατάξεις του νόμου αντλούν από το πνεύμα της αποκαταστατικής δικαιοσύνης και προσβλέπουν στην αποφυγή της επανάληψης της βίας. Σύμφωνα με τον θεσμό της ποινικής διαμεσολάβησης, οι Εισαγγελείς της χώρας εξετάζουν τις υποθέσεις πλημμελημάτων ενδοοικογενειακής βίας και σε περίπτωση που το κρίνουν ορθό, παραπέμπουν τους εν λόγω δράστες στους κατά τόπους φορείς που υλοποιούν σχετικά θεραπευτικά-συμβουλευτικά προγράμματα. Η επιτυχής ολοκλήρωση των προγραμμάτων οδηγεί στην αποφυγή της ποινικής τους δίωξης, ενώ η μη ολοκλήρωση αυτών επανεκκινεί την ποινική διαδικασία.

Κατεξοχήν αρμόδιος δημόσιος φορέας για την υλοποίηση αυτών των θεραπευτικών προγραμμάτων για τους δράστες ενδοοικογενειακής βίας (περ. β, παρ. 2, άρθρο 11 του Ν.3500/2006) είναι το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το οποίο παρέχει αυτές τις υπηρεσίες στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται στοιχεία αναφορικά με τον ετήσιο αριθμό δραστών που αιτήθηκαν ένταξη στα προγράμματα του ΕΚΚΑ και τον ετήσιο αριθμό εκείνων που τα ολοκλήρωσαν για τα έτη 2020-2022.

Πίνακας 4: Ετήσιος αριθμός δραστών που αιτήθηκαν ένταξη και ολοκλήρωσαν τα θεραπευτικά προγράμματα του ΕΚΚΑ (2020-2022, ΕΚΚΑ)

Σχέση θύματος - δράστη	2020			2021			2022		
	Νυν ή πρώην σύντροφοι/ σύζυγοι	Γονείς - τέκνα	Συγγενείς	Νυν ή πρώην σύντροφοι/ σύζυγοι	Γονείς - τέκνα	Συγγενείς	Νυν ή πρώην σύντροφοι/ σύζυγοι	Γονείς - τέκνα	Συγγενείς
Αριθμός δραστών που αιτήθηκαν ένταξη	142	31	20	286	22	13	218	38	27
Αριθμός δραστών που ολοκλήρωσαν το πρόγραμμα	31	6	4	62	7	6	102	8	3
Ποσοστό ολοκλήρωσης προγράμματος	21,8%	19,4%	20%	21,7%	31,8%	46,2%	46,8%	21%	11,1%

Από τα παραπάνω στοιχεία παρατηρείται καταρχάς μια σημαντική αύξηση των δραστών που αιτήθηκαν ένταξη στο πρόγραμμα του ΕΚΚΑ, καθώς και εκείνων που το ολοκλήρωσαν. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο αριθμός των δραστών που παραπέμπονται στο ΕΚΚΑ από τις Εισαγγελίες Πρωτοδικών της χώρας είναι κατά πολύ μεγαλύτερος εκείνων που τελικά αιτούνται την ένταξή τους. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το 2022 παραπέμφθηκαν 398 δράστες. Εντούτοις, καθώς οι δράστες οφείλουν να ολοκληρώσουν το σχετικό πρόγραμμα εντός μιας 3ετίας, καθυστερούν την ένταξή τους σε αυτά. Με αποτέλεσμα τα στοιχεία που παρουσιάζονται για την ένταξη και την ολοκλήρωση των προγραμμάτων κάθε έτους, να αφορούν σε εισαγγελικές διατάξεις προηγούμενων ετών.

Ακόμη, παρατηρείται ότι η πλειονότητα των δραστών ενδοοικογενειακής βίας που παρακολουθούν κάποιο θεραπευτικό πρόγραμμα στο ΕΚΚΑ συνεχίζουν να είναι οι νυν ή πρώην σύντροφοι ή σύζυγοι των θυμάτων, με τον αριθμό τους σχεδόν να διπλασιάζεται, καθώς το 2021 286 σύντροφοι ή σύζυγοι των θυμάτων αιτήθηκαν ένταξη στο θεραπευτικό πρόγραμμα. Η πλειονότητα των δραστών (83,8%) που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα είχαν ασκήσει σωματική βία στα θύματα, ενώ οι υπόλοιποι/ες (16,2%) είχαν απειλήσει τα θύματα. Οι άνδρες αποτέλεσαν το 2022 το 83,3% των δραστών που αιτήθηκαν ένταξη στο πρόγραμμα.

Το ποσοστό ολοκλήρωσης των θεραπευτικών προγραμμάτων φαίνεται να είναι σχετικά χαμηλό τόσο για το 2020 όσο και για το 2021. Μόλις το 21,7% των συντρόφων των θυμάτων το 2021 και το 21,8% το 2020 ολοκλήρωσαν το σχετικό πρόγραμμα δραστών.

4. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΘΥΜΑΤΩΝ: ΓΡΑΜΜΗ 197 ΕΚΚΑ

Στις κλήσεις που δέχεται η 24ωρη γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας 197 του ΕΚΚΑ περιλαμβάνονται και περιστατικά έμφυλης/ενδοοικογενειακής βίας. Τα στελέχη της γραμμής παρέχουν υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης στα θύματα ενδοοικογενειακής βίας και κινούν τους μποχανισμούς άμεσης κοινωνικής παρέμβασης. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα στοιχεία που συνέλεξε το Παρατηρητήριο για τα έτη 2018-2022 αναφορικά με τις γυναίκες θύματα βίας, αλλά και τα τρίτα πρόσωπα που κάλεσαν στη γραμμή 197 του ΕΚΚΑ.

**Πίνακας 5: Ετήσιος αριθμός κλήσεων στη γραμμή 197 σχετικά με την έμφυλη/
ενδοοικογενειακή βία (2018-2022, ΕΚΚΑ)**

ΕΚΚΑ 197	2018		2019		2020		2021		2022	
	Γυναίκες θύματα βίας	Τρίτα πρόσωπα	Γυναίκες θύματα βίας	Τρίτα πρόσωπα	Γυναίκες θύματα βίας	Τρίτα πρόσωπα	Γυναίκες θύματα βίας	Τρίτα πρόσωπα	Γυναίκες θύματα βίας	Τρίτα πρόσωπα
	104	59	106	56	114	92	196	103	195	101
Σύνολο	163		162		206		299		296	

Το 2022, το 80% των 244 θυμάτων βίας που κάλεσαν στη γραμμή 197 ήταν γυναίκες. Παρατηρήθηκε μια σημαντική αύξηση των ανήλικων κοριτσιών που κάλεσαν στη γραμμή 197 σε σχέση με το 2021 –όπου μόνο μια ανήλικη θύμα βίας και καμία ανήλικη τρίτη πρόσωπο είχε απευθυνθεί στη γραμμή 197. Το 2022 από τις 195 γυναίκες θύματα βίας που κάλεσαν στη γραμμή 197, οι 25 ήταν ανήλικες. Ακόμη, ενώ στη γραμμή κάλεσαν για να καταγγείλουν κάποιο περιστατικό έμφυλης/ενδοοικογενειακής βίας και 101 γυναίκες τρίτα πρόσωπα, οι 66 ήταν ενήλικες και οι 35 ανήλικες. Ο αριθμός των ανδρών θυμάτων βίας (49) που κάλεσαν στη γραμμή ανέρχεται στο ένα τέταρτο του αριθμού των γυναικών θυμάτων, αποτελώντας το ένα πέμπτο των συνολικών κλήσεων από θύματα που δέχτηκε η γραμμή.

5. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Τα στοιχεία του Παρατηρητηρίου Ισότητας των Φύλων αναφορικά με τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας που έχουν λάβει άδεια διαμονής στην Ελλάδα, συλλέγονται σύμφωνα με την παράγραφο 1γ του άρθρου 19Α του Ν. 4251/2014 –κατά τα οριζόμενα στο Ν. 3500/2006. Σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας δικαιούνται να λάβουν άδεια διαμονής ενός έτους, η οποία μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά μέχρι δύο έτη εφόσον πληρούνται οι ίδιες προϋποθέσεις. Παράλληλα, ισόχρονη άδεια διαμονής χορηγείται και στα ανήλικα τέκνα των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας.

Πίνακας 6: Ετήσιος αριθμός αδειών διαμονής που χορηγήθηκαν σε πολίτες τρίτων χωρών για ανθρωπιστικούς λόγους ως θύματα ενδοοικογενειακής βίας, ανά φύλο και ανά έτος (2018-2022, Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής)

	2018		2019		2020		2021		2022	
	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες
Χορήγηση άδειας διαμονής	2	9	1	4	0	0	0	0	0	0
Ανανέωση άδειας διαμονής	0	1	2	1	1	1	2	15	8	27
Σύνολο	2	10	3	5	1	1	2	15	8	27

Για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, το 2022 καμία γυναίκα και κανένας άνδρας δεν έλαβαν άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους ως θύματα ενδοοικογενειακής βίας, ενώ φαίνεται ότι ανανεώθηκαν οι άδειες διαμονής 27 γυναικών και 8 ανδρών.

6. ΑΣΥΛΟ

Όπως είχε επισημανθεί και στην 1η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών της ΓΓΟΠΙΦ (2020), η έμφυλη ή ενδοοικογενειακή βία δεν περιλαμβάνεται στις κατηγορίες ευαλωτότητας των στοιχείων που τηρεί η Υπηρεσία Ασύλου. Γι αυτό το λόγο επιλέχθηκε η ευαλωτότητα που σχετίζεται με βασανιστήρια, βιασμό, ή άλλες μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας ή εκμετάλλευσης και η ευαλωτότητα που σχετίζεται με την εμπορία ανθρώπων.

Οστόσο, η Υπηρεσία Ασύλου επισημαίνει ότι τα στατιστικά στοιχεία που παρουσιάζονται παρακάτω ενδέχεται να στερούνται πληρότητας είτε λόγω πλημμελούς καταχώρησης στη βάση δεδομένων είτε διότι οι αιτούντες/ούσες αποκάλυψαν εκ των υστέρων (δηλ. κατά τη διάρκεια της συνέντευξης και όχι κατά την αρχική καταγραφή) τυχόν ευαλωτότητες. Ενώ, παράλληλα, οι παρακάτω ευαλωτότητες ενδέχεται να μην αποτελούν τον κύριο λόγο απονομής προσφυγικού καθεστώτος ή επικουρικής προστασίας.

Πίνακας 7: Ετήσιος αριθμός παροχής ασύλου σε υπηκόους τρίτων χωρών λόγω ευαλωτότητας σχετιζόμενης με βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας ή εκμετάλλευσης ανά φύλο και απονεμηθέν καθεστώς (άσυλο και επικουρική προστασία) (2018-2022, Υπηρεσία Ασύλου)

	2018		2019		2020		2021		2022	
	Άνδρες	Γυναίκες								
	106	46	82	36	67	41	19	44	29	50
Χορήγηση προσφυγικού καθεστώτος	17	8	3	1	2	10	2	4	2	2
Σύνολο	123	54	85	37	69	51	21	48	31	52

Ο συνολικός αριθμός των ανδρών και των γυναικών προσφύγων που έλαβαν άσυλο ή επικουρική προστασία λόγω ευαλωτότητας σχετιζόμενης με τη βία τα τελευταία χρόνια βαίνει μειούμενος, καθώς από 177 το 2018 μειώθηκαν σε 83 το 2022. Σε σχέση με το 2021, το 2022 παρατηρείται μια μικρή αύξηση του αριθμού των προσφύγων -10 παραπάνω άνδρες και 6 παραπάνω γυναίκες- που έλαβαν άσυλο για λόγους που σχετίζονται με βασανισμό, βιασμό ή άλλες μορφές βίας.

Πίνακας 8: Ποσοστό γυναικών που λαμβάνουν άσυλο για λόγους ευαλωτότητας σχετιζόμενης με βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας ή εκμετάλλευσης σε σχέση με τον συνολικό αριθμό γυναικών που έχουν αιτηθεί άσυλο στην Ελλάδα (2018-2022, Υπηρεσία Ασύλου)

	2018	2019	2020	2021	2022
	Γυναίκες	Γυναίκες	Γυναίκες	Γυναίκες	Γυναίκες
	46	36	41	44	50
Χορήγηση προσφυγικού καθεστώτος	8	1	10	4	2
Συνολικός αριθμός γυναικών αιτουσών άσυλο	21.727	25.513	12.725	6.707	8.301

Ποσοστό γυναικών που έλαβαν άσυλο ή επικουρική προστασία επί του συνόλου των γυναικών αιτουσών άσυλο

0,2%   0,1%   0,4%   0,7%   0,6%

Λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς που ενέχουν τα στοιχεία της Υπηρεσίας Ασύλου, παρατηρούμε ότι ο αριθμός των γυναικών στις οποίες χορηγήθηκε προσφυγικό καθεστώς από το ελληνικό κράτος για λόγους ευαλωτότητας σχετιζόμενους με την έμφυλη βία είναι σχεδόν αμελητέος σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των γυναικών που αιτούνται την χορήγηση ασύλου. Το ποσοστό, όπως παρατίθεται στον παραπάνω πίνακα, είναι πολύ μικρό, καθώς κυμαίνεται σταθερά κάτω από το 1% των συνολικών αιτήσεων ασύλου που έχουν υποβληθεί από γυναίκες το διάστημα 2018-2022. Η αύξηση του ποσοστού τα έτη 2020-2022 οφείλεται στη σημαντική μείωση των συνολικών αιτήσεων ασύλου, το 2021 παραπρείται υποδιπλασιασμός σε σχέση με το 2020, ενώ σε σχέση με το 2019 ο συνολικός αριθμός αιτήσεων ασύλου των γυναικών έχει υποτετραπλασιαστεί.

Τέλος, στον Πίνακα 11 αποτυπώνονται οι πέντε περιπτώσεις παροχής ασύλου και η μια επικουρικής προστασίας την τελευταία πενταετία σε θύματα εμπορίας ανθρώπων.

Πίνακας 9: Ετήσιος αριθμός παροχής ασύλου σε υπηκόους τρίτων χωρών λόγω ευαλωτότητας σχετιζόμενης με εμπορία ανθρώπων ανά φύλο και απονεμηθέν καθεστώς (άσυλο και επικουρική προστασία) (2018-2022, Υπηρεσία Ασύλου)

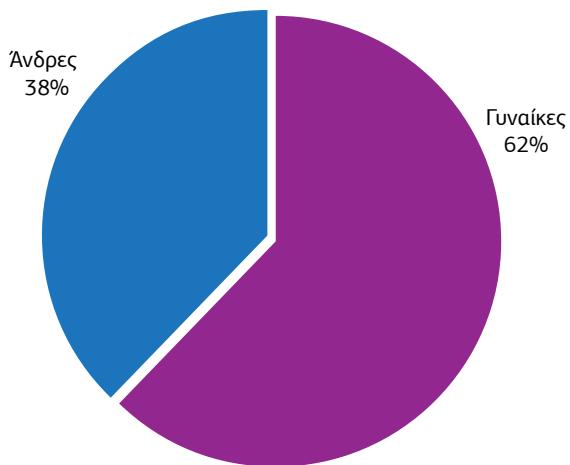
	2018		2019		2020		2021		2022	
	Άνδρες	Γυναίκες								
Χορήγηση προσφυγικού καθεστώτος	0	0	0	2	0	1	0	1	1	0
Χορήγηση επικουρικής προστασίας	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Σύνολο	0	1	0	2	0	1	0	1	1	0

7. ΒΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

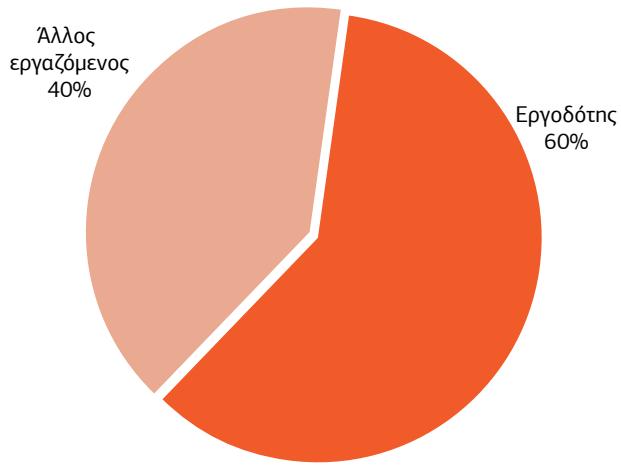
Σε συνέχεια της κύρωσης της Σύμβασης 190 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας (N.4808/2021), συστάθηκε στο Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.) το Αυτοτελές Τμήμα για την παρακολούθηση της βίας και παρενόχλησης στην εργασία (παρ. 1, άρ. 16 του N.4808/2021). Έκτοτε το Τμήμα έχει προχωρήσει στη δημοσίευση δύο Ετήσιων Εκθέσεων με στατιστικά στοιχεία για τα πεπραγμένα των ετών 2021 και 2022.⁷⁹

Σύμφωνα με την 2η Ετήσια Έκθεση που αφορά στο διάστημα 01/01/2022 έως την 31/12/2022,⁸⁰ το Αυτοτελές Τμήμα κλήθηκε να διαχειριστεί 151 αιτήσεις που αφορούσαν σε 159 προσφεύγοντα άτομα.

Γράφημα 19: Προσφεύγοντα άτομα σχετικά με περιστατικά βίας και παρενόχλησης στην εργασία ανά φύλο (2022)

Γράφημα 20: Θέση καταγγελλόμενων για περιστατικά βίας και παρενόχλησης στην εργασία (2022)

Από τις/τους 159 προσφεύγουσες/-οντες, οι 98 ήταν γυναίκες (62%) και οι 61 άνδρες (38%). Αναφορικά με το αντικείμενο της καταγγελίας, οι 137 αφορούσαν σε περιστατικά βίας, λεκτικής, σωματικής και πθικής, ψυχολογικής παρενόχλησης (91%) και οι 14 σε περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης (9%).

Αναφορικά με τη θέση του καταγγελλόμενου, σε 91 περιπτώσεις η βία και η παρενόχληση προκλήθηκε από τον εργοδότη/νόμιμο εκπρόσωπο της επιχείρησης (60%) και στις 60 από τον προϊστάμενο, υπεύθυνο ή άλλο πρόσωπο (40%). Οι κλάδοι δραστηριότητας των καταγγελλόμενων επιχειρήσεων κατά φθίνουσα σειρά έχουν ως εξής: λιανικό και χονδρικό εμπόριο, εστίαση, ξενοδοχεία, παραγωγή-βιομηχανία τροφίμων, μεταφορές και κατασκευές, υγεία.

Τέλος, αναφορικά με την έκβαση των καταγγελιών, στην Έκθεση καταγράφονται τα εξής στοιχεία: 51 υποθέσεις επιλύθηκαν (34%) με λήψη των πρόσφορων και ανάλογων μέτρων από την επιχείρηση, 24

79. <https://www.sepe.gov.gr/organismos/ektheses-pepragmenon/ektheses-pepragmenon-parakolouthisis-tis-vias-kai-tis-parenochlisis-stin-ergasia/>

80. Σημειώνεται ότι τα στοιχεία της 1ης Ετήσιας Έκθεσης αφορούσαν στο διάστημα 05/07/2021 μέχρι 31/12/2021.

υποθέσεις ματαιώθηκαν (16%) είτε λόγω μη παράστασης του/της καταγγέλλοντος/-ουσας, είτε λόγω γραπτής σχετικής δίλωσης του/της καταγγέλλοντος/-ουσας, είτε διότι κατά τη συζήτηση δεν αναλύθηκαν περαιτέρω συγκεκριμένα περιστατικά βίας. Σε 65 υποθέσεις έχει συσταθεί η προσφυγή στα αρμόδια δικαστήρια (43%) εξαιτίας αντικρουόμενων ισχυρισμών που χρήζουν δικαστικής εκτιμήσεως, ενώ σε 11 υποθέσεις επιβλήθηκαν διοικητικές κυρώσεις (7%). Το συνολικό ύψος των επιβληθέντων ποσών ανήλθε σε 29.950€. Τα παραπάνω στοιχεία προήλθαν από 50 Υπηρεσίες Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων σε όλη την επικράτεια, σε σύνολο 91 (54,9%).

8. ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ

Σύμφωνα με το ν. 3811/2009 (ΦΕΚ τ. 231 Α'), η Ελληνική Αρχή Αποζημίωσης Θυμάτων Εγκληματικών Πράξεων είναι ο αρμόδιος φορέας για την καταβολή αποζημιώσεων στις γυναίκες θύματα βίας που υποβάλλουν σχετική αίτηση.

Πίνακας 10: Ετήσιος αριθμός αιτήσεων για την καταβολή αποζημιώσεων σε γυναίκες θύματα βίας (Ελληνική Αρχή Αποζημίωσης (2006-2022))

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ετήσιος αριθμός αιτήσεων	-	-	-	-	1	2	-	1	1	-	1	-	-	-	-	1	-
Ετήσιος αριθμός χορηγήσεων	-	-	-	-	0	0	-	0	0	-	0	-	-	-	-	0	-

Από τα στοιχεία που έχει συλλέξει το Παρατηρητήριο για το διάστημα 2006-2022 στην Ελληνική Αρχή Αποζημίωσης έχουν υποβληθεί συνολικά επτά (7) αιτήσεις αποζημίωσης από γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας, ενώ δεν καταβλήθηκε αποζημίωση για καμία από τις εν λόγω αιτήσεις.

Παραμένει αξιοσημείωτο το γεγονός ότι τουλάχιστον κατά τα έτη 2018-2020 και 2022, διάστημα κατά το οποίο βρίσκεται σε ισχύ η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (Ν.4531/2018), η αρμόδια Αρχή δεν έλαβε καμία σχετική αίτηση, καθώς και το ότι η μοναδική αίτηση που υποβλήθηκε το 2021 δεν οδήγησε στην χορήγηση της σχετικής αποζημίωσης.

2. Στατιστικά στοιχεία του Δικτύου Δομών

Τα δεδομένα που παρουσιάζονται στην παρούσα 4η Ετήσια Έκθεση βασίζονται στην ανάλυση των στατιστικών στοιχείων που αντλήθηκαν από την βάση δεδομένων που τηρεί η ΕΕΤΑΑ (στοιχεία που καταχωρούνται για τα ΣΚ και ΞΦ του Δικτύου Δομών της ΓΓΙΑΔ) καθώς και από τα δεδομένα που τηρούνται στην 24ωρη Τηλεφωνική Γραμμή βοήθειας **SOS 15900**,⁸² με περίοδο αναφοράς το διάστημα **Νοεμβρίου 2022- Σεπτεμβρίου 2023**.⁸³

Συμβουλευτικά Κέντρα⁸⁴

Την περίοδο αναφοράς υποστηρίχθηκαν από τα Συμβουλευτικά Κέντρα του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ ανά την Ελλάδα συνολικά **4.551** γυναίκες επιζήσασες βίας και πολλαπλών διακρίσεων, εκ των οποίων **4.193** έλαβαν υπηρεσίες συμβουλευτικής, καθώς και **358** τρίτα πρόσωπα που έλαβαν, κυρίως, ενημέρωση πάνω στο ζήτημα της έμφυλης βίας.

81. Η ΕΕΤΑΑ, με την ιδιότητα του Συντονιστή Δικαιούχου, υποστηρίζει τη δημιουργία και λειτουργία των δομών της ΓΓΙΑΔ με έναν αριθμό ενεργειών συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας και τήρησης Βάσης Δεδομένων, η οποία συλλέγει στοιχεία από όλες τις δομές, τα οποία αφορούν στις εξυπηρετούμενες γυναίκες επιζήσασες βίας και τα στελέχη τα οποία εργάζονται σε αυτές.

82. Ο ιστότοπος κατά της βίας των Γυναικών: <http://womensos.gr/15900-24ori-tilefoniki-grammi/>

83. Μία ωφελούμενη ενδέχεται να έχει λάβει υπηρεσίες και από τις τρεις Υποστηρικτικές Δομές της ΓΓΙΑΔ (ΣΚ, ΞΦ και Γραμμή SOS 15900). Για παράδειγμα, μια ωφελούμενη μπορεί να καλέσει την Γραμμή SOS 15900, να μεταβεί σε κάποιο Συμβουλευτικό Κέντρο και τελικά να φιλοξενηθεί σε έναν από τους διαθέσιμους Ξενώνες Φιλοξενίας.

84. Στην Ετήσια Έκθεση δεν αναλύονται τα χαρακτηριστικά των «Τρίτων Προσώπων» που έλαβαν κυρίως χρήσιμη ενημέρωση από τα ΣΚ του Δικτύου Δομών της ΓΓΙΑΔ.

Πίνακας 1: ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΕΣ & ΤΡΙΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ στα ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ
Χρονική περίοδος 01-11-2022 έως 30-09-2023

	Αυτοπροσώπως	Τρίτα Πρόσωπα	Σύνολο
Έντυπα υποδοχής	4.193	358	4.551

Οι περισσότερες καταγραφές για τους έντεκα μήνες αναφοράς αφορούσαν περιστατικά έμφυλης βίας, με ποσοστό 87% (3.981) συγκριτικά με τα περιστατικά πολλαπλών διακρίσεων,⁸⁵ που αποτέλεσαν το 13% των καταγραφών (570).

Πίνακας 2 : ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΕΣ & ΤΡΙΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ στα ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ
Χρονική περίοδος 01-11-2022 έως 30-09-2023

	Έμφυλη Βία	Πολλαπλές Διακρίσεις	Σύνολο
Έντυπα υποδοχής	3.981	570	4.551

Βασικές πηγές πληροφόρησης των ωφελούμενων γυναικών για τις εξειδικευμένες υπηρεσίες των Συμβουλευτικών Κέντρων του Δικτύου ήταν σε ποσοστό **32%** κάποιος άλλος φορέας και σε ποσοστό **18%** η Τηλεφωνική Γραμμή Υποστήριξης SOS 15900. Ποσοστό 12% είχε πληροφορηθεί από φιλικό/ γνωστό πρόσωπο, 10% από το διαδίκτυο, 7% από άλλη εξυπηρετούμενη και 6% από άλλη πηγή. Μόλις 1% όσων απευθύνθηκαν στα ΣΚ είχε ενημερωθεί από έντυπα, ενώ το 14% δεν έδωσε στοιχεία.

Ποσοστό **39,5%** όσων απευθύνθηκαν στα Συμβουλευτικά Κέντρα του δικτύου της ΓΓΙΑΔ, εξυπηρετήθηκαν στα δέκα Συμβουλευτικά Κέντρα της Περιφέρειας Αττικής, 8% εξυπηρετήθηκε στο ΣΚ Θεσσαλονίκης και 5,8% στα δύο ΣΚ της Κρήτης. Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνονται πιο αναλυτικά τα ποσοστά των εξυπηρετούμενων ανά την επικράτεια(Πίνακας 3).

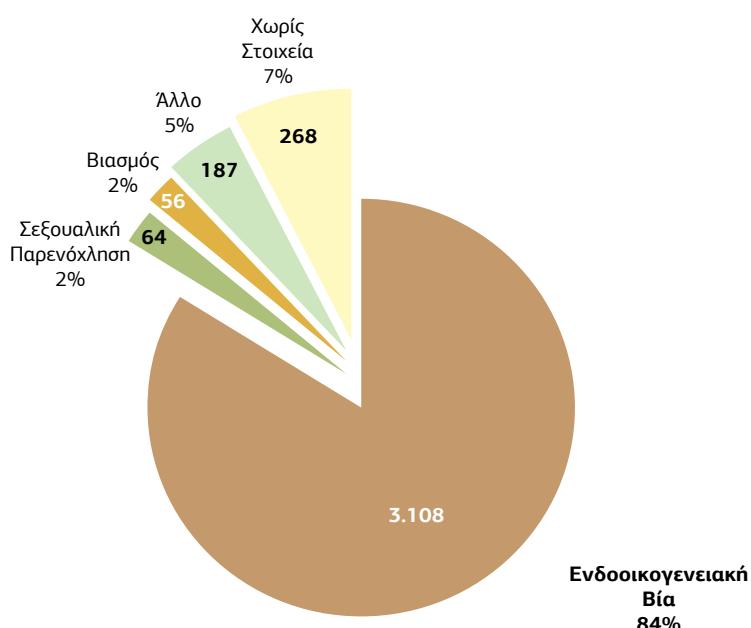
85. Γυναίκες πρόσφυγες, μετανάστριες, γυναίκες με αναπηρία, τοξικοεξαρτημένες, μακροχρόνια άνεργες, μονογονείς, κ.α..Οι μοναδικές περιπτώσεις (εξυπηρετούμενες) στα Συμβουλευτικά Κέντρα μπορεί να αναφέρουν ταυτόχρονα περιστατικό/α έμφυλης βίας και περιστατικό διάκρισης/-ων).

**Πίνακας 3: Εξυπηρετούμενες γυναίκες και τρίτα πρόσωπα στα ΣΚ ανά την επικράτεια
(01-11-2021 έως 30-09-2022)**

44 Συμβουλευτικά Κέντρα (ΣΚ): - ΣΚ της ΓΓΙΑΔ, βάσοντας στη διοικητική τους λειτουργίας (Αριθμός δομών: 15) - ΣΚ των Δήμων, βάσοντας στη διοικητική τους λειτουργίας (Αριθμός δομών 29)	Σύνολο	Ποσοστό (%)
ΣΚ Αττικής: (Αθήνας (Νίκης), Αθήνας (Πολύκεντρο), Δ. Αθηναίων, Πειραιά, Δ. Κερατσινίου-Δραπετσώνας, Δ. Περιστερίου, Δ. Φυλής, Δ. Χαλανδρίου, Δ. Ελευσίνας, Δ. Σαλαμίνας)	1.796	39,72%
ΣΚ Θεσσαλονίκης	364	8,05%
ΣΚ Κρήτης (ΣΚ Δ. Ρεθύμνης, ΣΚ Ηρακλείου)	266	5,88%
ΣΚ Δ. Χίου	126	2,79%
ΣΚ Πάτρας	122	2,70%
ΣΚ Λάρισας	106	2,34%
ΣΚ Δ. Αλεξανδρούπολης	97	2,15%
ΣΚ Λαμίας	96	2,12%
ΣΚ Κέρκυρας	93	2,06%
ΣΚ Τρίπολης	89	1,97%
ΣΚ Κοζάνης	85	1,88%
ΣΚ Δ. Σερρών	84	1,86%
ΣΚ Δ. Καβάλας	79	1,75%
ΣΚ Δ. Καλαμάτας	79	1,75%
ΣΚ Ιωαννίνων	79	1,75%
ΣΚ Δ. Βέροιας	79	1,75%
ΣΚ Δ. Κορινθίων	75	1,66%
ΣΚ Κομοτηνής	73	1,61%
ΣΚ Υπόλοιπη επικράτεια	733	16,21%
Σύνολα	4.551	100,00%

Το επικρατέστερο είδος έμφυλης βίας που ανέφεραν οι εξυπηρετούμενες γυναίκες ήταν η ενδοοικογενειακή βία (84%). Πολύ λιγότερες ήταν οι γυναίκες που ανέφεραν σεξουαλική παρενόχληση(2%) και βιασμό(2%), ενώ υπήρχαν και 9 περιπτώσεις trafficking(0,2%). Το 5% των εξυπηρετούμενων γυναικών ανέφερε κάποιο άλλο είδος βίας και το 7% δεν έδωσε αυτά τα στοιχεία(Γράφημα 1).

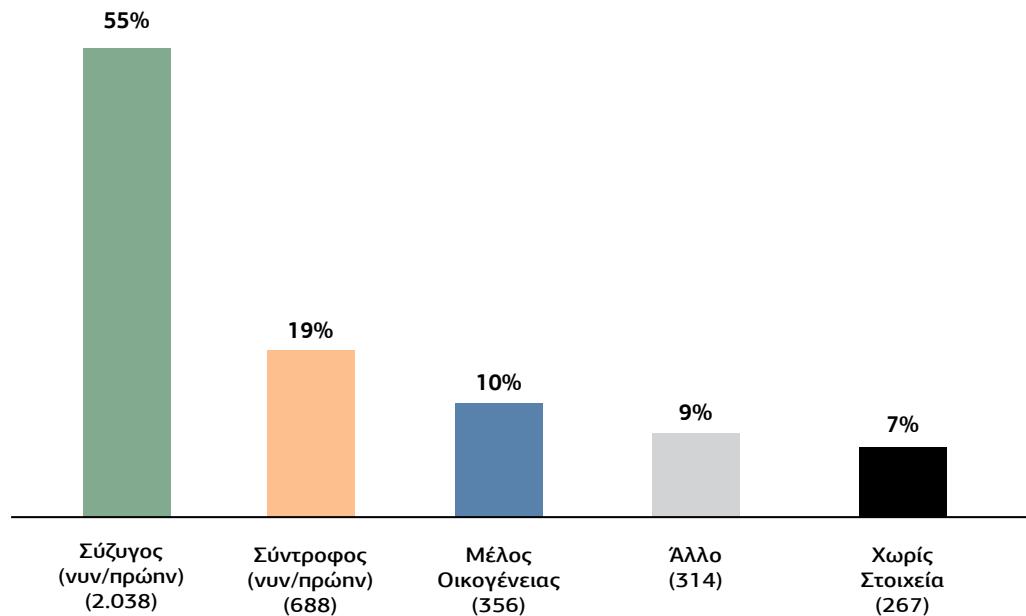
**Γράφημα 1:⁸⁶ Είδος βίας που καταγγέλλεται από εξυπηρετούμενες γυναίκες
(01-11-2022 έως 30-09-2023)**

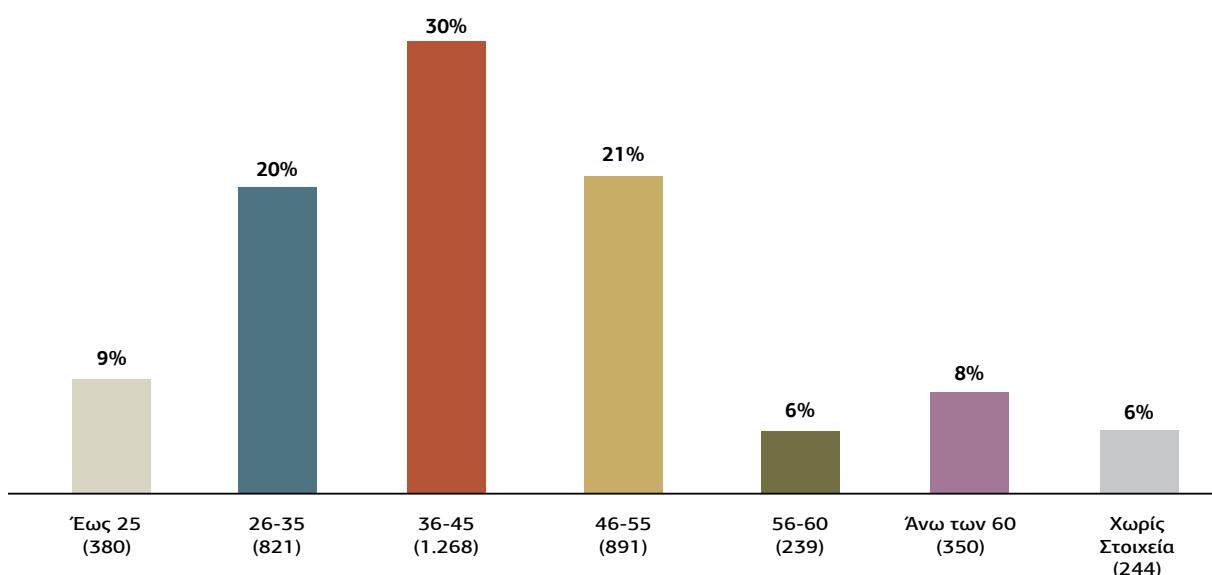
Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση των ωφελούμενων γυναικών, σε ποσοστό 44% δήλωσαν ότι είναι έγγαμες, σε ποσοστό 21% ανύπαντρες και 12% διαζευγμένες. Το 11% βρίσκονταν σε διάσταση, το 3% σε κατάσταση συμβίωσης και χρείας αντίστοιχα και το 5% δεν έδωσε αυτά τα στοιχεία. Επιπλέον, από το σύνολο των ωφελούμενων γυναικών το 75% δήλωσε ότι έχει τέκνο/τέκνα ενώ το 25% ότι δεν έχει.

Η σχέση επιζήσασας-δράστη, όπως δήλωσαν οι ωφελούμενες γυναίκες, ήταν κυρίως συζυγική (55%) και συντροφική (19%), ενώ σε ποσοστό 10% αφορούσε κακοποίηση από άλλο μέλος της οικογένειας(-Γράφημα 2).

86. Η ανάλυση αφορά περιστατικά έμφυλης βίας και όχι πολλαπλών διακρίσεων

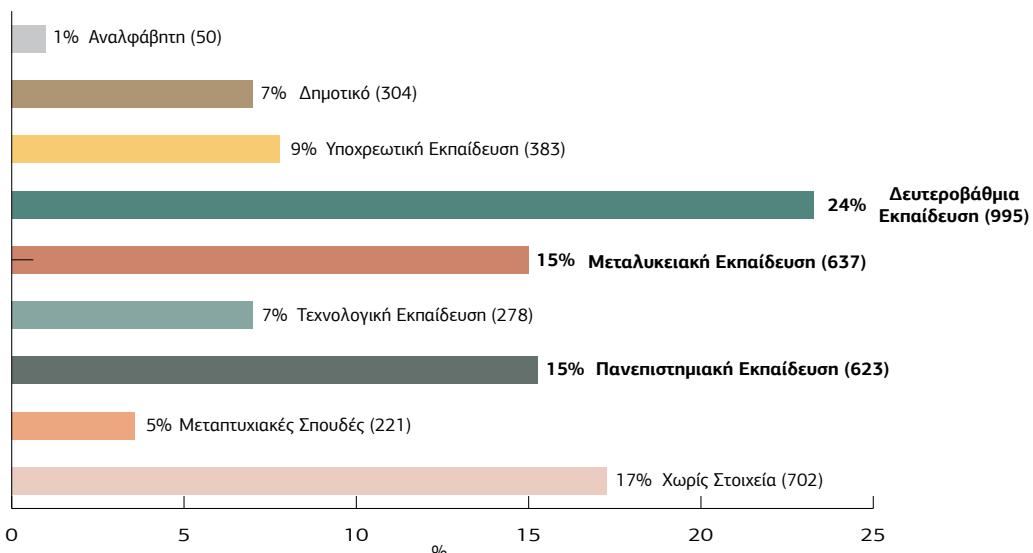
Γράφημα 2: Σχέση επιζήσασας-δράστη (01-11-2022 έως 30-09-2023)

Αναφορικά με τις πλικιακές ομάδες των γυναικών που έλαβαν εξειδικευμένες υπηρεσίες στα ΣΚ του Δικτύου Δομών την περίοδο αναφοράς, το μεγαλύτερο ποσοστό (30%) ήταν γυναίκες πλικίας μεταξύ 36-45 ετών, ακολουθούν οι πλικιακές ομάδες μεταξύ 46-55 ετών και μεταξύ 26-35 ετών με σχεδόν ίδιο ποσοστό 21% και 20% αντίστοιχα. Σε ποσοστό 9% οι ωφελούμενες ήταν νεαρά κορίτσια έως 25ετών, 6% γυναίκες μεταξύ 56-60 ετών, ενώ το 8% γυναίκες άνω των 60 ετών. Τέλος το 6% δεν έδωσε στοιχεία (Γράφημα 3).

Γράφημα 3: Ηλικιακές ομάδες ωφελούμενων γυναικών (01-11-2022 έως 30-09-2023)

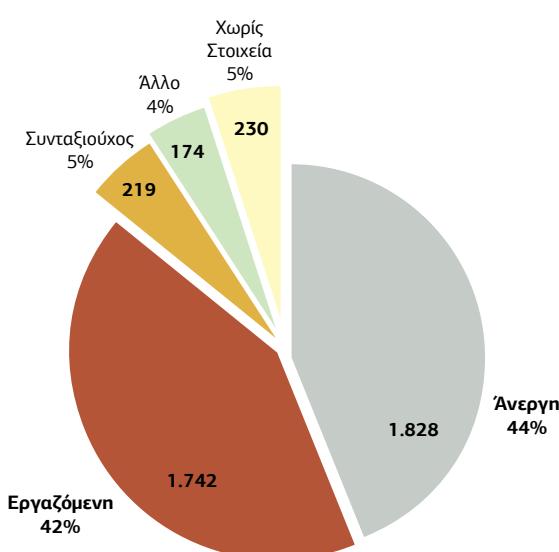
Όσον αφορά το εκπαιδευτικό επίπεδο των ωφελούμενων γυναικών κατά την περίοδο αναφοράς, το μεγαλύτερο ποσοστό των ωφελούμενων γυναικών ανέφερε ότι έχει ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (24%), το 15% είχε ολοκληρώσει την πανεπιστημιακή εκπαίδευση και ίσο ποσοστό τη μεταλυκειακή εκπαίδευση. Ένα μικρό ποσοστό ανέφερε πως είχε ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση (9%), την τεχνολογική εκπαίδευση (7%) και το δημοτικό (7%). Το 5% ανέφερε πως είχε μεταπτυχιακές σπουδές, ενώ το 1% φαίνεται να μην είχε λάβει βασική εκπαίδευση. Τέλος, το 17% δεν έδωσε τα στοιχεία αυτά (Γράφημα 4).

Γράφημα 4: Επίπεδο εκπαίδευσης ωφελούμενων γυναικών (01-11-2022 έως 30-09-2023)

Σχετικά με την κατάσταση απασχόλησης των εξυπηρετούμενων κατά τους έντεκα μήνες αναφοράς, σε ποσοστό 44% ήταν άνεργες και σε ποσοστό 42% εργαζόμενες. Το 5% δήλωσε πως ήταν συνταξιούχες, ενώ το 6,4% εκ του συνόλου των γυναικών δεν αποκάλυψε αυτά τα στοιχεία (Γράφημα 5).

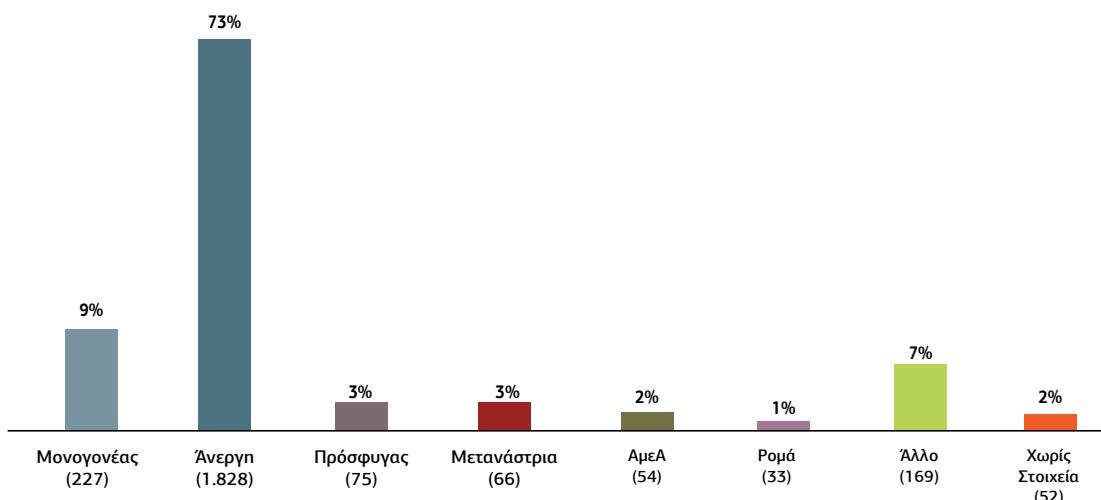
Γράφημα 5: Κατάσταση απασχόλησης ωφελούμενων γυναικών (01-11-2022 έως 30-09-2023)

Εκ των γυναικών που αναζήτησαν βοήθεια κατά την περίοδο αναφοράς, το 81% ανέφεραν ότι έχουν Ελληνική υπηκοότητα, το 12% ήταν γυναίκες πρόσφυγες και μετανάστριες οι οποίες ζουν στην Ελλάδα, ενώ το 4% εκ του συνόλου των γυναικών δεν αναφέρθηκε στα στοιχεία αυτά.

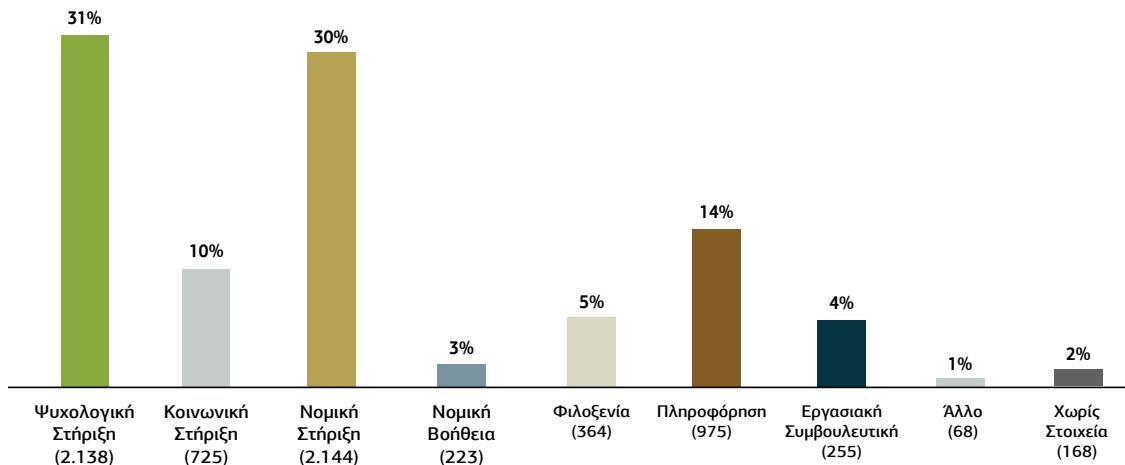
Αναφορικά με τις διακρίσεις που ανέφεραν πως υφίστανται οι ωφελούμενες γυναίκες, σχεδόν τρεις στις τέσσερις ανέφεραν κυρίως διακρίσεις από το γεγονός ότι ήταν άνεργες (74%). Αρκετά μικρότερο ποσοστό (9%) δήλωσε πως υφίσταται διακρίσεις λόγω μονογονεϊκότητας, ενώ ίδιο ποσοστό γυναικών ανέφεραν διάκριση επειδή ήταν προσφύγισσες (3%) ή μετανάστριες (3%). Επιπλέον, το 2% εκ του συνόλου των γυναικών δήλωσε ότι υφίστανται διάκριση λόγω κάποιας αναπορίας, το 1% ανέφεραν ως διάκριση το ότι είναι γυναίκες Ρόμα. Τέλος το 5% ανάφερε «Άλλο» και το 2% δεν έδωσε αυτά τα στοιχεία (Γράφημα 6).

**Γράφημα 6: Πολλαπλές διακρίσεις κατά των εξυπηρετούμενων γυναικών
(1.11.2021-30-9-2022)**

Οι γυναίκες επιζήσασες βίας και πολλαπλών διακρίσεων που έλαβαν εξειδικευμένη υποστήριξη από τα στελέχη των ΣΚ του Δικτύου ανά την Ελλάδα την περίοδο αναφοράς, αναζήτησαν σε ίδιο βαθμό νομική (30%) και ψυχολογική στήριξη/συμβουλευτική (30%). Ακολουθούν με ποσοστό 14% τα αιτήματα για χρήσιμη πληροφόρηση και με ποσοστό 10% αιτήματα για κοινωνική στήριξη. Το 5% εκ του συνόλου των αιτημάτων αφορά την φιλοξενία των γυναικών στους ΞΦ του Δικτύου Δομών της ΓΓΙΑΔ και με ίδιο ποσοστό 4% αφορά σε αιτήματα για εργασιακή συμβουλευτική και νομική στήριξη από το εξειδικευμένο προσωπικό Συμβουλευτικών Κέντρων (Γράφημα 7).

Γράφημα 7: Αιτήματα από ωφελούμενες γυναίκες (01-11-2022 έως 30-09-2023)

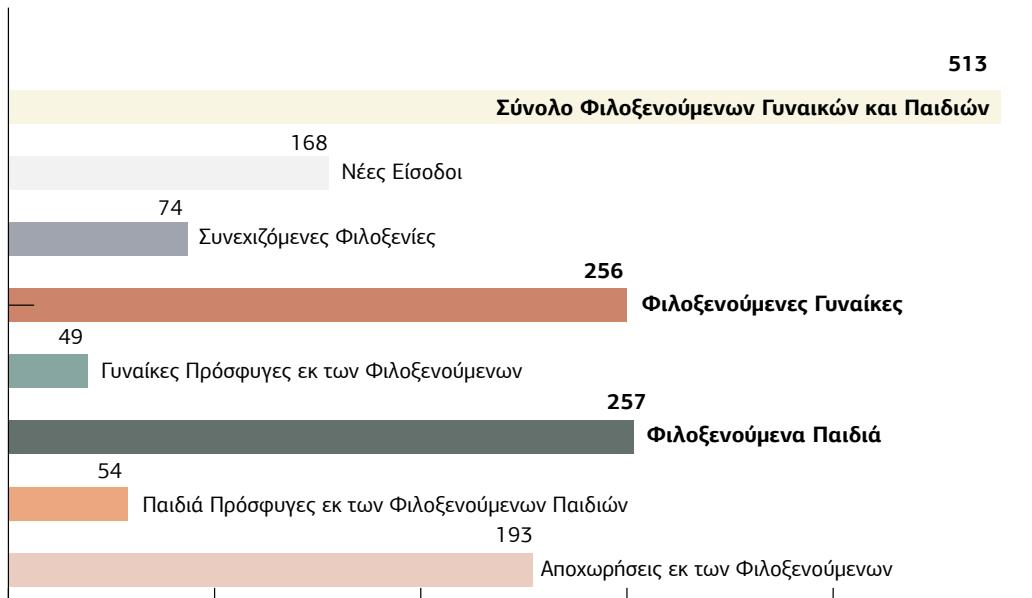

Ξενώνες Φιλοξενίας⁸⁷

Την περίοδο αναφοράς στους ΞΦ του Δικτύου φιλοξενήθηκαν **513 άτομα**: 256 γυναίκες και 257 παιδιά.⁸⁸ Εκ του συνόλου των φιλοξενούμενων γυναικών και των παιδιών οι 49 είναι γυναίκες πρόσφυγες και τα **54** παιδιά πρόσφυγες. Επιπλέον, με βάση την ημερομηνία εισόδου στο εξεταζόμενο χρονικό διάστημα έγιναν συνολικά 168 νέες εισαγωγές για φιλοξενία, ενώ συνολικά 193 γυναίκες και παιδιά εκ των φιλοξενουμένων την ίδια περίοδο αποχώρησαν προς ασφαλή προορισμό της επιλογής τους. Η έμφυλη βία κατά των φιλοξενούμενων γυναικών και για τους έντεκα μήνες αναφοράς υπερισχύει σε καταγραφές με ποσοστό 77% (130) συγκριτικά με τα περιστατικά πολλαπλών διακρίσεων που υφίστανται οι γυναίκες σε ποσοστό 23% (38).

87. Τα στοιχεία αφορούν τους 19 από τους 20 ΞΦ του δικτύου δομών της ΓΓΙΑΔ, καθώς ο Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών Θυμάτων Έμφυλης Βίας ή και πολλαπλών διακρίσεων του Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων ξεκίνησε να επαναλειτουργεί τον Μάιο.

88. Χωροποιητικά Ξενώνων σε Δομές, περίπου 400 θέσεων ασφαλούς στέγασης για τις γυναίκες και τα ανήλικα παιδιά τους.

Γράφημα 1: Φιλοξενούμενες γυναικες και παιδιά (01-11-2022 έως 30-09-2023)

Οι Ξενώνες που φιλοξένησαν τις περισσότερες γυναικες με τα παιδιά τους ήταν κυρίως αυτοί της Αττικής σε ποσοστό 21,4%, της Θεσσαλονίκης σε ποσοστό 14,4%, σε ποσοστό 9,2% ο ΞΦ της Λάρισας και με ίδιο με ποσοστό 8% οι ΞΦ Ρόδου και Κρήτης.⁸⁹ Επιπλέον, εκ του συνόλου των φιλοξενούμενων το ποσοστό των γυναικών και παιδιών προσφύγων ήταν 32% στην Αττική, 22% στη Θεσσαλονίκη και 14,6% στη Λάρισα.

89. Η εικόνα επηρεάζεται από πολλαπλούς παράγοντες όπως η χωροπικότητα των Ξενώνων ανά Δήμο, σε συνδυασμό με τις υψηλότερες ανάγκες λόγω της συγκέντρωσης του πληθυσμού στις εν λόγω περιοχές. Γ' αυτό και δεν θα πρέπει να ληφθεί ως εικόνα από την οποία μπορούν να παραχθούν συγκεκριμένα συμπεράσματα.

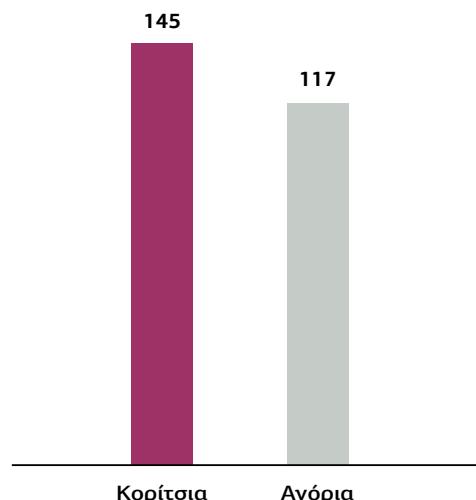
Πίνακας 1: Φιλοξενούμενες γυναικες και παιδιά ανά την επικράτεια**(01-11-2022 έως 30-09-2023)**

Ξενώνες Φιλοξενίας (20ΞΦ) • ΞΦ των Δήμων, βάσον της διοικητικής τους λειτουργίας (Αριθμός δομών: 18) • ΣΚ του ΕΚΚΑ, βάσον της διοικητικής τους λειτουργίας (Αριθμός δομών: 2)	Σύνολο φιλοξενούμενων γυναικών και παιδιών	Σύνολο γυναικών και παιδιών προσφύγων εκ των φιλοξενούμενων		
	Σύνολο	Ποσοστό	Σύνολο	Ποσοστό
Αττικής (ΞΦ Δ. Αθηναίων, ΞΦ Δ. Πειραιώς, ΞΦ ΕΚΚΑ Αθήνας)	110	21,4%	33	32,0%
Θεσσαλονίκης (ΞΦ Δ. Θεσσαλονίκης, ΞΦ ΕΚΚΑ Θεσσαλονίκη, ΞΦ Δ. Κορδελιού-Ευόσμου)	74	14,4%	23	22,3%
ΞΦ Δ. Λάρισας	47	9,1%	10	9,7%
ΞΦ Δ. Ρόδου	41	8,0%	0	0,0%
Κρήτης (ΞΦ Δ. Χανίων, ΞΦ Δ. Ηρακλείου)	41	8,0%	2	1,9%
ΞΕ Δ. Βόλου	29	5,7%	1	1,0%
ΞΕ Δ. Λαμιέων	26	5,1%	3	2,9%
ΞΕ Δ. Τρίπολης	25	4,9%	0	0,0%
ΞΕ Δ. Κομοτηνής	24	4,7%	0	0,0%
ΞΕ Δ. Πατρέων	22	4,3%	7	6,8%
ΞΕ Δ. Κοζάνης	21	4,1%	5	4,9%
ΞΕ Δ. Αγρινίου	19	3,7%	0	0,0%
ΞΕ Δ. Ιωαννιτών	19	3,7%	4	3,9%
ΞΕ Δ. Λέσβου	15	2,9%	15	14,6%
Σύνολα	513	100,0%	103	100,0%

Οι φιλοξενούμενες γυναίκες την περίοδο αναφοράς δήλωσαν σε ποσοστό το 79% ότι έχουν παιδιά και σε ποσοστό 21% ότι δεν έχουν. Από το σύνολο των 262 φιλοξενούμενων παιδιών, το 20% (54) ήταν παιδιά πρόσφυγες. Επιπλέον, από το σύνολο των παιδιών την περίοδο αναφοράς το 55% ήταν κορίτσια έως 18 ετών και το 45% αγόρια έως 12 ετών (Γράφημα 2).

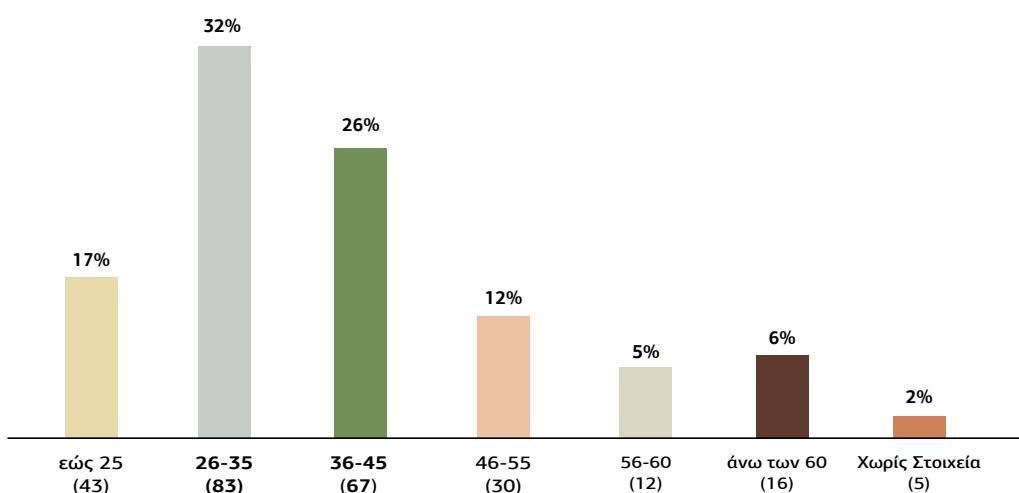
Οι μητέρες των παιδιών που φιλοξενούνται στους ΞΦ του Δικτύου Δομών της ΓΓΙΑΔ έχουν την πλήρη ευθύνη για τη φροντίδα των παιδιών τους. Παράλληλα, τα στελέχη των Δομών διευκολύνουν και υποστηρίζουν τις μητέρες να εγγράψουν τα παιδιά τους στο σχολείο, να κλείσουν ραντεβού με ιατρικές υπηρεσίες και να γίνουν ανάλογες παραπομπές σε εξειδικευμένα κέντρα για τα παιδιά.

Γράφημα 2: Φιλοξενούμενα Παιδιά (01-11-2022 έως 30-09-2023)

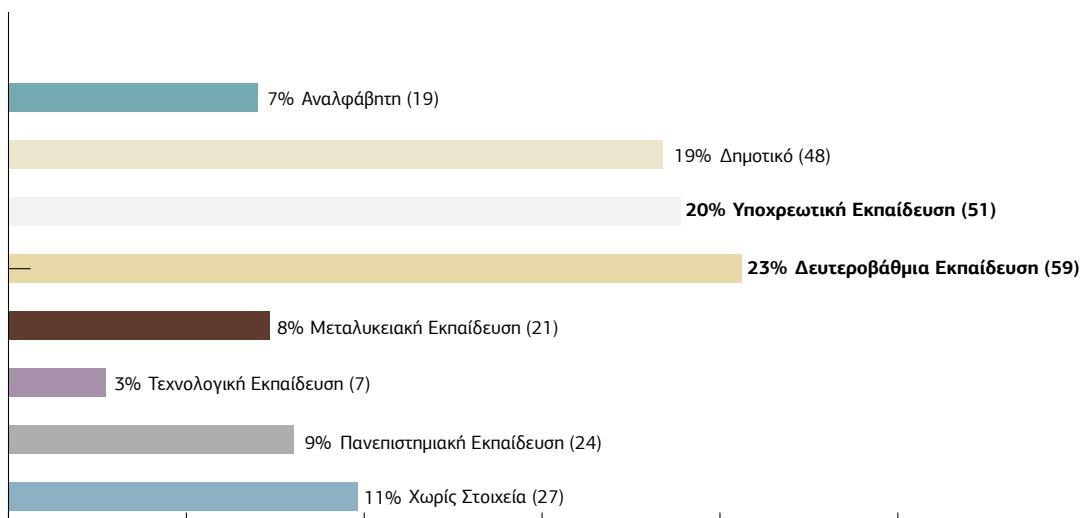
Αναφορικά με τις πλικιακές ομάδες των φιλοξενούμενων γυναικών την περίοδο αναφοράς, σχεδόν 1 στις 3 ήταν μεταξύ 26-35 ετών και 1 στις 4 μεταξύ 36-45 ετών. Ακολουθούν με ποσοστό 17% τα νεαρά κορίτσια έως 25 ετών και με ποσοστό 12% η πλικιακή ομάδα 46-55 ετών. 6% αφορά γυναίκες άνω των 60 ετών, ενώ οι γυναίκες μεταξύ 56-60 ήταν το 5% από το σύνολο των φιλοξενούμενων γυναικών.

Γράφημα 3: Ηλικιακές ομάδες φιλοξενούμενων γυναικών (01-11-2022 έως 30-09-2023)

Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης το μεγαλύτερο ποσοστό εκ του συνόλου των φιλοξενούμενων γυναικών φαίνεται να έχει ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια (23%) ή την υποχρεωτική εκπαίδευση (25%). Το δημοτικό είχε ολοκληρώσει το 19% εκ των φιλοξενούμενων γυναικών, το 9% είχε πανεπιστημιακή εκπαίδευση, το 8% είχε μεταλυκειακή εκπαίδευση και το 3% τεχνολογική εκπαίδευση. Το 7% των φιλοξενούμενων γυναικών δήλωσαν ότι είναι αναλφάβητές, ενώ, το 11% εκ του συνόλου δεν έδωσε αυτά τα στοιχεία (Γράφημα 4).

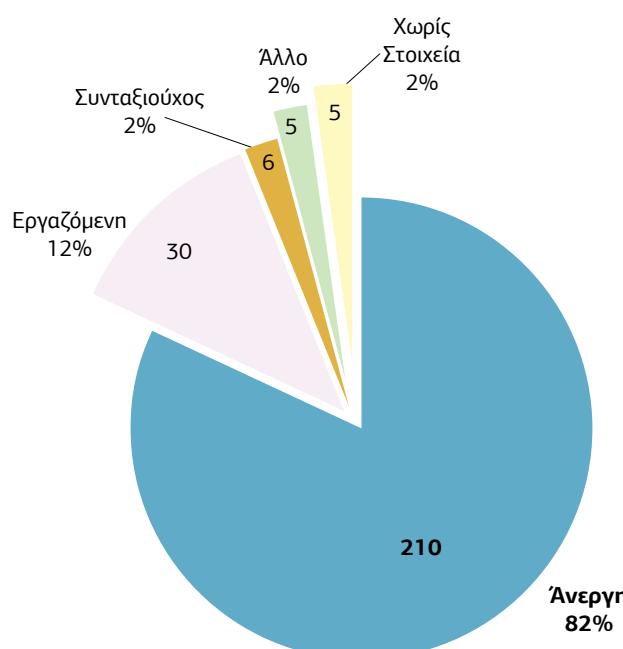
Γράφημα 4: Επίπεδο εκπαίδευσης φιλοξενούμενων (01-11-2022 έως 30-09-2023)

Την περίοδο αναφοράς οι φιλοξενούμενες γυναίκες σε συντριπτικό ποσοστό 82% ανέφεραν ότι είναι άνεργες, ενώ μόνο το 12% ανέφερε ότι εργάζεται και το 2% ότι είναι συνταξιούχες. Οι φιλοξενούμενες γυναίκες μπορούν να λάβουν εργασιακή συμβουλευτική στους Ξενώνες Φιλοξενίας και τα Συμβουλευτικά Κέντρα του Δικτύου (Γράφημα 5)

Γράφημα 5 : Κατάσταση απασχόλησης φιλοξενούμενων γυναικών

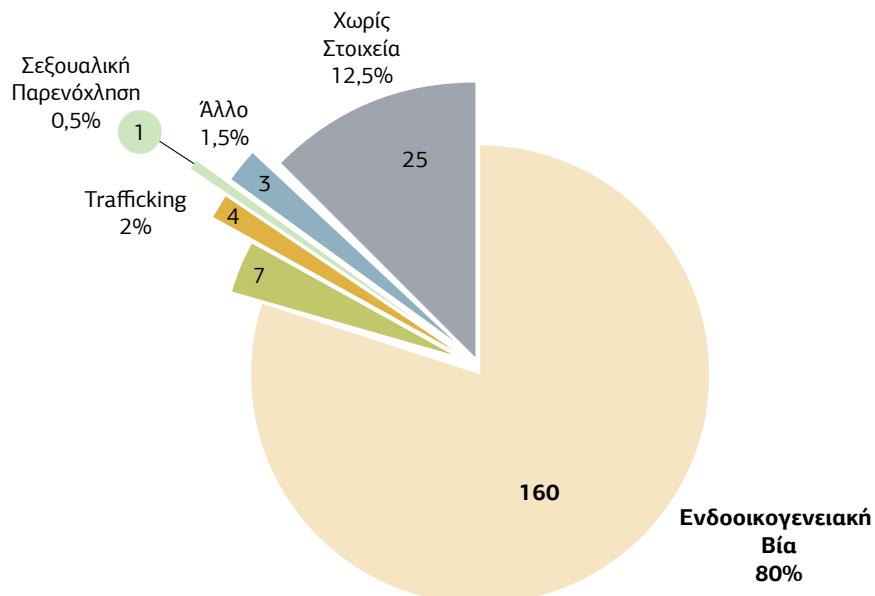
(01-11-2022 έως 30-09-2023)

Το επικρατέστερο είδος βίας και για τους έντεκα μήνες αναφοράς στους ΞΦ είναι η ενδοοικογενειακή βία με ποσοστό 80% από το σύνολο των καταγεγραμμένων μορφών βίας. Ακολουθούν με αρκετά μικρότερα ποσοστά τα περιστατικά βιασμών (3,5%), και των θυμάτων trafficking (2%).

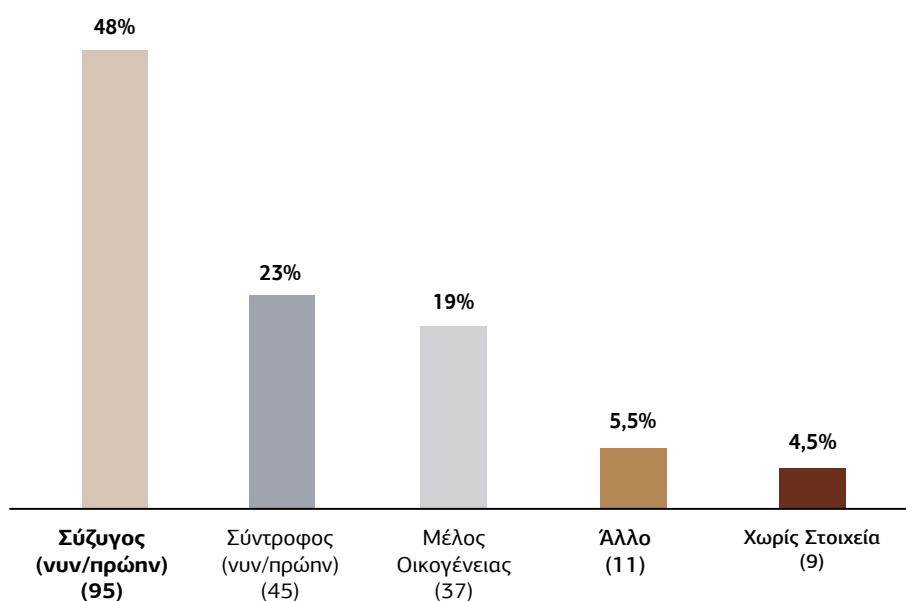
Γράφημα 6: Είδος βίας που καταγγέλλεται από φιλοξενούμενες γυναίκες

(01-11-2022 έως 30-09-2023)

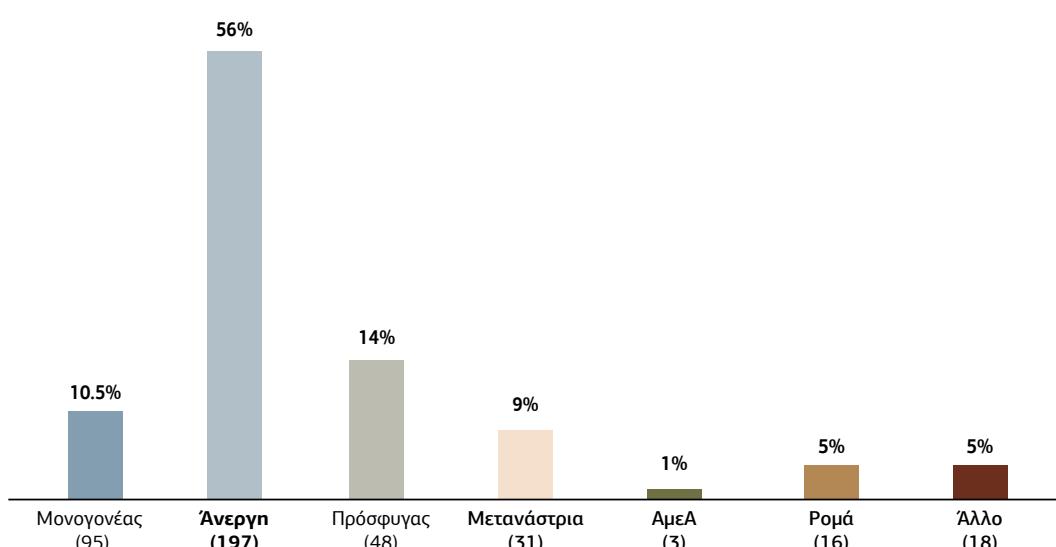
Σχεδόν 1 στις 2 φιλοξενούμενες γυναίκες ανέφεραν ως δράστη τον νυν ή πρώην σύζυγο (48%), και 1 στις 4 (23%) τον σύντροφο (νυν/πρώην), ενώ 1 στις 5 (19%) γυναικών δήλωσε ότι ο δράστης ήταν κάποιο άλλο μέλος της οικογένειας (Γράφημα 7).

Γράφημα 7: Σχέση επιζήσασας-δράστη (01-11-2022 έως 30-09-2023)

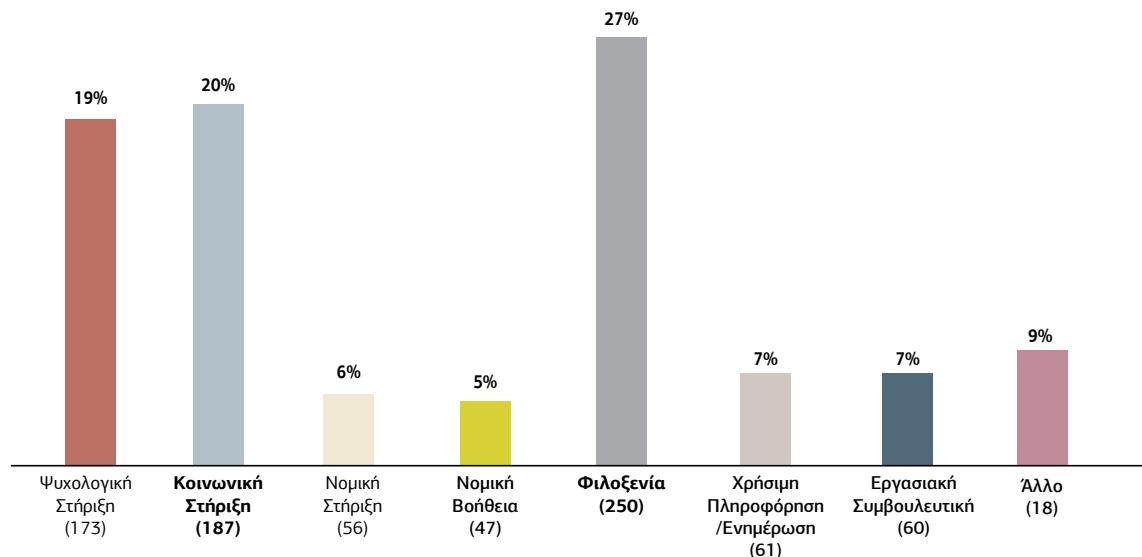

Αναφορικά με τις πολλαπλές διακρίσεις που ανέφεραν οι φιλοξενούμενες γυναίκες, την περίοδο αναφοράς, λίγο περισσότερες από τις μισές (56%) ανέφεραν ως διάκριση την κατάσταση απασχόλησης τους, συγκεκριμένα την ανεργία. Την προσφυγική ιδιότητα ως διάκριση ανέφερε το 14% και τη μεταναστευτική τους κατάσταση το 9%. Το 11 % δήλωσε ανέφερε ότι υφίσταται διάκριση λόγω μονογονεϊκότητας, το 5% δήλωσε επειδή είναι Ρόμα και το 1% ότι υφίστανται διάκριση λόγω κάποιας αναπηρίας . Τέλος, ένα ποσοστό 5% ανέφερε κάποια άλλη μορφή διάκρισης (Γράφημα 8).

**Γράφημα 8: Πολλαπλές διακρίσεις κατά των Φιλοξενούμενων Γυναικών
(01-11-2022 έως 30-09-2023)**

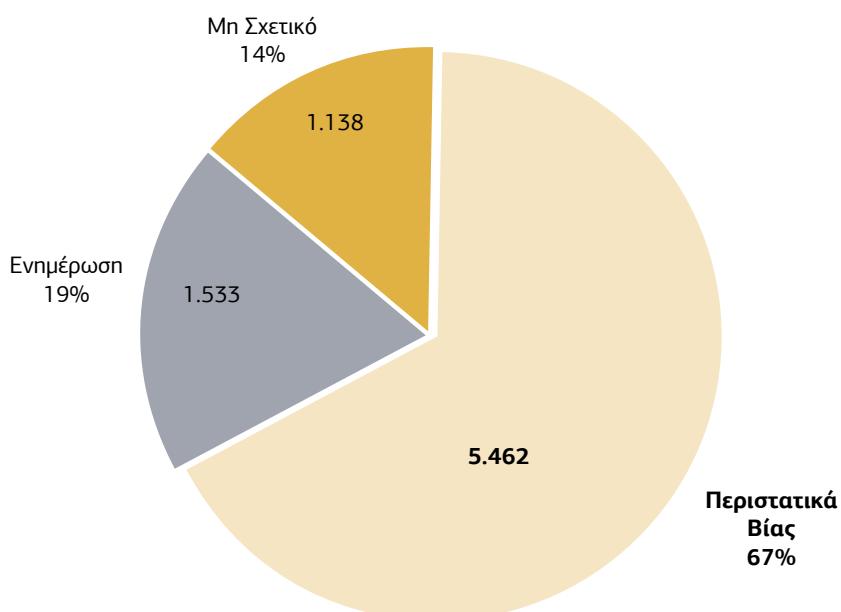
Τα αιτήματα που είχαν οι φιλοξενούμενες γυναίκες ήταν σε ποσοστό 27% η συνέχιση της φιλοξενίας των ιδίων και των παιδιών τους, σε ποσοστό 20% η κοινωνική στήριξή τους και σε σχεδόν ίδιο ποσοστό (19%) η ψυχολογική τους υποστήριξη. Το 7% αιτημάτων αφορούσε τη χρήσιμη ενημέρωση και την εργασιακή συμβούλευτική, ενώ το 6% των αιτημάτων αφορούσε τη νομική στήριξη και το 5% τη νομική βοήθεια των φιλοξενούμενων γυναικών (Γράφημα 9).

Γράφημα 9: Αιτήματα από γυναίκες φιλοξενούμενες (01-11-2021 έως 30-09-2022)

Γραμμή Υποστήριξης SOS 15900

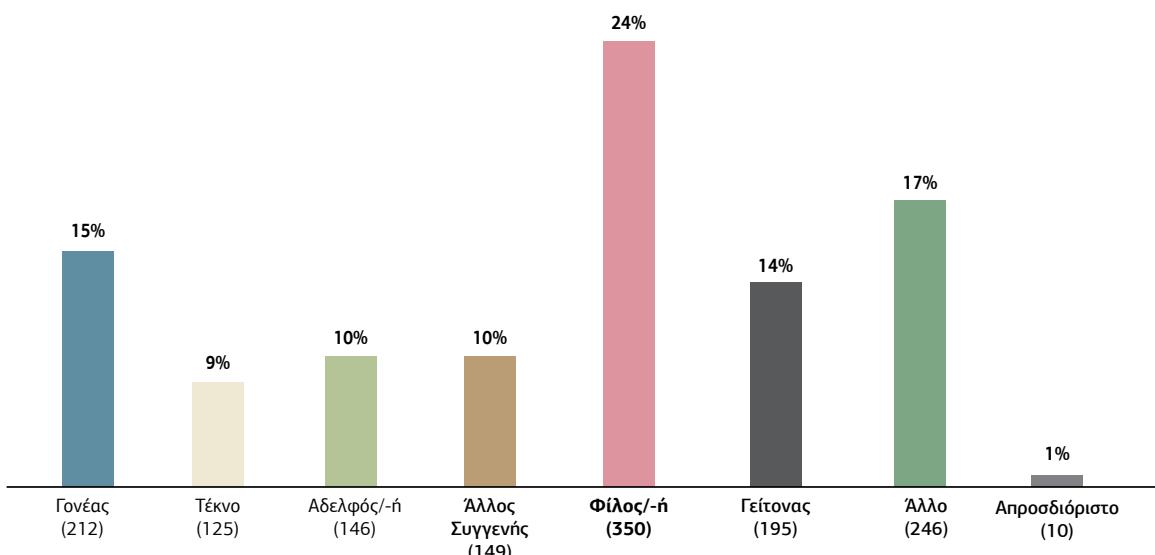
Την περίοδο αναφοράς καταγράφηκαν συνολικά **8.133** κλήσεις, εκ των οποίων οι 5.462 αφορούσαν «περιστατικά βίας» και οι 1.533 «χρήσιμη ενημέρωση» (Γράφημα 1).

Από το σύνολο των κλήσεων που καταγράφηκαν από την 24ωρη Τηλεφωνική Γραμμή βοήθειας SOS 15900 που αφορούσαν περιστατικά βίας το 74% ήταν γυναίκες ωφελούμενες και το 26% αφορούσε τα τρίτα πρόσωπα.

Γράφημα 1: Είδος κλήσης (01-11-2021 έως 30-09-2022)

Τα τρίτα πρόσωπα που κάλεσαν την 24ωρη Τηλεφωνική Γραμμή βοήθειας SOS 15900 και τους έντεκα μήνες αναφοράς, ήταν σε ποσοστό 24% φίλος/-η, σε ποσοστό 15% γονέας και σε ποσοστό 14% γείτονας/γειτόνισσα. Ακολουθούν με ίδιο ποσοστό 10%, οι κλήσεις από αδερφό/-ή και από άλλο συγγενή. Επιπλέον, το 9% των κλήσεων από τα τρίτα πρόσωπα αφορά το τέκνο της επιζήσασας και το 17% «άλλο» άτομο (Γράφημα 2).

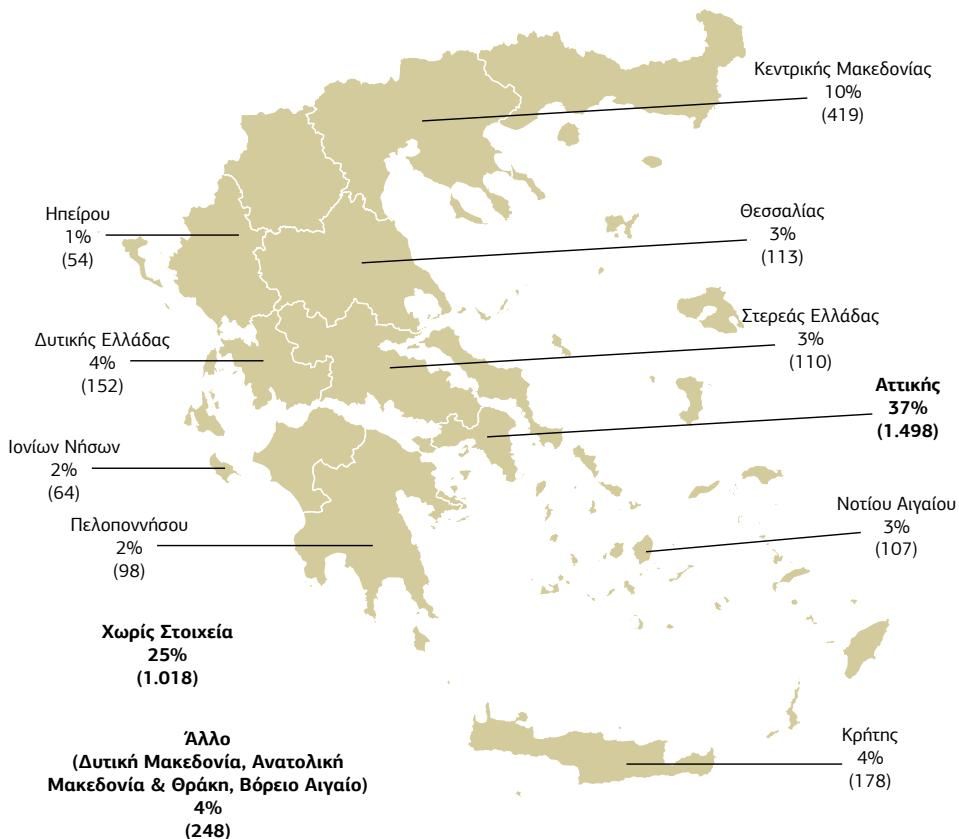
Γράφημα 2: Τρίτο Πρόσωπο που καλεί (01-11-2022 έως 30-09-2023)

Από το σύνολο των κλήσεων που καταγράφηκαν το 88% κάλεσαν για 1η φορά την 24ωρη Τηλεφωνική Γραμμή βοήθειας SOS 15900, το 9% κάλεσε για 2η φορά, ενώ με ποσοστό 1% εκ του συνόλου των ωφελούμενων κάλεσαν για 3η και 2% 4η φορά. Οι ωφελούμενες που κάλεσαν για πρώτη φορά κατά την περίοδο αναφοράς πληροφορήθηκαν για αυτήν κυρίως από το διαδίκτυο κατά 9%, από την τηλεόραση με ποσοστό 5% και από γνωστό τους πρόσωπο και από άλλο φορέα κατά 4% εκάστη, ενώ μεγάλο ποσοστό της τάξεως του 78% δεν αποκάλυψε την συγκεκριμένη πληροφορία κατά την διάρκεια της κλήσης.

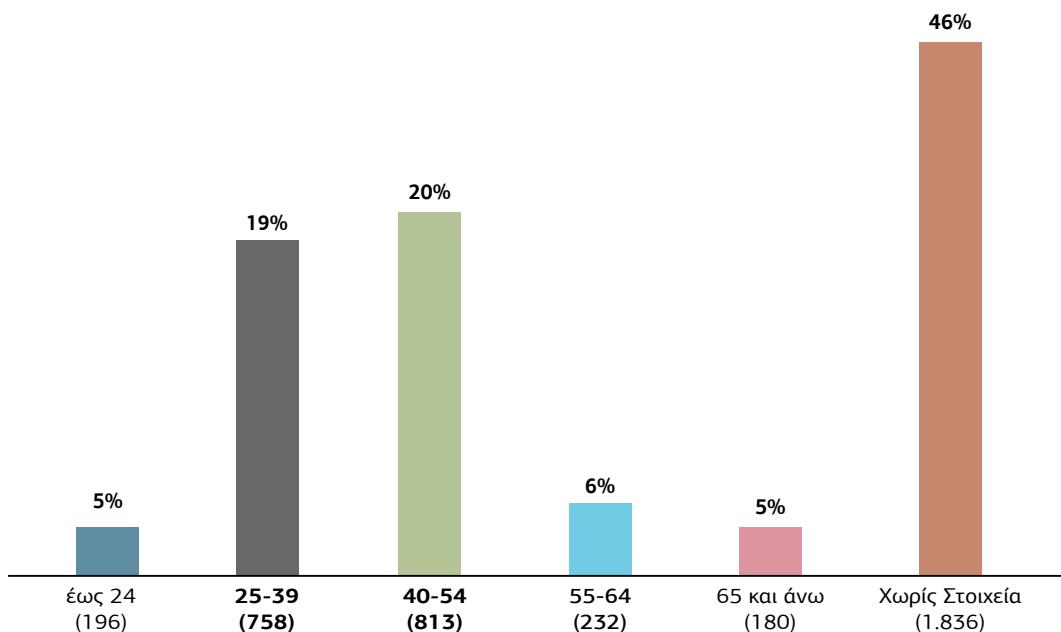
Οι Περιφέρειες ανά την Ελλάδα όπου καταγράφηκαν οι περισσότερες κλήσεις από τις ωφελούμενες γυναίκες και για τους έντεκα μήνες αναφοράς ήταν η Αττική σε ποσοστό 37% καθώς και η Κεντρική Μακεδονία σε ποσοστό 10%, ενώ μικρότερα ήταν τα ποσοστά στις υπόλοιπες Περιφέρειες ανά την Ελλάδα. Επιπλέον, το ποσοστό των ωφελούμενων γυναικών που δεν θέλησαν να αποκαλύψουν την περιοχή από την οποία καλούν ήταν 25% (Χάρτης 1).

Χάρτης 1: Περιφέρειες από τις οποίες προέρχονται οι κλήσεις των ωφελούμενων γυναικών
(01-11-2022 έως 30-09-2023)

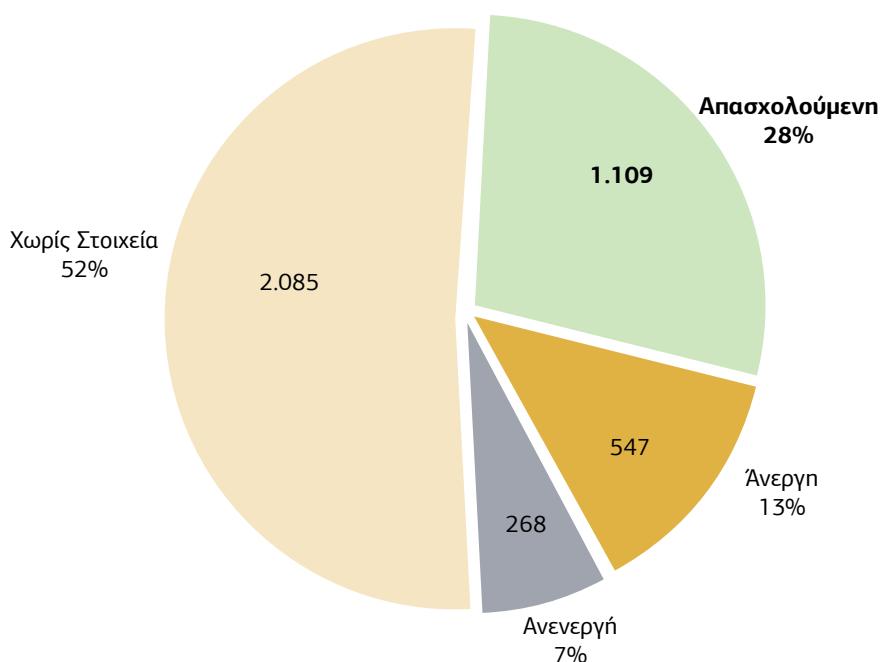

Το ποσοστό των ωφελούμενων γυναικών που κάλεσαν την 24ωρη Τηλεφωνική Γραμμή βιοήθειας SOS 15900 και ανέφεραν Ελληνική υπποκοόπτητα και για τους έντεκα μήνες αναφοράς ήταν 42%, 5% ανέφεραν ότι είναι γυναίκες πρόσφυγες και μετανάστριες οι οποίες ζουν στην Ελλάδα. Τέλος, το 53% εκ του συνόλου των ωφελούμενων γυναικών την περίοδο αναφοράς δεν αποκάλυψε τα στοιχεία που αφορούν την υπποκοόπτητα τους.

Σχετικά με την πλικιακή ομάδα των ωφελούμενων γυναικών που κάλεσαν την Γραμμή 15900, παρατηρείται ότι οι γυναίκες μεταξύ 40-54 ετών αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό (20%) από το σύνολο των κλήσεων που αφορούν περιστατικά βίας, ελάχιστα μικρότερο ήταν το ποσοστό των κλήσεων από την πλικιακή ομάδα μεταξύ 25-39 ετών (19%), ενώ αρκετά μικρότερο ήταν το ποσοστό των κλήσεων από γυναίκες μεταξύ 55-64 ετών (6%). Ακολουθούν με ίδιο ποσοστό (5%), οι κλήσεις από πλικίες έως 24 και άνω των 65 ετών. Τέλος, το 46% από το σύνολο των ωφελούμενων δεν αποκάλυψε στοιχεία που αφορούν την πλικία τους κατά την διάρκεια της κλήσης (Γράφημα 3).

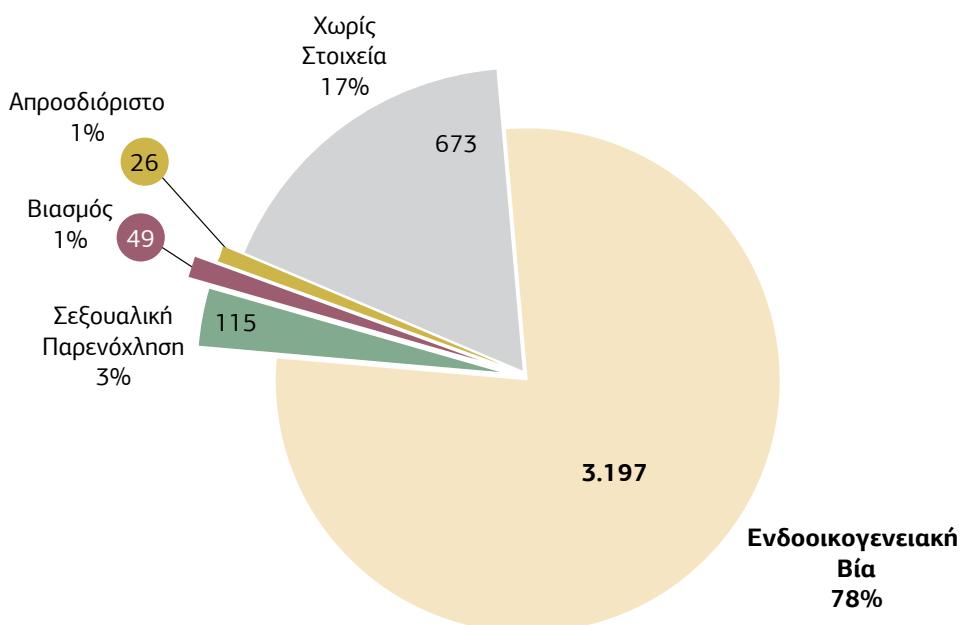
Γράφημα 3: Ηλικιακές ομάδες ωφελούμενων γυναικών (01-11-2022 έως 30-09-2023)

Αναφορικά με την εργασιακή κατάσταση των ωφελούμενων γυναικών που κάλεσαν κατά τους έντεκα μήνες αναφοράς το 28% δήλωσε ότι εργάζεται, το 13% ανέφερε ότι είναι άνεργες, το 7% ανενεργές, ενώ σε μεγάλο ποσοστό 52% δεν αποκάλυψαν αυτά τα στοιχεία (Γράφημα 4).

Γράφημα 4: Εργασιακή κατάσταση ωφελούμενων γυναικών (01-11-2022 έως 30-09-2023)

Επιπλέον, η ενδοοικογενειακή βία συνεχίζει να αποτελεί το μεγαλύτερο ποσοστό της τάξεως του 78% από όλα τα είδη έμφυλης βίας που καταγράφηκαν στην 24ωρη Τηλεφωνική Γραμμή βοήθειας SOS 15900 και τους έντεκα μήνες αναφοράς. Με ποσοστό 3% αφορά την σεξουαλική παρενόχληση και 1% περιστατικά βιασμού (Γράφημα 5).

Γράφημα 5: Είδος βίας που αναφέρεται (01-11-2022 έως 30-09-2023)

Από το σύνολο των γυναικών που κατήγγειλαν ενδοοικογενειακή βία την περίοδο αναφοράς το 51% δήλωσε ότι έχει παιδιά, το 14% ότι δεν έχει και το 35% εκ του συνόλου των γυναικών δεν έδωσε στοιχεία.

Σχετικά με την εκπαιδευτική κατάσταση των αφελούμενων, 9 στις 10 γυναίκες που κάλεσαν την 24ωρη Γραμμή SOS15900 δεν έδωσαν αυτά τα στοιχεία. Σε ποσοστό 7% δήλωσαν ότι είναι απόφοιτες ΑΕΙ/ΤΕΙ, ενώ σε ποσοστό 2 % ανέφεραν ότι έχουν ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια ή κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή είχαν μεταπτυχιακές σπουδές.

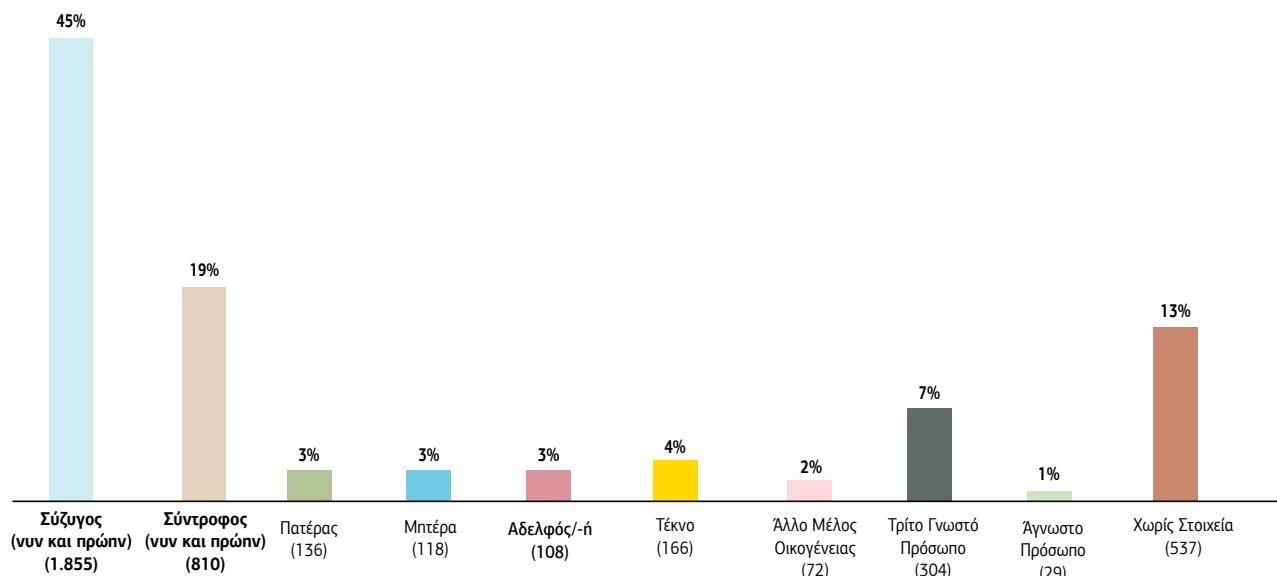
Οι μορφές κακοποίησης που αναφέρθηκαν ήταν σε ποσοστό 66% η ψυχολογική βία, 58% λεκτική βία, 45% περιστατικά σωματικής βίας, 7% οικονομική βία και 4% η σεξουαλική βία. Επιπλέον, ποσοστό 45% ανέφερε συνοίκηση με τον δράστη (Πίνακας 1).

Πίνακας 1: Μορφές έμφυλης βίας στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας
(01-11-2022 έως 30-09-2023)

ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΔΡΑΣΤΗ	ΣΥΝΟΛΟ	ΣΩΜΑΤΙΚΗ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ	ΛΕΚΤΙΚΗ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ	ΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΟ	ΣΥΝΟΙΚΗΣΗ
Σύζυγος	1.690	985	1.317	18	1.251	188	25	1.261
Πρών Σύζυγος	165	62	145	1	116	21	5	22
Σύντροφος	529	312	426	12	359	36	8	282
Πρών Σύντροφος	281	104	252	12	174	12	6	17
Πατέρας	136	70	97	5	78	4	2	65
Μπτέρα	118	41	94	2	75	10	3	53
Αδελφός/-ή	108	62	75	5	55	5	2	46
Τέκνο	166	100	122	4	120	16	3	92
Άλλο μέλος οικογένειας	72	31	40	8	38	3	5	14
Τρίτο γνωστό πρόσωπο	304	72	174	99	130	14	4	10
Άγνωστο πρόσωπο	29	9	10	14	6	0	1	0
Απροσδιόριστο	10	0	4	2	0	0	4	0
<Χωρίς στοιχεία>	537							
Σύνολο	4.145	1.848	2.756	182	2.402	309	68	1.862

Τέλος, αναφορικά με τη σχέση επιζήσασας-δράστη την περίοδο αναφοράς για τις ωφελούμενες γυναίκες που κάλεσαν την Γραμμή και ανέφεραν περιστατικό βίας, ο σύζυγος (νυν και πρώην) ήταν ο δράστης στο 45% των περιπτώσεων. Ακολουθούν ο σύντροφος (νυν και πρώην) με ποσοστό 20%, τρίτο γνωστό πρόσωπο με ποσοστό 7%, με ποσοστό 4% το τέκνο και με ίδιο ποσοστό 3% ο αδελφός, η μπτέρα και ο πατέρας. Σημειώνεται ότι το 13% των ωφελούμενων δεν αποκάλυψαν στοιχεία που αφορούν την σχέση τους με τον δράστη (Γράφημα 6).

Γράφημα 6: Σχέση επιζήσασας-δράστη όπως αυτή καταγράφηκε στις κλήσεις των ωφελούμενων γυναικών (01-11-2022 έως 30-09-2023)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Ελληνόγλωσσες πηγές

1. **Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων(ΓΓΙΑΔ).(2023).** Εγχειρίδιο οδηγιών σχετικά με τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπρία προς όλες τις υπηρεσίες που εμπλέκονται στην υποδοχή αιτουσών άσυλο. Διαθέσιμο σε <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2023/05/Egxeiridio-gia-gyn.-kai-koritsia-me-anapiria-asylo.pdf>
2. **Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ).(2022).** Οδηγός Ηθικής και Επαγγελματικής Συμπεριφοράς Εργαζομένων σε Δομές Παροχής Κοινωνικής Φροντίδας για γυναίκες και κορίτσια με Αναπρία θύματα έμφυλης βίας. Διαθέσιμο σε <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2023/05/Odhgos-ithikis-kai-epagg.-sumperiforas.pdf>
3. **Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ).(2021).** Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των φύλων 2021-2025. Διαθέσιμο σε <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2021/12/%CE%95%CE%A3%CE%94%CE%99%CE%A6-2021-2025.pdf>
4. **Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή:** Γνωμοδότηση με θέμα «Η κατάσταση των γυναικών με αναπρία [διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αίτησης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου]» EESC 2018/01639, Ανακτήθηκε από στις 8 Σεπτεμβρίου 2022 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018AE1639&from=EL>
5. **Ευρωπαϊκή Επιτροπή.** (2021).Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπρία 2021-2030 «Μια Ένωση Ισότητας: Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ανθρώπων με Αναπρίες 2021-2030». Διαθέσιμο σε <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1484&langId=el>
6. **Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020).** Στρατηγική για την Ισότητα των Φύλων 2020-2025 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Διαθέσιμη σε https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_el#:~:text=%CE%97%20%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CF%84%CE%B7%CF%82%20%CE%95%CE%95%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1.%CE%95%CF%85%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B7%20%CE%BC%CE%B5%20%CE%B9%CF%83%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%20%CF%84%CF%89%CE%BD%20%CF%86%CF%8D%CE%BB%CF%89%CE%BD
7. **Κοντιάδης, Ξ., & Μουσμούτη, Μ.(2014).** Σύνοψη της Μελέτης Συμβατότητας της Ελληνικής Νομοθεσίας με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπρία. Ε.Σ.Α.μεΑ. Ανακτήθηκε στις 13 Σεπτεμβρίου 2022, από <https://www.esamea.gr/publications/books-studies/2449-meleti-symbatotitas-tis-ellinikis-nomothesias-me-ti-diethni-symbasi-gia-ta-dikaiomata-ton-atomon-me-anapiria>
8. **Νόμος 4780/2021** - Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας, Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και Εθνική Επιτροπή Βιοπολιτικής και Τεχνοπολιτικής. ΦΕΚ 30/A/28-2-2021
9. **Νόμος 4837/2021** για την «Πρόληψη και αντιμετώπιση περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης ανηλίκων, Πρόγραμμα «Κυψέλη» για την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, διατάξεις για την προώθηση της αναδοχής και της υιοθεσίας, «Προσωπικός Βοηθός για τα Άτομα με Αναπρία», ΦΕΚ 178/A/1-10-2021

10. Νόμος 4531/2018: I) Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας, II) Ενσωμάτωση της 2005/214/ΔΕΥ απόφασης πλαισίου. ΦΕΚ 62/A/5-4-2018

11. Νόμος 4443/2016: I) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2000/43/ΕΚ περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, της Οδηγίας 2000/78/ΕΚ για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση. ΦΕΚ 232/A/9-12-2016

12. Νόμος 4074/2012. Κύρωση της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες. ΦΕΚ 88/A/11-4-2012

13. Οδηγία 2012/29/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2012 για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου

14. ΟΗΕ.(1979). Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών. Διαθέσιμη σε: <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/cedaw>

15. ΟΗΕ-Γενική Συνέλευση. (1966). Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα (ICCPR)

16. ΟΗΕ. (1965). Η Διεθνής Σύμβαση περί καταργήσεως πάσος μορφής φυλετικών διακρίσεων (ICERD)

17. ΟΗΕ.(1966) Διεθνής Σύμβαση για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα (ICESCR). Διαθέσιμο σε <https://unric.org/el/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AD%CF%82-%CF%83%CF%8D%CE%BC%CF%86%CF%89%CE%BD%CE%BF-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B1-%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%BA%CE%BF%CE%B9-2/>

18. Τσίγκανου, Ι. (2022). Ερευνητική Έκθεση. Η Κατάσταση των Γυναικών με Αναπηρία και & οι Ανάγκες Γονέων και Κηδεμόνων Παιδιών με Αναπηρία. Η μελέτη περίπτωσης των δομών της ΓΓΔΟΠΙΦ και του ΚΕΘΙ. (αδημοσίευτο)

Ξενόγλωσσες πηγές

1. Council of Europe.(2011). Convention on Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence. Text of the Convention. <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/text-of-the-convention>

2. Council of Europe Cybercrime Convention Committee (2018), Mapping study on cyberviolence with recommendations adopted by the T-CY on 9 July 2018, Strasbourg. Retrieved from <https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-studyprovisional/16808c4914>

3. Council of Europe. (2022). G R E T A. Online and technology -facilitated trafficking in human

being. <https://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/greta>

4. **EIGE.(2022).** Combating Cyber Violence against Women and Girls, Retrieved from <https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-studyprovisional/16808c4914>

5. **EIGE. (2017).** Cyber violence against women and girls. Retrieved from <https://eige.europa.eu/publications/cyber-violence-against-women-and-girls>

6. **EIGE** glossary <https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1439>

7. **EIGE** glossary <https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1459>

8. **EIGE** glossary https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1444?language_content_entity=el

9. **European Commission,** Advisory Committee on Equal Opportunities for Women and Men. (2020), ‘Opinion on combatting online violence against women’, Brussels, 1 April. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/aid_development_cooperation_fundamental_rights/opinion_online_violence_against_women_2020_en.pdf

10. **European Commission.** e-Commerce rules in the EU. Available at <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/new-eu-rules-e-commerce>.

11. **OHCHR.** (2018). Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences on online violence against women and girls from a human rights perspective. Retrieved from <https://www.ohchr.org/EN/Issues/women/SRWomen/Pages/SRWomenIndex.aspx>

12. Resolution of 11 December 2013 on women with disabilities (2013/2065(INI)). (n.d.). European Parliament .Official Journal of the European Union, C 468/128. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013IP0579&from=EN>

13. Maxwell, J., Watts Belser, J., & David, D. (2007). Chapter 14 abuse, violence, and self-defense in a Health Handbook for Women with Disabilities . <https://hesperian.org/>. Retrieved September 6, 2022, fromhttps://images.hesperian.org/wp-content/uploads/pdf/en_wwd_2008/en_WWD_2008_14.pdf

14. State of Victoria (2018). Code of conduct for disability service workers Zero tolerance of abuse of people with a disability. Department of Health and Human Services. Available at www.dhhs.vic.gov.au/disability-abuse-prevention

15. The Advocates for Human Rights (2020). Violence Against Women with Disabilities-September 2020. Ανακτήθηκε από https://www.stopvaw.org/violence_against_women_with_disabilities

16. UNFPA (2018). Women and Young Persons with Disabilities: Guidelines for Providing Rights-Based and Gender-Responsive Services to Address Gender-Based Violence and Sexual and Reproductive Health and Rights. Διαθέσιμο σε <https://www.unfpa.org/featured-publication/women-and-young-persons-disabilities>

17. **UN Broadband Commission** for Digital Development Working Group on Broadband and Gender (UN-BC-DDWGBG). (2015). Cyber violence against women and girls: A worldwide wake up call. Retrieved from https://www.unwomen.org/~media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2015/cyber_violence_gender%20report.pdf?v=1&d=20150924T154259

18. **UN Human Rights Council** (2018), Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences on online violence against women and girls from a human rights perspective, A/HRC/38/47, 18 June. Retrieved from <https://www.ohchr.org/EN/Issues/Women/SRWomen/Pages/OnlineViolence.aspxn>

19. **UN Women.** (2020b). COVID-19 Response: Online and ICT facilitated violence against women and girls during COVID-19. New York, NY: United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (UN Women). Retrieved from <https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2020/brief-online-and-ict-facilitated-violence-against-women-and-girls-during-covid-19-en.pdf?la5en&vs52519>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ
& ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
& ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
